

Närings-, trafik- och
miljöcentralen

Tillståndsförfaranden och andra administrativa förfaranden i samband med produktionsanlägg- ningar för förnybar energi

Handbok

Tillståndsförfaranden och andra administrativa förfaranden i samband med produktionsanläggningar för förnybar energi

Handbok

Innehåll

Handboken om tillståndsförfaranden och andra administrativa förfaranden i samband med produktionsanläggningar för förnybar energi	2
Smidigare förfaranden för projekt som gäller produktionsanläggningar för förnybar energi	3
Nationell kontaktpunktsmyndighet för förnybar energi	3
Tidsfrister för tillståndsförfaranden som gäller kraftverk för förnybar energi	4
E-tjänster och tjänsten Tillstånd och tillsyn	5
Anvisningar för läsaren.....	6
Bio-CHP och biovärmeanläggningar	10
Nytt projekt för en bio-CHP- och biovärmeanläggning	11
Planering av områdesanvändning och byggande	11
Beaktande av miljön.....	12
Beaktande av säkerheten	14
Förfaranden som gäller nät.....	15
Övriga förfaranden	16
Fiktivt exempel: Medelstor biovärmeanläggning	16
Liten Bio-CHP- eller biovärmeanläggning	17
Planering av områdesanvändning och byggande	17
Beaktande av miljön.....	17
Beaktande av säkerheten	17
Förfaranden som gäller nät.....	17
Övriga förfaranden	18
Ändringsprojekt för en bio-CHP- och biovärmeanläggning	18
Produktion och användning av biogas i energiproduktionen	20
Nytt projekt för en produktionsanläggning för biogas	21
Planering av områdesanvändning och byggande	21
Beaktande av miljön.....	22
Beaktande av säkerheten	24
Förfaranden i anslutning till biogasrörssystem och upplagring av förädlad biogas samt förfaranden i anslutning till nät	24
Övriga förfaranden	26
Fiktivt exempel: liten biogasanläggning	26
Fiktivt exempel: stor biogasanläggning.....	26
Ändringsprojekt för en biogasanläggning.....	27
Landbaserad vindkraft	30
Nytt projekt för landbaserad vindkraft.....	31
Planering av områdesanvändning och byggande	31
Beaktande av miljön.....	33
Beaktande av säkerheten och försvaret	34
Förfaranden som gäller nät.....	35
Övriga förfaranden	36
Fiktivt exempel: Landbaserad vindkraft	36
Ändringsprojekt för landbaserad vindkraft	37

Nytt småskaligt vindkraftsprojekt.....	38
Planering av områdesanvändning och byggande	39
Beaktande av miljön.....	39
Förfaranden som gäller nät.....	39
Fiktivt exempel: Projekt med litet vindkraftverk	40
Havsbaserad vindkraft	41
Nytt havsbaserat vindkraftsprojekt i territorialvatten.....	41
Planering av områdesanvändning och byggande	42
Beaktande av miljön.....	43
Beaktande av säkerheten och försvaret	43
Förfaranden som gäller nät.....	44
Fiktivt exempel: Havsbaserat vindkraftsprojekt i territorialvatten	44
Nytt havsbaserat vindkraftsprojekt i den ekonomiska zonen	45
Fiktivt exempel: Vindkraftsprojekt i den ekonomiska zonen.....	46
Projekt för solenergi.....	48
Nytt solenergiprojekt i industriell storleksklass.....	49
Planering av områdesanvändning och byggande	49
Beaktande av miljön.....	50
Beaktande av säkerheten.....	50
Förfaranden som gäller nät.....	51
Fiktivt exempel: Industriellt solkraftverk	51
Medelstora solenergisystem och hushållsbruk.....	52
Planering av områdesanvändning och byggande	52
Förfaranden som gäller nät.....	53
Fiktivt exempel: Medelstort solelsystem	53
Ändringsprojekt för solenergi.....	53
Värmepumpar.....	55
Nytt värmepumpsprojekt	55
Planering av byggande.....	55
Beaktande av miljön.....	56
Beaktande av säkerheten	56
Ändringsprojekt för en värmepump.....	57
Geotermisk energi.....	58
Planering av områdesanvändning och byggande	58
Beaktande av miljön.....	59
Beaktande av säkerheten	59
Vattenkraftsprojekt.....	60
Nytt stort vattenkraftverksprojekt.....	61
Planering av områdesanvändning och byggande	61
Beaktande av miljön.....	61
Förfaranden som gäller nät.....	62
Nytt småskaligt vattenkraftverksprojekt.....	63
Planering av områdesanvändning och byggande	63
Beaktande av miljön.....	64

Förfaranden som gäller nät.....	64
Fiktivt exempel: Litet vattenkraftverksprojekt	65
Ändringsprojekt för vattenkraft	65
Framställning av biobränslen	67
Planering av områdesanvändning och byggande	67
Beaktande av miljön.....	68
Beaktande av säkerheten	69
Vätgasproduktion.....	70
Nytt projekt för produktionsanläggning för vätgas	71
Planering av områdesanvändning och byggande	71
Beaktande av miljön.....	71
Beaktande av säkerheten	73
Upplagring och transport av vätgas.....	74
Anslutning till ett gas- eller elnät.....	74
Övriga förfaranden	75
Fiktivt exempel: Produktionsanläggning för vätgas och syntetisk metan	75
Ändringsprojekt för produktionsanläggning för vätgas.....	76
Krav på tillstånd och förfaranden	78
Förfaranden enligt markanvändnings- och bygglagen och -förordningen	78
Allmänt om systemet för planering av områdesanvändningen	78
Landskapsplan.....	78
Generalplan	79
Detaljplan	80
Avgörande om planeringsbehov.....	80
Undantagsbeslut	80
Bygglov.....	81
Åtgärdstillstånd	82
Rivningstillstånd och rivningsanmälan för en byggnad	82
Rätt att påbörja arbeten.....	83
Placering av samhällstekniska anordningar	83
Lagen om förfarandet vid miljökonsekvensbedömning (MKB-lagen).....	84
MKB-förfarandets tillämpningsområde	84
MKB-förfarande.....	85
Sammanslagning av MKB- och andra förfaranden.....	87
Förfaranden enligt naturvårdslagen	89
Naturabedömning enligt naturvårdslagen.....	89
Undantag från förbudet mot att förstöra eller försämra naturtyper.....	90
Undantag från bestämmelserna om artskydd	91
Frivillig ekologisk kompensation.....	92
Förfaranden enligt miljöskyddslagen	93
Miljötillstånd	93
Registrering av verksamhet	94
Förfaranden enligt vattenlagen.....	96
Vattentillstånd	96
Undantag från skyddet av vattennaturtyper	97
Anmälan om placering av ledning på annans vattenområde.....	97

Förfaranden enligt inlösningslagen.....	98
Undersökningstillstånd	98
Inlösningstillstånd.....	98
Tillstånd att rubba en fast fornlämning och undersökningstillstånd enligt lagen om fornminnen ...	100
Tillstånd att rubba en fast fornlämning.....	101
Undersökningstillstånd	101
Arkeologiska undersökningar.....	102
Förfarande för flyghindertillstånd enligt luftfartslagen	103
Anmälan om vindkraftverk enligt lagen om kompensationsområden för vindkraft.....	103
Försvarsmaktens utlåtande för vindkraftsprojekt	104
Tillstånd enligt territorialövervakningslagen för undersökning och kartläggning av havsbotten ..	105
Utnyttjanderätt enligt lagen om Finlands ekonomiska zon och samtycke till byggande i den ekonomiska zonen	105
Förfaranden enligt kemikaliesäkerhetslagen.....	107
Tillstånd för hantering och upplagring.....	107
Anmälan om hantering och upplagring	107
Registrering av tryckbärande anordningar enligt lagen om tryckbärande anordningar.....	109
Förfaranden enligt naturgasförordningen	109
Byggnadstillstånd för rörsystem för biogas och biometan.....	109
Byggnadstillstånd för lagring av gas och anmälan om lagring av gas.....	110
Förfaranden enligt elmarknadslagen.....	111
Projekttillstånd för byggande av högspänningsledning	111
Anmälan om byggande och avvecklande av kraftverk.....	111
Kommunens samtycke enligt elmarknadslagen	112
Förfaranden enligt biproduktslagen och biproduktsförordningen samt lagen om gödselmedel	113
Förfarande för godkännande av anläggningar	113
Registrering som aktör enligt biproduktsförordningen	114
Anmälningsförfarande enligt lagen om gödselmedel.....	115
Utsläppstillstånd enligt lagen om utsläppshandel	116
Övriga förfaranden	116
Anmälan om dikning.....	116
Anslutningstillstånd	117
Undantagstillstånd för byggande på skyddsområde och frisiktsområde för en landsväg.....	117
Byggnadstillstånd för transportrörsystem för vätgas.....	118
Mer information om ämnena	119
Bio-CHP och biovärmeanläggningar	119
Naturgas.....	119
Landbaserad vindkraft.....	119
Havsbaserad vindkraft.....	120
Solkraft	120
Värmepumpar	120
Geotermisk energi.....	120
Vattenkraft	121
Bränsleproduktion	121
Tillverkning av väte	121

Handboken om tillståndsförfaranden och andra administrativa förfaranden i samband med produktionsanläggningar för förnybar energi

Bästa läsare, du läser den uppdaterade versionen av handboken Tillståndsförfaranden och andra administrativa förfaranden i samband med produktionsanläggningar för förnybar energi. I handboken hittar du anvisningar för såväl stora som små projekt för förnybar energi. Observera att **handboken är inte juridiskt förpliktande, utan dess uppgift är att informera om förfarandena. De behöriga myndigheterna fastställer projektspecifikt detaljerade krav på förfarandet för varje projekt.** Den slutliga tolkningen av lagstiftningen avgörs i domstol.

Den första versionen, som publicerades 2021, har uppdaterats i fråga om den ändrade lagstiftningen och praxisen. Den första versionen av handboken utarbetades i en arbetsgrupp som leddes av projektchef Mauri Keränen. Arbetsgruppen bestod av representanter för kontaktpunktsmyndigheten, behöriga myndigheter samt representanter för Kommunförbundet. Samma aktörer har också deltagit i utarbetandet av den uppdaterade versionen. I uppdateringen har också intressentgruppernas respons beaktats. Handboken publiceras som en elektronisk publikation på webbplatsen Tillståndsrådgivning för förnybar energi.

Effekten av den första versionen av handboken undersöktes i ett lärdomsprov (Tulensalo, 2024). Resultaten av undersökningen har beaktats i den nya versionen av handboken bland annat genom att lägga till ett avsnitt om vätgasproduktion samt genom att precisera anvisningarna för solkraftverk i industriell storleksklass. Bilder har lagts till för att underlätta läsoplevelsen.

Handboken ingår i verkställandet av EU-direktivet Red II om främjande av användningen av energi från förnybara energikällor. I Finland trädde lagen om tillståndsförfaranden och vissa andra administrativa förfaranden i samband med produktionsanläggningar för förnybar energi (1145/2020) i kraft den 30 juni 2021. Närings-, trafik- och miljöcentralen i Södra Österbotten (NTM-centralen) agerar nationell kontaktpunktsmyndighet enligt lagen.

Kontaktpunktsmyndigheten ansvarar centraliserat för rådgivningen till privatpersoner och projektutvecklare, följer upp tidsfristerna för tillståndsförfaranden och administrativa godkännandeförfaranden för kraftverk och fattar beslut om tidsfristerna. Tjänsten Tillstånd och tillsyn är den elektroniska kontaktpunkten för tillstånds- och förfarandearbörden enligt direktivet.

Vi hoppas att handboken kan erbjuda dig stöd när du planerar ditt projekt. Vi tar också gärna emot respons och utvecklingsförslag för att utveckla handboken.

Karoliina Laakkonen-Pöntys

Direktör för ansvarsområdet miljö och naturresurser, NTM-centralen i Södra Österbotten

Mari Hakola

Ledande sakkunnig, Tillståndsrådgivning för förnybar energi och kontaktpunktsmyndighet, NTM-centralen i Södra Österbotten

Smidigare förfaranden för projekt som gäller produktionsanläggningar för förnybar energi

Nationell kontaktpunktsmyndighet för förnybar energi

I [lagen om tillståndsförfaranden och vissa andra administrativa förfaranden i samband med produktionsanläggningar för förnybar energi \(1145/2020, lagen om tillståndsförfaranden för förnybar energi\)](#) föreskrivs om den nationella kontaktpunktsmyndigheten för förnybar energi. I Finland är kontaktpunktsmyndigheten [tillståndsrådgivningen och kontaktpunktsmyndigheten för förnybar energi](#) vid NTM-centralen i Södra Österbotten. En av kontaktpunktsmyndighetens uppgifter är att koordinera utarbetandet, publiceringen och uppdateringen av denna handbok. Dessutom ansvarar kontaktpunktsmyndigheten centraliserat för projektutvecklarnas rådgivning samt för uppföljningen av tidsfristerna för tillståndsförfaranden och administrativa godkännandeförfaranden för kraftverk för förnybar energi. Bakom den nationella lagstiftningen och kontaktpunktsuppgiften för förnybar energi ligger [Europaparlamentets och rådets direktiv om främjande av användningen av energi från förnybara energikällor](#) (REDII-direktivet, (EU) 2018/2001, artikel 16).

Produktionsanläggningar för förnybar energi kan avse såväl solpaneler som installeras på egnahemshusets tak som stora vindkraftverk eller biogasanläggningar. Tillämpningsområdet för lagen om tillståndsförfaranden för förnybar energi omfattar produktion av förnybar energi (el, värme, kyla, biogas, biobränsle eller flytande biobränslen) vid produktionsanläggningar för förnybar energi samt behandling och vidareförädling av rötresten i anläggningar som producerar biogas. Tillstånden och förfarandena för dessa verksamheter samt deras placering inom tillämpningsområdet för elektronisk ärendehantering, rådgivningsskyldigheten hos kontaktpunktsmyndigheter jämte tidsfrister visas i [tabell 1](#) i början av handboken.

Bild 1. Fördelningen av tillämpningen av lagen.

Kontaktpunktsmyndigheten för förnybar energi är skyldig att ge råd i de tillståndsförfaranden och andra administrativa förfaranden som nämns i 5 § lagen om tillståndsförfarande för förnybar energi. Rådgivningsskyldigheten gäller förutom de förfaranden som ingår i den elektroniska ärendehanteringens även markanvändningsplanering, nyttjanderätt till fast egendom samt tillstånd gällande planering av produktionsanläggningar och administrativa förfaranden.

Rådgivningen som hör till kontaktpunktsmyndigheten sköts av [Tillståndsrådgivningen för förnybar energi](#). Tillståndsrådgivningen ger råd om förfaringssätt; till exempel hur ett ärende inleds, vilka handlingar som behövs och hur ärendets handläggningsskeden framskrider. Rådgivningen sker per telefon, e-post och via tjänsten Tillstånd och tillsyn.

Sökanden kan via tjänsten Tillstånd och tillsyn få all rådgivning som hen behöver i fråga om de tillståndsförfaranden och andra administrativa förfaranden som fastställs i 6 § i lagen om tillståndsförfaranden för förnybar energi. Elektronisk rådgivning ges således förutom av tillståndsrådgivningen för förnybar energi även av behöriga myndigheter som sköter den egentliga substansrådgivningen för ifrågavarande tillståndsärende. Tillståndsrådgivningen för förnybar energi ser till att begäran om rådgivning behandlas eller vid behov förmedlas till en behörig myndighet.

Tidsfrister för tillståndsförfaranden som gäller kraftverk för förnybar energi

I lagen om tillståndsförfarande för förnybar energi fastställs tidsfrister som är bindande för myndigheterna vad gäller maximitiden för tillståndsförfaranden och andra administrativa förfaranden som gäller kraftverk för förnybar energi, dvs. produktionsanläggningar för förnybar energi som producerar el. Tidsfristerna tillämpas oberoende av om sökanden sköter ärendet via den elektroniska tjänsten Tillstånd och tillsyn eller direkt med den behöriga myndigheten. De tillstånd och administrativa förfaranden som beräkningen av tidsfristen gäller finns presenterade i [tabell 1](#).

Tillståndsförfaranden och andra förfaranden för administrativt godkännande (som nämns i 9 § i lagen) som är en förutsättning för att bygga, ansluta och använda ett kraftverk för förnybar energi får sammanlagt inte överstiga två år. Tidsfristen är ett år om anläggningens elproduktionskapacitet är mindre än 150 kW eller om det är fråga om ett projekt för uppdatering av kraftverket. En uppdatering av ett kraftverk kan till exempel innebära att kraftverkets system och anläggningar ersätts helt eller delvis. Ändringsprojekt kan till exempel vara att utvidga en vindkraftspark, att förnya pannan i en anläggning som förbränner fasta bränslen av biomassa eller att bygga en ny panna på ett befintligt anläggningsområde.

Tidsfristen är den totala behandlingstiden för alla förfaranden. Tidsfristen räknas från och med att det första tillståndsärendet eller det administrativa förfarandet anhängiggjorts fram till det sista beslutet om tillståndsförfarande eller administrativt godkännande. Tidsfristen omfattar alla skeden av tillståndsförfarandet och det övriga administrativa godkännandeförfarandet. Tidsfristen omfattar inte den tid då sökanden inte har ett anhängiggjort ärende som gäller tillståndsförfarande och administrativt godkännande.

NTM-centralen i Södra Österbotten agerar kontaktpunktsmyndighet för förnybar energi och har ansvaret för att följa upp tidsfristerna. De behöriga myndigheterna ansvarar för att iaktta tidsfristerna. Om flera förfaranden som ingår i tidsfristerna behövs för ett kraftverk för förnybar energi, ska de behöriga myndigheterna tillsammans se till att tidsfristerna iakttas och vid behov sinsemellan komma överens om behandlingstiderna.

Det finns vissa undantag då man beräknar tidsfristerna, bl.a. gällande ändringssökande och skyldigheter enligt EU:s miljölagstiftning. Tidsfristen förlängs med motsvarande tid som åtgår till följande förfaranden:

- undantagsförfaranden enligt 48 § 2 mom. i naturvårdslagen samt enligt 49 § 3 och 4 mom. i den lagen
- förfaranden för utsläppstillstånd enligt 8 § i lagen om utsläppshandel
- ändringssökande i fråga om beslut som gäller tillstånd och administrativa godkännandeförfaranden

Kontaktpunktsmyndigheten kan förlänga tidsfristen med högst ett år om det är motiverat på grund av exceptionella omständigheter. En förutsättning för förlängning av tidsfristen är att den sökande inte samtidigt har anhängiggjort andra tillståndsförfaranden eller andra administrativa förfaranden som hör till tillämpningsområdet för tidsfristerna. Exceptionella omständigheter kan uppstå till exempel om

- det är fråga om ett stort eller en ny typ av projekt för vilket tillståndsförfarandet i sin helhet är exceptionellt omfattande eller lämnar rum för tolkning;
- utredningar som hänför sig till tillståndsförfaranden och andra administrativa förfaranden i samband med ett projekt borde genomföras under en viss årtid som t.ex. fågelutredningar i samband med vindkraftsprojekt;
- projektet kräver undantag från skyddet av naturtyper enligt 31 § i naturvårdslagen, för vilket beviljandet i regel kräver exceptionellt omfattande utredningar

- projektet förändras väsentligt medan ett tillståndsförfarande eller ett annat administrativt godkännandeförfarande pågår eller där ett ärende som gäller tillståndsförfarandet på basis av ändringssökande återförfas till den behöriga myndigheten för ny behandling.

Tröskeln för att förlänga tidsfristen är hög och förlängningen bedöms från fall till fall. Sökande, parter och behöriga myndigheter kan ansöka om förlängning av tidsfristen. Kontaktpunktsmyndigheten kan också på eget initiativ besluta att förlänga tidsfristen. Den sökande kan göra en ansökan om att tillfälligt avbryta beräkningen av tidsfristen hos kontaktpunktsmyndigheten. Kontaktpunktsmyndigheten ska besluta om ett avbrott i tidsfristen, om den sökande lämnar in en ansökan om saken. Efter avbrottet fortsätter tidsfristen att löpa från samma punkt där den befann sig när avbrottet skedde.

Utöver ansökan om tillfälligt avbrytande av beräkningen har den sökande möjlighet att ansöka om upphörande av beräkningen. Kontaktpunktsmyndigheten ska besluta att beräkningen av tidsfristen upphör, om den sökande lämnar in en ansökan om saken. Kontaktpunktsmyndigheten kan besluta att beräkningen av tidsfristen upphör, om ett tillståndsförfarande eller annat administrativt godkännandeförfarande av skäl som beror på den sökande varit avbrutet i minst ett års tid. Avbrottet behöver inte vara oavbrutet, utan det kan också bestå av flera avbrott som beror på den sökande. Ett tillståndsförfarande eller ett administrativt godkännandeförfarande anses ha varit avbrutet av skäl som beror på den sökande exempelvis när sökanden inte vidtar åtgärder som är väsentliga med tanke på framskridandet av förfarandet, t.ex. inte kompletterar sin ansökan. Innan något beslut fattas ska kontaktpunktsmyndigheten höra den sökande och den behöriga myndigheten. Om kontaktpunktsmyndigheten beslutar att beräkningen av tidsfristen upphör, upphör tidsfristen att löpa i enlighet med vad som bestämts i beslutet. Om den sökande blir aktiv i fråga om samma projekt efter det att tidsfristen har upphört att löpa, ska beräkningen av tidsfristen för projektet i fråga börja om från början.

E-tjänster och tjänsten Tillstånd och tillsyn

[Tjänsten Tillstånd och tillsyn](#) är den elektroniska kontaktpunkten enligt lagen om tillståndsförfarande för förnybar energi. De tillstånd och förfaranden som ingår i den elektroniska ärendehanteringens gäller byggande, uppdatering, anslutning till nätet eller drift av ett projekt för en produktionsanläggning för förnybar energi. I tjänsten Tillstånd och tillsyn finns förutom den servicehelhet för produktionsanläggningen som beskrivs ovan även andra servicehelheter.

Tjänsten Tillstånd och tillsyn fungerar enligt principen om ett enda serviceställe. Via den kan kunden ansöka om tillstånd och anmälningar som behandlas av olika myndigheter. Tjänsten har flera egenskaper som underlättar utträttandet av ärenden: samma uppgifter ska fyllas i endast en gång, i tjänsten kan man följa hur behandlingen av tillståndet eller något annat förfarande framskrider samt hur behandlingstiderna förverkligas. Tjänsten hänvisar ansökan eller anmälan till rätt myndighet för behandling och via den kan man kontakta de myndighetsinstanser som behandlar tillstånd och anmälningar.

I tjänsten kan man göra en tillståndsutredning som ger information om de tillstånd som behövs för ett projekt som gäller en produktionsanläggning för förnybar energi. Tjänsten hänvisar till att ansöka om nödvändiga tillstånd även om kunden inte på förhand har säker information om vilka tillstånd som krävs för att genomföra projektet.

Elektronisk ärendehantering är frivilligt, dvs. den sökande bestämmer själv om hen utträttar ärenden via tjänsten Tillstånd och tillsyn. Om den sökande så önskar kan hen fortfarande sköta ärenden som gäller tillståndsförfaranden och andra administrativa förfaranden direkt hos den behöriga myndigheten.

Läs mer

- [Tillståndsrådgivning för förnybar energi](#). NTM-centralen (ely-keskus.fi)
- [Tjänsten Tillstånd och tillsyn](#). ANM
- [Lag om tillståndsförfaranden och vissa andra administrativa förfaranden i samband med produktionsanläggningar för förnybar energi](#). Finlex (finlex.fi)

Anvisningar för läsaren

Lagen om tillståndsförfarande för förnybar energi (1145/2020) stadgar om 43 olika tillstånd och andra förfaranden. De tillstånd och förfaranden som hör till lagens tillämpningsområde presenteras i [tabell 1](#). Av tabellen framgår den behöriga myndigheten samt vilka tillstånd och administrativa förfaranden som omfattas av den elektroniska ärendehantering, kontaktpunktsmyndighetens rådgivningsskyldighet eller tillämpningen av tidsfristen.

Det finns flera faktorer som avgör vilka tillstånd eller förfarande som krävs: projektets art, storlek, konsekvenser och placering, samt områdets egenskaper och planläggningssituationen, och därför avgörs de faktiska kraven skilt för varje fall. I kapitlen om de olika produktionsformerna för förnybar energi strävar man efter att ge en allmän bild av vilka förfaranden som behövs eller eventuellt kan behövas för varje produktionsform. I slutet av kapitlen presenteras ett fiktivt exempelprojekt med tillhörande förfaranden. Ett enskilt projekt kan på grund av sina omständigheter förutsätta tillstånd som inte omfattas av lagen om förfaranden vid produktionsanläggningar för förnybar energi eller myndighetsförfaranden som inte har beskrivits för just den aktuella projektypen eller exemplet. Även skillnaderna mellan kommunerna i fråga om planläggning och byggnadsordningar inverkar på vilka förfaranden som krävs. Den projektansvariga är ansvarig för att nödvändiga tillstånd har sökts och beviljats för projektet. Det lönar sig för den projektansvarige att redan i ett tidigt skede kontakta olika myndigheter, vars tillstånd kan behövas för att genomföra projektet.

Handboken är inte juridiskt förpliktande, utan dess uppgift är att informera om förfarandena. De behöriga myndigheterna fastställer projektspecifikt detaljerade krav på förfarandet för varje projekt. Den slutliga tolkningen av lagstiftningen avgörs i domstol.

Handboken innehåller flera länkar som leder till tilläggsuppgifter om det förfarande som nämns i texten, t.ex. bygglov. Länkarna kan också leda direkt till lagstiftning, elektroniska tillståndsansökningar eller annan tilläggsinformation i ärendet. Länkarna urskiljs i texten som understreckad blå text.

Tabell 1. Tillstånd och förfaranden enligt lagen om tillståndsförfaranden och vissa andra administrativa förfaranden i samband med produktionsanläggningar för förnybar energi

Tillstånd och andra administrativa förfaranden	Rättslig grund	Behörig myndighet	E-tjänster	Kontaktpunkts-myndighetens rådgivningsskyldighet	Tillämpning av tidsfristen
Planering av områdesanvändningen					
Planläggningen	Markanvändnings- och bygglagen (132/1999)	kommunen, land-skapsförbundet		•	
Avgörande om planeringsbehov	Markanvändnings- och bygglagen (132/1999) 137 §	kommun	Ärende som gäller plane-ringsbehov endast i sam-band med bygglovsförfa-rande	•	Ärende som gäller plane-ringsbehov endast i sam-band med bygglovsförfa-rande
Undantagsbeslut	Markanvändnings- och bygglagen (132/1999) 174 §	kommun	Mindre undan-tag endast i samband med bygglovsförfa-rande	•	Mindre undan-tag endast i samband med bygglovsförfa-rande
Nyttjanderätt till fast egendom					
Beviljande av nytt-janderätt	Vattenlagen (587/2011) 2 kap., 12–14 §	RFV	Endast ett ärende som gäller bevil-jande av nytt-janderätt och som behandlas i samband med ett till-ståndsförfa-rande enligt vattenlagen	•	Endast ett ärende som gäller bevil-jande av nytt-janderätt och som behandlas i samband med ett till-ståndsförfa-rande enligt vattenlagen
Inlösningstillstånd	Lagen om inlösen av fast egendom	Lantmäteriverket, statsrådet		•	

	och särskilda rättigheter (603/1977) 5–10 §				
Placering av samhällstekniska anordningar	Markanvändnings- och bygglagen (132/1999) 161 §	Kommunens byggnadstillsynsmyndighet		•	
Placering av ledning på annans vattenområde	Vattenlagen (587/2011), 2 kap., 5 a §	NTM-centralen			
Kommunens samtycke	Elmarknadslagen (588/2013) 17 §	kommun		•	
Planering av en produktionsanläggning					
Miljökonsekvensbedömning (MKB)	Lagen om förfarandet vid miljökonsekvensbedömning (252/2017)	NTM-centralen		•	
Undersökningstillstånd	Lagen om fornminnen (295/1963) 10 §	Museiverket		•	
Utnyttjanderätt	Lagen om Finlands ekonomiska zon (1058/2004) 6 §	ANM		•	
Undersökningstillstånd	Vattenlagen (587/2011) 18 kap., 7 §	RFV		•	
Naturabedömning	Naturvårdslagen (9/2023) 35 §	NTM-centralen (utlåtande), kommunen/RFV (tillstånd)		•	
Tillstånd att undersöka och kartlägga havsbotten	Territorialövervakningslagen (755/2000) 12 §	Huvudstaben		•	
Undersökningstillstånd	Lagen om inlösen av fast egendom och särskilda rättigheter (603/1977) 84 §	Lantmäteriverket		•	
Försvarsmaktens slutliga utlåtande för vindkraftsprojekt	Lagen om försvarsmakten (551/2007), territorialövervakningslagen och markanvändnings- och bygglagen	Huvudstaben		•	
Uppförande och uppgradering av en produktionsanläggning samt anslutning till nätet					
Miljötillstånd	Miljöskyddslagen (527/2014) 27 §	RFV, den kommunala miljöförvaltningsmyndigheten	•	•	•
Registrering av verksamhet	Miljöskyddslagen (527/2014) 116 §	Den kommunala miljöförvaltningsmyndigheten	•	•	
Bygglov	Markanvändnings- och bygglagen (132/1999) 125 §	Kommunens byggnadstillsynsmyndighet	•	•	•
Åtgärdstillstånd	Markanvändnings- och bygglagen (132/1999) 126 §	Kommunens byggnadstillsynsmyndighet	•	•	•
Rivningslov för byggnader	Markanvändnings- och bygglagen (132/1999) 127 §	Kommunens byggnadstillsynsmyndighet	•	•	•
Rivningsanmälan	Markanvändnings- och bygglagen (132/1999) 127 §	Kommunens byggnadstillsynsmyndighet	•	•	
Tillstånd att rubba en fast fornlämning	Lagen om fornminnen (295/1963) 11 §	Museiverket	•	•	•

Samtycke till byg- gande i den ekono- miska zonen	Lagen om Fin- lands ekonomiska zon (1058/2004) 7 §	ANM	•	•	•
Vattentillstånd	Vattenlagen (587/2011) 3 kap., 2–3 §	RFV	•	•	•
Tillstånd för hante- ring och upplagring	Lagen om säker- het vid hantering av farliga kemika- lier och explosiva varor (390/2005) 23 §	Tukes	•	•	•
Anmälan om han- tering och upplag- ring	Lagen om säker- het vid hantering av farliga kemika- lier och explosiva varor (390/2005) 24 §	Räddningsmyndig- heten	•	•	•
Undantag från för- budet mot att för- störa eller försämra naturtyper	Naturvårdslagen (9/2023) 66 §	NTM-centralen	•	•	•
Undantag från be- stämmelserna om artskydd	Naturvårdslagen (9/2023) 83 §	MM, NTM-centralen	•	•	
Anmälan om åtgär- der som påverkar Natura-området	Naturvårdslagen (9/2023) 37 §	NTM-centralen	•	•	
Undantag från skyddet av vatten- naturtyper	Vattenlagen (587/2011) 2 kap., 11 §	RFV	•	•	•
Flyghindertillstånd	Luftfartslagen (864/2014) 158 §	Traficom	•	•	•
Projekttillstånd för byggande av hög- spänningsledning	Elmarknadslagen (588/2013) 14 §	Energimyndigheten	•	•	•
Anmälan om byg- gande och avveck- lande av kraftverk	Elmarknadslagen (588/2013) 64 §	Energimyndigheten	•	•	
Byggnadstillstånd (rörssystem för bio- gas och biometan)	Statsrådets förord- ning om säkerhet vid hantering av naturgas (551/2009) 5 §	Tukes	•	•	•
Tillstånd för upp- lagring av naturgas (tillämpas även på biogas)	Statsrådets förord- ning om säkerhet vid hantering av naturgas (551/2009) 9 §	Tukes	•	•	•
Anmälan om upp- lagring av naturgas (tillämpas även på biogas)	Statsrådets förord- ning om säkerhet vid hantering av naturgas (551/2009) 9 §	Tukes	•	•	
Användning av en produktionsanläggning					
Registrering	Lagen om anima- liska biprodukter (517/2015) 33 § och EU:s bipro- duktsförordning (1069/2009) artikel 23	kommunalveterinä- ren, Livsmedelsver- ket	•	•	
Godkännande	Lagen om anima- liska biprodukter (517/2015) 33 § och EU:s bipro- duktsförordning	kommunalveterinä- ren, Livsmedelsver- ket	•	•	

	(1069/2009) artikel 24				
Meddelande	Lagen om gödselmedel (711/2022) 14 §	Livsmedelsverket	•	•	
Tillstånd för utsläpp	Lagen om utsläppshandel (1270/2023) 26 §	Energimyndigheten	•	•	
Anmälan om vindkraftverk	Lagen om kompensationsområden för vindkraft (490/2013) 5 §	Energimyndigheten	•	•	
Registrering av tryckbärande anordning	Lagen om tryckbärande anordningar (1144/2016) 51 §	Tukes		•	

Handbokens förkortningar av hänvisningar till författningar avser följande författningar:

AL: Avfallslagen (646/2011)

Avfallsförordningen: Statsrådets förordning om avfall (179/2012)

Lagen om inlösen: Lagen om inlösen av fast egendom och särskilda rättigheter (603/1977)

NVF: Statsrådets förordning om naturvård (1066/2023)

NVL: Naturvårdslagen (9/2023)

Kemikaliesäkerhetsförordningen: Statsrådets förordning om övervakning av hanteringen och upplagringen av farliga kemikalier (685/2015)

Kemikaliesäkerhetslagen: Lagen om säkerhet vid hantering av farliga kemikalier och explosiva varor (390/2005)

Naturgasförordningen: Statsrådets förordning om säkerhet vid hantering av naturgas (551/2009)

Landsvägslagen: Lag om trafiksystem och landsvägar (503/2005)

Fornminneslagen: Lagen om fornminnen (295/1963)

MBL: Markanvändnings- och bygglagen (132/1999)

Grannelagen: Lagen angående vissa grannelagsförhållanden (26/1920)

Sevesodirektivet: Direktiv 2012/18/EU om åtgärder för att förebygga och begränsa faran för allvarliga olyckshändelser

Biproduktsförordningen: Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1069/2009 av den 21 oktober 2009 om hälsobestämmelser för animaliska biprodukter och därav framställda produkter som inte är avsedda att användas som livsmedel och om upphävande av förordning (EG) nr 1774/2002

Biproduktlagen: Lagen om animaliska biprodukter (517/2015)

PIPO-förordningen: Statsrådets förordning om miljöskyddskrav för medelstora energiproducerande enheter och energiproducerande anläggningar (1065/2017)

Förordningen om den ekonomiska zonen: Statsrådets förordning om den ekonomiska zonen (1073/2004)

Lagen om den ekonomiska zonen: Lagen om Finlands ekonomiska zon (1058/2004)

Lagen om kompensationsområden för vindkraft: Lagen om kompensationsområden för vindkraft (490/2013)

Statsrådets förordning om riktvärden för utomhusbuller från vindkraftverk: Statsrådets förordning om riktvärden för utomhusbuller från vindkraftverk (1107/2015)

Lagen om tillståndsförfaranden för förnybar energi: Lagen om tillståndsförfaranden och vissa andra administrativa förfaranden i samband med produktionsanläggningar för förnybar energi (1145/2020)

VF: Vattenförordningen (1560/201)

VL: Vattenlagen (587/2011)

MSL: Miljöskyddslagen (527/2014)

MSF: Miljöskyddsförordningen: Statsrådets förordning om miljöskydd (713/2014)

MKB-förordningen Statsrådets förordning om förfarandet vid miljökonsekvensbedömning (277/2017)

MKB-lagen Lagen om förfarandet vid miljökonsekvensbedömning (252/2017)

Bio-CHP och biovärmeanläggningar

I Bio-CHP-anläggningar används fast biobränsle för samproduktion av värme och el (CHP = Combined Heat and Power). Bio-CHP-anläggningar kan vara allt från stora anläggningar på över 50 MW till små CHP-anläggningar på mindre än 1 MW. Biogas kan också användas vid samproduktion av värme och el.

Biovärme produceras genom förbränning av fast biobränsle. Biovärmeanläggningens storleksklass avgör vilka tillstånd som krävs (stora över 20 MW, medelstora 1–20 MW, små under 1 MW). Fasta biobränslen är i allmänhet skogsbiomassa (t.ex. träbaserade rester från skogsavverkning och skogsindustri), åkerbiomassa (t.ex. rörlan, spannmål och halm) eller annat organiskt industri- och samhällsavfall.

Om anläggningen också producerar el, ska tillståndsmyndigheterna behandla färdigt de tillståndsförfaranden och andra administrativa godkännandeförfaranden som är en förutsättning för att projektet ska kunna byggas, anslutas till nätet samt användas inom vissa tidsfrister, som behandlas närmare i kapitlet [Tidsfrister för tillståndsförfaranden som gäller kraftverk för förnybar energi](#).

Tabell 2. Tillstånd och andra administrativa förfaranden för bioförbränningsanläggningar [stor bio-CHP-anläggning (bränsleeffekt ≥ 50 MW), medelstor bio-CHP-anläggning (bränsleeffekt minst 1 MW men under 50 MW), stor biovärmeanläggning (bränsleeffekt ≥ 20 MW), medelstor biovärmeanläggning (bränsleeffekt minst 1 MW men under 20 MW), småskalig produktion av bio-CHP och biovärme (bränsleeffekt < 1 MW)].

Tillstånd och andra administrativa förfaranden som krävs (lag, ansvarig myndighet)
Planering av områdesanvändning
Planläggning (MBL, landskapsförbund eller kommun) behövs om bio-CHP-anläggningen eller biovärmeanläggningen är stor. I övrigt prövning från fall till fall.
Uppförande och uppgradering av en produktionsanläggning samt anslutning till nätet
Anmälan om byggande och avvecklande av kraftverk (elmarknadslagen, Energimyndigheten) behövs om bio-CHP-anläggningen är medelstor eller stor.
Miljötillstånd (MSL, den kommunala miljöförvaltningsmyndigheten eller RFV) behövs om bio-CHP-anläggningen eller biovärmeanläggningen är stor. En medelstor bio-CHP-anläggning eller biovärmeanläggning behöver antingen miljötillstånd eller registrering av verksamheten. Småskalig produktion av bio-CHP och biovärme kan eventuellt förutsätta miljötillstånd.
Registrering av verksamheten (MSL, den kommunala miljöförvaltningsmyndigheten) en medelstor bio-CHP-anläggning eller biovärmeanläggning behöver antingen miljötillstånd eller registrering av verksamheten.
Bygglövs (MBL, kommunens byggnadstillsynsmyndighet)
Nyttjanderätt till fast egendom
Utsläppstillstånd (lagen om utsläppshandel, Energimyndigheten) behövs om bio-CHP-anläggningen eller biovärmeanläggningen är stor. En medelstor bio-CHP-anläggning behöver eventuellt ett utsläppstillstånd.

Tabell 3. Eventuella tillstånd och andra administrativa förfaranden för bioförbränningsanläggningar [stor bio-CHP-anläggning (bränsleeffekt ≥ 50 MW), medelstor bio-CHP-anläggning (bränsleeffekt minst 1 MW men under 50 MW), stor biovärmeanläggning (bränsleeffekt ≥ 20 MW), medelstor biovärmeanläggning (bränsleeffekt minst 1 MW men under 20 MW), småskalig produktion av bio-CHP och biovärme (bränsleeffekt < 1 MW)].

Eventuella tillstånd och andra administrativa förfaranden (lag, ansvarig myndighet)
Planering av områdesanvändning
Ett avgörande om planeringsbehov (MBL, kommunens byggnadstillsynsmyndighet) behövs eventuellt om bio-CHP-anläggningens eller biovärmeanläggningens produktion är medelstor eller småskalig.
Undantagsbeslut (MBL, kommunens byggnadstillsynsmyndighet)
Planering av en produktionsanläggning
MKB (MKB-lagen, NTM-centralen) behövs eventuellt om bio-CHP-anläggningen eller biovärmeanläggningen är stor.
Undersökningstillstånd (fornminneslagen, Museiverket)
En Naturabedömning (NVL, NTM-centralen) behövs eventuellt om bio-CHP-anläggningen eller biovärmeanläggningen är stor eller medelstor.
Undersökningstillstånd (lagen om inlösen, Lantmäteriverket)
Uppförande och uppgradering av en produktionsanläggning samt anslutning till nätet

Rivningslov för en byggnad (MBL, kommunens byggnadstillsynsmyndighet)
Anmälan om rivning av byggnad (MBL, kommunens byggnadstillsynsmyndighet)
Tillstånd att rubba en fast fornlämning (lagen om fornminnen, Museiverket)
Vattentillstånd (VL, RFV) behövs eventuellt om bio-CHP-anläggningen är stor eller medelstor.
Ett tillstånd för hantering och upplagring (kemikaliesäkerhetslagen, NTM-centralen) behövs eventuellt om bio-CHP-anläggningen eller biovärmeanläggningen är stor eller medelstor.
Anmälan om hantering och upplagring (kemikaliesäkerhetslagen, räddningsmyndigheten)
Undantag från förbudet mot att förstöra eller försämra naturtyper (NVL, NTM-centralen)
Undantag från bestämmelserna om artskydd (NVL, NTM-centralen)
Anmälan om åtgärder som påverkar Natura-området (NVL, NTM-centralen)
Undantag från skyddet av vattennaturtyper (VL, RFV)
Flyghindertillstånd (luftfartslagen, Traficom) behövs eventuellt om bio-CHP-anläggningen eller biovärmeanläggningen är stor eller medelstor.
Projekttillstånd för byggande av högspänningsledning (elmarknadslagen, Energimyndigheten, ANM) behövs eventuellt om bio-CHP-anläggningen är stor eller medelstor.
Nyttjanderätt till fast egendom
Inlösningstillstånd (lagen om inlösen, Lantmäteriverket, statsrådet)
Placering av samhällstekniska anordningar (MBL, kommunens byggnadstillsynsmyndighet)
Anmälan om placering av ledning på annans vattenområde (VL, NTM-centralen)
Kommunens samtycke (elmarknadslagen, kommunen) behövs eventuellt om bio-CHP-anläggningen är stor eller medelstor.
Användning av en produktionsanläggning
Registrering (biproduktlagen och EU:s biproduktsförordning, kommunalveterinären, Livsmedelsverket)
Godkännande (biproduktlagen och EU:s biproduktsförordning, kommunalveterinären, Livsmedelsverket)
Registrering av tryckbärande anordning (lagen om tryckbärande anordningar, Tukes)

Nytt projekt för en bio-CHP- och biovärmeanläggning

Planering av områdesanvändning och byggande

När man planerar placeringen av en bio-CHP- eller biovärmeanläggning ska man säkerställa att den gällande planen för tomten gör det möjligt att placera en anläggning på tomten. Planbeteckningarna för de omgivande tomterna ska beaktas, eftersom produktionsanläggningen inte får medföra begränsningar för den användning som anvisats i planen på de omgivande tomterna. Det kan finnas behov av att uppdatera planen om de utredningar som gjorts i samband med planläggningen inte motsvarar konsekvenserna som det nya projektet orsakar.

Utbyggnad som är av lokal betydelse styrs på kommunnivå. Kommunen beslutar om planläggningen. Den som planerar ett projekt ska redan i ett tidigt skede kontakta kommunen för att utreda möjligheterna att inleda en planläggningsprocess. Markägaren eller markinnehavaren kan ta initiativ till att en plan utarbetas i en kommun. Kommunen fattar beslut om det föreslagna planläggningsinitiativet. Om man beslutar att inleda planläggningen fastställs nödvändiga villkor för den. När projektplanen inleds ska man också förbereda sig på eventuella kostnader, eftersom kommunen har rätt att ta ut kostnaderna för planläggningen av den instans på vars initiativ planen utarbetas.

Om projektet är förlagt till ett område i behov av planering avgör projektets kvalitet och plats huruvida ett avgörande om planeringsbehov är tillräckligt eller om placeringen ska avgöras med hjälp av en plan. Ett projekt för en bio-CHP- eller biovärmeanläggning kan genomföras genom ett [avgörande om planeringsbehov](#), om användningen av området samt dess miljö och miljövärdena inte begränsar byggandet och det inte finns något betydande behov av samordning mellan byggandet och den övriga områdesanvändningen. Den kommunala myndigheten avgör ärendet.

När planläggningen och byggandet planeras ska eventuella fasta fornlämningar beaktas. I samband med planläggningen inventeras det arkeologiska kulturarvet för att utreda om det finns fasta fornlämningar i området som är okända sedan tidigare. Om en tidigare okänd fast fornlämning hittas medan projektet genomförs, ska arbetet avbrytas och det regionala ansvarsmuseet eller Museiverket kontaktas utan dröjsmål för anvisningar. [Tillstånd att rubba en fast fornlämning](#) ska vid behov sökas hos Museiverket. [Undersökningstillstånd](#) ska sökas om tillståndet att rubba en fast fornlämning kräver det.

Flisframställning av energived. © Skogscentralen

Byggandet av en bio-CHP- eller biovärmeanläggning kräver alltid [bygglov](#) enligt markanvändnings- och bygglagen (132/1999, MBL). Byggande av mindre anläggningar på ett område som inte är planlagt kan förutsätta ett avgörande om planeringsbehov, beroende på anläggningens placering och anslutning till jordbruksnäringen. Om projektet kräver planläggning behövs inget avgörande om planeringsbehov. En fristående anläggning som producerar energi för elnätet kräver i allmänhet planläggning. (MBL 16 §, 137 §)

Läs mer

- om planläggning i kapitlet [Allmänt om planering av områdesanvändning](#)
- om förfaranden enligt markanvändnings- och bygglagen i kapitlet [Förfaranden enligt markanvändnings- och bygglagen](#)
- om förfaranden som gäller fornminnen i kapitlet [Tillstånd att rubba en fast fornlämning och undersökningstillstånd enligt lagen om fornminnen](#)

Beaktande av miljön

[Förfarandet vid miljökonsekvensbedömning](#) (MKB-förfarandet) tillämpas alltid på pannanläggningar eller kraftverk om bränsleeffekten är minst 300 MW (lagen om förfarandet vid miljökonsekvensbedömning 252/2017, MKB-lagen). En energiproduktionsanläggning kan förutsätta ett MKB-förfarande om den till sin kvalitet och omfattning sannolikt anses orsaka betydande miljökonsekvenser som kan jämföras med konsekvenserna av de projekt som avses i bilaga 1 till MKB-lagen. De sammantagna konsekvenserna av olika projekt kan också utgöra ett behov av ett MKB-förfarande (MKB-lagen 3 §). Den regionala NTM-centralen fattar beslut om behovet av att tillämpa MKB-förfarandet i enskilda fall. Den projektansvariga kan inleda ärendet. Det lönar sig att kontakta NTM-centralen om ett eventuellt behov av MKB-förfarande redan i projektets planeringsskede.

Genomförandet av stora projekt kan förutsätta både ett förfarande enligt MKB-lagen och planläggning. När en plan utarbetas för att genomföra ett projekt som avses i MKB-lagen kan MKB-förfarandet genomföras i ett gemensamt förfarande med planen (MBL 9 §). Den projektansvariga kan ta initiativ till ett [gemensamt förfarande](#) hos kontaktmyndigheten (den regionala NTM-centralen). En förutsättning för ett gemensamt förfarande för MKB-förfarandet och planläggningen är att NTM-centralen och den myndighet som ansvarar för planläggningen förordrar initiativet.

Vid valet av placeringsplats för produktionsområdet bör man undvika områden i naturtillstånd och områden med värdefulla naturvärden samt livsmiljöer eller utbredningsområden för skyddade arter. Ibland kan [undantag enligt naturvårdslagen](#) och [undantag från skyddet av vattennaturtyper enligt vattenlagen](#) bli aktuella. I närheten av ett område som hör till nätverket Natura 2000 kan det vara nödvändigt att göra en [anmälan om en åtgärd som eventuellt påverkar Natura-området](#) eller en [Natura-bedömning](#).

Bio-CHP- och biovärmearläggningar är vanligen av den storleksklassen att de behöver [miljötillstånd](#) enligt miljöskyddslagen (527/2014, MSL). Om bränsleeffekten för en energiproduktionsanläggning överstiger 50 MW tillämpas kraven för en direktivanläggning, varvid regionförvaltningsverket agerar tillståndsmyndighet (MSL 27 §). RFV:s miljötillstånd krävs också för energiproduktionsanläggningar under 50 MW om anläggningen utgör en del av verksamheten vid en direktivanläggning. Om en energiproduktionsanläggning har en eller flera energiproduktionsenheter som använder fast bränsle och som har en bränsleeffekt på minst 20 MW och den sammanlagda bränsleeffekten för alla energiproduktionsenheter inom anläggningsområdet är under 50 MW, agerar kommunen tillståndsmyndighet [Statsrådets förordning om miljöskydd (713/2014, MSF, miljöskyddsförordningen) 2 §].

En [registrering av verksamheten](#) till den kommunala miljöförvaltningsmyndigheten kan enligt miljöskyddslagen behövas för en energiproduktionsanläggning som är mindre än de ovan nämnda. Både miljötillstånd och registrering kan inte samtidigt krävas för en anläggning. En anläggning ska registreras om den har en bränsleeffekt på minst 1 men under 50 MW och om den har en bränsleeffekt under 20 MW för varje energiproduktionsenhet som använder fast bränsle. Miljötillstånd ska också sökas för en liten energiproduktionsanläggning om:

- verksamheten är en del av verksamheten vid en direktivanläggning
- verksamheten kan orsaka förorening av vattendrag och den är inte tillståndspliktig enligt vattenlagen
- avledningen av avloppsvatten från verksamheten kan orsaka förorening av ett dike, en källa eller en rännil
- verksamheten kan orsaka en granne oskäligen belastning enligt 17 § i grannelagen
- verksamheten placeras i ett viktigt grundvattenområde eller annat grundvattenområde som är lämpligt för vattenförsörjning (mer information i MSL 30 §)

I miljötillståndet bestäms med stöd av miljöskyddslagen om avledande av avloppsvatten (kondensvatten) på annans område från verksamhet vid en miljötillståndspliktig energiproduktionsanläggning samt om anläggande av dike eller avloppsrör som är avsedda för avledning (MSL 68 §, 69 § ja 158 §). En energiproduktionsanläggning kan också behöva [tillstånd enligt vattenlagen](#) t.ex. för byggande av täkt- och utloppskonstruktioner för kylvatten (VL kap 3, 2–3 §). Vattentillstånd kan i första hand behövas för uttag av vatten eller för de vattendragskonstruktioner som projektet behöver. Om regionförvaltningsverkets miljötillstånd och därtill ett vattentillstånd krävs för projektet, ska dessa sökas samtidigt och för dem beviljas ett gemensamt beslut (s.k. blandprojekt).

Vid en energiproduktionsanläggning kan även animaliska biprodukter eller därav framställda produkter användas som bränsle. Om andra animaliska biprodukter än hela kadaver förbränns vid anläggningen, tillämpas inte förordningen om animaliska biprodukter på förbränningen. Sådana anläggningar godkänns således inte som anläggningar enligt biproduktsförordningen. Anläggningarna omfattas av bland annat avfallslagen, förordningen om avfallsförbränning samt miljöskyddslagen och -förordningen.

Om anläggningen endast bränner hela djurkadaver, ska man dessutom ansöka om godkännande som samförbränningsanläggning enligt lagen om animaliska biprodukter (517/2015, biproduktslagen) och biproduktsförordningen (EG 1069/2009). Kommunalveterinären agerar behörig myndighet. Miljöministeriets avfallsförbränningsförordning tillämpas inte på förbränning av hela kadaver, men verksamheten regleras bland annat av avfallslagen, miljöskyddslagen och miljöskyddsförordningen. Miljötillstånd krävs i regel för förbränningsanläggningarnas verksamhet. Gårdsspecifika förbränningsanläggningar på produktionsdjursgårdar ingår i allmänhet i gårdens miljötillstånd.

Även förbränning av naturgödsel från produktionsdjur kan kräva [godkännande av anläggning](#) enligt biproduktslagen och biproduktsförordningen. Godkännande kan sökas först efter att ett sådant positivt tillstånd beviljats eller

registrering gjorts, som eventuellt krävs enligt miljö- eller avfallslagstiftningen (646/2011, avfallslagen). Förbränning av naturgödsel från produktionsdjur i en panna med en bränsleeffekt på högst 50 MW betraktas inte som avfallsförbränning, varvid avfallsförbränningslagstiftningen inte behöver iaktas i verksamheten. Miljöministeriet, jord- och skogsbruksministeriet och Livsmedelsverket har publicerat en [anvisning](#) för sådan verksamhet. Om man utöver produktionsdjurens naturgödsel förbränner vissa andra animaliska biprodukter eller därav framställda produkter i pannan, eller om pannans bränsleeffekt överstiger 50 MW, betraktas verksamheten som avfallsförbränning.

Om naturgödsel förbränns vid anläggningen, ska dessutom kommunalveterinärens godkännande sökas enligt följande:

- Pannor på djurgårdar som är registrerings- eller tillståndspliktiga enligt miljöskyddslagen å Godkännande av kommunalveterinären
- Pannor som finns någon annanstans än på djurgårdar och som är registrerings- eller tillståndspliktiga enligt miljöskyddslagen → Kommunalveterinärens godkännande krävs inte
- Fram till 1.1.2030 de befintliga pannor med en bränsleeffekt på minst 1 MW men under 5 MW som först från och med 1.1.2030 börjar följa statsrådets förordning om miljöskyddskrav för medelstora energiproducerande enheter och energiproducerande anläggningar (1065/2017, PIPO-förordningen) → Godkännande av kommunalveterinären

Alla anläggningar som ingår i utsläppshandeln måste ha ett [utsläppstillstånd](#) enligt lagen om utsläppshandel (1270/2023). Utsläppstillstånd krävs bl.a. för förbränning av bränsle i anläggningar vars nominella totala värmeeffekt är över 20 MW och för koldioxidutsläpp från mindre förbränningsanläggningar som anslutits till samma fjärrvärmenät. Bilagorna till lagen om utsläppshandel räknar upp de berörda verksamheterna.

Läs mer

- förfarandet vid miljökonsekvensbedömning (MKB) i kapitlet om [Lag om förfarandet vid miljökonsekvensbedömning](#)
- förfaranden enligt miljöskyddslagen i kapitlet om [Förfaranden enligt miljöskyddslagen](#)
- förfaranden som gäller biprodukter i kapitlet om [Förfaranden enligt biproduktlagen och biproduktsförordningen samt lagen om gödselmedel](#)
- utsläppstillstånd i kapitlet [Utsläppstillstånd enligt lagen om utsläppshandel](#)

Beaktande av säkerheten

Om farliga kemikalier lagras eller hanteras i en energiproduktionsanläggning ska verksamhetsutövaren utreda vilken olycksrisk kemikalierna medför. Konsekvenserna för en eventuell olycka ska beaktas vid valet av anläggningens placering. Den byggda miljön, naturobjekten och grundvattenområdena samt planläggningen av området ska beaktas vid placeringen. Miljöns sårbarhet bedöms enligt de kriterier som fastställts av Säkerhets- och kemikalieverket (Tukes) och dessutom undersöker miljötillståndsmyndigheten förutsättningarna för beviljande av tillstånd i sin tillståndsprövning.

Energiproduktionsanläggningar där farliga kemikalier lagras eller hanteras i stor omfattning måste ha [tillstånd för hantering och upplagring](#) från Tukes, i enlighet med lagen om säkerhet vid hantering av farliga kemikalier och explosiva varor (390/2005, kemikaliesäkerhetslagen). När verksamhetens omfattning fastställs beaktas alla farliga kemikalier som är i verksamhetsutövares besittning och som behandlas och lagras i ett objekt. För att fastställa verksamhetens omfattning behövs en kemikalieförteckning som anger den maximala lagringsmängden för varje kemikalie som lagras i objektet, samt faroklasser, farokategorier och faroangivelser som anges på säkerhetsdatabladet för varje kemikalie. Relationstalet som behövs för att fastställa verksamhetens omfattning kan beräknas med hjälp av relationstalsräknaren i [KemiDigi](#) (nationellt kemikaliedatalager och informationstjänst). (kemikaliesäkerhetslagen 23 §, 24 §)

En energiproduktionsanläggning som har liten hantering och upplagring av kemikalier bör göra en [anmälan](#) till den lokala räddningsmyndigheten (kemikaliesäkerhetslagen 24 §). Till exempel är gränsen för anmälan om upplagring av brännolja 10 ton (ca 12,5 m³). Räddningsmyndigheten övervakar att de verksamheter som enligt kemikaliesäkerhetslagstiftningen bedriver liten industriell hantering och upplagring uppfyller kraven och att de fungerar, samt att produktionsanläggningen överensstämmer med bestämmelserna. Processdiagrammet i [kapitlet Anmälan](#)

[om hantering och upplagring](#) redogör för hur anmälan behandlas. Om produktionsanläggningen har tryckbärande anordningar som medför betydande fara enligt lagen om tryckbärande anordningar (1144/2016), såsom gasolbehållare eller ångpannor, ska ägaren eller innehavaren till de tryckbärande anordningarna [registrera](#) dessa i Tukes register över tryckbärande anordningar.

En förbränningsanläggning kan behöva ett [flyghindertillstånd](#) enligt luftfartslagen (864/2014), beroende på skorstenens höjd och placering. I praktiken krävs ett flyghindertillstånd av Traficom för alla konstruktioner som är belägna nära flygplatser och som är högre än 30 meter eller för konstruktioner var som helst i Finland som är över 60 meter. Traficom begär flyghinderutlåtandet av Fintraffic Flygtrafiktjänst Ab efter att ha fått ansökan. Kraftverken ska förses med flyghinderljus i enlighet med villkoren i flyghindertillståndet. Efter att flyghindret har uppförts ska en flyghinderanmälan göras till Fintraffic Flygtrafiktjänst Ab.

Läs mer

- förfaranden enligt kemikaliesäkerhetslagen i kapitlet [Förfaranden enligt kemikaliesäkerhetslagen](#)
- registrering av tryckbärande anordningar i kapitlet [Registrering av tryckbärande anordningar enligt lagen om tryckbärande anordningar](#)
- förfarandet för flyghindertillstånd i kapitlet [Förfarande för flyghindertillstånd enligt luftfartslagen](#)

Förfaranden som gäller nät

För byggande av en högspänningsledning ska [projekttillstånd](#) enligt elmarknadslagen (588/2013) sökas hos Energimyndigheten, om spänningen i elledningen är minst 110 kV. För att kraftverket ska kunna anslutas till nätet krävs dessutom nätinnehavarens samtycke. Enligt elmarknadslagen ska elproducenten också [underrätta](#) Energimyndigheten om byggnadsplanen för och idrifttagandet av kraftverket, om långvarigt eller bestående avvecklande av ett kraftverk, samt om effekthöjning, om kraftverket har minst en megavoltampere (cirka en megawatt).

En energiproduktionsanläggning kan behöva markområden, t.ex. för utrustning som behövs för nätanslutningen. I samband med planeringen av projektet ska man också planera hur projektet ska anslutas till elnätet, så att projektets totala konsekvenser kan bedömas. För dragning av en elledning med en nominell spänning på minst 110 kilovolt krävs enligt elmarknadslagen [kommunens samtycke](#), om inte rätten att placera elledningen grundar sig på ett sådant inlösningsstillstånd som avses i lagen om inlösen av fast egendom och särskilda rättigheter (603/1977, lagen om inlösen) och elledningen byggs någon annanstans än på ett område som i planen har reserverats för detta ändamål.

Man kan avtala om nyttjanderätten till markområdet med markägaren. Om man för projektet måste förvärva områden genom inlösen, krävs ett [inlösningsstillstånd](#) som kan gälla inlösen med äganderätt eller nyttjanderätt. Inlösningsstillstånd behövs om avsikten är att bygga en elledning ovan jord på minst 220 kilovolt, vars längd överstiger 15 kilometer, eller om ledningen är en del av ett projekt på vilket MKB-förfarandet tillämpas. Bestämmelser om förutsättningarna för inlösningsstillstånd finns i 4 § i [lagen om ändring av lagen om inlösningsstillstånd för vissa projekt som påverkar användningen av miljön \(1238/2023\)](#). Om man behöver göra terrängundersökningar på projektområdet för att planera projektet och för att utreda behovet av inlösen, måste man ansöka om [forskningsstillstånd](#) hos Lantmäteriverket.

Om projektet kräver att en mindre anordning, till exempel en ledning, placeras på någon annans område, ska man i första hand komma överens om placeringen med markägaren. Kommunens [beslut om placering av samhällstekniska anordningar](#), som fattas av byggnadstillsynsmyndigheten enligt MBL 161 §, kan också ge den nyttjanderätt som krävs. Vid placering av en mindre anordning i vattenområden som ägs av någon annan görs en anmälan enligt vattenlagen till NTM-centralen om [placering av ledning på annans vattenområde](#), om utrustningen placeras under kungsådran (bl.a. åar, älvar, sund) eller en bäck. (VL 2 kap., 12–14 §) Ledningen eller kabeln kan placeras på ett vattenområde som ägs av någon annan, om placeringen inte medför större än ringa olägenhet för områdets ägare. Efter att ha fått anmälan hänvisar NTM-centralen antingen anmälaren att ansöka om tillstånd enligt vattenlagen på basis av eventuella skadliga konsekvenser eller ger ramvillkor för genomförandet av projektet. Genom anmälningsförfarandet säkerställs att anmälaren får nödvändig information om tillståndsplikten för underskridningen samt anvisningar om hur åtgärderna ska genomföras så att skapar så liten olägenhet som möjligt. Om

projektet utförs på ett vattenområde så att det krävs tillstånd enligt vattenlagen, kan man i samband med detta tillstånd också bevilja [ständig nyttjanderätt](#) till de områden som projektet kräver.

Läs mer

- elmarknadslagens förfaranden i kapitlet om [Förfaranden enligt elmarknadslagen](#)
- övriga förfaranden i anslutningsledningar i kapitlet [Anmälan om placering av ledning på annans vattenområde](#), i kapitlet [Inlösningstillstånd enligt inlösningslagen](#), i kapitlet [Placering av samhällstekniska anordningar](#) och kapitel [Kommunens samtycke enligt elmarknadslagen](#)

Övriga förfaranden

Lagen om tillståndsförfaranden och vissa andra administrativa förfaranden i samband med produktionsanläggningar för förnybar energi omfattar de vanligaste förfarandena, men en produktionsanläggning kan också kräva förfaranden som inte omfattas av den här lagen. Till exempel krävs ett [anslutningstillstånd](#) om passagen till produktionsanläggningen förutsätter en ny anslutning till landsvägen eller om en befintlig anslutning måste flyttas eller ändras. Byggande i den omedelbara närheten av en landsväg kan kräva ett undantagsbeslut (lagen om trafiksystem och landsvägar 503/2005).

Fiktivt exempel: Medelstor biovärmeanläggning

En biovärmeanläggning med en bränsleeffekt på 8 MW utan teknisk och funktionell koppling till en direktivanläggning. I verksamheten används inte rökgaskondensor så att avledningen av kondensvatten kan orsaka förorening av vattenförekomsten. Följande tillstånd och administrativa förfaranden krävs för anläggningen:

Ändring av detaljplanen (MBL)

- I tätorter placeras produktionsanläggningen på en obebyggd plats i närheten av småhusområden.
- I landskapsplanen har det område som detaljplanläggs antecknats som område för tätortsfunktioner.
- I delgeneralplanen har området märkts ut som småhusdominerat bostadsområde (AP) och närrekreationsområde (VL). När generalplanen utarbetades hade behovet av värmeverk inte identifierats.
- I den gällande detaljplanen har området reserverats som jord- och skogsbruksområde med M-beteckning.
- Placeringen av produktionsanläggningen behöver alltså en detaljplaneändring.

Registrering av verksamheten hos den kommunala miljöförvaltningsmyndigheten (MSL)

- Biovärmeanläggningens bränsleeffekt är 8 MW, så endast registrering behövs.
- Verksamheten har ordnats och placerats så att anläggningen inte orsakar grannarna oskäligt besvär så som avses i 17 § i grannelagen.
- Anläggningen är inte placerad på grundvattenområde. Om den vore, skulle ett miljötillstånd behövas.

Bygglov (MBL)

- Om biovärmeanläggningen är en ny byggnad måste bygglov sökas hos kommunens byggnadstillsynsmyndighet.

Anmälan till räddningsmyndigheten om liten industriell hantering och upplagring av kemikalier (kemikaliesäkerhetslagen)

- En bränsletank (10 ton) för reservbränsle (olja) förvaras på anläggningens område.
- En anmälan om liten industriell hantering och upplagring av farliga kemikalier ska göras till räddningsmyndigheten.

Registrering av tryckbärande anordning (lagen om tryckbärande anordningar)

- En tryckbärande anordning som förorsakar betydande risker ska registreras i Tukes register över tryckbärande anordningar

Placering av samhällstekniska anordningar (MBL)

- Avtal om placering av fjärrvärmerör kunde inte nås med alla privata markägare, så för placeringen behövs ett beslut av kommunens byggnadstillsynsmyndighet.

Liten Bio-CHP- eller biovärmeanläggning

Planering av områdesanvändning och byggande

Det finns flera definitioner för små Bio-CHP- och biovärmeanläggningar. I den här handboken avses med småskalig produktion av bio-CHP och biovärmeanläggningar med en bränsleeffekt på högst 1 MW. [Bygglöven](#) enligt markanvändnings- och bygglagen krävs alltid för att bygga en energiproduktionsanläggning. Beroende på anläggningens placering och konsekvenser samt verksamhetens anslutning till jordbruksnäringen kan byggandet förutsätta ett avgörande om planeringsbehov när man bygger på ett område där det inte finns någon plan som direkt styr byggandet.

Beaktande av miljön

Anläggningar med en bränsleeffekt under 1 MW måste enligt miljöskyddslagen inte registrera verksamheten hos den kommunala miljöförvaltningsmyndigheten och i regel inte heller ansöka om miljötillstånd. Miljötillstånd krävs om anläggningen är en del av verksamheten vid en direktanläggning eller på basis av den allmänna tillståndsplikten i lagen (27 § i MSL):

- verksamheten kan orsaka förorening av vattendrag och den är inte tillståndspliktig enligt vattenlagen
- avledningen av avloppsvatten från verksamheten kan orsaka förorening av ett dike, en källa eller en rännil
- verksamheten kan orsaka en granne oskäligen belastning enligt 17 § i grannelagen

Miljötillstånd krävs också om verksamheten placeras på ett viktigt område eller på ett grundvattenområde som lämpar sig för annan vattenförsörjning och verksamheten kan medföra risk för förorening av grundvattnet. (MSL 28 §) Även en liten anläggning omfattas alltid av biproduktlagen och biproduktförordningen om anläggningen bränner hela djurkadaver. En liten förbränningsanläggning som inte behöver miljötillstånd, måste ha kommunalveterinärens [godkännande](#). Om andra animaliska biprodukter än hela kadaver förbränns vid anläggningen, tillämpas inte biproduktförordningen, utan verksamheten kräver miljötillstånd eller registrering av verksamheten. Sådana anläggningar godkänns inte som anläggningar enligt biproduktförordningen. Godkännandeförfaranden för gödsel- och förbränning finns i kapitlet [Nytt projekt för en bio-CHP- och biovärmeanläggning](#).

Om anläggningens placering kan påverka de naturvärden som skyddas med stöd av naturvårdslagen, kan det bli aktuellt med en Naturabedömning eller undantag på samma sätt som för större förbränningsanläggningar. Även undantag från skyddet av naturtyper enligt vattenlagen samt tillstånd enligt lagen om fornminnen kan krävas.

Beaktande av säkerheten

Om farliga kemikalier hanteras vid anläggningen kan det krävas en [anmälan enligt kemikaliesäkerhetslagen](#) till räddningsmyndigheten. Till exempel är gränsen för anmälan om lagring av brännolja 10 ton (cirka 12,5 m³). Räddningsmyndigheten övervakar att de verksamheter som enligt kemikaliesäkerhetslagstiftningen bedriver liten industriell hantering och upplagring uppfyller kraven och att de fungerar, samt att produktionsanläggningen överensstämmer med bestämmelserna. Processdiagrammet i kapitlet [Byggnadstillstånd för lagring av gas och anmälan om lagring av gas](#) redogör för hur anmälan behandlas. Relationstalet som behövs för att fastställa verksamhetens omfattning kan beräknas med hjälp av relationstalsräknaren i [KemiDigi](#) (nationellt kemikaliedatalager och informationstjänst) eller med hjälp av [kemikalietabellen](#) (på finska) i Räddningsverkens partnerskapsnätverk (kemikaliesäkerhetslagen 23, 24 §).

Förfaranden som gäller nät

Ett projekt för en småskalig energiproduktionsanläggning kräver i regel att mindre anordningar, till exempel ledningar, placeras på någon annans område. Placeringen ska i första hand avtalas med markägaren. Kommunens

[beslut om placering av samhällstekniska anordningar](#), som fattas av byggnadstillsynsmyndigheten enligt MBL 161 §, kan också ge den nyttjanderätt som krävs. I vissa fall, när anläggningarna inte kan anses vara ringa, kan det också behövas ett [inlösningstillstånd](#) enligt lagen om inlösen.

Vid placering av en mindre anordning i vattenområden som ägs av någon annan görs en anmälan enligt vattenlagen till NTM-centralen om [placering av ledning på annans vattenområde](#), om utrustningen placeras under kungsådran (bl.a. åar, älvar, sund) eller en bäck. (VL 2 kap., 12–14 §) Ledningen eller kabeln kan placeras på ett vattenområde som ägs av någon annan, om placeringen inte medför större än ringa olägenhet för områdets ägare. Efter att ha fått anmälan hänvisar NTM-centralen antingen anmälaren att ansöka om tillstånd enligt vattenlagen på basis av eventuella skadliga konsekvenser eller ger ramvillkor för genomförandet av projektet. Genom anmälningsförfarandet säkerställs att anmälaren får nödvändig information om tillståndsplikten för underskridningen samt anvisningar om hur åtgärderna ska genomföras så att skapar så liten olägenhet som möjligt. Om projektet utförs på ett vattenområde så att det krävs tillstånd enligt vattenlagen, kan man i samband med detta tillstånd bevilja [ständig nyttjanderätt](#) till de områden som projektet kräver.

Övriga förfaranden

Lagen om tillståndsförfaranden och vissa andra administrativa förfaranden i samband med produktionsanläggningar för förnybar energi omfattar de vanligaste förfarandena, men en produktionsanläggning kan också kräva förfaranden som inte omfattas av den här lagen. Det krävs ett [anslutningstillstånd](#) om passagen till produktionsanläggningen förutsätter en ny anslutning till landsvägen eller om en befintlig anslutning måste flyttas eller ändras. Byggande i den omedelbara närheten av en landsväg kan kräva ett undantagsbeslut (lagen om trafiksystem och landsvägar 503/2005).

Ändringsprojekt för en bio-CHP- och biovärmeanläggning

Ett ändringsprojekt för en Bio-CHP- och en biovärmeanläggning kan t.ex. innebära att man byter bränsle, byter anläggningens komponenter, t.ex. en panna eller turbin till en effektivare, eller installerar ett system för tillvaratagande av spillvärme i en rökgastvätt. Följande faktorer inverkar på vilka planer och förfaranden som krävs för ändringsprojektet i fråga om planering av områdesanvändningen: ändringarnas storlek och konsekvenser, vart ändringarna riktar sig, samt områdets planläggningssituation och behovet av att samordna olika former av områdesanvändning. [MKB-förfarandet](#), som grundar sig på projektförteckningen, tillämpas också på sådana ändringar eller utvidgningar av projektet som anges i projektförteckningen, om ändringen eller utvidgningen i sig motsvarar det gränsvärde som fastställts för projektet, dvs. om bränsleeffekten i förbränningsanläggningen är minst 300 MW.

Det kan ske ändringar i projekten redan innan byggandet inleds. Ändringarna kan förutsätta en bedömning av huruvida MKB-förfarandet och MKB-kontaktmyndighetens motiverade slutsats är aktuella. Behovet av ett MKB-förfarande eller huruvida ett tidigare MKB-förfarande är tillräckligt och aktuellt bedöms av MKB-myndigheten vid den regionala NTM-centralen. Om ett projekt på vilket MKB-förfarandet har tillämpats ännu inte har genomförts, kan den projektansvariga direkt be MKB-kontaktmyndigheten om en bedömning av huruvida den motiverade slutsatsen är aktuell. Även tillståndsmyndigheten, dvs. byggnadstillsynsmyndigheten, är skyldig att säkerställa att den motiverade slutsatsen är aktuell. Byggnadstillsynsmyndigheten ska begära utlåtande av NTM-centralen om bygglov för ett sådant projekt på vilket MKB-förfarande har tillämpats (MBL 132 §). Om det ursprungliga projektet redan har byggts, bedömer MKB-myndigheten behovet av ett MKB-förfarande enligt MKB-lagen.

Genomförandet av stora projekt kan förutsätta både ett förfarande enligt MKB-lagen och planläggning. När en plan utarbetas för att genomföra ett projekt som avses i MKB-lagen kan MKB-förfarandet genomföras i ett [gemensamt förfarande](#) med planen (MBL 9 §). Den projektansvariga kan ta initiativ till ett gemensamt förfarande hos kontaktmyndigheten (den regionala NTM-centralen). En förutsättning för ett gemensamt förfarande för MKB-förfarandet och planläggningen är att NTM-centralen och den myndighet som ansvarar för planläggningen förordrar initiativet.

[Miljötillståndet](#) bör ändras på grund av att utsläppen från den miljötillståndspliktiga verksamheten eller konsekvenserna av den ökar eller på grund av någon annan väsentlig ändring av verksamheten. Tillståndet behöver

dock inte ändras, om ändringen inte ökar konsekvenserna eller riskerna för miljön och om verksamheten inte förändras väsentligt. Om verksamheten efter ändringen betraktas som till verksamhet vid en direktivanläggning är ändringen väsentlig. Den behöriga tillsynsmyndigheten bedömer behovet av att ändra miljötillståndet för verksamheten. Ett miljötillståndsärende som gäller väsentlig ändring i verksamheten avgörs av den tillståndsmyndighet som är behörig att avgöra miljötillståndsärenden för en motsvarande ny verksamhet (MSL 29 §, 35 §). Verksamhetsutövaren kan också ansöka om ändring av miljötillstånd i enlighet med 89 § i miljöskyddslagen.

Verksamhetsutövaren vid mindre anläggningar ska utan dröjsmål underrätta tillsynsmyndigheten om en ändring av den registrerade verksamheten enligt miljöskyddslagen. Detta gäller sådana ändringar i verksamheten som är väsentliga med tanke på tillsynen och som kan påverka föroreningen av miljön eller på iakttagandet av författningar eller på hur verksamheten följer registreringsplikten eller på tillståndspliktigheten för registreringspliktig verksamhet (MSL 170 §). På basis av anmälan bedömer den behöriga myndigheten om registreringen ska uppdateras eller om det i fortsättningen krävs miljötillstånd för verksamheten.

Om ändringen innefattar tillbyggnad eller väsentlig ändring av ändamålet med byggnaden eller en del av den, förutsätter ändringsprojektet [bygglov](#) (MBL 125 §) Om nya markområden tas i användning i samband med ändringen och detta kan påverka de naturvärden som skyddas med stöd av naturvårdslagen krävs eventuellt en [Naturabedömning](#) eller [undantag enligt naturvårdslagen](#). Även undantag från [tillstånd](#) enligt lagen om fornminnen (295/1963, fornminneslagen) och [skyddet av vattennaturtyper i vattenlagen](#) är nödvändiga när verksamheten utvidgas till nya områden.

Betydande ändringar i [hanterings- och upplagringstillståndet](#) enligt kemikaliesäkerhetslagen kräver tillstånd av Tukes. (23 § 3 mom. i kemikaliesäkerhetslagen). Tillståndspliktiga ändringar är till exempel:

- byggande av en ny enhet eller produktionslinje
- grundlig förändring av processen
- en ny lagerbyggnad för kemikalier, som är av betydande storlek
- en ny stor upplagringscistern eller flera små cisterner, dvs. ett nytt cisternområde

Tillstånd för ändringen ska sökas om kriterierna för tillståndspliktig ändring uppfylls. Ändringstillståndet förutsätter en idriftagningsbesiktning av Tukes.

Övriga mindre ändringar ska anmälas till Tukes Ändringar som förutsätter anmälan är till exempel:

- ökning av kemikalier som hör till samma farlighetsklass i anordningarna eller upplagen, 5–10 % ökning
- ändring av kemikaliernas farlighetsklassificering eller tillstånd mot farligare riktning
- förändring i kemikaliernas tillverkningsprocess, t.ex. ökning i driftstemperatur- och tryck eller satsprocessen blir kontinuerlig
- förnyelse av säkerhetsautomationssystemen
- nytt påfyllnings- och tömningsställe för fordon.

Om kriterierna för ändringsanmälan uppfylls görs en ändringsanmälan. Ändringsanmälan förutsätter inte en idriftagningsbesiktning av Tukes, men innan ändringen verkställs ska kemikaliernas eller flytgasens driftsövervakare fastställa att kraven i föreskrifterna och villkoren som Tukes gett i sitt beslut uppfylls.

Betydande ändringar i den [anmälningspliktiga](#) verksamheten i fråga om hantering och upplagring, så som avses i kemikaliesäkerhetslagen, ska anmälas till räddningsmyndigheten. (24 § 2 mom. i kemikaliesäkerhetslagen). Ändringar som förutsätter anmälan är till exempel:

- ökning av kemikalier som hör till samma farlighetsklass i anordningarna eller upplagen, 5–10 % ökning
- ändring av placering
- ny cistern
- nytt påfyllnings- och tömningsställe för fordon.

Om kriterierna för ändringsanmälan uppfylls görs en ändringsanmälan. En ändringsanmälan kan kräva en idriftagningsbesiktning av räddningsmyndigheten, om detta separat förutsätts i det beslut som fattas på grund av anmälan. Syftet med inspektionen är att säkerställa att villkoren i beslutet och säkerhetskraven i författningarna iaktas.

Om förbränning av djurkadaver eller gödsel inleds i samband med en ändring av produktionsanläggningen, måste man eventuellt ansöka om [godkännande av anläggningen](#) enligt biproduktsförordningen. Om anläggningen redan har ansökt om registrering eller godkännande, ska sådana ändringar i verksamheten som påverkar huruvida förutsättningarna för registrering och godkännande uppfylls utan dröjsmål anmälas till den myndighet där registreringsanmälan och ansökan om godkännande har gjorts. Myndigheten ska också utan dröjsmål informeras om att verksamheten upphör.

Produktion och användning av biogas i energiproduktionen

I biogasanläggningar produceras biogas som utnyttjas på plats för produktion av el och/eller värme eller som säljs vidare som bränsle. I den här handboken delas biogasanläggningarna in enligt storlek:

- stora (mängden avfall som behandlas överstiger 35 000 ton per år)
- medelstora (mängden avfall som behandlas 20 000–35 000 ton per år) och
- små (mängden avfall som behandlas mindre än 20 000 ton per år).

Om anläggningen också producerar el, ska tillståndsmyndigheterna behandla färdigt de tillståndsförfaranden och andra administrativa godkännandeförfaranden som är en förutsättning för att projektet ska kunna byggas, anslutas till nätet samt användas inom vissa tidsfrister, som behandlas närmare i kapitlet [Tidsfrister för tillståndsförfaranden som gäller kraftverk för förnybar energi](#).

Tabell 4. Tillstånd och andra administrativa förfaranden som biogasanläggningar behöver [stor (mängden avfall som behandlas > 35 000 ton/år), medelstor (mängden avfall som behandlas 20 000–35 000 ton/år), liten (mängden avfall som behandlas < 20 000 ton/år)].

Tillstånd och andra administrativa förfaranden som krävs (lag, ansvarig myndighet)
Planering av en produktionsanläggning
MKB (MKB-lagen, NTM-centralen) behövs om biogasanläggningen är stor eller i ett enskilt fall.
Uppförande och uppgradering av en produktionsanläggning samt anslutning till nätet
Miljö tillstånd (MSL, den kommunala miljöförvaltningsmyndigheten) behövs om biogasanläggningen är stor eller medelstor. För en liten biogasanläggning behövs antingen miljö tillstånd eller registrering av verksamheten.
Registrering av verksamheten (MSL, den kommunala miljöförvaltningsmyndigheten) en liten biogasanläggning behöver antingen miljö tillstånd eller registrering av verksamheten.
Bygglösa (MBL, kommunens byggnadsnäringsmyndighet)
Nyttjanderätt till fast egendom

Tabell 5. Tillstånd och andra administrativa förfaranden som biogasanläggningar eventuellt behöver [stor (mängden avfall som behandlas > 35 000 ton/år), medelstor (mängden avfall som behandlas 20 000–35 000 ton/år), liten (mängden avfall som behandlas < 20 000 ton/år)].

Eventuella tillstånd och andra administrativa förfaranden (lag, ansvarig myndighet)
Planering av områdesanvändning
Planläggning (MBL, landskapsförbund eller kommunen)
Avgörande om planeringsbehov (MBL, kommunens byggnadsnäringsmyndighet)
Undantagsbeslut (MBL, kommunens byggnadsnäringsmyndighet)
Planering av en produktionsanläggning
Undersökningstillstånd (fornminneslagen, Museiverket)
Natura-bedömning (NVL)
Undersökningstillstånd (lagen om inlösen, Lantmäteriverket)
Uppförande och uppgradering av en produktionsanläggning samt anslutning till nätet
Rivningslov för en byggnad (MBL, kommunens byggnadsnäringsmyndighet)
Anmälan om rivning av byggnad (MBL, kommunens byggnadsnäringsmyndighet)
Tillstånd att rubba en fast fornlämning (lagen om fornminnen, Museiverket)
Vattentillstånd (VL, RFV) behövs eventuellt om bio-CHP-anläggningen är stor eller medelstor.
Tillstånd för hantering och upplagring (kemikaliesäkerhetslagen, Tukes)
Anmälan om hantering och upplagring (kemikaliesäkerhetslagen, Tukes)
Undantag från förbudet mot att förstöra eller försämra naturtyper (NVL, NTM-centralen)
Undantag från bestämmelserna om artskydd (NVL, NTM-centralen)
Anmälan om åtgärder som påverkar Natura-området (NVL, NTM-centralen)
Undantag från skyddet av vattennaturtyper (VL, RFV)

Projekttillstånd för byggande av högspänningsledning (elmarknadslagen, Energimyndigheten, ANM) behövs eventuellt om biogasanläggningen är stor.
Anmälan om byggande och avvecklande av kraftverk (elmarknadslagen, Energimyndigheten) behövs eventuellt om biogasanläggningen är stor eller medelstor.
Byggnadstillstånd för rörsystem för biogas och biometan (statsrådets förordning om säkerhet vid hantering av naturgas, Tukes)
Byggnadstillstånd för upplagring av gas (statsrådets förordning om säkerhet vid hantering av naturgas, Tukes)
Anmälan om upplagring av biogas (statsrådets förordning om säkerhet vid hantering av naturgas, räddningsmyndigheten)
Nyttjanderätt till fast egendom
Inlösningstillstånd (lagen om inlösen, Lantmäteriverket, statsrådet)
Placering av samhällstekniska anordningar (MBL, kommunens byggnadstillsynsmyndighet)
Anmälan om placering av ledning på annans vattenområde (VL, NTM-centralen)
Kommunens samtycke (elmarknadslagen, kommunen) behövs eventuellt om biogasanläggningen är stor.
Användning av en produktionsanläggning
Registrering (biproduktlagen och EU:s biproduktsförordning, kommunalveterinären, Livsmedelsverket)
Godkännande (biproduktlagen och EU:s biproduktsförordning, kommunalveterinären, Livsmedelsverket)
Anmälan (lagen om gödselmedel, Livsmedelsverket)
Utsläppstillstånd (lagen om utsläppshandel, Energimyndigheten) behövs eventuellt om biogasanläggningen är stor.
Registrering av tryckbärande anordning (lagen om tryckbärande anordningar, Tukes)

Nytt projekt för en produktionsanläggning för biogas

Planering av områdesanvändning och byggande

Följande faktorer inverkar på huruvida det är möjligt att placera biogasanläggningen på det tänkta området, samt vilka planer och förfaranden som krävs för projektet i fråga om planering av områdesanvändningen: projektets storlek och konsekvenserna av det, placering, samt områdets planläggningssituation och behovet av att samordna olika former av områdesanvändning. Anläggningens placering och förhållande till markanvändningen är av central betydelse, eftersom transport, mellanlagring och hantering av biologiskt nedbrytbart avfall och material orsakar lukter.

Större biogasprojekt kan kräva regionala planlösningar. [Landskapsplanen](#) kan främja genomförandet av projekten genom att anvisa principiella lokaliseringslösningar för betydande funktioner samt genom att styra den mer detaljerade planeringen genom landskapsplanebestämmelser.

Planläggningen på kommunnivå skapar konkreta förutsättningar för att förverkliga eller utveckla planerna för områdesanvändningen. [Generalplanläggningen](#) fastställer projektets förhållande till den övriga samhällsstrukturen, [detaljplanläggningen](#) möjliggör byggande i området. Biogasanläggningarna har inte nödvändigtvis beaktats uttryckligen i planläggningen, varvid genomförandet av projektet kan förutsätta att planen ändras eller att en plan utarbetas. Markägaren eller markinnehavaren kan ta initiativ till att en plan ska ändras eller utarbetas i kommunen. Kommunen fattar beslut om det föreslagna planläggningsinitiativet. Om man beslutar att inleda planläggningen fastställs nödvändiga villkor för den. När projektplanen inleds ska man också förbereda sig på eventuella kostnader, eftersom kommunen har rätt att ta ut kostnaderna för planläggningen av den instans på vars initiativ planen utarbetas.

På ett detaljplaneområde får biogasanläggningsverksamhet inte placeras så att det strider mot detaljplanen eller försvårar användningen av området enligt ändamålet i en landskapsplan eller en generalplan med rättsverkningar, om det finns en gällande landskapsplan eller en generalplan med rättsverkningar för området (MSL 12 §). Om planläggningen inte beaktar placeringen av biogasanläggningar, kan man i miljötillståndsprövningen bli tvungen att bedöma huruvida området används för det ändamål som anges i planen.

När planer utarbetas utreds i allmänhet områdets arkeologiska kulturarv och fasta fornlämningar beaktas. Om en tidigare okänd fast fornlämning hittas medan projektet genomförs, ska arbetet avbrytas och det regionala ansvarsmuseet eller Museiverket kontaktas för anvisningar. [Tillstånd att rubba en fast fornlämning](#) ska vid behov sökas hos Museiverket. [Undersökningstillstånd](#) ska sökas om tillståndet att rubba en fast fornlämning kräver det. [Bygglag](#) enligt markanvändnings- och bygglagen krävs alltid för att bygga en energiproduktionsanläggning.

Läs mer

- om planläggning i kapitlet [Landskapsplan](#), [Generalplan](#) och [Detaljplan](#)
- om förfaranden enligt markanvändnings- och bygglagen i kapitlet om [Förfaranden enligt markanvändnings- och bygglagen och -förordningen](#)
- förfaranden som gäller fornminnen i kapitlet [Tillstånd att rubba en fast fornlämning och undersökningstillstånd enligt lagen om fornminnen](#)

Beaktande av miljö

På basis av projektförteckningen enligt lagen om förfarandet vid miljökonsekvensbedömning krävs ett [MKB-förfarande](#) för biogasanläggningar vars behandlingskapacitet för avfall överstiger 35 000 ton/år. En anläggning kan också omfattas av MKB på basis av ett beslut i ett enskilt fall, om den med beaktande av de sammantagna konsekvenserna av olika projekt anses medföra betydande miljökonsekvenser som kan jämföras med konsekvenserna av projekt som avses i bilaga 1 till MKB-lagen (MKB-lagen 3 § och bilaga 1). Den regionala NTM-centralen fattar beslut om behovet av att tillämpa MKB-förfarandet i enskilda fall. Den projektansvariga kan inleda ärendet. Det lönar sig att kontakta NTM-centralen om ett eventuellt behov av MKB-förfarande redan i projektets planeringsstadium.

Genomförandet av stora projekt kan förutsätta både ett förfarande enligt MKB-lagen och planläggning på olika nivåer. När en plan utarbetas för att genomföra ett projekt som avses i MKB-lagen kan MKB-förfarandet genomföras i ett gemensamt förfarande med planen (MBL 9 §). Den projektansvariga kan ta initiativ till ett [gemensamt förfarande](#) hos kontaktnämnden (den regionala NTM-centralen). En förutsättning för ett gemensamt förfarande för MKB-förfarandet och planläggningen är att NTM-centralen och den myndighet som ansvarar för planläggningen förordrar initiativet.

Vid valet av placeringsplats för produktionsområdet bör man undvika områden i naturtillstånd och områden med värdefulla naturvärden samt livsmiljöer eller utbredningsområden för skyddade arter. Ibland kan [undantag enligt naturvårdslagen](#) och [undantag från skyddet av vattennaturtyper enligt vattenlagen](#) vara nödvändiga. I närheten av ett område som hör till nätverket Natura 2000 kan det vara nödvändigt att göra en [anmälan om en åtgärd som eventuellt påverkar Natura-området](#) eller en [Natura-bedömning](#).

Verksamhetens art och omfattning samt de material som behandlas vid anläggningen utgör underlag för behovet av biogasanläggningens [miljötillstånd](#) enligt miljöskyddslagen. Biogasanläggningen anses vara en direktivanläggning enligt miljöskyddslagen om den bränner biogas som den framställer och bränsleeffekten är 50 MW eller mer. I ett sådant fall agerar regionförvaltningsverket tillståndsmyndighet. För närvarande är inte ens Finlands största biogasanläggningar i närheten av denna storleksklass. Biogasanläggningen är en direktivanläggning och är miljötillståndspliktig även i följande fall:

- Om den biologiskt eller fysikalisk-kemiskt bortskaffar över 50 ton avfall per dygn och det inte är fråga om verksamheter som ingår i reningen av avloppsvatten från tätbebyggelse.
- Tröskelvärde är 75 ton per dygn om det är fråga om återvinning av avfall, eller om en kombination av återvinning och bortskaffande med biologisk behandling, eller om förbehandling av avfall för förbränning, och det inte gäller verksamhet som ingår i reningen av avloppsvatten från tätbebyggelse.
- Tröskelvärde är 100 ton per dygn om den enda avfallshanteringsverksamheten är anaerob behandling (rötning).

Behandling av animaliskt avfall vid en biogasanläggning kräver alltid miljötillstånd. Regionförvaltningsverket avgör miljötillståndsärenden som gäller anläggningar som behandlar animaliskt avfall (kapacitet minst 20 000 ton) och direktivanläggningar. I annat fall är den kommunala miljöförvaltningsmyndigheten tillståndsmyndighet (MSL 27.1 § och bilaga 1, MSL 34 §, MSF 1–2 §).

En gårdsspecifik biogasanläggning förutsätter miljötillstånd eller ett beslut i ett anmälningsärende enligt 115 d § i miljöskyddslagen, eftersom behandlingen av stallgödsel och avfall i en biogasanläggning är yrkesmässig behandling av avfall eller behandling i en anläggning. Om gården har miljötillstånd och biogasanläggningen inrättas i anslutning till gården, förutsätter det en ändring av tillståndet enligt 29 § i miljöskyddslagen. Om gården är anmälningsskyddad enligt bilaga 4 till miljöskyddslagen och biogasanläggningen inrättas i anslutning till gården, överväger man om biogasanläggningen godkänns genom ett anmälningsförfarande enligt 115 a § i miljöskyddslagen. En biogasanläggning kräver miljötillstånd om biogasanläggningen tar emot gödsel eller avfall från utomstående (till exempel slam från slamavskiljare och slutna tankar, avfall från livsmedelsindustrin, slam från reningsverk), om det inte är fråga om en liten mängd eller om biogasanläggningen säljer eller ger rötresten utanför. Behovet av miljötillstånd för en biogasanläggning kan också uppstå på basis av allmän tillståndsplikt, dvs. om (MSL 27 §):

- verksamheten är en del av verksamheten vid en direktivanläggning
- verksamheten kan orsaka förorening av vattendrag och den är inte tillståndspliktig enligt vattenlagen
- avledningen av avloppsvatten från verksamheten kan orsaka förorening av ett dike, en källa eller en rännil
- verksamheten kan orsaka en granne oskäligen belastning enligt 17 § i grannelagen

En verksamhet som kan förorsaka sådant oskäligt besvär som avses i 17 § i grannelagen kräver miljötillstånd. Biogasanläggningen kan orsaka buller, lukt och ökade trafikmängder i miljön. Beviljande av miljötillstånd förutsätter att verksamheten ordnas så att den inte medför oskäligen belastning för grannarna (MSL 27 § 2 mom.). Verksamheten behöver miljötillstånd om den placeras i ett viktigt grundvattenområde eller annat grundvattenområde som är lämpligt för vattenförsörjning (mer information i MSL 30 §). Om det inte krävs miljötillstånd för biogasanläggningen, men dess energiproduktion (1–50 MW) hör till tillämpningsområdet för PIPO-förordningen, tillämpas [registreringsförfarandet](#) enligt miljöskyddslagen på verksamheten.

Miljötillstånd krävs inte för att återvinna rötresten som uppkommer i en biogasanläggning som gödselmedel eller jordförbättringsmedel, om naturgödsel, naturmaterial från jord- och skogsbruket som är oskadliga för miljön och hälsan, avloppsslam, slam från slamavskiljare, slam från slutna tankar eller avfall från torrtoaletter, aska eller slagg används som bränsle i biogasanläggningen och om rötresterna används på åkrar som gården själv använder för odling. (MSL 32 § 1 mom. 1–3). När naturgödsel, slaktavfall eller andra animaliska biprodukter eller därav framställda produkter används som bete vid anläggningen, ska man ansöka om [registrering](#) eller [godkännande av anläggning](#) enligt [lagen om animaliska biprodukter](#) (517/2015, biproduktslagen) och jord- och skogsbruksministeriets [förordning om animaliska biprodukter](#) (783/2015, biproduktsförordningen). Kommunalveterinären och Livsmedelsverket agerar behöriga myndigheter.

Registreringen eller godkännandet görs först efter att ett eventuellt tillstånd enligt miljö- eller avfallsagstiftningen har beviljats eller registrerats. Förfarandena är dock i regel mycket enkla. I dem granskas om verksamheten har ordnats så att användningen av biprodukter inte medför risker för människors eller djurs hälsa. Behov av förfaranden:

- Biogasanläggning → godkännande av Livsmedelsverket
- Biogasanläggning på en gårdsbruksenhet som använder naturgödsel och säkert växtavfall från den egna gården och slutprodukten används på gården → Livsmedelsverket bedömer behovet av godkännande från fall till fall
- Biogasanläggning på en gårdsbruksenhet i övriga fall → godkännande av Livsmedelsverket

Om det i produktionsprocessen för biogas produceras gödselprodukter enligt [lagen om gödselmedel \(711/2022\)](#) och det inte krävs [registrering](#) eller [godkännande av en anläggning](#) enligt biproduktslagen eller biproduktsförordningen, krävs en [anmälan om biogasanläggningen till Livsmedelsverket](#) enligt lagen om gödselmedel innan gödselprodukten tillverkas eller marknadsförs. Anmälan görs skriftligen och till den fogas en beskrivning av organiseringen av verksamheten, uppgifter om produkterna och kvalitetssystemet.

Ett [utsläppstillstånd](#) för växthusgaser enligt lagen om utsläppshandel krävs för energiproduktionsanläggningar med en bränsleffekt på minst 20 MW. Hittills har inga biogasanläggningar i den här storleksklassen byggts i Finland.

Läs mer

- förfarandet vid miljökonsekvensbedömning (MKB) i kapitlet [Lagen om förfarandet vid miljökonsekvensbedömning](#)
- förfaranden enligt miljöskyddslagen i kapitlet [Förfaranden enligt miljöskyddslagen](#)
- förfaranden som gäller biprodukter i kapitlet [Förfaranden enligt biproduktslagen och biproduktsförordningen samt lagen om gödselmedel](#)
- förfaranden som gäller gödselbrikat i kapitlet [Anmälningförfarande enligt lagen om gödselmedel](#)
- utsläppstillstånd i kapitlet [Utsläppstillstånd enligt lagen om utsläppshandel](#)

Beaktande av säkerheten

Om farliga kemikalier lagras eller hanteras i en energiproduktionsanläggning ska man utreda vilken olycksrisk kemikalierna medför. Verkningsområdet för en eventuell olycka ska beaktas vid valet av anläggningens placering. Den byggda miljön, naturobjekten och grundvattenområdena samt planläggningen av området ska beaktas vid placeringen. Miljöns sårbarhet bedöms enligt kriterier som fastställts av Tukes. Miljötillståndsmyndigheten undersöker behovet av tillstånd och förutsättningarna för beviljande av tillstånd i sin tillståndsprövning. Energiproduktionsanläggningar där farliga kemikalier lagras eller hanteras i stor omfattning måste ha [tillstånd för hantering och upplagring](#) från Tukes, i enlighet med [lagen om säkerhet vid hantering av farliga kemikalier och explosiva varor](#) (390/2005, kemikaliesäkerhetslagen).

Ett [tillstånd](#) eller en [anmälan](#) som gäller tillverkning av biogas och teknisk användning och upplagring som har direkt samband med den behandlas i enlighet med [statsrådets förordning om övervakning av hanteringen och upplagringen av farliga kemikalier](#) (685/2015). Tillståndet omfattar bland annat reaktorn, gaskåpan, rengöringsenheten och gasförbränningen i en pannanläggning på anläggningens område. Som myndighet agerar antingen räddningsverket eller Tukes, beroende på mängden farliga kemikalier. Alla farliga kemikalier på anläggningen räknas med, inte endast biogas. För att fastställa verksamhetens omfattning behövs en kemikalieförteckning som anger den maximala lagringsmängden för alla kemikalier som lagras i objektet, samt faroklasser, farokategorier och faroangivelser som anges på säkerhetsdatabladet för varje kemikalie. Relationstalet som behövs för att fastställa verksamhetens omfattning kan beräknas med hjälp av relationstalsräknaren i [KemiDigi](#) (nationellt kemikaliedatalager och informationstjänst) eller med hjälp av en [kemikalietabell](#) (på finska) i Räddningsverkens partnerskapsnätverk. (kemikaliesäkerhetslagen 23 §, 24 §)

Tabell 6. Tillstånd för tillverkning av biogas och anmälningsförfarande enligt kemikaliesäkerhetslagen (Oförädlad biogas metanhalt under 80 %)

	Oförädlad biogas (metanhalt under 80%)			
	1 - under 5 ton	5 - under 10 ton	10 - under 50 ton	≥ 50 ton
Förfarande	Anmälan till räddningsmyndigheten	Tillstånd av Tukes	Inrättning för verksamhetsprinciper (tillstånd av Tukes)	Säkerhetsrapportsanstalt (tillstånd av Tukes)

En energiproduktionsanläggning som har liten hantering och upplagring av kemikalier ska göra en [anmälan](#) till räddningsmyndigheten. (24 § i kemikaliesäkerhetslagen). Gränsen för anmälan om upplagring av biogas 1 ton (800 m³). Som gasmängd anges den maximala gasmängd (ton) som kan förekomma vid anläggningen under en och samma tidpunkt (vid upplagring, i anordningar, i rörledningar). Räddningsmyndigheten övervakar att de verksamheter som enligt kemikaliesäkerhetslagstiftningen bedriver liten industriell hantering uppfyller kraven och att de fungerar, samt att produktionsanläggningen överensstämmer med bestämmelserna. Behandlingen av anmälan presenteras i processdiagrammet i kapitlet [Byggnadstillstånd för lagring av gas och anmälan om lagring av gas](#). Om produktionsanläggningen har tryckbärande anordningar som medför betydande fara enligt lagen om tryckbärande anordningar, såsom gasolbehållare eller ångpannor, ska ägaren eller innehavaren till de tryckbärande anordningarna [registrera](#) dessa i Tukes register över tryckbärande anordningar.

Läs mer

- förfaranden enligt kemikaliesäkerhetslagen i kapitlet [Förfaranden enligt kemikaliesäkerhetslagen](#)
- registrering av tryckbärande anordningar i kapitlet [Registrering av tryckbärande anordningar enligt lagen om tryckbärande anordningar](#)

Förfaranden i anslutning till biogasrörssystem och upplagring av förädlad biogas samt förfaranden i anslutning till nät

Statsrådets förordning om säkerhet vid hantering av naturgas (551/2009, naturgasförordningen) tillämpas också på teknisk användning av biogas samt på rörssystem och aggregat som är avsedda för tillvaratagning, överföring, distribution och förbrukning av biogas. [Byggnadstillstånd för transportrörssystem](#) (5 § i naturgasförordningen), som beviljas av Tukes, krävs för naturgas- och biogasrörssystem i följande fall:

- Biogasrörssystem utanför anläggningen (både oförädlad och förädlad biogas)
- Teknisk användning av biogas (utomstående användare) när drivanordningarnas nominella bränsleeffekt är sammanlagt minst 1,2 MW
- En offentlig tankningsstation för biogas i anslutning till biogasanläggning
- Återvinning av biogas på en avstjälningsplats. Själva uppsamlingsrörssystemet på avstjälningsplatsen omfattas inte av naturgasbestämmelserna utan tillämpningen börjar från uppsamlingsstocken som befinner sig efter uppsamlingsrörssystemet.

Förädlad biogas (biogas som i huvudsak innehåller metan) omfattas av samma lagstiftning och krav som naturgas. Förädlad biogas levereras till naturgasrörssystemet, tankningsstationerna eller driftställen. Om biogasens metanhalt är 80 % eller högre är tillståndsgrensarna för upplagring desamma som för naturgas. Förädlingsenheten befinner sig vanligen mellan rörssystemen för oförädlad och förädlad biogas.

[Byggnadstillstånd](#) för upplagring av biogas ska sökas hos Tukes när mängden gas som lagras är minst 5 ton. En [anmälan](#) om upplagring ska göras till Tukes om mängden gas som lagras är över 0,2 ton men under 5 ton (naturgasförordningen 9 §).

Tabell 7. Upplagring av förädlad biogas, gränser för anmälan och tillstånd (metanhalt minst 80 %)

	Förädlad biogas (metanhalt minst 80 %)			
	0,2 - under 5 ton	5 - under 50 ton	50 - under 200 ton	Minst 200 ton
Förfarande	Anmälan till Tukes	Tillstånd av Tukes	Inrättning för verksamhetsprinciperna (tillstånd från Tukes)	Säkerhetsrapportsanstalt (tillstånd av Tukes)

I samband med planeringen av projektet ska man också planera hur projektet eventuellt ska anslutas till elnätet, så att projektets totala konsekvenser kan bedömas. Om en biogasanläggning producerar el till nätet måste den också ingå ett avtal om elproduktion. Elnätets innehavare ska alltid uppfylla de gällande anslutnings- och säkerhetskraven för elnätet. Det kan vara nödvändigt att skaffa nyttjanderätt till markområden för att placera de anordningar som behövs för nätanslutningen. Dragning av en elledning med en nominell spänning på minst 110 kilovolt kräver [kommunens samtycke](#) enligt elmarknadslagen, om rätten att placera elledningen inte grundar sig på ett inlösningstillstånd enligt inlösningslagen och elledningen byggs någon annanstans än på ett område som reserverats för ändamålet i planen.

Man kan avtala om nyttjanderätten till markområdet med markägaren. Om man för projektet måste förvärva områden genom inlösen, krävs ett [inlösningstillstånd](#) som kan gälla inlösen med äganderätt eller nyttjanderätt. Inlösningstillstånd behövs om avsikten är att bygga en elledning ovan jord på minst 220 kilovolt, vars längd överstiger 15 kilometer, eller ett överföringsrör för gas vars längd överstiger 40 kilometer och diameter DN 800 millimeter. Inlösningstillstånd krävs också om ledningen eller överföringsröret är en del av ett projekt som MKB-förfarandet tillämpas på. Bestämmelser om förutsättningarna för inlösningstillstånd finns i 4 § i [lagen om ändring av lagen om inlösningstillstånd för vissa projekt som påverkar användningen av miljön \(1238/2023\)](#). Om man behöver göra terängundersökningar på projektområdet för att planera projektet och för att utreda behovet av inlösen, måste man ansöka om [forskningsstillstånd](#) hos Lantmäteriverket.

[Projekttillstånd](#) för byggande av högspänningsledning kan krävas om spänningen i elledningen är minst 110 kV. Enligt elmarknadslagen ska elproducenten också [underrätta](#) Energimyndigheten om byggnadsplanen för och idrifttagandet av kraftverket, om långvarigt eller bestående avvecklande av ett kraftverk, samt om effekthöjning, om kraftverket har minst en megavoltampere (cirka en megawatt). Om anläggningen producerar biogas för att matas in i naturgasnätet, måste ett avtal enligt naturgasmarknadslagen (587/2017) ingås med nätinnehavaren för att anläggningen ska kunna anslutas till naturgasnätet.

Om projektet kräver att en mindre anordning, till exempel en ledning, placeras på någon annans område, kan man komma överens om placeringen med markägaren. Kommunens [beslut om placering av samhällstekniska anordningar](#), som fattas av byggnadstillsynsmyndigheten enligt MBL 161 §, kan också ge den nyttjanderätt som krävs. Vid placering av en mindre anordning i vattenområden som ägs av någon annan görs en anmälan enligt vattenlagen till NTM-centralen om [placering av ledning på annans vattenområde](#), om utrustningen placeras under kungsådran (bl.a. åar, älvar, sund) eller en bäck. (VL 2 kap., 12–14 §) Ledningen eller kabeln kan placeras på ett vattenområde som ägs av någon annan, om placeringen inte medför större än ringa olägenhet för områdets ägare.

Efter att ha fått anmälan hänvisar NTM-centralen antingen anmälaren att ansöka om tillstånd enligt vattenlagen på basis av eventuella skadliga konsekvenser eller ger ramvillkor för genomförandet av projektet. Genom anmälningsförfarandet säkerställs att anmälaren får nödvändig information om tillståndsplikten för underskridningen samt anvisningar om hur åtgärderna ska genomföras så att skapar så liten olägenhet som möjligt. Om projektet utförs på ett vattenområde så att det krävs tillstånd enligt vattenlagen, kan man i samband med detta tillstånd bevilja [ständig nyttjanderätt](#) till de områden som projektet kräver.

Läs mer

- förfaranden för upplagring och transport av biogas i kapitlet [Förfaranden enligt naturgasförordningen](#)
- förfaranden enligt elmarknadslagen i kapitlet [Förfaranden enligt elmarknadslagen](#)
- övriga förfaranden i samband med anslutningsledningar i kapitlet [Anmälan om placering av ledning på annans vattenområde](#), i kapitlet [Inlösningstillstånd enligt inlösningslagen](#), i kapitlet [Placering av samhällstekniska anordningar](#) och kapitel [Kommunens samtycke enligt elmarknadslagen](#)

Övriga förfaranden

Lagen om tillståndsförfaranden och vissa andra administrativa förfaranden i samband med produktionsanläggningar för förnybar energi omfattar de vanligaste förfarandena, men en produktionsanläggning kan också kräva förfaranden som inte omfattas av den här lagen. ett [anslutningstillstånd](#) krävs om passagen till produktionsanläggningen förutsätter en ny anslutning till landsvägen eller om en befintlig anslutning måste flyttas eller ändras. Bygande i den omedelbara närheten av en landsväg kan kräva ett undantagsbeslut (lagen om trafiksystem och landsvägar 503/2005).

Fiktivt exempel: liten biogasanläggning

En biogasanläggning på en gårdsbruksenhet som använder vallbiomassa, hästgödsel och hönskötsel som råvara. Behandlingskapaciteten är 10 000 ton biomassa per år. Biogasanläggningen producerar värme och el för eget bruk. Tillstånd och andra administrativa förfaranden som krävs för produktionsanläggningen:

Miljötillstånd (MSL)

- Biogasanläggningen anses behandla avfall yrkesmässigt eller i anläggning.
- Planläggningen beaktar inte biogasanläggningens placering, varvid man vid miljötillståndsprövningen blir tvungen att bedöma huruvida området används för det ändamål som anges i planen. Verksamheten får inte placeras i strid med detaljplanen. På ett område för vilket en landskapsplan eller en generalplan med rättsverkningar gäller får verksamheten inte försvåra användningen av området för det ändamål som anges i planen.
- Eftersom massorna som behandlas underskrider 20 000 ton per år agerar den kommunala miljövårdsmyndigheten tillståndsmyndighet.

Bygglov (MBL)

- Om biogasanläggningen är en ny byggnad måste bygglov sökas hos kommunens byggnadstillsynsmyndighet.

Anmälan om liten industriell hantering och upplagring av kemikalier (kemikaliesäkerhetslagen)

- En anmälan om liten industriell hantering och upplagring av farliga kemikalier ska göras till räddningsmyndigheten.

Fiktivt exempel: stor biogasanläggning

En centraliserad biogasanläggning som använder flyt- eller fastgödsel från husdjur, åkerbiomassa samt andra biologiskt nedbrytbara material som råmaterial. Behandlingskapaciteten är 100 000 ton biomassa per år. Biogasen som biogasanläggningen producerar förädlas till trafikbränsle. Anläggningen producerar dessutom gödselavfall av rötningsresterna. Tillstånd och andra administrativa förfaranden som krävs för produktionsanläggningen:

Planläggning (MBL)

- Det finns ingen gällande generalplan eller detaljplan för projektets plats.
- Kommunen börjar utarbeta en generalplan och en detaljplan på projektutvecklarens initiativ.

MKB (MKB-lagen)

- En bedömning av miljökonsekvenserna ska göras på basis av projektförteckningen, eftersom mängden biomassa som biogasanläggningens hanterar överstiger 35 000 ton per år.

Miljötillstånd (MSL)

- Miljötillstånd krävs eftersom biogasanläggningen anses behandla avfall yrkesmässigt eller i anläggning.
- Eftersom avfallsmängden är minst 20 000 ton per år agerar regionförvaltningsverket tillståndsmyndighet.

Bygglov (MBL)

- Om biogasanläggningen är en ny byggnad måste bygglov sökas hos kommunens byggnadstillsynsmyndighet.

Tillstånd för industriell hantering och upplagring av kemikalier (kemikaliesäkerhetslagen)

- Mängden gas 5–10 ton, vilket kräver tillstånd av Tukes.

Byggnadstillstånd för biogasrörssystem (naturgasförordningen)

- Det krävs tillstånd av Tukes eftersom biogasanläggningen är ansluten till en offentlig tankningsstation för biogas.

Byggnadstillstånd för upplagring biogas (naturgasförordningen)

- Det krävs tillstånd av Tukes eftersom mängden gas som lagras är över 5 ton.

Godkännande av biproduktanläggning (biproduktslagen, biproduktsförordningen)

- Biogasanläggningen hanterar biprodukter och kräver därför Livsmedelsverkets godkännande

Registrering av tryckbärande anordning (lagen om tryckbärande anordningar)

- Anläggningen har tryckbärande anordningar som medför betydande fara. Dessa tryckbärande anordningar ska registreras i Tukes register över tryckbärande anordningar.

Ändringsprojekt för en biogasanläggning

En ändring av en produktionsanläggning för biogas kan till exempel innebära att man börjar använda nya avfallstyper som råvara vid energiproduktionen. Följande faktorer inverkar på vilka planer och förfaranden som krävs för ett projekt gällande planering av områdesanvändningen: projektets omfattning, konsekvenser och plats, samt områdets planläggningssituation och behovet av att samordna olika former av områdesanvändning.

[MKB-förfarandet](#), som grundar sig på projektförteckningen, tillämpas också på sådana ändringar eller utvidgningar av ett projekt som anges i projektförteckningen, om ändringen eller utvidgningen i sig motsvarar det gränsvärde som fastställts för projektet, dvs. 35 000 ton avfall per år för en biogasanläggning. Även ändringar eller utvidgningar som närmar sig gränsvärdet kan orsaka betydande skadliga miljökonsekvenser och därför kan ett MKB-förfarande bli aktuellt utifrån ett beslut om MKB-behovsprövning.

Det kan ske ändringar i projekten redan innan byggandet inleds. Ändringarna kan förutsätta en bedömning av huruvida MKB-förfarandet och MKB-kontaktmyndighetens motiverade slutsats är aktuella. Behovet av ett MKB-förfarande eller huruvida ett tidigare MKB-förfarande är tillräckligt och aktuellt bedöms av MKB-myndigheten vid den regionala NTM-centralen. Om ett projekt på vilket MKB-förfarandet har tillämpats ännu inte har genomförts, kan den projektansvariga direkt be MKB-kontaktmyndigheten om en bedömning av huruvida den motiverade slutsatsen är aktuell. Även tillståndsmyndigheten, dvs. byggnadstillsynsmyndigheten, är skyldig att säkerställa att den

motiverade slutsatsen är aktuell. Byggnadstillsynsmyndigheten ska begära utlåtande av NTM-centralen om bygglov för ett sådant projekt på vilket MKB-förfarande har tillämpats (MBL 132 §). Om det ursprungliga projektet redan har byggts, bedömer MKB-myndigheten behovet av ett MKB-förfarande enligt MKB-lagen.

Genomförandet av stora projekt kan förutsätta både ett förfarande enligt MKB-lagen och planläggning. När en plan utarbetas för att genomföra ett projekt som avses i MKB-lagen kan MKB-förfarandet genomföras i ett [gemensamt förfarande](#) med planen (MBL 9 §). Den projektansvariga kan ta initiativ till ett gemensamt förfarande hos kontaktmyndigheten (den regionala NTM-centralen). En förutsättning för ett gemensamt förfarande för MKB-förfarandet och planläggningen är att NTM-centralen och den myndighet som ansvarar för planläggningen förordrar initiativet.

I ändringsprojektet ska man beakta att verksamhet som tidigare krävt [registrering av verksamheten](#) enligt miljöskyddslagen efter ändringarna kan kräva [miljötillstånd](#). En ändring av en miljötillståndspliktig verksamhet som ökar utsläppen eller deras konsekvenser eller någon annan väsentlig ändring av verksamheten kan förutsätta ändringar i miljötillståndet. Om verksamheten efter ändringen betraktas som till verksamhet vid en direktivanläggning är ändringen väsentlig. Behovet av miljötillstånd bedöms av den behöriga tillsynsmyndigheten, NTM-centralen eller den kommunala miljöförvaltningsmyndigheten. Ett miljötillståndsärende som gäller väsentlig ändring i verksamheten avgörs av den tillståndsmyndighet som är behörig att avgöra miljötillståndsärenden för en motsvarande ny verksamhet. (MSL 29 § och 35 §) Verksamhetsutövaren kan också ansöka om ändring av miljötillståndet. (MSL 89 §). Om den befintliga anläggningen lämpar sig för behandling av den nya avfallstypen och om ändringen i verksamheten inte ökar konsekvenserna eller riskerna för miljön, krävs endast en anmälan om ändring i verksamheten (MSL 170 § 3 mom.). Om ändringen innefattar tillbyggnad eller väsentlig ändring av ändamålet med byggnaden eller en del av den, förutsätter ändringsprojektet [bygglov](#) (MBL 125 §).

Betydande ändringar i [hanterings- och upplagringstillståndet](#) enligt kemikaliesäkerhetslagen kräver tillstånd av Tukes. (23 § 3 mom. i kemikaliesäkerhetslagen). Tillståndspliktiga ändringar är t.ex.:

- byggande av en ny enhet eller produktionslinje
- grundlig förändring av processen
- en ny lagerbyggnad för kemikalier, som är av betydande storlek
- en ny stor upplagringscistern eller flera små cisterner, dvs ett nytt cisternområde.

Tillstånd för ändringen ska sökas om kriterierna för tillståndspliktig ändring uppfylls. Ändringstillståndet förutsätter en idriftagningsbesiktning av Tukes.

Övriga mindre ändringar ska anmälas till Tukes (23 § 3 mom. i kemikaliesäkerhetslagen). Ändringar som förutsätter anmälan är t.ex.:

- ökning av kemikalier som hör till samma farlighetsklass i anordningarna eller upplagen, 5–10 % ökning
- ändring av kemikaliernas farlighetsklassificering eller tillstånd mot farligare riktning
- förändring i kemikaliernas tillverkningsprocess, t.ex. ökning i driftstemperatur- och tryck eller satsprocessen blir kontinuerlig
- förnyelse av säkerhetsautomationssystemen
- nytt påfyllnings- och tömningsställe för fordon.

Om kriterierna för ändringsanmälan uppfylls görs en ändringsanmälan. Ändringsanmälan förutsätter inte en idriftagningsbesiktning av Tukes, men innan ändringen verkställs ska kemikaliernas eller flytgasens driftsövervakare fastställa att kraven i föreskrifterna och villkoren som Tukes gett i sitt beslut uppfylls.

Betydande ändringar i den [anmälningspliktiga](#) verksamheten i fråga om hantering och upplagring, så som avses i kemikaliesäkerhetslagen, ska anmälas till räddningsmyndigheten. (24 § 2 mom. i kemikaliesäkerhetslagen). Ändringar som förutsätter anmälan är t.ex.:

- ökning av kemikalier som hör till samma farlighetsklass i anordningarna eller upplagen, 5–10 % ökning
- ändring av placering
- ny cistern
- nytt påfyllnings- och tömningsställe för fordon.

Om kriterierna för ändringsanmälan uppfylls görs en ändringsanmälan. En ändringsanmälan kan kräva en idriftagningsbesiktning av räddningsmyndigheten, om detta separat förutsätts i det beslut som fattas på grund av anmälan. Syftet med inspektionen är att säkerställa att villkoren i beslutet och säkerhetskraven i författningarna iakttas.

Förfarande för byggnadstillstånd tillämpas när förfaranden ändras enligt naturgasförordningen. I regel ska [tillstånd](#) sökas av Tukes för ändringar, men mindre ändringar [anmäls](#) till Tukes. En omfattande utvidgning av rörsystemet eller användningen samt en väsentlig ändring av rörledningsvägarna betraktas som ändringar som kräver tillstånd. Mindre ändringar i rörledningarna eller rörledningsvägarna, samt en i förhållande till det tidigare tillståndsbeslutet liten utvidgning av rörsystemet eller användningen betraktas som ändringar som kräver anmälan. En idrifttagningsbesiktning genomförs från fall till fall på basis av anmälan. De dokument som gäller ändringen fogas till övervakningsboken. Verksamhet i anslutning till normal drift, såsom normala reparations- och underhållsarbeten samt byte av en anordning mot motsvarande kräver inget tillstånds- eller anmälningsförfarande. Övervakaren antecknar dessa åtgärder i övervakningsboken.

Om man i samband med en ändring av en produktionsanläggning övergår till att som bränsle använda naturgödsel, slaktavfall eller andra biprodukter enligt biproduktlagen och -förordningen ska man ansöka om [registrering](#) eller [godkännande](#) på samma sätt som för ett nytt projekt. Om anläggningen redan har ansökt om registrering eller godkännande, ska ändringar i verksamheten som påverkar huruvida förutsättningarna för registrering och godkännande uppfylls utan dröjsmål anmälas till den myndighet där registreringsanmälan och ansökan om godkännande har gjorts. Anmälan om att verksamheten upphör ska också göras utan dröjsmål.

Landbaserad vindkraft

Ett vindkraftverk omvandlar vindens rörelseenergi till el med hjälp av de roterande bladen i vindturbinen. Vindkraftverk byggs ofta i grupper, s.k. vindkraftsparker, som är belägna antingen på öppet hav eller på land. En vindkraftspark som byggs på land består vanligtvis av 6–20 kraftverk, medan de största planerade områdena kan ha över 100 kraftverk. Landbaserade vindkraftsområden finns runt om i landet, men en större koncentration finns nära kusten vid Bottniska viken. Med högre tornhöjd kan man även bygga vindkraft i det skogbevuxna inlandet, där de gynnsammare vindförhållandena ligger på högre höjd än vid kusten.

Vindkraftens andel av den totala elproduktionen i Finland har ökat mycket snabbt under de senaste åren. Trenden är att bygga allt större kraftverk, men vid sidan av dem används också små kraftverk som energilösning för enskilda fastigheter. Vindkraften i industriell storleksklass delas in i stora kraftverk (anläggningarnas totala nominella effekt > 45 MW), medelstora kraftverk (anläggningarnas totala nominella effekt < 45 MW) och små kraftverk (enskilda industriella kraftverk). Med små vindkraftverk avses i denna publikation ett vindkraftverk som i allmänhet används för hemmabruk.

Vindkraftverkens konsekvenser beror till en stor del på deras läge, storlek och områdets miljövärden. Utöver de vanliga konsekvenserna bör man beakta eventuella konsekvenser som vindkraftverkens höjd kan medföra för bl.a. flygtrafiken, Försvarsmakten och kommunikationsnäten. Tillståndsmyndigheterna ska behandla färdigt de tillståndsförfaranden och andra administrativa godkännandeförfaranden som är en förutsättning för att projektet ska kunna byggas, anslutas till nätet samt användas inom vissa tidsfrister, som behandlas närmare i kapitlet [Tidsfrister för tillståndsförfaranden som gäller kraftverk för förnybar energi](#).

Tabell 8. Tillstånd och andra administrativa förfaranden som behövs för landbaserad vindkraft av industriell storleksklass [stor (anläggningarnas totala nominella effekt ≥ 45 MW), medelstor (anläggningarnas totala nominella effekt < 45 MW), liten (enskilda industriella kraftverk)].

Tillstånd och andra administrativa förfaranden som krävs (lag, ansvarig myndighet)
Planering av områdesanvändning
Planläggning (MBL, landskapsförbund eller kommunen) behövs om vindkraftsverket i industriell storleksklass är stort eller medelstort. I övrigt prövning från fall till fall.
Planering av en produktionsanläggning
MKB (MKB-lagen, NTM-centralen) behövs om vindkraftsprojektet i industriell storleksklass är stort eller i ett enskilt fall.
Försvarsmaktens utlåtande för vindkraftsprojekt (Huvudstaben)
Uppförande och uppgradering av en produktionsanläggning samt anslutning till nätet
Flyghindertillstånd (luftfartslagen, Traficom)
Anmälan om byggande och avvecklande av kraftverk (elmarknadslagen, Energimyndigheten) behövs om vindkraftsprojektet är stort eller medelstort.
Bygglov (MBL, kommunens byggnadstillsynsmyndighet)

Tabell 9. Eventuella tillstånd och andra administrativa förfaranden som krävs för landbaserad vindkraft av industriell storleksklass [stor (anläggningarnas totala nominella effekt ≥ 45 MW), medelstor (anläggningarnas totala nominella effekt < 45 MW), liten (enskilda industriella kraftverk)].

Eventuella tillstånd och andra administrativa förfaranden (lag, ansvarig myndighet)
Planering av områdesanvändning
Avgörande om planeringsbehov (MBL, kommunens byggnadstillsynsmyndighet)
Undantagsbeslut (MBL, kommunens byggnadstillsynsmyndighet)
Planering av en produktionsanläggning
Undersökningstillstånd (formminneslagen, Museiverket)
Natura-bedömning (NVL)
Undersökningstillstånd (lagen om inlösen, Lantmäteriverket)
Uppförande och uppgradering av en produktionsanläggning samt anslutning till nätet
Miljöstillstånd (MSL, den kommunala miljövårdsmyndigheten)
Rivningslov för en byggnad (MBL, kommunens byggnadstillsynsmyndighet eller undantagsvis RFV)

Anmälan om rivning av byggnad (MBL, kommunens byggnadstillsynsmyndighet)
Tillstånd att rubba en fast fornlämning (lagen om fornminnen, Museiverket)
Undantag från förbudet mot att förstöra eller försämra naturtyper (NVL, NTM-centralen)
Undantag från bestämmelserna om artskydd (NVL, NTM-centralen)
Anmälan om åtgärder som påverkar Natura-området (NVL, NTM-centralen)
Undantag från skyddet av vattennaturtyper (VL, RFV)
Projekttillstånd för byggande av högspänningsledning (elmarknadslagen, Energimyndigheten, ANM)
Nyttjanderätt till fast egendom
Inlösningstillstånd (lagen om inlösen, Lantmäteriverket, statsrådet)
Placering av samhällstekniska anordningar (MBL, kommunens byggnadstillsynsmyndighet)
Anmälan om placering av ledning på annans vattenområde (VL, NTM-centralen)
Kommunens samtycke (elmarknadslagen, kommunen) behövs eventuellt om biogasanläggningen är stor.
Användning av en produktionsanläggning
Anmälan om vindkraftverk (lagen om kompensationsområden för vindkraft, Energimyndigheten)

Nytt projekt för landbaserad vindkraft

Planering av områdesanvändning och byggande

Förverkligandet av områden för industriella vindkraftverk förutsätter i regel en plan enligt MBL där man definierar de områden som lämpar sig för vindkraftsutbyggnad. Helheten för utbyggnad av vindkraft som är av regional betydelse styrs av [landskapsplanen](#). Planen kan anvisa så kallade vindkraftsområden och områden där utbyggnad av vindkraft inte borde planeras. I regel förutsätter en helhet på minst 8–10 vindkraftverk ett anvisat vindkraftsområde i landskapsplanen, men Landskapsförbundet kan utgående från områdets förhållanden fastställa att ett vindkraftsområde som är av regional betydelse kan vara mindre eller större.

Utbyggnad av vindkraft som är av lokal betydelse styrs på kommunnivå. Kommunen beslutar om planläggningen. Den som planerar ett vindkraftsprojekt ska redan i ett tidigt skede kontakta kommunen för att utreda möjligheterna att inleda en planläggningsprocess. Den som tar initiativ till vindkraftsprojektet, markägaren eller markinnehavaren kan ta initiativ till att en plan utarbetas i en kommun. Kommunen fattar beslut om planläggningsinitiativet, och om man beslutar att inleda planläggningen fastställs nödvändiga villkor för den. När projektplanen inleds ska man också förbereda sig på eventuella kostnader, eftersom kommunen har rätt att ta ut kostnaderna för planläggningen av den instans på vars initiativ planen utarbetas.

Enligt 77 a § i markanvändnings- och bygglagen kan det utarbetas en [generalplan](#) för utbyggnad av vindkraft så att den direkt kan styra byggandet. Detta blir aktuellt om det i planen uttryckligen har bestämts att generalplanen eller en del av den kan användas direkt som grund för bygglovet. En generalplan som direkt styr utbyggnaden av vindkraft kan vara en generalplan som omfattar hela kommunens område, en delgeneralplan eller en gemensam generalplan för flera kommuner. En del av generalplanens planområde kan bestå av en allmän generalplan och en del av en plan som direkt styr utbyggnaden av vindkraft.

En generalplan som direkt styr en utbyggnad av vindkraft kan användas när samordningen av den övriga områdesanvändningen med utbyggnaden av vindkraft kan avgöras på en mer övergripande nivå än i detaljplanen. Sådana områden är vanligen havsområden, samt jord- och skogsbruksdominerade områden i inlandet. En planlösning som strider mot landskapsplanens centrala lösningar och mål är inte möjlig.

[Detaljplaner](#) används för att styra utbyggnaden av vindkraft när där det är nödvändigt att noggrant definiera utbyggnaden av vindkraft i förhållande till områdets övriga markanvändning och när bedömningen av planens konsekvenser förutsätter en noggrann styrning av placeringen på grund av konsekvenserna av utbyggnaden av vindkraft. Sådana områden är vanligen områden nära tätorter samt industri- och hamnområden.

Möjligheten att genomföra andra funktioner än de som anvisats i den gällande planen ska också utredas och säkerställas vid utvecklingen av vindkraftsprojekt. Om det t.ex. ingår ett bostadsområde eller ett annat vindkraftverk i planen, får konsekvenserna av det nya projektet inte vara sådana att de hindrar den områdesanvändningen som anvisats i planen.

Vindkraftspark © Jussi Laurila

Man bör också kontrollera att de gällande vindkraftsanteckningarna i planen är aktuella. Det kan finnas behov att uppdatera de befintliga planerna om utredningarna inte motsvarar de konsekvenser som det nya projektet medför.

Om ett vindkraftsprojekt är förlagt till ett område i behov av planering enligt 16 § i MBL, avgör projektets kvalitet och placering huruvida ett [avgörande om planeringsbehov](#) är tillräckligt eller om placeringen ska avgöras med hjälp av en plan. Ett vindkraftverk kan byggas genom ett avgörande om planeringsbehov, om användningen av området och dess omgivning och miljövärdena inte begränsar utbyggnaden av vindkraft och om det inte finns något betydande behov av samordning mellan utbyggnaden av vindkraft och den övriga områdesanvändningen. Den kommunala myndigheten avgör ärendet. Enskilda vindkraftverk av industriell storleksklass har placerats utifrån ett avgörande om planeringsbehov, men med tanke på hanteringen av konsekvenserna och helheten är det önskvärt att utbyggandet av kraftverk av industriell storleksklass grundar sig på centralisering och planläggning.

När områdesanvändningen planeras, borde man redan i planläggningsskedet utreda det arkeologiska kulturarvet och beakta fasta fornlämningar. Om en tidigare okänd fast fornlämning hittas medan projektet genomförs, avbryts arbetet och det regionala ansvarsmuseet eller Museiverket kontaktas för anvisningar. [Tillstånd att rubba en fast fornlämning](#) ska vid behov sökas hos Museiverket. [Undersökningstillstånd](#) ska sökas om tillståndet att rubba en fast fornlämning kräver det.

Byggande av ett vindkraftverk av industriell storleksklass kräver dessutom alltid [bygglov](#) enligt MBL. Utöver bilagorna för ett normalt bygglov ska till ansökan om bygglov för vindkraftverk fogas en utredning om projektets konsekvenser på landskapet och för grannarna, samt en utredning över sökandens övriga närmast belägna planerade master/vindkraftverk (MBF 64 §). Det väsentliga i ansökan om bygglov är kraftverkets yttre dimensioner samt konsekvensanalyser. Kommunens byggnadsordning kan innehålla bestämmelser om vindkraftsutbyggnad.

Läs mer

- om planläggning i kapitlet [Landskapsplan](#), [Generalplan](#) och [Detaljplan](#)
- om förfaranden enligt markanvändnings- och bygglagen i kapitlet om [Förfaranden enligt markanvändnings- och bygglagen](#)
- förfaranden som gäller fornminnen i kapitlet [Tillstånd att rubba en fast fornlämning och undersökningstillstånd enligt lagen om fornminnen](#)

Beaktande av miljön

Ett vindkraftsprojekt kräver ett [MKB-förfarande](#) på basis av projektförteckningen enligt lagen om förfarandet vid miljökonsekvensbedömning alltid när antalet enskilda anläggningar är minst 10 eller när den totala effekten är minst 45 MW. Också de konstruktioner som behövs för byggande, användning och underhåll anses höra till projektet. Ett mindre projekt kan omfattas av MKB på basis av ett beslut om MKB-behovsprövning, om projektet sannolikt anses medföra betydande miljökonsekvenser som till sin kvalitet och omfattning kan jämföras med konsekvenserna av projekt som avses i bilaga 1 till MKB-lagen. I denna prövning beaktas också de sammantagna konsekvenserna av olika projekt. Den regionala NTM-centralen fattar beslut om behovet av att tillämpa MKB-förfarandet i enskilda fall. Den projektansvariga kan inleda ärendet.

Genomförandet av projekt kan förutsätta både ett förfarande enligt MKB-lagen och planläggning. När en plan utarbetas för att genomföra ett projekt som avses i MKB-lagen kan MKB-förfarandet genomföras i ett gemensamt förfarande med planen (MBL 9 §). Den projektansvariga kan ta initiativ till ett [gemensamt förfarande](#) hos kontaktmyndigheten (den regionala NTM-centralen). En förutsättning för ett gemensamt förfarande för MKB-förfarandet och planläggningen är att NTM-centralen och den myndighet som ansvarar för planläggningen förordrar initiativet.

Miljötillstånd för vindkraftsområden krävs inte på basis av förteckningen över anläggningar i miljöskyddslagen. Däremot kan ett vindkraftsprojekt oberoende av storleksklass förutsätta [miljötillstånd](#), om verksamhetens buller- eller blinkeffekter kan orsaka oskäligen belastning för bosättningen i närområdet enligt 17 § i grannelagen. Ett vindkraftsområde borde i princip placeras så långt från bosättningen eller något annat objekt som kan störas att inget miljötillstånd krävs. Placeringen av ett vindkraftsområde fastställs genom förfarandena enligt MBL (plan, avgörande om planeringsbehov, bygglov) så att riktvärdena för bullernivån utomhus i bl.a. [statsrådets förordning om riktvärden för utomhusbuller från vindkraftverk](#) (1107/2015, förordningen om vindkraftsbuller) inte överskrids enligt den kalkylmässiga bullermodellering som gjorts i förväg på det området som exponeras för buller. Om riktvärdena i förordningen inte överskrids i modelleringen krävs i regel inget miljötillstånd. Samma princip gäller blinkeffekterna. Gränsvärden eller rekommendationer för blinkeffekten har inte officiellt fastställts i Finland, men i bedömningen följer man andra länders rekommendationer för begränsning av blinkeffekten. Den etablerade förvaltningspraxisen är att använda den svenska rekommendationen, som är högst åtta timmar per år och 30 minuter per dag.

Ett vindkraftsområde har ofta också arealmässigt sett omfattande effekter på områdesanvändningen, samt på fågelbeståndet på grund av vindkraftverkens höjd. Vid valet av placeringsplats för ett vindkraftsprojekt bör man undvika områden i naturtillstånd och områden med värdefulla naturvärden samt livsmiljöer eller utbredningsområden för skyddade arter. I vissa situationer kan man dock bli tvungen att ansöka om [undantag enligt naturvårdslagen](#) samt om [undantag från skyddet av vattennaturtyper enligt vattenlagen](#). Om projektet planeras på ett område i närheten av ett område som hör till nätverket Natura 2000 kan det vara nödvändigt att göra en [anmälan om en åtgärd som eventuellt påverkar Natura-området](#) eller en [Natura-bedömning](#).

På markområden för landbaserade vindkraftsprojekt kan det finnas behov av torrläggning. Vatten som orsakar olägenhet kan ledas bort från det önskade markområdet genom dikning, rörläggning eller genom att rensa bäckar och utfallsdiken. En [anmälan om annan än småskalig dikning](#) ska göras till närings-, trafik- och miljöcentralen före dikningen. Anmälan om dikning görs alltid om dikningens läge är i ett grundvattenområde eller på sura sulfatjordar. Anmälan görs inte om småskaliga dikningar som är

- dikning i ett litet skogsstycke
- att gräva ett dike för att torka en byggsplats på egen mark
- dikning i ett mindre åkerskifte
- Kompletteringsdikning och täckdikning i ett åkerskifte.

Projektets behov av vattentillstånd eller [dikningsförrättning](#) bedöms utifrån anmälan och anmälaren får anvisningar om hur dikningen ska utföras så oskadligt som möjligt för miljön. Utifrån dikningsanmälan bedöms sambandet mellan dikningen och ett eventuellt miljötillstånd för området och vattenbehandlingen, till exempel i den efterföljande skötseln av ett torvproduktionsområde. Befintliga vattenbehandlingskonstruktioner i området utnyttjas om det är möjligt. Ibland är dikningen så omfattande och har så betydande konsekvenser att tillstånd ska sökas hos regionförvaltningsverket. Oftast räcker enbart en anmälan om dikning till NTM-centralen.

Läs mer

- förfarandet vid miljökonsekvensbedömning (MKB) i kapitlet [Lagen om förfarandet vid miljökonsekvensbedömning](#)
- förfaranden enligt miljöskyddslagen i kapitlet [Förfaranden enligt miljöskyddslagen](#)
- förfaranden enligt naturvårdslagen i kapitlet [Naturabedömning enligt naturvårdslagen](#) och i kapitlet [Förfaranden enligt naturvårdslagen](#)
- [Att meddela om dikning](#) (www.suomi.fi)
- [Dikningsförrättning](#) (www.suomi.fi)

Beaktande av säkerheten och försvaret

Vindkraftsverken utgör ett flyghinder och därför bör man utreda deras effekt på flygtrafiken och flygsäkerheten. Luftfartslagens 158 § förutsätter [flyghindertillstånd](#) för uppförande av vindkraftverk, för lyftkranar avsedda för bygande av vindkraftverk samt för eventuella andra för projektet nödvändiga höga hinder innan de uppförs. I praktiken krävs ett flyghindertillstånd av Traficom för alla konstruktioner som är belägna nära flygplatser och som är högre än 30 meter eller för konstruktioner var som helst i Finland som är över 60 meter. Traficom begär flyghinderutlåtet av Fintraffic Flygtrafiktjänst Ab efter att ha fått ansökan (Traficom, 2023).

Vindkraftsverken ska förses med flyghinderljus i enlighet med villkoren i flyghindertillståndet. Traficom har gett [anvisningar](#) om markering av flyghinder. Efter att flyghindret uppförts ska en anmälan om färdigställande göras till Traficom.

När man planerar placeringen och planläggningen för vindkraftsbygget bör man beakta flygplatsernas höjdbegränsningsområden, som tryggar en smidig och regelbunden flygtrafik. Höjdbegränsningsområden finns också kring de reservlandningsplatser som Försvarsmakten förfogar över på landsvägarna. [Fintraffic Flygtrafiktjänst Ab](#) tillhandahåller uppgifter om höjdbegränsningsområdena och deras begränsningar.

Vindkraftsverken kan påverka de sensorsystem som Försvarsmakten använder vid territorialövervakningen, vilket kan försämra utförandet av den lagstadgade territorialövervakningsuppgiften. För att trygga sina verksamhetsmöjligheter ger Försvarsmaktens logistikverk utlåtet om planeringen av områdesanvändningen. (lagen om försvarsmakten 551/2007, territorialövervakningslagen 755/2000, luftfartslagen 864/2014)

Vindkraftsaktören ska be Försvarsmakten om ett [utlåtande för vindkraftsprojekt](#) för att uppfylla kravet på att säkerställa försvarets verksamhetsmöjligheter. Ett utlåtande av Huvudstaben behövs alltid för:

- vindkraftverk vars höjd är över 50 meter (totala höjden från mark- eller vattenytan)
- Vindkraftverk vars höjd är under 50 meter (totala höjden från mark- eller vattenytan) och kraftverket byggs på en fastighet som gränsar till områden som Försvarsmakten förfogar över.

Om vindkraftsprojektet ligger i Bottenvikens vindkraftsområde (kompensationsområde för vindkraft) behövs inget utlåtande från Försvarsmakten.

Försvarsmakten ger ett eget separat utlåtande om det behövs en noggrannare utredning om konsekvenserna av projektet. Vid behov bör man göra en konsekvensbedömning av projekten hos Teknologiska forskningscentralen VTT. Huvudstaben (operativa avdelningen) bedömer behovet av en noggrannare utredning efter att ha fått närmare uppgifter om de planerade vindkraftsverken (antalet vindkraftverk och deras maximala totalhöjder, koordinater för placeringen). Vindkraftsaktören eller planläggaren ansvarar för att utreda konsekvenserna. Om det behövs en konsekvensutredning bör den göras senast i samband med den detaljerade planeringen.

Enligt 5 § i [lagen om kompensationsområden för vindkraft](#) (490/2013) är en elproducent som besitter ett vindkraftverk inom ett kompensationsområde skyldig att betala en vindkraftsavgift. Lagen om kompensationsområden för vindkraft gäller för närvarande vindkraftsområdet i Bottenviken. Elproducenten ska göra en [anmälan](#) till Energimyndigheten innan ett vindkraftverk tas i kommersiellt bruk.

När man utför jordgrävnings- och byggnadsarbeten, bör man beakta Försvarsmaktens kabellinjer som möjligtvis finns på området och i dess närhet. Man bör ta reda på var linjerna finns minst tio arbetsdagar före det planerade byggandet. Visningen av Försvarsmaktens kabel ska beställas från [Johtotieto Oy](#). Johtotieto Oy ger råd till dem som gräver och bygger. Kabellinjerna ska beaktas även då man planerar och genomför vattenbyggnadsåtgärder, såsom grävning eller muddring på ett område som är under planläggning. Utlåtande om ledningsanvisning ska också begäras av [Suomen Erillisverkot Oy](#).

Läs mer

- förfarandet för flyghindertillstånd i kapitlet [Förfarande för flyghindertillstånd enligt luftfartslagen](#)
- förfaranden i anslutning till försvaret i [Försvarsmaktens utlåtande för vindkraftsprojekt](#) och i kapitlet [Anmälan om vindkraftverk enligt lagen om kompensationsområden för vindkraft](#)

Förfaranden som gäller nät

I samband med planeringen av vindkraftsprojektet ska man också planera hur projektet ska anslutas till elnätet, så att projektets totala konsekvenser kan bedömas. Ett vindkraftverk kan anslutas till elnätet endast med tillstånd av Energimyndigheten och med nätinnehavarens samtycke. Större kraftverk med en högspänningsledning på minst 110 kV kan kräva ett [projektstillstånd](#) enligt elmarknadslagen. Tillståndet beviljas av Energimyndigheten. Enligt elmarknadslagen ska elproducenten också [underrätta](#) Energimyndigheten om byggnadsplanen för och idrifttagandet av kraftverket, om långvarigt eller bestående avvecklande av ett kraftverk, samt om effekthöjning, om kraftverket har minst en megavoltampere (cirka en megawatt).

En energiproduktionsanläggning kan behöva markområden, t.ex. för utrustning som behövs för nätanslutningen. Dragning av en elledning med en nominell spänning på minst 110 kV kräver [kommunens samtycke](#) enligt elmarknadslagen, om rätten att placera elledningen inte grundar sig på ett inlösningstillstånd enligt inlösningslagen och elledningen byggs någon annanstans än på ett område som reserverats för ändamålet i planen.

Man kan avtala om nyttjanderätten till markområdet med markägaren. [Inlösningstillstånd](#) krävs om projektet kräver inlösen av områden. Tillståndet kan gälla inlösen med äganderätt eller nyttjanderätt. Inlösningstillstånd behövs om avsikten är att bygga en elledning ovan jord på minst 220 kilovolt, vars längd överstiger 15 kilometer, eller om ledningen är en del av ett projekt på vilket MKB-förfarandet tillämpas. Bestämmelser om förutsättningarna för inlösningstillstånd finns i 4 § i lagen om [ändring av lagen om inlösningstillstånd för vissa projekt som påverkar användningen av miljön \(1238/2023\)](#). Om projektet utförs delvis på ett vattenområde så att det krävs tillstånd enligt vattenlagen, kan man i samband med detta tillstånd bevilja [ständig nyttjanderätt](#) till de områden som projektet kräver.

Om man bör göra terrängundersökningar på projektområdet för att planera projektet och för att utreda behovet av inlösen, måste man ansöka om [forskningstillstånd](#) hos Lantmäteriverket. Om det är fråga om placering av ledningar kan kommunens [beslut om placering av samhällstekniska anordningar](#), som fattas av byggnadstillsynsmyndigheten, ge den nyttjanderätt som krävs (MBL 161 §).

Ett vindkraftsprojekt bör också beakta konsekvenserna i synnerhet för kommunikationsnät och radiosystem. Vindkraftverk har konstaterats påverka bland annat kvaliteten på tv-mottagningen samt mobilnätens fältstyrka och signalens kvalitet. Radarsystem måste också ha ett tillräckligt avstånd till vindkraftverken för att fungera. Även små ändringar i placeringen av ett vindkraftverk kan ha en avgörande betydelse för radiosystemens funktion i området. På grund av befintliga TV- och radiosändningsstationer och höga master är det skäl att i planeringsskedet föra dialog mellan aktörerna och vid behov utreda utgångsläget t.ex. i fråga om signalstyrkan. Om man efter att vindkraftverken byggts märker att den mottagna signalen har försämrats trots att de tekniska kraven på mottagningsanordningarna som fastighetsägaren ansvarar för uppfylls, kan man bli tvungen att ta till särskilda lösningar för antenner eller använda alternativa distributionsvägar. Om det finns en stor grupp fastigheter som upplever störningar, kan byggandet av en slavsändare eller en ny basstation för mobilnäten komma i fråga. Hittills har man inte varit tvungen att tillgripa sådana lösningar i Finland.

Den som bygger vindkraftsverk ska informera alla sådana kända användare av radiosystemen som har verksamhet på cirka 30 kilometers avstånd från byggområdet om att ett vindkraftverk ska byggas. Användare av radiofrekvenser kan kontrolleras i [Traficoms förteckning](#). Vid behov kan man kontakta Traficom [per e-post](#) för mer information om vilka som använder frekvenserna eller om masterna.

Läs mer

- förfaranden enligt elmarknadslagen i kapitlet [Förfaranden enligt elmarknadslagen](#)
- övriga förfaranden i samband med anslutningsledningar i kapitlet [Anmälan om placering av ledning på annans vattenområde](#), i kapitlet [Inlösningstillstånd enligt inlösningslagen](#), i kapitlet [Placering av samhällstekniska anordningar](#) och kapitel [Kommunens samtycke enligt elmarknadslagen](#)

Övriga förfaranden

Lagen om tillståndsförfaranden och vissa andra administrativa förfaranden i samband med produktionsanläggningar för förnybar energi omfattar de vanligaste förfarandena, men en produktionsanläggning kan också kräva förfaranden som inte omfattas av den här lagen. Till exempel behövs ett [anslutningstillstånd](#) om tillträdet till produktionsanläggningen förutsätter en ny anslutning till landsvägen eller om en befintlig anslutning måste flyttas eller ändras. Byggnad i den omedelbara närheten av en landsväg kan kräva ett undantagsbeslut (lag om trafiksystem och landsvägar).

Fiktivt exempel: Landbaserad vindkraft

15 landbaserade vindkraftverk med en total effekt om cirka 60 megawatt kräver följande tillstånd och administrativa förfaranden:

Planläggning (MBL)

- Helheten för utbyggnad av vindkraft som är av regional betydelse styrs av landskapsplanen.
- För en noggrannare styrning av projektet gör kommunen upp en generalplan med rättsverkningar för utbyggnad av vindkraft.

Försvarsmaktens utlåtande för vindkraftsprojekt

- Vindkraftverkens totala höjd är över 50 meter och därför kräver byggandet ett utlåtande av Huvudstaben.

MKB-förfarande (MKB-lagen)

- Vindkraftsprojektets totala effekt är minst 45 megawatt och därför krävs ett förfarande för miljökonsekvensbedömning på basis av projektförteckningen.

Flyghindertillstånd (luftfartslagen)

- Vindkraftverken sträcker sig över 60 meter över markytan och därför krävs ett flyghindertillstånd av Traficom.

Bygglov (MBL)

- Byggnad av vindkraftverk förutsätter bygglov av kommunens byggnadstillsynsmyndighet.

Inlösningstillstånd för anslutningsledning (lagen om inlösen)

- Byggnad av anslutningsledningen förutsätter inlösen av markområden och därför krävs ett inlösningstillstånd som beviljas av Lantmäteriverket.

Projekttillstånd för byggande av högspänningsledning (elmarknadslagen)

- För att bygga en elledning med en nominell spänning på 110 kilovolt krävs ett projekttillstånd av Energimyndigheten.

Anslutningstillstånd (lagen om trafiksystem och landsvägar)

- Att ansluta en enskild väg som byggs i samband med projektet till landsvägen kräver ett anslutningstillstånd som beviljas av NTM-centralen.

Anmälan om byggnadsplan för och idrifttagandet av ett kraftverk (elmarknadslagen)

- Innehavaren av ett kraftverk med minst en megavoltampere ska göra en anmälan till Energimyndigheten.

Ändringsprojekt för landbaserad vindkraft

Ett vindkraftsrelaterat ändringsprojekt kan till exempel innebära att gamla turbiner byts ut mot nya effektivare eller att turbiner läggs till på vindkraftverkens område. Följande faktorer inverkar på vilka planer och förfaranden som krävs för ändringsprojektet: ändringens omfattning, konsekvenser och plats, samt områdets planläggningsituation och behovet av att samordna olika former av områdesanvändning. Man strävar efter att placera vindkraftsområdena så långt från bosättningen eller något annat objekt som kan störas, så att ett [miljötillstånd](#) enligt miljöskyddslagen inte behövs ens i ändringsprojektet. Även vid ändringsprojekt fastställs placeringen av ett vindkraftsområde genom förfarandena enligt MBL (plan, avgörande om planeringsbehov, bygglov) så att riktvärdena för bullernivån utomhus i bl.a. statsrådets förordning om riktvärden för utomhusbuller från vindkraftverk (1107/2015, förordningen om vindkraftsbuller) inte överskrider enligt den kalkylmässiga bullermodellering som gjorts i förväg på det området som exponeras för buller. Om riktvärdena i förordningen inte överskrider i modelleringen krävs i regel inget miljötillstånd. Samma princip gäller blinkeffekterna. Gränsvärden eller rekommendationer för blinkeffekten har inte officiellt fastställts i Finland, men i bedömningen följer man andra länders rekommendationer för begränsning av blink-effekten. Den etablerade förvaltningspraxisen är att använda den svenska rekommendationen, som är högst åtta timmar per år och 30 minuter per dag.

Det kan ske ändringar i vindkraftsprojektet redan innan byggandet inleds. Ändringarna i målen för vindkraftsbyggande kan förutsätta en bedömning av huruvida [MKB-förfarandet](#) och MKB-kontaktmyndighetens motiverade slutsats är aktuella. Behovet av ett MKB-förfarande eller huruvida ett tidigare MKB-förfarande är tillräckligt och aktuellt bedöms av MKB-myndigheten vid den regionala NTM-centralen. Om ett projekt på vilket MKB-förfarandet har tillämpats ännu inte har genomförts, kan den projektansvariga direkt be MKB-kontaktmyndigheten om en bedömning av huruvida den motiverade slutsatsen är aktuell. Även tillståndsmyndigheten, dvs. byggnadstillsynsmyndigheten, är skyldig att säkerställa att den motiverade slutsatsen är aktuell. Byggnadstillsynsmyndigheten ska begära utlåtande av NTM-centralen om bygglov för ett sådant projekt på vilket MKB-förfarande har tillämpats (MBL 132 §). Om det ursprungliga projektet redan har byggts, bedömer MKB-myndigheten behovet av ett MKB-förfarande enligt MKB-lagen.

Genomförandet av stora projekt kan förutsätta både ett förfarande enligt MKB-lagen och planläggning. När en plan utarbetas för att genomföra ett projekt som avses i MKB-lagen kan MKB-förfarandet genomföras i ett gemensamt förfarande med planen (MBL 9 §). Den projektansvariga kan ta initiativ till ett [gemensamt förfarande](#) hos kontaktmyndigheten (den regionala NTM-centralen). En förutsättning för ett gemensamt förfarande för MKB-förfarandet och planläggningen är att NTM-centralen och den myndighet som ansvarar för planläggningen förordrar initiativet.

Betydande ändringar i planer som gäller områdesanvändning och byggbehov kan ge upphov till ett behov att uppdatera [planen](#) som styr byggandet innan byggloven behandlas. Kommunernas planläggningsmyndigheter bedömer om det finns behov av att uppdatera planen. Den projektansvariga kan också göra en ansökan på basis av vilken kommunen av särskilda skäl kan bevilja [undantag](#) från planen och dess bestämmelser. Den projektansvariga kan ansöka av kommunen om undantag från bestämmelser, föreskrifter, förbud eller andra begränsningar som gäller byggande eller andra åtgärder och som föreskrivs i MBL eller utfärdats med stöd av MBL.

I samband med beviljandet av bygglov kan det av särskilda skäl vara möjligt att göra mindre avvikelser från bestämmelser, föreskrifter, förbud eller andra begränsningar som gäller byggande. Produktionsekonomisk effektivitet kan till exempel betraktas som ett sådant särskilt skäl. Undantagsförfarandet bedöms alltid från fall till fall och tillämpas endast på enskilda kraftverk. Undantaget ska vara av ringa art i förhållande till helheten (t.ex. små förändringar i placeringen av ett kraftverk). Ett eventuellt byte av typ eller modell av vindkraftverk förutsätter att man i samband med ansökan om [bygglov](#) enligt MBL presenterar buller- och skuggutredningar för den nya kraftverksmodellen.

Om det är fråga om rivning av ett vindkraftverk ska man i samband med rivningen beakta att det eventuellt behövs ett [rivningslov](#) enligt MBL. Lovet behövs om generalplanen för detalj- och generalplaneområdet kräver det (MBL 127 §). Dessutom bör man beakta att MBL föreskriver om att byggplatsen och dess omgivning ska istandsättas så att den inte äventyrar säkerheten eller förfular omgivningen, om man har avstått från att använda vindkraftverket eller om byggnadsarbetet inte har slutförts (MBL 170 §). Mer information om rivning av vindkraftverksfundament finns i [miljöministeriets anvisning](#) (på finska).

Om nya markområden tas i användning i samband med ändringen och detta kan påverka de naturvärden som skyddas med stöd av naturvårdslagen krävs eventuellt en [Naturabedömning](#) eller [undantag enligt naturvårdslagen](#). Även undantag från [tillstånd](#) enligt lagen om fornminnen (295/1963) och [skyddet av vattennaturtyper i vattenlagen](#) är nödvändiga när verksamheten utvidgas till nya områden.

Om de vindkraftverk som ska genomföras avviker från de uppgifter som Försvarsmaktens (Huvudstabens operativa avdelning) [utlåtande för vindkraftsprojekt](#) grundar sig på i fråga om storlek (större, höjd > 10 m), antal (antalet blir större) eller placering (> 100 m), ska projektaktören begära ett nytt utlåtande av Huvudstaben om godtagbarheten och om utredningsbehovet innan planen godkänns. Också om ändringarna är mindre än de som nämns ovan ska Huvudstabens operativa avdelning informeras om dem. Ändring av placeringen kräver alltid att byggaren begär tillstånd t.ex. per e-post (även för ändringar som är mindre än 100 m) så att Huvudstabens operativa avdelning har rätt koordinater. Ändringar som är mindre 100 m kräver inget nytt utlåtande. I ärenden som gäller planläggning och markanvändning ska utlåtanden begäras förutom av Försvarsmakten även av [Suomen Erillisverkot Oy](#).

Nytt småskaligt vindkraftsprojekt

Den här handboken använder [Motivas definition för små vindkraftverk](#). Med små vindkraftverk avses kraftverk som har en rotor med en sveparea på mindre än 200 kvadratmeter, vilket innebär en maximal längd om 8 meter på rotorbladet. Det omfattar i praktiken anordningar med en nominell effekt under 50 kW. Masthöjden på små vindkraftverken är vanligtvis 5–30 meter. Små vindkraftverk används t.ex. för laddning av batterier i elsystem på 12 V, 24 V, 48 V eller 230 V. Det är också vanligt att små vindkraftverk används för att producera energi för uppvärmning av till exempel olika slags ackumulatortankar eller varmvattenberedare i en byggnad. Små vindkraftverk kan också producera direkt el till elnätet i ett egnahemshus. I ett sådant fall omvandlas kraftverkets elektricitet till vanlig nätström med hjälp av en inverter, och kraftverket kopplas till huvudcentralen. Små vindkraftverk förekommer bl.a. inom lantbruket, samt i anläggningar, hushåll, fritidsbostäder och segelbåtar. Småskalig vindkraft är också en bra energikälla för till exempel hybridssystem utanför elnätet, där det behövs produktion även på vintern.

Tabell 10. Eventuella tillstånd och andra administrativa förfaranden som småskalig vindkraft (nominell effekt < 50 kW) behöver.

Eventuella tillstånd och andra administrativa förfaranden (lag, ansvarig myndighet)
Planering av områdesanvändning
Planläggning (MBL, kommunen)
Avgörande om planeringsbehov (MBL, kommunens byggnadstillsynsmyndighet)
Undantagsbeslut (MBL, kommunens byggnadstillsynsmyndighet)
Planering av en produktionsanläggning
Försvarsmaktens utlåtande för vindkraftsprojekt (Huvudstaben)
Undersökningstillstånd (fornminneslagen, Museiverket)
Uppförande och uppgradering av en produktionsanläggning samt anslutning till nätet
Flyghindertillstånd (luftfartslagen, Traficom)
Miljötillstånd (MSL, den kommunala miljöförvaltningsmyndigheten)
Bygglov (MBL, kommunens byggnadstillsynsmyndighet)
Åtgärdstillstånd (MBL, kommunens byggnadstillsynsmyndighet)
Rivningslov för en byggnad (MBL, kommunens byggnadstillsynsmyndighet)
Anmälan om rivning av byggnad (MBL, kommunens byggnadstillsynsmyndighet)
Tillstånd att rubba en fast fornlämning (lagen om fornminnen, Museiverket)
Undantag från förbudet mot att förstöra eller försämra naturtyper (NVL, NTM-centralen)
Undantag från bestämmelserna om artskydd (NVL, NTM-centralen)
Anmälan om åtgärder som påverkar Natura-området (NVL, NTM-centralen)
Undantag från skyddet av vattennaturtyper (VL, RFV)
Nyttjanderätt till fast egendom
Placering av samhällstekniska anordningar (MBL, kommunens byggnadstillsynsmyndighet)
Anmälan om placering av ledning på annans vattenområde (VL, NTM-centralen)

Planering av områdesanvändning och byggande

Inga planer har utarbetats för små vindkraftverk. Det kan vara möjligt att placera ett vindkraftverk utan planläggning genom ett avgörande om [planeringsbehov](#), beroende på projektets konsekvenser och placering. Bedömningen görs alltid från fall till fall med beaktande av de lokala förhållandena, planläggningssituationen och projektets konsekvenser samt de lagstadgade förutsättningarna.

Små vindkraftverk kan byggas enbart med stöd av ett beslut om [bygglov](#) eller [åtgärdstillstånd](#). Ett så kallat direkt bygglov kan komma i fråga utanför ett detaljplaneområde. I ett detaljplaneområde tar man ställning till byggandets planlighet. Bedömningen görs alltid från fall till fall med beaktande av de lokala förhållandena, planläggningssituationen och projektets konsekvenser samt de lagstadgade förutsättningarna. Med åtgärdstillståndet genomförs främst små vindkraftverk för hemmabruk ([se t.ex. HFD 2016:147](#)).

Särskilda krav ställs på ansökan om bygglov och åtgärdstillstånd i fråga om vindkraftsutbyggnad. Utöver bilagorna för ett normalt bygglov ska till ansökan om bygglov för vindkraftverk fogas en utredning om projektets konsekvenser på landskapet och för grannarna, samt en utredning över sökandens övriga närmast belägna planerade master/vindkraftverk (MBF 64 §). Kommunens byggnadsordning kan innehålla bestämmelser om vindkraftsutbyggnad.

Beaktande av miljön

Ett vindkraftverk kan förutsätta [miljötillstånd](#) enligt miljöskyddslagen oberoende av storleksklass, om verksamheten kan medföra oskäligt besvär enligt 17 § i lagen angående vissa grannelagsförhållanden på grund av buller- eller blinkeffekter för invånarna i närområdet. Liksom för större vindkraftverk kan lagenliga [undantag enligt naturvårdslagen](#) eller [anmälan om åtgärder som eventuellt påverkar ett Natura-område](#) eller [tillstånd](#) enligt lagen om forminnen behövas.

Förfaranden som gäller nät

Om projektet kräver att en mindre anordning, till exempel en ledning, placeras på någon annans område, ska man i första hand komma överens om placeringen med markägaren. Kommunens [beslut om placering av samhällstekniska anordningar](#), som fattas av byggnadstillsynsmyndigheten enligt MBL 161 §, kan också ge den nyttjanderätt som krävs. Vid placering av en mindre anordning i vattenområden som ägs av någon annan görs en anmälan enligt vattenlagen till NTM-centralen om [placering av ledning på annans vattenområde](#), om utrustningen placeras under kungsådran (bl.a. åar, älvar, sund) eller en bäck. (VL 2 kap., 12–14 §) Ledningen eller kabeln kan placeras på ett vattenområde som ägs av någon annan, om placeringen inte medför större än ringa olägenhet för områdets ägare. Efter att ha fått anmälan hänvisar NTM-centralen antingen anmälaren att ansöka om tillstånd enligt vattenlagen på basis av eventuella skadliga konsekvenser eller ger ramvillkor för genomförandet av projektet. Genom anmälningsförfarandet säkerställs att anmälaren får nödvändig information om tillståndsplikten för underskridningen samt anvisningar om hur åtgärderna ska genomföras så att skapar så liten olägenhet som möjligt. Om projektet utförs på ett vattenområde så att det krävs tillstånd enligt vattenlagen, kan man i samband med detta tillstånd bevilja [ständig nyttjanderätt](#) till de områden som projektet kräver.

Ett projekt med små vindkraftverk genomförs i allmänhet för ett enskilt användningsändamål. Om anläggningen också ansluts till nätet krävs ett avtal med elnätets innehavare. Elproducenten bör också kontrollera med elnätets innehavare att systemet uppfyller elnätets och elsäkerhetsbestämmelsernas krav. Ett elproducerande kraftverk som uppfyller de tekniska kraven har rätt att anslutas till elnätet i området. Elnätets innehavare har en anslutningsskyldighet inom sitt verksamhetsområde. El får inte matas in i nätet utan att det finns en köpare för den. Elbolagen har ingen skyldighet att köpa el från små producenter, men många elbolag är villiga att köpa el som blir över från småskalig produktion.

Fiktivt exempel: Projekt med litet vindkraftverk

Ett vindkraftverk med en total effekt på cirka 30 kW och en masthöjd på 25 meter byggs utanför ett detaljplaneområde. Följande tillstånd och administrativa förfaranden krävs för projektet:

Åtgärdstillstånd (MBL)

- Byggande av vindkraftverk förutsätter åtgärdstillstånd av kommunens byggnadstillsynsmyndighet.
- Byggandet begränsar inte byggandet i planen.
- Byggandet medför inte sådana konsekvenser som skulle kräva ett avgörande om planeringsbehov.

Anläggningen ansluts till elnätet, vilket kräver ett avtal med elnätets innehavare, samt en köpare för den inmatade elen.

Havsbaserad vindkraft

Med havsbaserad vindkraft avses vindkraft som produceras av vindkraftverk ute till havs (offshore-vindkraft). Vindkraft som byggs till havs främjas kraftigt. Till exempel i [statsrådets TEAS-projekt har man undersökt främjandet av vindkraftsbyggande](#) och Europeiska kommissionen har gett ett [meddelande om uppnåendet av ambitionerna för havsbaserad energi](#). Arbets- och näringsministeriet bereder [regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om havsbaserad vindkraft i den ekonomiska zonen](#).

Storleken på de havsbaserade vindkraftverken har ökat under de senaste åren, vilket också förbättrar den havsbaserade vindkraftens konkurrenskraft i förhållande till den mer traditionella vindkraften på land. Finland har mycket gynnsamma förhållanden för produktion av havsbaserad vindkraft: relativt lågt vattendjup, lägre salthalt än i Nordsjön och goda vindförhållanden. De tillstånd som krävs för havsbaserade vindkraftsprojekt varierar stort beroende på projektets läge, och därför behandlas en placering på territorialvatten och i den ekonomiska zonen separat för sig.

Nytt havsbaserat vindkraftsprojekt i territorialvatten

Havsområdena som tillhör den finska staten, dvs. territorialvatten, definieras i lagen om gränserna för Finlands territorialvatten (463/1956). Territorialvatten är de till rikets landområde omedelbart anslutna delar av havet, som slutar vid den internationella territorialvattengränsen. Territorialvatten hör till den kommun vars huvudsakliga markområde ligger närmast det. (lag om bestämmande av kommungränser inom Finlands territorialvatten, 483/1996). För havsbaserad vindkraft i territorialvatten gäller i regel samma förfaranden som för landbaserad vindkraft (se [Landbaserad vindkraft](#)). I samband med vindkraftsprojekt i havsområden måste man dock också beakta vissa särskilda omständigheter, som beskrivs närmare i följande avsnitt. Tillståndsmyndigheterna ska behandla de tillståndsförfaranden och andra administrativa godkännandeförfaranden som är en förutsättning för att projektet ska kunna byggas, anslutas till nätet samt användas inom vissa tidsfrister, som behandlas närmare i kapitlet [Tidsfrister för tillståndsförfaranden som gäller kraftverk för förnybar energi](#).

Tabell 11. Tillstånd och andra administrativa förfaranden för havsbaserad vindkraft i den ekonomiska zonen.

Tillstånd och andra administrativa förfaranden som krävs (lag, ansvarig myndighet)
Planering av områdesanvändning
Planläggning (MBL, landskapsförbund eller kommunen)
Planering av en produktionsanläggning
MKB (MKB-lagen, NTM-centralen)
Försvarmaktens utlåtande för vindkraftsprojekt (Huvudstaben)
Tillstånd för undersökning och kartläggning av havsbotten (territorialövervakningslagen, Huvudstaben)
Uppförande och uppgradering av en produktionsanläggning samt anslutning till nätet
Vattentillstånd (VL, RFV)
Flyghindertillstånd (luftfartslagen, Traficom)
Anmälan om byggande och avvecklande av kraftverk (elmarknadslagen, Energimyndigheten)
Bygglov (MBL, kommunens byggnadstillsynsmyndighet)
Nyttjanderätt till fast egendom
Inlösningstillstånd (lagen om inlösen, Lantmäteriverket, statsrådet)

Tabell 12. Eventuella tillstånd och andra administrativa förfaranden för havsbaserad vindkraft i territorialvatten.

Eventuella tillstånd och andra administrativa förfaranden (lag, ansvarig myndighet)
Planering av områdesanvändning
Avgörande om planeringsbehov (MBL, kommunens byggnadstillsynsmyndighet)
Planering av en produktionsanläggning
Undersökningstillstånd (formminneslagen, Museiverket)

Natura-bedömning (NVL)
Undersökningstillstånd (lagen om inlösen, Lantmäteriverket)
Uppförande och uppgradering av en produktionsanläggning samt anslutning till nätet
Miljötillstånd (MSL, RFV eller den kommunala miljöförvaltningsmyndigheten)
Projekttillstånd för byggande av högspänningsledning (elmarknadslagen, Energimyndigheten, ANM)
Rivningslov för en byggnad (MBL, kommunens byggnadstillsynsmyndighet)
Anmälan om rivning av byggnad (MBL, kommunens byggnadstillsynsmyndighet)
Tillstånd att rubba en fast fornlämning (lagen om fornminnen, Museiverket)
Undantag från förbudet mot att förstöra eller försämra naturtyper (NVL, NTM-centralen)
Undantag från bestämmelserna om artskydd (NVL, NTM-centralen)
Anmälan om åtgärder som påverkar Natura-området (NVL, NTM-centralen)
Undantag från skyddet av vattennaturtyper (VL, RFV)
Nyttjanderätt till fast egendom
Placering av samhällstekniska anordningar (MBL, kommunens byggnadstillsynsmyndighet)
Anmälan om placering av ledning på annans vattenområde (VL, NTM-centralen)
Kommunens samtycke (elmarknadslagen, kommunen)
Användning av en produktionsanläggning
Anmälan om vindkraftverk (lagen om kompensationsområden för vindkraft, Energimyndigheten)

Planering av områdesanvändning och byggande

I fråga om planeringsbehovet för områdesanvändningen gäller samma principer för havsbaserad vindkraft som byggs på territorialvatten som för vindkraft på land. [Landskapsplanerna](#) har anvisade områden för vindkraftsbyggande i havsområden, dit projekt av regional betydelse placeras. Även landskapsförbundens [havsområdesplaner](#) har anvisade områden för energiproduktion på havsområden. I havsområdesplaneringen strävar man efter att genom samordning av olika behov och mål öka samförståndet och kunskapen samt uppnå synergieffekter. I Finland har havsområdesplanerna varken rättsverkningar eller bindande inverkan för tillståndsförfaranden eller andra förfaranden enligt annan lagstiftning. Havsområdesplanerna är dock strategiska planer och är på så sätt riktgivande samtidigt som de beskriver de potentiella möjligheterna.

Kommunen beslutar om planläggningen. Den som planerar ett vindkraftsprojekt ska redan i ett tidigt skede kontakta kommunen för att utreda möjligheterna att inleda en planläggningsprocess. Den som tar initiativ till vindkraftsprojektet, markägaren eller markinnehavaren kan ta initiativ till att en plan utarbetas i en kommun. Kommunen fattar beslut om planläggningsinitiativet, och om man beslutar att inleda planläggningen fastställs nödvändiga villkor för den. När projektplaneringen inleds ska man också förbereda sig på eventuella kostnader, eftersom kommunen har rätt att ta ut kostnaderna för planläggningen av den instans på vars initiativ planen utarbetas.

Markanvändnings- och bygglagen gör det möjligt att utarbeta en [generalplan](#) för utbyggnad av vindkraft så att den direkt kan styra byggandet. (MBL 77 a §) En generalplan som direkt styr utbyggnaden av vindkraft kan vara en generalplan som omfattar hela kommunens område, en delgeneralplan eller en gemensam generalplan för flera kommuner. En generalplan som direkt styr en utbyggnad av vindkraft kan användas när samordningen av den övriga områdesanvändningen med utbyggnaden av vindkraft kan avgöras på en mer övergripande nivå än i detaljplanen. Havsområdena är typiska sådana områden. En plan som strider mot landskapsplanens mål är inte möjlig.

Vindkraftverken kan påverka de sensorsystem som Försvarsmakten använder vid territorialövervakningen, vilket kan försämra utförandet av den lagstadgade territorialövervakningsuppgiften. För att trygga sina verksamhetsmöjligheter ger Försvarsmaktens logistikverk utlåtanden om planeringen av områdesanvändningen. (lagen om försvarsmakten, territorialövervakningslagen, luftfartslagen).

Systematisk undersökning av havsbottens sammansättning och topografi kräver [tillstånd](#) enligt 12 § i territorialövervakningslagen. Huvudstaben i Försvarsmakten agerar som tillståndsmyndighet. För att uppfylla kravet på att säkerställa försvarets verksamhetsmöjligheter ber vindkraftsoperatören om ett [utlåtande för vindkraftsprojekt](#) från Försvarsmakten. Om vindkraftsprojektet ligger i Bottenvikens vindkraftsområde (kompensationsområde för vindkraft) behövs inget utlåtande från Försvarsmakten.

Beaktande av miljön

Precis som på landområden kräver havsbaserade vindkraftsprojekt ett [MKB-förfarande](#) på basis av projektförteckningen enligt lagen om förfarandet vid miljökonsekvensbedömning alltid när antalet enskilda anläggningar är minst 10 eller när den totala effekten överstiger 45 MW. Också de konstruktioner som behövs för byggande, användning och underhåll anses höra till projektet. Havsbaserade vindkraftsprojekt är i allmänhet av den storleksklassen att det krävs ett MKB-förfarande. Bedömningen av gränsöverskridande miljökonsekvenser regleras av den s.k. Esbokonventionen. De stater som är parter i avtalen har rätt att delta i ett MKB-förfarande som pågår i en annan stat, om miljökonsekvenserna av det projekt som är föremål för bedömningen gäller staten i fråga. Finland och Estland har dessutom ett bilateralt MKB-avtal som preciserar Esbokonventionen. Syke agerar behörig myndighet i Finland vid internationella samråd i anslutning till MKB-förfaranden.

Byggandet av ett havsbaserat vindkraftverk kräver i praktiken alltid ett [tillstånd enligt vattenlagen](#) på basis av byggandets konsekvenser samt muddringar och installation av ledningar. I vattentillståndet, som är av avgörande betydelse för havsbaserade vindkraftsprojekt, fastställs projektets strukturer i detalj och därigenom i praktiken även teknologin.

Även byggande av ett havsbaserat vindkraftverk på territorialvatten förutsätter [bygglov](#) enligt MBL. Utöver bilagorna för ett normalt bygglov ska till ansökan om bygglov för vindkraftverk fogas en utredning om projektets konsekvenser på landskapet och för grannarna, samt en utredning över sökandens övriga närmast belägna planerade master/vindkraftverk (MBF 64 §). En kommuns byggnadsordning kan också innehålla bestämmelser om byggande av vindkraft.

Ett område för havsbaserade vindkraftverk kan ibland kräva [miljötillstånd](#) enligt miljöskyddslagen, om verksamhetens buller- eller blinkeffekter kan orsaka oskäligt besvär för invånarna i närområdet enligt 17 § i lagen angående vissa grannelagsförhållanden.

Den havsbaserade vindkraften måste också beakta naturkonsekvenserna. Vid valet av placeringsplats för ett havsbaserat vindkraftsprojekt bör man undvika områden i naturtillstånd och områden med värdefulla naturvärden samt livsmiljöer eller utbredningsområden för skyddade arter. Skyddsområden och nationalparker som anvisats och är belägna på havsområden lämpar sig inte för byggande av vindkraft. Ibland kan [undantag](#) enligt [naturvårdslagen](#) och [undantag från skyddet av vattennaturtyper enligt vattenlagen](#) vara nödvändiga. I närheten av ett område som hör till nätverket Natura 2000 kan det vara nödvändigt att göra en [anmälan om en åtgärd som eventuellt påverkar Natura-området](#) eller en [Natura-bedömning](#).

I fråga om utbyggnad av vindkraft på havsområden bör man beakta att lagen om fornminnen skyddar fornlämningar under vatten på samma sätt som fornlämningar på land. Gamla skeppsvrak är fredade på basis av sin ålder. Ett sådant vrak eller en sådan del av ett vrak som kan antas ha sjunkit för över hundra år sedan jämföras med en fast fornlämning (fornminneslagen 20 §). Genomförandet av projektet kan förutsätta [förfaranden enligt lagen om fornminnen](#).

Beaktande av säkerheten och försvaret

Även havsbaserade vindkraftverk utgör flyghinder och därför bör deras inverkan på flygtrafiken och flygsäkerheten utredas och vid behov ska [flyghindertillstånd](#) enligt luftfartslagen sökas. Den som reser ett hinder för ett vindkraftverk som placeras i havsområdet (det område som ligger närmast havsstranden) ska också begära om utlåtande från Gränsbevakningsväsendet. Kraftverken ska förses med flyghinderljus i enlighet med villkoren i flyghindertillståndet. En anmälan om färdigställande av flyghindret ska göras till Traficom [per e-post](#).

Likaså bör man beakta konsekvenserna för sjötrafikens infrastruktur i samband med byggandet av områden för havsbaserade vindkraftverk. Om området för havsbaserade vindkraftverk är beläget i närheten av farleder eller fartygens trafikeringsområden, kan det orsaka olägenheter för både fartygens radarsystem och sjötrafikens radarövervakningen och äventyra sjöfartens säkerhet. Den finska kusten har över 10 000 kilometer allmänna farleder. Dessutom finns det cirka 100 fasta VTS-radaranläggningar på strandområdena för styrning av sjötrafiken. På grund av det omfattande befintliga trafikleds- och radarnätet ligger de planerade områdena för havsbaserade vindkraftverk ofta också relativt nära farlederna eller mellan farlederna och VTS-radaranläggningarna. Det är förbjudet att bygga vindkraftverk på farledsområdena eftersom det hindrar sjöfarten på det område som anvisats för ändamålet. Även ankringsområdena och farledernas infartsområden är en viktig del av farledsstrukturen, varmed

samma tillgänglighetskrav gäller också för dem. Alla farleder för handelssjöfart omfattas av trafikstyrning där den centrala observationsmetoden är radar.

Projekt för havsbaserad vindkraft där konsekvenserna för sjöfarten eller sjöfartens infrastruktur inte har utretts grundligt, bör inte ha planerade vindkraftverk närmare än 1,5 kilometer från farledens kantlinjer eller fartygens trafikeringsområden för att säkerställa sjöfartens säkerhet och en störningsfri trafik. Traficom kan bedöma ovan nämnda avståndskrav noggrannare när man har utrett den havsbaserade vindkraftsparkens konsekvenser på bl.a. sjöfartens radarsystem och sjöfararnas synpunkter på säkerhetsanordningarna. Det rekommenderas att man kontaktar [Traficom](#), [Fintraffic Sjötrafikledning](#) och [Trafikledsverket](#) om detaljerna i utredningarna och havsområdena som lämpar sig för havsbaserad vindkraft redan i början av projektplaneringen. På Traficoms webbplats finns det [anvisningar och anmälan om färdigställande av vattenbyggnadskonstruktioner](#).

Förfaranden som gäller nät

Vid placering av anslutningsledningar till havs ska samma förfaranden iakttas som på land. I samband med planeringen av projekt som gäller havsbaserad vindkraft ska man planera hur projektet ska anslutas till elnätet, så att projektets totala konsekvenser kan bedömas. Försvarsmaktens kabellinjer ska beaktas i projekt som gäller havsbaserad vindkraft. Redan i planeringsskedet är det skäl att kontrollera sjökablarnas placering och komma överens om visning av kabeldragningarna med Marinens operativa systemcentral.

Ett vindkraftverk kan anslutas till elnätet endast med tillstånd av Energimyndigheten och med nätinnehavarens samtycke. Större kraftverk med en högspänningsledning på minst 110 kV kan kräva ett projekttillstånd enligt elmarknadslagen. Tillståndet beviljas av Energimyndigheten. Enligt elmarknadslagen ska elproducenten också underrätta Energimyndigheten om byggnadsplanen för och idrifttagandet av kraftverket, om långvarigt eller bestående avvecklande av ett kraftverk, samt om effekthöjning, om kraftverket har minst en megavoltampere (cirka en megawatt).

För att genomföras kan en energiproduktionsanläggning behöva markområden, t.ex. för utrustning som behövs för nätanslutningen. Dragning av en elledning med en nominell spänning på minst 110 kV kräver [kommunens samtycke](#) enligt elmarknadslagen, om rätten att placera elledningen inte grundar sig på ett inlösningstillstånd enligt inlösningslagen och elledningen byggs någon annanstans än på ett område som reserverats för ändamålet i planen.

Man kan avtala om nyttjanderätten till markområdet med markägaren. [Inlösningstillstånd](#) krävs om projektet kräver inlösen av områden. Tillståndet kan gälla inlösen med äganderätt eller nyttjanderätt. Inlösningstillstånd behövs om avsikten är att bygga en elledning ovan jord på minst 220 kilovolt, vars längd överstiger 15 kilometer, eller om ledningen är en del av ett projekt på vilket [MKB-förfarandet](#) tillämpas. Bestämmelser om förutsättningarna för inlösningstillstånd finns i 4 § i lagen om [ändring av lagen om inlösningstillstånd för vissa projekt som påverkar användningen av miljön \(1238/2023\)](#). Om projektet utförs delvis på ett vattenområde så att det krävs tillstånd enligt vattenlagen, kan man i samband med detta tillstånd bevilja [ständig nyttjanderätt](#) till de områden som projektet kräver. Om man bör göra terrängundersökningar på projektområdet för att planera projektet och för att utreda behovet av inlösen, måste man ansöka om [forskningstillstånd](#) hos Lantmäteriverket. Om det är fråga om placering av ledningar kan kommunens [beslut om placering av samhällstekniska anordningar](#), som fattas av byggnadstillsynsmyndigheten, ge den nyttjanderätt som krävs (MBL 161 §).

Fiktivt exempel: Havsbaserat vindkraftsprojekt i territorialvatten

Ett område med 30 vindkraftverk i territorialvatten med en total effekt på cirka 200 megawatt kräver följande tillstånd och administrativa förfaranden:

Planläggning (MBL)

- Helheten för utbyggnad av vindkraft som är av regional betydelse styrs av landskapsplanen.
- För en noggrannare styrning av projektet gör kommunen upp en generalplan med rättsverkningar för utbyggnad av vindkraft.

Undersökningstillstånd för havsbotten (territorialövervakningslagen)

- Undervattensmätningar i planeringsskedet och undersökning av havsbottens sammansättning kräver tillstånd av Huvudstaben.

MKB-förfarande (MKB-lagen)

- Vindkraftsprojektets totala effekt är minst 45 megawatt och därför krävs ett förfarande för miljökonsekvensbedömning på basis av projektförteckningen.

Vattentillstånd (RFV)

- Regionförvaltningsverkets vattentillstånd behövs på basis av byggandets konsekvenser samt på basis av muddringar och installation av ledningar.

Flyghindertillstånd (luftfartslagen)

- Vindkraftverken sträcker sig över 60 meter över vattennivån och därför krävs ett flyghindertillstånd av Traficom.

Bygglov (MBL)

- Byggnad av vindkraftverk förutsätter bygglov av kommunens byggnadstillsyn.

Inlösningstillstånd för anslutningsledning (lagen om inlösen)

- Anslutningsledningen behöver tillgång till områden genom inlösen och därför behövs ett inlösningstillstånd som beviljas av statsrådet.

Projekttillstånd för byggande av högspänningsledning (elmarknadslagen)

- För att bygga en elledning med en nominell spänning på 110 kilovolt krävs ett projekttillstånd av Energimyndigheten.

Anmälan om byggnadsplan för och idrifttagandet av ett kraftverk (elmarknadslagen)

- Innehavaren av ett kraftverk med minst en megavoltampere ska göra en anmälan till Energimyndigheten.

Anmälan om vindkraftverk (lagen om kompensationsområden för vindkraft)

- Området för vindkraftverken ligger inom kompensationsområdet för vindkraft.
- Elproducenten är skyldig att göra en anmälan till Energimyndigheten innan vindkraften tas i kommersiell drift och betala en turbin-specifik vindkraftsavgift.
- Vindkraftsprojekt som ligger inom kompensationsområdet för vindkraft behöver inte ett utlåtande för vindkraftsprojekt av Försvarmakten.

Nytt havsbaserat vindkraftsprojekt i den ekonomiska zonen

Finlands ekonomiska zon börjar vid territorialvattnens yttre gräns och slutar vid den gräns som grundar sig på internationella avtal. Finlands ekonomiska zon och utnyttjandet av den regleras i lagen om Finlands ekonomiska zon ([1058/2004, lagen om den ekonomiska zonen](#)) och i statsrådets förordning om Finlands ekonomiska zon ([1073/2004, förordningen om den ekonomiska zonen](#)). Den helhet av myndighetsförfaranden som gäller utbyggnad av vindkraft är annorlunda i den ekonomiska zonen än i territorialvattnen eller på landområden, eftersom den ekonomiska zonen delvis omfattas av annan lagstiftning än det egentliga område som tillhör den finska staten.

Tabell 13. Eventuella tillstånd och andra administrativa förfaranden för havsbaserad vindkraft i den ekonomiska zonen.

Tillstånd och andra administrativa förfaranden som krävs (lag, ansvarig myndighet)	
Planering av en produktionsanläggning	
MKB (MKB-lagen, NTM-centralen)	
Utnyttjanderätt (lagen om den ekonomiska zonen, statsrådet)	
Försvarmaktens utlåtande för vindkraftsprojekt (Huvudstaben)	
Tillstånd för undersökning och kartläggning av havsbotten (territorialövervakningslagen, Huvudstaben)	
Uppförande och uppgradering av en produktionsanläggning samt anslutning till nätet	
Vattentillstånd (VL, RFV)	

Anmälan om byggande och avvecklande av kraftverk (elmarknadslagen, Energimyndigheten)
Nyttjanderätt till fast egendom
Inlösningstillstånd (Lag om inlösen, Lantmäteriverket, statsrådet) behövs om anslutningsledningen är belägen i territorialvatten eller på fastlandet.

Tabell 14. Eventuella tillstånd och andra administrativa förfaranden för havsbaserad vindkraft i den ekonomiska zonen.

Eventuella tillstånd och andra administrativa förfaranden (lag, ansvarig myndighet)
Planering av en produktionsanläggning
Natura-bedömning (NVL)
Undersökningstillstånd (lagen om inlösen, Lantmäteriverket)
Uppförande och uppgradering av en produktionsanläggning samt anslutning till nätet
Miljöstillstånd (MSL, den kommunala miljöförvaltningsmyndigheten eller undantagsvis RFV)
Projekttillstånd för byggande av högspänningsledning (elmarknadslagen, Energimyndigheten, ANM) behövs eventuellt om ledningen är belägen i territorialvatten eller på fastlandet.
Undantag från förbudet mot att förstöra eller försämra naturtyper (NVL, NTM-centralen)
Undantag från bestämmelserna om artskydd (NVL, NTM-centralen)
Anmälan om åtgärder som påverkar Natura-området (NVL, NTM-centralen)
Undantag från skyddet av vattennaturtyper (VL, RFV)
Nyttjanderätt till fast egendom
Anmälan om placering av ledning på annans vattenområde (VL, NTM-centralen)

Havsbaserade vindkraftsprojekt som placeras i den ekonomiska zonen kräver statsrådets samtycke enligt lagen om den ekonomiska zonen gällande [utnyttjande av och byggande i den ekonomiska zonen](#). Enligt lagen om den ekonomiska zonen är det möjligt att bygga i en ekonomisk zon för att utnyttja den ekonomiskt, om statsrådet på ansökan ger sitt samtycke till det. Statsrådets samtycke behövs för undersökningar i anslutning till utveckling av havsbaserade vindkraftsprojekt samt för byggande och användning av kraftverken.

Markanvändnings- och bygglagen tillämpas i den ekonomiska zonen endast i fråga om kapitel 8 a, dvs. havsplanering. Den ekonomiska zonen har ingen planläggning med rättsverkan och byggandet av vindkraftverk kräver således inte bygglov.

I regel behöver man inte söka [undersöknings- och kartläggningstillstånd](#) enligt territorialövervakningslagen i den ekonomiska zonen i Finland. Om projektets kablage går genom territorialvatten krävs det dock tillstånd. Huvudstaben agerar som tillståndsmyndighet.

Om man i samband med projektet måste ansöka om [projekttillstånd](#) enligt elmarknadslagen för byggande av en högspänningsledning på minst 110 kilovolt, agerar arbets- och näringsministeriet tillståndsmyndighet för byggande av sådana ledningar som överskrider statsgränsen.

I övrigt kräver ett havsbaserat vindkraftsprojekt i den ekonomiska zonen i huvudsak samma myndighetsförfaranden som [projekt på territorialvatten](#) och [landbaserade vindkraftsprojekt](#). Samma förfaranden är lämpliga åtminstone delvis för att även om själva området för vindkraftverken ligger i den ekonomiska zonen, dras havskablarna delvis i territorialvattnen och projektet kan också omfattas anslutningskablar som byggs på fastlandet.

Fiktivt exempel: Vindkraftsprojekt i den ekonomiska zonen

Ett område med 50 vindkraftverk i den ekonomiska zonen med en total effekt på cirka 400 megawatt behöver följande tillstånd och administrativa förfaranden:

Utnyttjanderätt av statsrådet (lagen om den ekonomiska zonen)

- Ekonomiskt utnyttjande av den ekonomiska zonen och undersökning som syftar till detta förutsätter ett samtycke av statsrådet.

Statsrådets samtycke till byggande i den ekonomiska zonen (lagen om den ekonomiska zonen)

- Statsrådets samtycke behövs också för byggande och användning av anordningar och andra konstruktioner som används för ekonomiskt utnyttjande i den ekonomiska zonen.

Försvarsmaktens utlåtande för vindkraftsprojekt

- Vindkraftverkens totala höjd är över 50 meter och därför kräver byggandet ett utlåtande av Huvudstaben.

Undersökningstillstånd för havsbotten (territorialövervakningslagen)

- Tillstånd av Huvudstaben behövs eftersom projektets kablage även kommer att gå genom territorialvatten.

MKB-förfarande

- Det totala antalet vindkraftverk är minst 10 och därför behövs en miljökonsekvensbedömning direkt utifrån projektförteckningen.

Vattentillstånd (RFV)

- Regionförvaltningsverkets vattentillstånd behövs på basis av byggandets konsekvenser samt på basis av muddringar och installation av ledningar.

Inlösningstillstånd för anslutningsledning (lagen om inlösen)

- Anslutningsledningen behöver tillgång till områden genom inlösen och därför behövs ett inlösningstillstånd som beviljas av lantmäteriverket.

Projekttillstånd för byggande av högspänningsledning (elmarknadslagen)

- För byggande av en elledning som har en nominell spänning på 110 kilovolt och som överskrider riksgränsen fordras projekttillstånd av arbets- och näringsministeriet

Anmälan om byggnadsplan för och idrifttagandet av ett kraftverk (elmarknadslagen)

- Innehavaren av ett kraftverk med minst en megavoltampere ska göra en anmälan till Energimyndigheten.

Läs mer

- [Främjande av vindkraftsbyggande: Hjälpmedel för smidig projektutveckling och samordning av olika mål](#) (på finska). Statsrådet (julkaisut.valtioneuvosto.fi)
- [Lagstiftningsprojekt: Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om havsbaserad vindkraft i den ekonomiska zonen](#). Arbets- och näringsministeriet (tem.fi)

Projekt för solenergi

I Finland har solenergiprojekten i allmänhet genomförts i mycket liten skala och i anslutning till befintliga byggnader. I allmänhet producerar man antingen el eller värme från solen, varvid det i det förstnämnda fallet är fråga om solpaneler och i det andra om solfångare. Vid sidan av dessa projekt kommer det att finnas projekt i allt större skala, såsom solkraftverk i industriell storleksklass. Med solkraftverk avses system där el matas in i nätet. I den här handboken definieras ett solkraftverk i industriell storleksklass som ett system som överstiger 1 000 kW (1 MW).

Mindre system än industriella solkraftverk delas i denna handbok in i medelstora (10–ca 1 000 kW), där elen eller värmen huvudsakligen produceras för egen förbrukning i höghus, industri-, affärs- eller kontorsbyggnader samt i system för hushållsbruk (under 10 kW), där elen eller värmen huvudsakligen produceras för egen förbrukning i egnahemshus, sommarstugor eller andra små byggnader. I t.ex. stugor kan systemet också vara av s.k. off-grid-typ, där systemet verkar utanför elnätet. Tillståndsmyndigheterna ska behandla de tillståndsförfaranden och andra administrativa godkännandeförfaranden som är en förutsättning för att ett solenergiprojekt som producerar el ska kunna byggas, anslutas till nätet samt användas inom vissa tidsfrister, som behandlas närmare i kapitlet [Tidsfrister för tillståndsförfaranden som gäller kraftverk för förnybar energi](#).

Tabell 15. Tillstånd och andra administrativa förfaranden som behövs för ett solenergiprojekt i industriell storleksklass (> 1 MW).

Tillstånd och andra administrativa förfaranden som krävs (lag, ansvarig myndighet)
Planering av en produktionsanläggning
Anmälan om byggande och avvecklande av kraftverk (elmarknadslagen, Energimyndigheten)
Uppförande och uppgradering av en produktionsanläggning samt anslutning till nätet
Bygglov eller åtgärdstillstånd (MBL, kommunens byggnadstillsynsmyndighet)

Tabell 16. Eventuella tillstånd och andra administrativa förfaranden som behövs för ett solenergiprojekt i industriell storleksklass (> 1 MW).

Eventuella tillstånd och andra administrativa förfaranden (lag, ansvarig myndighet)
Planering av områdesanvändning
Planläggning (MBL, landskapsförbund eller kommunen)
Avgörande om planeringsbehov (MBL, kommunens byggnadstillsynsmyndighet)
Undantagsbeslut (MBL, kommunens byggnadstillsynsmyndighet)
Planering av en produktionsanläggning
MKB (MKB-lagen, NTM-centralen)
Undersökningstillstånd (fornminneslagen, Museiverket)
Natura-bedömning (NVL)
Undersökningstillstånd (lagen om inlösen, Lantmäteriverket)
Uppförande och uppgradering av en produktionsanläggning samt anslutning till nätet
Rivningslov för en byggnad (MBL, kommunens byggnadstillsynsmyndighet)
Anmälan om rivning av byggnad (MBL, kommunens byggnadstillsynsmyndighet)
Tillstånd att rubba en fast fornlämning (fornminneslagen, Museiverket)
Undantag från förbudet mot att förstöra eller försämra naturtyper (NVL, NTM-centralen)
Undantag från bestämmelserna om artskydd (NVL, NTM-centralen)
Anmälan om åtgärder som påverkar Natura-området (NVL, NTM-centralen)
Projekttillstånd för byggande av högspänningsledning (elmarknadslagen, Energimyndigheten, ANM)
Nyttjanderätt till fast egendom
Inlösningstillstånd (lagen om inlösen, Lantmäteriverket, statsrådet)
Placering av samhällstekniska anordningar (MBL, kommunens byggnadstillsynsmyndighet)
Anmälan om placering av ledning på annans vattenområde (VL, NTM-centralen)
Kommunens samtycke (elmarknadslagen, kommunen)

Tabell 17. Eventuella tillstånd och andra administrativa förfaranden som behövs för ett medelstort solenergiprojekt (10 kW–ca 1 MW) och ett projekt för hushållsbruk (< 10 kW).

Eventuella tillstånd och andra administrativa förfaranden (lag, ansvarig myndighet)
Planering, uppförande och uppgradering av en produktionsanläggning samt anslutning till nätet
Bygglov eller åtgärdstillstånd (MBL, kommunens byggnadstillsynsmyndighet)
Nyttjanderätt till fast egendom
Placering av samhällstekniska anordningar (MBL, kommunens byggnadstillsynsmyndighet)

Nytt solenergiprojekt i industriell storleksklass

Planering av områdesanvändning och byggande

Följande faktorer inverkar på vilka planer och förfaranden som krävs för ett projekt gällande planering av områdesanvändningen: projektets omfattning, konsekvenser och plats, samt områdets planläggningssituation och behovet av att samordna olika former av områdesanvändning. Finland har inga riksomfattande, enhetliga anvisningar för byggande av solenergisystem. Skyldigheter och ansvar regleras på samma sätt som för andra byggprojekt i enlighet med markanvändnings- och bygglagstiftningen. Områdets egenskaper, planläggningssituation och själva projektet avgör om det är möjligt att placera ett solkraftverk i industriell storleksklass i det planerade området samt vilka tillstånd det eventuellt fordras i planeringen av områdesanvändningen och vid byggandet. Solkraft kan behandlas på alla nivåer i planeringen av områdesanvändningen (landscapsplan, generalplan, detaljplan).

Solenergin behandlas skilt för sig eller under förnybar energi i flera [landscapsplaner](#) som är under arbete. Landskapen behandlar ämnet utifrån sina egna utgångspunkter, eftersom det till exempel inte finns någon entydig definition av skalan på ett solkraftverk som är av avgörande betydelse för ett landskap, och som skulle kunna betraktas som en allmän utgångspunkt i planeringen på landskapsnivå. Man har också diskuterat om solkraftverk överhuvudtaget är en fråga av betydelse för ett landskap i planeringen av områdesanvändningen – till och med oberoende av kraftverkets produktionseffekt och arealkrav. Frågan är framför allt kopplad till huruvida dessa kan anses ha ett överkommunalt planeringsbehov eller en överkommunal miljöpåverkan och om det är motiverat att anvisa områden för eventuella framtida projekt i en långsiktigt juridiskt förpliktande plan (landscapsplanens inverkan på styrningen av planläggning på lägre nivå och myndighetsverksamhet).

Beslut som gäller praxis för solenergibyggnad fattas kommunvis inom ramen för lagstiftningen. Planläggningen gällande solenergi utgår huvudsakligen från fastighetsverksamhetens behov och initiativ. Kommunernas styrredskap för områdesanvändningen (generalplan, detaljplan, bygglov och åtgärdstillstånd samt byggnadsordning) är i allmänhet tillräckliga för att styra byggandet av produktionsområden för solenergi. Omfattande solenergiprojekt inklusive produktionsanläggningar, produktionsanläggningens väg- och elinfrastruktur samt planering av transformatorstationer och jordkabelnät kan förutsätta [generalplanläggning](#) och/eller [detaljplanering](#) eller ändringar i gällande planer.

När områdesanvändningen planeras, borde man redan i planläggningsskedet utreda det arkeologiska kulturarvet och beakta fasta fornlämningar. Om en tidigare okänd fast fornlämning hittas medan projektet genomförs, ska arbetet avbrytas och det regionala ansvarsmuseet eller Museiverket kontaktas för anvisningar. [Tillstånd att rubba en fast fornlämning](#) ska vid behov sökas hos Museiverket. [Undersökningstillstånd](#) ska sökas om tillståndet att rubba en fast fornlämning kräver det.

Solkraftverk i industriell storleksklass eller placeringar av stora panelgrupper i terrängen som avskilts från det övriga området kräver åtminstone [åtgärdstillstånd](#) enligt MBL. Ett omfattande solkraftverk kan i stället för åtgärdstillstånd kräva [bygglov](#), om det på grund av sin storleksklass kan anses vara en byggnad. Beroende på kraftverkets placering och konsekvenser kan byggandet kräva ett avgörande om planeringsbehov. Om projektet kräver planläggning behövs inget förfarande för avgörande om planeringsbehov.

Beaktande av miljön

Solkraftverk i industriell storleksklass ingår inte heller i projektförteckningen i bilaga 1 till lagen om förfarandet vid miljökonsekvensbedömning och kräver således inte automatiskt ett [MKB-förfarande](#). De mest betydande miljökonsekvenserna i anslutning till produktionsområdet för solenergi hänför sig till projektets stora arealbehov. MKB-förfarandet för solkraftsprojekt ska genomföras direkt på basis av projektförteckningen, om projektet motsvarar punkt 2 f i bilaga 1 till MKB-lagen. MKB-förfarandet ska tillämpas på förändring av bestående karaktär av skogs-, kärr- eller våtmarksnatur på ett område som är större än 200 hektar, och som är att betrakta som enhetligt, genom nydikning eller torrläggning av odikade kärr- och våtmarksområden eller genom avlägsnande av trädbeståndet varaktigt.

Eventuella högspänningsledningar som byggs i samband med solel och värmeöverföringsrör i samband med solvärme kan orsaka miljökonsekvenser. Förfarandet vid miljökonsekvensbedömning tillämpas enligt lagens projektförteckning på projekt som omfattar överföring och lagring av energi och ämnen (kraftledningar ovan jord på minst 220 kilovolt, vars längd överstiger 15 kilometer). Ett solkraftverk i industriell skala kan också omfattas av MKB på basis av ett beslut i ett enskilt fall, om det sannolikt anses orsaka betydande miljökonsekvenser som till sin art och omfattning, även med beaktande av de sammantagna konsekvenserna av olika projekt, kan jämföras med konsekvenserna av projekt som avses i bilaga 1 till MKB-lagen (MKB-lagen 3 §). I denna prövning beaktas också de sammantagna konsekvenserna av olika projekt. Den regionala NTM-centralen fattar beslut om behovet av att tillämpa MKB-förfarandet i enskilda fall. Den projektansvariga kan inleda ärendet.

Genomförandet av stora projekt kan förutsätta både ett förfarande enligt MKB-lagen och planläggning. När en plan utarbetas för att genomföra ett projekt som avses i MKB-lagen kan MKB-förfarandet genomföras i ett gemensamt förfarande med planen (MBL 9 §). Den projektansvariga kan ta initiativ till ett [gemensamt förfarande](#) hos kontaktmyndigheten (den regionala NTM-centralen). En förutsättning för ett gemensamt förfarande för MKB-förfarandet och planläggningen är att NTM-centralen och den myndighet som ansvarar för planläggningen förordar initiativet.

Vid valet av placeringsplats för ett solkraftsprojekt bör man undvika områden i naturtillstånd och områden med värdefulla naturvärden samt livsmiljöer eller utbredningsområden för skyddade arter. Ibland kan [undantag enligt naturvårdslagen](#) och [undantag från skyddet av vattennaturtyper enligt vattenlagen](#) vara nödvändiga. I närheten av ett område som hör till nätverket Natura 2000 kan det vara nödvändigt att göra en [anmälan om en åtgärd som eventuellt påverkar Natura-området](#) eller en [Natura-bedömning](#).

Vid solenergiprojekt på markområden kan det finnas behov av torrläggning. Vatten som orsakar olägenhet kan ledas bort från det önskade markområdet genom dikning, rörläggning eller genom att rensa bäckar och utfallsdiken. En [anmälan om annan än småskalig dikning](#) ska göras till NTM-centralen före dikningen. Anmälan om dikning görs alltid om dikningens läge är i ett grundvattenområde eller på sura sulfatjordar. Anmälan görs inte om småskaliga dikningar som är

- dikning i ett litet skogsstycke
- att gräva ett dike för att torka en byggplats på egen mark
- dikning i ett mindre åkerskifte
- kompletteringsdikning och täckdikning i ett åkerskifte.

Utifrån dikningsanmälan bedömer NTM-centralen om torrlägningsprojektet till sin omfattning och sina konsekvenser är så betydande att [tillstånd enligt vattenlagen](#) ska sökas för det. NTM-centralen bedömer också om en [dikningsförrättning](#) behövs. NTM-centralen ger också anvisningar om hur dikningen ska utföras så oskadligt som möjligt för miljön. Utifrån dikningsanmälan bedöms också hur dikningen och miljötillståndet som beviljats för områdets tidigare verksamhet påverkar vattenbehandlingen: till exempel kan befintliga vattenbehandlingskonstruktioner i ett torvproduktionsområde som tagits ur bruk eventuellt utnyttjas vid torrläggning. Det lönar sig att kontakta NTM-centralens övervakare av vattenlagen om torrlägningsbehovet i områdena.

Beaktande av säkerheten

[Anvisningarna av Räddningsverkens partnerskapsnätverk](#) innehåller saker att beakta om solesystemens brandsäkerhet i projektets planerings-, genomförande-, användnings- och underhållsfaser. I samband med placeringen av

solkraftverk i närheten av en flygplats kan det finnas skäl att utreda eventuella bländningskonsekvenser för flygtrafiken. När behovet av utredningar bedöms och utredningar planeras lönar det sig att kontakta [Fintraffic Flygtrafik-tjänst Ab](#). För ett solenergiprojekt i industriell skala (över 1MWp) ska ett [utlåtande](#) begäras av Försvarsmakten. Ett utlåtande behövs inte om projektet är mindre än detta och det inte planeras inom Försvarsmaktens skyddszoner som har märkts ut i landskapsplanerna. Utlåtande behöver inte begäras om solenergiprojekt i hushållens storleksklass.

Förfaranden som gäller nät

I samband med planeringen av projektet ska man också planera hur projektet ska anslutas till elnätet, så att projektets totala konsekvenser kan bedömas. Solkraftverk i industriell skala kan påverka hela elnätets struktur. Produktionen av solenergi varierar och detta bör också beaktas när produktionen ansluts till nätet. Kraftverket ska kunna fungera även när nätspänningen och frekvensen varierar. Elnätets innehavare ska alltid uppfylla de gällande anslutnings- och säkerhetskraven för elnätet. [Projektstillstånd](#) enligt elmarknadslagen ska sökas hos Energimyndigheten för byggande av en högspänningsledning, om spänningen i ledningen överstiger 110 kV. För att kraftverket ska kunna anslutas till nätet krävs dessutom nätinnehavarens samtycke. Enligt elmarknadslagen ska elproducenten också [underrätta](#) Energimyndigheten om byggnadsplanen för och idrifttagandet av kraftverket, om långvarigt eller bestående avvecklande av ett kraftverk, samt om effekthöjning, om kraftverket har minst en megavoltampere (cirka en megawatt).

Det kan vara nödvändigt att skaffa nyttjanderätt till markområden för att placera de anordningar som behövs för nätanslutningen. Dragning av en elledning med en nominell spänning på minst 110 kilovolt kräver [kommunens samtycke](#) enligt elmarknadslagen, om rätten att placera elledningen inte grundar sig på ett inlösningsstillstånd enligt inlösningslagen och elledningen byggs någon annanstans än på ett område som reserverats för ändamålet i planen. [Inlösningsstillstånd](#) krävs om projektet kräver inlösen av områden. Tillståndet kan gälla inlösen med äganderätt eller nyttjanderätt. Inlösningsstillstånd behövs om avsikten är att bygga en elledning ovan jord på minst 220 kilovolt, vars längd överstiger 15 kilometer, eller om ledningen är en del av ett projekt på vilket MKB-förfarandet tillämpas. Bestämmelser om förutsättningarna för inlösningsstillstånd finns i 4 § i lagen om [ändring av lagen om inlösningsstillstånd för vissa projekt som påverkar användningen av miljön \(1238/2023\)](#). För terrängundersökningar som görs för att planera projektet och utreda behovet av inlösen ska man ansöka om [forskningstillstånd](#) hos Lantmäteriverket.

Om projektet kräver att en mindre anordning, till exempel en ledning, placeras på någon annans område, kan man komma överens om placeringen med markägaren. Kommunens [beslut om placering av samhällstekniska anordningar](#), som fattas av byggnadstillsynsmyndigheten enligt MBL 161 §, kan också ge den nyttjanderätt som krävs. Vid placering av en mindre anordning i vattenområden som ägs av någon annan görs en anmälan enligt vattenlagen till NTM-centralen om [placering av ledning på annans vattenområde](#), om utrustningen placeras under kungsådran (bl.a. åar, älvar, sund) eller en bäck. (VL 2 kap., 12–14 §) Ledningen eller kabeln kan placeras på ett vattenområde som ägs av någon annan, om placeringen inte medför större än ringa olägenhet för området ägare. Efter att ha fått anmälan hänvisar NTM-centralen antingen anmälaren att ansöka om tillstånd enligt vattenlagen på basis av eventuella skadliga konsekvenser eller ger ramvillkor för genomförandet av projektet. Genom anmälningsförfarandet säkerställs att anmälaren får nödvändig information om tillståndsplikten för underskridningen samt anvisningar om hur åtgärderna ska genomföras så att skapar så liten olägenhet som möjligt. Om projektet utförs på ett vattenområde så att det krävs tillstånd enligt vattenlagen, kan man i samband med detta tillstånd bevilja [ständig nyttjanderätt](#) till de områden som projektet kräver.

Fiktivt exempel: Industriellt solkraftverk

Ett elproducerande landbaserat solkraftverk med en nominell effekt på två megawatt placeras i ett område, varav en del är ett detaljplanerat industriområde. Följande tillstånd och administrativa förfaranden krävs för projektet:

Planläggning (MBL)

- På verksamhetsutövarens initiativ inleder kommunen en ändring av detaljplanen för placering av ett solkraftverk i området på ett sätt som beaktar miljön

Åtgärdstillstånd (MBL)

- Solkraftverket har en betydande inverkan på landskapsbilden och miljön och därför krävs ett åtgärdstillstånd som beviljas av kommunens byggnadstillsynsmyndighet.

Anmälan om byggnadsplan för och idrifttagandet av ett kraftverk (elmarknadslagen)

- Innehavaren av ett kraftverk med minst en megavoltampere ska göra en anmälan till Energimyndigheten.

Anläggningen ansluts till elnätet, vilket kräver ett avtal med elnätets innehavare, samt en köpare för den inmatade elen.

Medelstora solenergisystem och hushållsbruk

Planering av områdesanvändning och byggande

För solenergiprojekt i den här storleksklassen räcker det i allmänhet med enbart den kommunala byggnadstillsynens förfaranden. Om solpanelen eller solfångaren har en betydande inverkan på stadsbilden eller miljön krävs [åtgärdstillstånd](#) enligt MBL för installation eller byggande (MBL 126 a §). Installation eller byggande av solpanel eller solfångare kan förutsätta åtgärdstillstånd t.ex. när det är fråga om en byggnad eller byggplats som är belägen på ett byggnadshistoriskt, stadsbildsmässigt eller landskapsmässigt värdefullt område. Sådana områden är bl.a. områden som är skyddade i planen samt nationellt viktiga områden som hör till den byggda kulturmiljön. Även ändringar på en skyddad byggnads fasad eller tak förutsätter i allmänhet tillstånd.

Kommunernas byggnadsordningar kan innehålla bestämmelser om solkraftsprojekt. Byggnadsordningarna är kommunspecifika och därför kan olika kommuner ha olika krav gällande tillståndsförfarandet. MBL gör det möjligt att befria små åtgärder gällande solpaneler från tillståndsplikten. I ett sådant fall ska dock byggnadstillsynen meddelas om saken. Det finns skäl att alltid kontrollera saken i god tid i kommunens byggnadsordning och med kommunens byggnadstillsyn. Den egna kommunens bestämmelser om solenergi ska med fördel utredas redan i planeringsskedet, så att åtgärdens myndighetsförfaranden framskrider smidigt. I fråga om nybyggen hanteras tillstånden för solenergi i samband med de övriga tillstånden.

Solpaneler på taket på en fastighet. © NTM-centralen i Södra Österbotten

Förfaranden som gäller nät

Ett solesystem genomförs i allmänhet för ett enskilt användningsändamål. Vanligen kopplas anläggningen till nätet med hjälp av en nätinverter, vilket kräver ett avtal med elnätets innehavare. Elproducenten bör också av nätinnehavaren försäkra sig om att systemet uppfyller elnätets och elsäkerhetsbestämmelsernas krav. Ett elproducerande kraftverk som uppfyller de tekniska kraven har rätt att anslutas till elnätet i området. Elnätets innehavare har en anslutningsskyldighet inom sitt verksamhetsområde. El får inte matas in i nätet utan att det finns en köpare för den. Småskaliga producenter av solenergi säljer i allmänhet sin överskottsenergi till elbolagen, men elbolagen har ingen skyldighet att köpa solenergi från småproducenter.

Förutom nätinvertern kan ett solesystem vara utrustat med ett nätbatteri som utöver fastighetens elbehov kan vara tillgängligt för elbolaget genom ett separat avtal för att jämna ut förbrukningstoppar i nätet. Ett batteri i en elbil som är kopplat till en laddningsstation i fastighetens elnät kan användas på motsvarande sätt, men kräver lämplig utrustning på laddningsstationen och ett avtal med elbolaget.

Ett solesystem kan också ha ett slutet distributionsnät, som kan hantera elförsörjningen på ett geografiskt avgränsat område för industri eller handel. Sådan verksamhet är tillståndspliktig och ekonomiskt reglerad, visserligen i mindre grad än för ett typiskt distributionsnät. Ett slutet distributionsnät behöver elnätstillstånd enligt 11 § i elmarknadslagen. Detta förfarande omfattas lagen om tillståndsförfaranden och vissa andra administrativa förfaranden i samband med produktionsanläggningar för förnybar energi. Mer information om detta finns på [Energimyndighetens webbplats](#).

Om projektet kräver att en mindre anordning, till exempel en ledning, placeras på någon annans område, kan man komma överens om placeringen med markägaren. Kommunens [beslut om placering av samhällstekniska anordningar](#), som fattas av byggnadstillsynsmyndigheten enligt MBL 161 §, kan också ge den nyttjanderätt som krävs.

Fiktivt exempel: Medelstort solesystem

Solkraftverk med en nominell effekt på 60 kW. Följande tillstånd och administrativa förfaranden krävs för projektet:

Åtgärdstillstånd (MBL)

- Solpaneler påverkar stadsbilden betydligt och därför kräver installeringen åtgärdstillstånd, som beviljas av kommunens byggnadstillsynsmyndighet.

Anläggningen ansluts till elnätet, vilket kräver ett avtal med elnätets innehavare, samt en köpare för den inmatade elen.

Ändringsprojekt för solenergi

När det gäller solenergi kan ett ändringsprojekt t.ex. innebära att nya paneler läggs till eller att gamla byts ut mot effektivare. Tills vidare har inga ändringsprojekt genomförts i fråga om industriella solenergikraftverk i Finland. Att byta till effektivare paneler skulle knappast kräva en tillståndsprövningsprocess, medan det t.ex. kan förutsättas [åtgärdstillstånd](#) om man ökar antalet paneler. Det avgörande i bedömningen är huruvida konsekvenserna för markanvändningen och miljön ändras i samband med ändringsprojektet och i vilken mån.

Det kan ske ändringar i solkraftverksprojekt av industriell storleksklass redan innan byggandet inleds. Ändringarna kan förutsätta en bedömning av huruvida [MKB-förfarandet](#) och MKB-kontaktmyndighetens motiverade slutsats är aktuella. Behovet av ett MKB-förfarande eller huruvida ett tidigare MKB-förfarande är tillräckligt och aktuellt bedöms av MKB-myndigheten vid den regionala NTM-centralen. Om ett projekt på vilket MKB-förfarandet har tillämpats ännu inte har genomförts, kan den projektansvariga direkt be MKB-kontaktmyndigheten om en bedömning av huruvida den motiverade slutsatsen är aktuell. Även tillståndsmyndigheten, dvs. byggnadstillsynsmyndigheten, är skyldig att säkerställa att den motiverade slutsatsen är aktuell. Byggnadstillsynsmyndigheten ska begära utlåtande av NTM-centralen om bygglov för ett sådant projekt på vilket MKB-förfarande har tillämpats (MBL 132 §).

Om det ursprungliga projektet redan har byggts, bedömer MKB-myndigheten behovet av ett MKB-förfarande enligt MKB-lagen.

Genomförandet av stora projekt kan förutsätta både ett förfarande enligt MKB-lagen och planläggning. När en plan utarbetas för att genomföra ett projekt som avses i MKB-lagen kan MKB-förfarandet genomföras i ett [gemensamt förfarande](#) med planen (MBL 9 §). Den projektansvariga kan ta initiativ till ett gemensamt förfarande hos kontaktmyndigheten (den regionala NTM-centralen). En förutsättning för ett gemensamt förfarande för MKB-förfarandet och planläggningen är att NTM-centralen och den myndighet som ansvarar för planläggningen förordrar initiativet.

Om nya markområden tas i användning i samband med ändringen och detta kan påverka de naturvärden som skyddas med stöd av naturvårdslagen krävs eventuellt en [Naturabedömning](#) eller [undantag enligt naturvårdslagen](#). Även undantag från [tillstånd](#) enligt lagen om fornminnen (295/1963) och [skyddet av vattennaturtyper i vattenlagen](#) är nödvändiga när verksamheten utvidgas till nya områden.

Värmepumpar

Värmepumpar installeras i fastigheter i liten och större skala i form av luftvärmepumpar, luftvattenvärmepumpar, frånluftsvärmepumpar och jordvärmepumpar. Värmepumpar kan installeras i industriell skala t.ex. för att ta till vara processvärme från industrin och i samband med kommunal fjärrvärmeproduktion bl.a. för att ta tillvara spillvärme från avloppsvatten.

Tabell 18. Eventuella tillstånd och andra administrativa förfaranden för värmepumpar inom industrin.

Eventuella tillstånd och andra administrativa förfaranden (lag, ansvarig myndighet)
Uppförande och uppgradering av en produktionsanläggning samt anslutning till nätet
Åtgärdstillstånd (MBL, kommunens byggnadstillsynsmyndighet)
Tillstånd för hantering och upplagring (kemikaliesäkerhetslagen, Tukes)
Anmälan om hantering och upplagring (kemikaliesäkerhetslagen, räddningsmyndigheten)
Undantag från bestämmelserna om artskydd (NVL, NTM-centralen)
Anmälan om åtgärder som påverkar Natura-området (NVL, NTM-centralen)
Nyttjanderätt till fast egendom
Placering av samhällstekniska anordningar (MBL, kommunens byggnadstillsynsmyndighet)

Tabell 19. Eventuella tillstånd och andra administrativa förfaranden för jordvärmepumpar.

Eventuella tillstånd och andra administrativa förfaranden (lag, ansvarig myndighet)
Planering av en produktionsanläggning
Undersökningstillstånd (fornminneslagen, Museiverket)
Natura-bedömning (NVL)
Uppförande och uppgradering av en produktionsanläggning samt anslutning till nätet
Åtgärdstillstånd (MBL, kommunens byggnadstillsynsmyndighet)
Vattentillstånd (VL, RFV)
Tillstånd att rubba en fast fornlämning (lagen om fornminnen, Museiverket)
Anmälan om hantering och upplagring (kemikaliesäkerhetslagen, räddningsmyndigheten)
Undantag från skyddet av vattennaturtyper (VL, RFV)
Nyttjanderätt till fast egendom
Placering av samhällstekniska anordningar (MBL, kommunens byggnadstillsynsmyndighet)
Anmälan om placering av ledning på annans vattenområde (VL, NTM-centralen)

Tabell 20. Eventuella tillstånd och andra administrativa förfaranden för luftvärmepumpar, luftvattenvärmepumpar och frånluftsvärmepumpar.

Eventuella tillstånd och andra administrativa förfaranden (lag, ansvarig myndighet)
Uppförande och uppgradering av en produktionsanläggning samt anslutning till nätet
Åtgärdstillstånd (MBL, kommunens byggnadstillsynsmyndighet)

Nytt värmepumpsprojekt

Planering av byggande

Installation av luftvärmepumpar och luftvattenvärmepumpar på ytterväggen av en byggnad förutsätter i allmänhet [åtgärdstillstånd](#) enligt MBL, åtminstone när byggnadens fasad ändras. Installation av frånluftsvärmepump förutsätter i allmänhet inte åtgärdstillstånd, men det kan krävas i enskilda fall. Om byggnaden är skyddad eller av kulturhistorisk betydelse ska detta beaktas och fasaderna på sådana byggnader bör inte ändras.

Kommunens byggnadsordning kan innehålla bestämmelser om behovet av åtgärdstillstånd. Byggnadsordningarna är kommunspecifika och därför kan olika kommuner ha olika krav gällande tillståndsförfarandet. Till exempel i

vissa kommuner kräver tillståndet en utredning om hanteringen av avrinningsvattnet från värmepumpen. Det är tillrådligt att utreda ärendet i god tid i kommunens byggnadsordning och med byggnadstillsynen, så att åtgärderna framskrider smidigt.

Byggandet av ett uppvärmningssystem för en ny byggnad ingår i behandlingen av [bygglovet](#). Om man vill byta uppvärmningssystemet i en befintlig byggnad till ett jordvärmesystem krävs i regel ett [åtgärdstillstånd](#). Kommunen kan helt eller delvis befria borring av jordvärmebrunnar från åtgärdstillstånd genom en bestämmelse i byggnadsordningen och tillämpa ett anmälningsförfarande. Åtgärdstillstånd behövs när man vill använda energibrunnen som extra värmekälla. Borring av en energibrunn kan påverka markanvändningen i det omgivande området bl.a. i sådana fall där nyttjandet av jordmånens värme kan begränsa grannens möjligheter till det samma (MBL 126a §)

Vid grävnings- eller schaktningsarbete i anslutning till jordvärmesystemet ansöker man om [tillstånd att rubba en känd fast fornlämning](#) hos Museiverket. [Undersökningstillstånd](#) ska sökas om tillståndet att rubba en fast fornlämning kräver det. Om en okänd fast fornlämning påträffas i samband med grävarbeten för jordvärmesystemet ska man avbryta arbetet och kontakta det regionala ansvariga museet eller Museiverket utan dröjsmål, för att få anvisningar om hur man fortskrider. Vid behov ansöker man om tillstånd hos Museiverket om att rubba en fast fornlämning.

Energibrunnen som jordvärmepumpen använder kan med grannens samtycke borrar i sned vinkel så att hålet sträcker sig in på grannens fastighet. En energibrunn och en nedgrävd slinga kan också placeras på grannens fastighet enligt avtal. I sådana fall kan det finnas skäl att stifta ett servitut för fastigheten. Servitutet tryggar utrustningens sträckning eller placering på grannfastighetens sida, även om grannfastigheten byter ägare. Stiftande av fastighetsservitut regleras i [14 kap. i fastighetsbildningslagen](#). Servitutsavtalet som ingåtts med en granne bifogas ansökan om åtgärdstillstånd.

För att borra en värmebrunn eller installera ett värmeinsamlingsrör i ett vattendrag krävs åtgärdstillstånd enligt markanvändnings- och byggförordningen. En strandägare som placerar ett värmeinsamlingsrör i ett vattendrag ska ha samtycke av vattenområdets ägare till placera konstruktionen

Beaktande av miljön

I klassificerade grundvattenområden kan en energibrunn för en jordvärmepump också förutsätta att [tillstånd](#) enligt vattenlagen söks av Regionförvaltningsverket. Behovet av tillstånd bedöms av tillsynsmyndigheterna i enlighet med vattenlagen (NTM-centralen och kommunens miljöförvaltningsmyndighet). Avgörandet av ett tillståndsärende grundar sig på prövning från fall till fall med stöd av vattenlagens bestämmelser. Även högsta förvaltningsdomstolens (HFD) avgörandepraxis beaktas i tillståndsprövningen (bl.a. HFD: 2015:150 och HFD: 2019:37). Om projektet kräver vattentillstånd är det skäl att först ansöka om det, eftersom ett jordvärmesystem inte får byggas utifrån ett eventuellt negativt beslut. Markanvändnings- och bygglagen fastställer ingen ordningsföljd för tillstånden, men med tanke på projektet är det enklare om man ansöker om andra nödvändiga tillstånd innan man ansöker om åtgärdstillstånd.

Kollektorslangen kan monteras i en energibrunn, under marken i en kollektorkrets eller t.ex. sänkas ner i vattendragets botten. Om kollektorslangen för jordvärme kräver omfattande markområden är det möjligt att projektet kräver [undantag enligt naturvårdslagen](#) från fridlysningsbestämmelserna eller [undantag från skyddet av vatten- naturtyper enligt vattenlagen](#).

Beaktande av säkerheten

De värmeöverföringsvätskor som används i jordvärmesystem omfattas av [lagen om säkerhet vid hantering av farliga kemikalier och explosiva varor](#) (390/2005, kemikaliesäkerhetslagen). I allmänhet används farliga värmeöverföringsvätskor i så liten utsträckning i värmepumpar att tillstånd eller anmälan enligt kemikaliesäkerhetslagen inte behövs. Det är dock möjligt att till exempel ammoniak som används som ett stort jordvärmesystem som kopplas till fjärrvärme kräver [tillstånd eller anmälan enligt kemikaliesäkerhetslagen](#).

Ändringsprojekt för en värmepump

I ett jordvärmesystem innebär en ändring för att öka kapaciteten att man gräver ner mer slinga eller borrar en ny energibrunn eller borrar den gamla så att den blir djupare. Det här kräver ett [åtgärdsstillstånd](#) enligt markanvändnings- och bygglagen på samma sätt som för ett nytt projekt. Tillståndspröcessen avviker således inte från motsvarande process för nya jordvärmeprojekt. I fråga om andra värmepumpar kan ett ändringsprojekt till exempel innebära att värmepumpen byts ut mot en effektivare. Om ändringens inverkan på till exempel fasaden eller anläggningens tekniska egenskaper förändras betydligt, kan ett nytt tillståndsförfarande eller ett [tillstånd eller anmälan enligt kemikaliesäkerhetslagen](#) behövas.

Inomhusenhet för värmepump. © NTM-centralen i Södra Österbotten.

Geotermisk energi

I den här handboken avser geotermiska energiprojekt sådana värmeöverföringssystem som är över 500 meter djupa. Jordskorpans reserv av värmeenergi är i praktiken oändlig och kan användas för uppvärmning. Funktionsprincipen går ut på att cirkulera vatten i marken eller i berggrunden. Hålet i ett djupt geotermiskt värmekraftverk kan sträcka sig ned till 8 kilometers djup. I ett s.k. förstärkt geotermiskt system (EGS) strävar man efter att förbättra vattenflödet mellan borrhålen genom att förstora sprickorna i berggrunden. Vatten som pumpas ned med högt tryck förändrar berggrundens spänningstillstånd och får stenarnas gränssytor att skifta, vilket tar sig uttryck i små jordskalv. EGS-värmekraftverken kan också orsaka större jordskalv och därför bör jordbävningsrisken i området kartläggas och en seismisk övervakning inrättas under byggnadsskedet.

Geotermisk energi handlar om ett nytt sätt att nyttja förnybar energi, vilket även visar sig i regleringen och tillståndsförfarandet. I Finland har man hittills gett tillstånd till två geotermiska värmeprojekt, det ena i Otnäs i Esbo och det andra i Tammerfors. Båda projekten ansökte om tillstånd i enlighet med markanvändnings- och bygglagen från stadens byggnadstillsyn. Det ena objektet beviljades tillstånd genom åtgärdstillstånd, det andra genom bygglov.

Tabell 21. Tillstånd och andra administrativa förfaranden för anläggningar för produktion av geotermisk energi.

Tillstånd och andra administrativa förfaranden som krävs (lag, ansvarig myndighet)
Uppförande och uppgradering av en produktionsanläggning samt anslutning till nätet
Bygglov eller åtgärdstillstånd (MBL, kommunens byggnadstillsynsmyndighet)

Tabell 22. Eventuella tillstånd och andra administrativa förfaranden för anläggningar för produktion av geotermisk energi.

Eventuella tillstånd och andra administrativa förfaranden (lag, ansvarig myndighet)
Planering av områdesanvändning
Planläggning (MBL, landskapsförbund eller kommunen)
Avgörande om planeringsbehov (MBL, kommunens byggnadstillsynsmyndighet)
Undantagsbeslut (MBL, kommunens byggnadstillsynsmyndighet)
Planering av en produktionsanläggning
MKB (MKB-lagen, NTM-centralen)
Undersökningstillstånd (fornminneslagen, Museiverket)
Natura-bedömning (NVL)
Uppförande och uppgradering av en produktionsanläggning samt anslutning till nätet
Miljötillstånd (MSL, RFV eller den kommunala miljövårdsmyndigheten)
Rivningslov för en byggnad (MBL, kommunens byggnadstillsynsmyndighet)
Anmälan om rivning av byggnad (MBL, kommunens byggnadstillsynsmyndighet)
Tillstånd att rubba en fast fornlämning (lagen om fornminnen, Museiverket)
Vattentillstånd (VL, RFV)
Tillstånd för hantering och upplagring (kemikaliesäkerhetslagen, Tukes)
Anmälan om hantering och upplagring (kemikaliesäkerhetslagen, räddningsmyndigheten)
Undantag från förbudet mot att förstöra eller försämra naturtyper (NVL, NTM-centralen)
Undantag från bestämmelserna om artskydd (NVL, NTM-centralen)
Anmälan om åtgärder som påverkar Natura-området (NVL, NTM-centralen)
Nyttjanderätt till fast egendom
Inlösningstillstånd (lagen om inlösen, Lantmäteriverket, statsrådet)

Planering av områdesanvändning och byggande

Byggandet av en produktionsanläggning för geotermisk energi får inte strida mot den plan som godkänts för området ([landskapsplan](#), [generalplan](#), [detaljplan](#)). Markanvändningssituationen i området och dess närmiljö bör utredas

med tillräcklig noggrannhet för att identifiera eventuella riskfaktorer. Utredningen bör också beakta underjordiska strukturer och funktioner i närmiljön samt en eventuell underjordisk plan. Det är också möjligt att reservera ett område för geotermisk energi i en plan.

Anläggande av en värmebrunn för geotermisk energi kräver [åtgärdstillstånd](#) precis som grundare värmebrunnar (MBL 126 a §). Om genomförandet av projektet kräver en ny byggnad behövs [bygglov](#).

Läs mer

- om planläggning i kapitlet [Landskapsplan](#), [Generalplan](#) och [Detaljplan](#)
- om förfaranden enligt markanvändnings- och bygglagen i kapitlet [Förfaranden enligt markanvändnings- och bygglagen](#)
- om förfaranden som gäller fornminnen i kapitlet [Tillstånd att rubba en fast fornlämning och undersökningstillstånd enligt lagen om fornminnen](#)

Beaktande av miljön

Produktionsanläggningar för geotermisk energi ingår inte i projektförteckningen i bilaga 1 till lagen om förfarandet vid miljökonsekvensbedömning och kräver således inte automatiskt ett [MKB-förfarande](#). En produktionsanläggning för geotermisk energi kan omfattas av MKB på basis av ett beslut i ett enskilt fall, om den med beaktande av de sammantagna konsekvenserna av olika projekt anses medföra betydande miljökonsekvenser som kan jämföras med konsekvenserna av projekt som avses i bilaga 1 till MKB-lagen (MKB-lagen 3 §). Den regionala NTM-centralen fattar beslut om behovet av att tillämpa MKB-förfarandet i enskilda fall. Den projektansvariga kan inleda ärendet.

En produktionsanläggning för geotermisk energi räknas inte upp i miljöskyddslagen som [miljötillståndspliktig](#) verksamhet. Ett projekt för en produktionsanläggning för geotermisk energi kan kräva miljötillstånd enligt miljöskyddslagen t.ex. på grund av buller- eller dammolägenhet med stöd av 17 § i grannelagen (MSL 27 §). Placeringen i ett grundvattenområde förutsätter i regel [tillstånd enligt vattenlagen](#), eftersom projektet kan ändra grundvattnets kvalitet eller mängd och därigenom medföra konsekvenser som är tillståndspliktiga enligt vattenlagen.

Läs mer

- om förfarandet vid miljökonsekvensbedömning (MKB) i kapitlet [Lagen om förfarandet vid miljökonsekvensbedömning \(MKB\)](#)
- om förfaranden enligt miljöskyddslagen i kapitlet [Förfaranden enligt miljöskyddslagen](#)
- om förfaranden enligt naturvårdslagen i kapitlet [Naturabedömning enligt naturvårdslagen](#) och i kapitlet [Förfaranden enligt naturvårdslagen](#)

Beaktande av säkerheten

Produktiviteten hos en energibrunn kan förbättras genom kemisk behandling. I borrhningsfasen effektiviserar kemiska blandningar rörligheten av trasigt stenmaterial och rengör på så sätt hålet. Användning av kemikalier vid borrhning eller produktion kan fordra ett [tillstånd](#) eller [anmälan](#) enligt kemikaliesäkerhetslagen.

Seismisk övervakning är en väsentlig del av riskhanteringen vid en produktionsanläggning för geotermisk energi. Esbo stad befullmäktigade [Seismologiska institutet](#) att övervaka projektet i Otnäs. Även om man inte skulle tilldela en sådan uppgift är det skäl att hålla Seismologiska institutet uppdaterat om projektets olika skeden. Institutet har som uppgift att utföra seismologisk övervakning i Finland, varför institutet ofta är det första organet som kontaktas gällande vibrations- och ljudobservationer. Beroende på projektet och dess egenskaper kan det också vara nödvändigt att genomföra ett seismiskt övervakningssystem som verksamhetsutövaren ansvarar för.

Vattenkraftsprojekt

Vattenkraftens andel av den inhemska elproduktionen har under de senaste åren varit cirka 15–25 procent. Det finns fortfarande möjligheter till tillbyggnad av vattenkraft i Finland, även om de största kraftverken redan i huvudsak är byggda/de största åarna redan i huvudsak har utnyttjats för vattenkraftsproduktionen. Utökningen av energiproduktionen handlar till största delen om att öka effekten i de befintliga kraftverken. Användningen av vattenkraft regleras genom specialbestämmelser i vattenlagen och styrs här till genom särskilda förfaranden, såsom förfarandet med avsedd inbjudan för tillgodogörande av samfällid vattenkraft (VL 8 kap. 5 §). Vattenkraftverken är indelade i stora (total nominell effekt över 10 MW) och små vattenkraftverk (total nominell effekt under 10 MW). Tillståndsmyndigheterna ska behandla de tillståndsförfaranden och andra administrativa godkännandeförfaranden som är en förutsättning för att projektet ska kunna byggas, anslutas till nätet samt användas inom vissa tidsfrister, som behandlas närmare i kapitlet [Tidsfrister för tillståndsförfaranden som gäller kraftverk för förnybar energi](#).

Tabell 23. Tillstånd och andra administrativa förfaranden som vattenkraftverket behöver [stor (total nominell effekt > 10 MW), liten (total nominell effekt < 10 MW)].

Tillstånd och andra administrativa förfaranden som krävs (lag, ansvarig myndighet)
Uppförande och uppgradering av en produktionsanläggning samt anslutning till nätet
Vattentillstånd (VL, RFV)
Anmälan om byggande och avvecklande av kraftverk (elmarknadslagen, Energimyndigheten) behövs om vattenkraftverket är stort. I övrigt prövning från fall till fall.
Bygglov (MBL, kommunens byggnadstillsynsmyndighet)

Tabell 24. Eventuella tillstånd och andra administrativa förfaranden som vattenkraftverk behöver [stor (total nominell effekt > 10 MW), liten (total nominell effekt < 10 MW)].

Eventuella tillstånd och andra administrativa förfaranden (lag, ansvarig myndighet)
Planering av områdesanvändning
Planläggning (MBL, landskapsförbund eller kommunen)
Avgörande om planeringsbehov (MBL, kommunens byggnadstillsynsmyndighet)
Undantagsbeslut (MBL, kommunens byggnadstillsynsmyndighet)
Planering av en produktionsanläggning
MKB (MKB-lagen, NTM-centralen)
Undersökningstillstånd (fornminneslagen, Museiverket) behövs eventuellt om vattenkraftverket är stort.
Natura-bedömning (NVL)
Undersökningstillstånd (lagen om inlösen, Lantmäteriverket)
Uppförande och uppgradering av en produktionsanläggning samt anslutning till nätet
Projekttillstånd för byggande av högspänningsledning (elmarknadslagen, Energimyndigheten, ANM)
Rivningslov för en byggnad (MBL, kommunens byggnadstillsynsmyndighet)
Anmälan om rivning av byggnad (MBL, kommunens byggnadstillsynsmyndighet)
Tillstånd att rubba en fast fornlämning (lagen om fornminnen, Museiverket)
Undantag från förbudet mot att förstöra eller försämra naturtyper (NVL, NTM-centralen)
Undantag från bestämmelserna om artskydd (NVL, NTM-centralen)
Anmälan om åtgärder som påverkar Natura-området (NVL, NTM-centralen)
Undantag från skyddet av vattennaturtyper (VL, RFV)
Nyttjanderätt till fast egendom
Inlösningstillstånd (lagen om inlösen, Lantmäteriverket, statsrådet)
Placering av samhällstekniska anordningar (MBL, kommunens byggnadstillsynsmyndighet)
Anmälan om placering av ledning på annans vattenområde (VL, NTM-centralen)
Kommunens samtycke (elmarknadslagen, kommunen)

Nytt stort vattenkraftverksprojekt

Planering av områdesanvändning och byggande

Vattenkraftens effekter berör stora områden. Ofta är det fråga om redan bebyggda områden, varvid planläggningen är ett lämpligt verktyg för att bedöma konsekvenserna av kraftverket. [Landskapsplanen](#) styr helheten av det byggande som är av regional betydelse. Planen kan främja genomförandet av projekten genom att anvisa principiella lokaliseringslösningar för betydande funktioner samt genom att styra den mer detaljerade planeringen genom landskapsplanebestämmelser.

Planläggningen på kommunnivå skapar konkreta förutsättningar för att förverkliga eller utveckla projekten. [Generallanläggningen](#) fastställer projektens förhållande till den övriga samhällsstrukturen. [Detalplanläggningen](#) möjliggör byggande på sådana områden där det är nödvändigt att noggrant definiera byggandet i förhållande till den övriga markanvändningen i området och där bedömningen av planens konsekvenser förutsätter en noggrann styrning av placeringen på grund av konsekvenserna av byggandet. Sådana områden är vanligen områden nära tätorter samt industri- och hamnområden.

Möjligheten att genomföra en annan funktion som anvisats eller planerats genom planläggning ska utredas. Om det i planen ingår t.ex. ett bostadsområde eller ett annat energiprojekt i området, får konsekvenserna av det nya projektet inte vara sådana att de hindrar den planerade områdesanvändningen. Kontrollera att de gällande beteckningarna är aktuella. Det kan finnas behov av att uppdatera de befintliga planerna om de tidigare utredningarna inte motsvarar konsekvenserna av det nya projektet.

Om projektet är förlagt till ett område i behov av planering avgör projektets kvalitet och plats huruvida ett [avgörande om planeringsbehov](#) är tillräckligt eller om placeringen ska avgöras med hjälp av en plan. Ett energiprojekt kan genomföras genom ett avgörande om planeringsbehov, om användningen av området och dess omgivning samt miljövärdena inte begränsar byggandet och om det inte finns något betydande behov av samordning mellan byggandet och den övriga områdesanvändningen. Den kommunala myndigheten avgör ärendet. Byggandet av ett kraftverk i industriell storleksklass ska med fördel grunda sig på centralisering och planläggningen, med tanke på hanteringen av konsekvenserna och på helheten. Byggnaderna vid ett vattenkraftverk fordrar alltid [bygglov](#) enligt MBL.

I samband med planläggningen inventeras det arkeologiska kulturarvet bland annat för att utreda om det finns fasta fornlämningar i området som är okända sedan tidigare. Om en tidigare okänd fast fornlämning hittas medan projektet genomförs, ska arbetet avbrytas och det regionala ansvarsmuseet eller Museiverket kontaktas för anvisningar. [Tillstånd att rubba en fast fornlämning](#) ska vid behov sökas hos Museiverket. [Undersökningstillstånd](#) ska sökas om tillståndet att rubba en fast fornlämning kräver det. Objekt med anknytning till vattenkraft kan också ha lämningar från tidigare vattenbyggnad (forsar), för vilka det sannolikt behövs tillstånd att rubba en fast fornlämning och undersökningstillstånd, om lämningarna rubbas i samband med byggandet.

Beaktande av miljön

Vattenkraftverk kan fordra ett [MKB-förfarande](#) enligt lagen om förfarandet vid miljökonsekvensbedömning. Behovet av ett MKB-förfarande kan uppkomma direkt på basis av 3 § 1 mom. och projektförteckningen i bilaga 1, vars 3:e punkt behandlar byggande i vattendrag och vattenreglering:

- a) dammar och andra konstruktioner, om den uppdämda eller lagrade vattenmängden eller ökningen av vattenmängden överstiger 10 miljoner kubikmeter;
- b) konstgjorda bassänger, om den uppdämda eller lagrade nya vattenmängden eller ökningen av vattenmängden överstiger 10 miljoner kubikmeter;
- c) vattenregleringsprojekt, om vattendragets medelvattenföring överstiger 20 kubikmeter per sekund och vattenförings- eller vattenståndsforhållandena förändras betydligt i förhållande till utgångsläget;
- d) ledning av vatten från ett vattendrag till ett annat, när syftet är att förebygga möjlig vattenbrist och den överförda volymen överstiger 3 kubikmeter per sekund, överföring av dricksvatten via rörledningar undantagen.

Byggsandet av ett vattenkraftverk kan fordra ett förfarande för miljökonsekvensbedömning i ett enskilt fall efter prövning (MKB-lagen 3 § 2 mom.). Vid beslutsprövningen av ett enskilt fall beaktas projektets egenskaper, läge och konsekvensernas karaktär samt de sammantagna konsekvenserna av olika projekt. Den regionala NTM-centralen fattar beslut om behovet av att tillämpa MKB-förfarandet i enskilda fall. Den projektansvariga kan inleda ärendet.

Genomförandet av stora projekt kan förutsätta både ett MKB-förfarande och planläggning på olika nivåer. När en plan utarbetas för att genomföra ett projekt som avses i MKB-lagen kan MKB-förfarandet genomföras i ett gemensamt förfarande med planen (MBL 9 §). Den projektansvariga kan ta initiativ till ett [gemensamt förfarande](#) hos kontaktmyndigheten (den regionala NTM-centralen). En förutsättning för ett gemensamt förfarande för MKB-förfarandet och planläggningen är att NTM-centralen och den myndighet som ansvarar för planläggningen förordrar initiativet.

Enligt vattenlagen fordras det alltid ett [tillstånd](#) beviljat av regionförvaltningsverket för byggande av ett vattenkraftverk. Även rensning av vattendrag och byggande av en ny fåra för en anläggning betraktas som en del av byggandet av ett kraftverk. Driftsättningen av vattenkraftverk medför ofta att man också inför reglering. Vattentillståndet är förknippat med ett villkor om nyttjanderätt oberoende av projektets storlek och mängden vattenkraft som tas i bruk. Utöver nyttjanderätt till områdena ska den sökande också ha rätt till den vattenkraft som tas i bruk genom projektet.

Kraftverksprojekten har ofta konsekvenser för markanvändningen och vattenmiljön i och med vattenregleringen. Vid valet av placeringsplats för produktionsområdet bör man undvika områden i naturtillstånd och områden med värdefulla naturvärden samt livsmiljöer eller utbredningsområden för skyddade arter. [Undantag enligt naturvårdslagen](#) och [undantag från skyddet av vattennaturtyper enligt vattenlagen](#) kan vara nödvändiga. I närheten av ett område som hör till nätverket Natura 2000 kan det vara nödvändigt att göra en [anmälan om en åtgärd som eventuellt påverkar Natura-området](#) eller en [Natura-bedömning](#).

Förfaranden som gäller nät

I samband med planeringen av vindkraftsprojektet bör man samtidigt planera hur projektet ska anslutas till elnätet, så att projektets totala konsekvenser kan bedömas. Ett vattenkraftverk kan också behöva nyttjanderättigheter för placering av anordningar och ledningar som behövs för nätanslutningen. Dragning av en elledning med en nominell spänning på minst 110 kilovolt kräver [kommunens samtycke](#) enligt elmarknadslagen, om rätten att placera elledningen inte grundar sig på ett inlösningstillstånd enligt inlösningslagen och elledningen byggs någon annanstans än på ett område som reserverats för ändamålet i planen.

Nyttjanderätten till markområden bör i första hand avtalas med markägaren. Om man för projektet måste förvärva områden genom inlösen, krävs ett [inlösningstillstånd](#) som kan gälla inlösen med äganderätt eller nyttjanderätt. Inlösningstillstånd behövs om avsikten är att bygga en elledning ovan jord på minst 220 kilovolt, vars längd överstiger 15 kilometer, eller om ledningen är en del av ett projekt på vilket MKB-förfarandet tillämpas. Bestämmelser om förutsättningarna för inlösningstillstånd finns i 4 § i [lagen om ändring av lagen om inlösningstillstånd för vissa projekt som påverkar användningen av miljön \(1238/2023\)](#). Om det före inlösningstillståndet är nödvändigt att göra terrängundersökningar på projektområdet för att planera projektet och utreda behovet av inlösen, ska [undersökningstillstånd](#) sökas hos Lantmäteriverket för detta ändamål.

[Projekttillstånd](#) enligt elmarknadslagen ska sökas hos Energimyndigheten för byggande av en högspänningsledning, om spänningen i ledningen överstiger 110 kV. För att kraftverket ska kunna anslutas till nätet krävs dessutom nättinnehavarens samtycke. Enligt elmarknadslagen ska elproducenten också [underrätta](#) Energimyndigheten om byggnadsplanen för och idrifttagandet av kraftverket, om långvarigt eller bestående avvecklande av ett kraftverk, samt om effekthöjning, om kraftverket har minst en megavoltampere (cirka en megawatt).

Om projektet kräver att en mindre anordning, till exempel en ledning, placeras på någon annans område, kan man komma överens om placeringen med markägaren. Kommunens [beslut om placering av samhällstekniska anordningar](#), som fattas av byggnadstillsynsmyndigheten enligt MBL 161 §, kan också ge den nyttjanderätt som krävs. Vid placering av en mindre anordning i vattenområden som ägs av någon annan görs en anmälan enligt vattenlagen till NTM-centralen om [placering av ledning på annans vattenområde](#), om utrustningen placeras under kungsådran (bl.a. åar, älvar, sund) eller en bäck. (VL 2 kap., 12–14 §) Ledningen eller kabeln kan placeras på ett vattenområde som ägs av någon annan, om placeringen inte medför större än ringa olägenhet för områdets ägare.

Efter att ha fått anmälan hänvisar NTM-centralen antingen anmälaren att ansöka om tillstånd enligt vattenlagen på basis av eventuella skadliga konsekvenser eller ger ramvillkor för genomförandet av projektet. Genom anmälningsförfarandet säkerställs att anmälaren får nödvändig information om tillståndsplikten för underskridningen samt anvisningar om hur åtgärderna ska genomföras så att skapar så liten olägenhet som möjligt. Om projektet utförs på ett vattenområde så att det krävs tillstånd enligt vattenlagen, kan man i samband med detta tillstånd bevilja [ständig nyttjanderätt](#) till de områden som projektet kräver.

Nytt småskaligt vattenkraftverksprojekt

Små vattenkraftverk indelas på basis av sin effekt i två storleksklasser; egentliga små vattenkraftverk med en effekt på 1–10 MW och minivattenkraftverk med en effekt under 1 MW. I den här handboken behandlas alla kraftverk med en effekt under 10 MW som små vattenkraftverk. Det finns mycket lite praktisk erfarenhet av att bygga minivattenkraftverk i Finland. Förfaranden som är nödvändiga för vattenkraftverk med en effekt på över 1 MW är sällan nödvändiga för minivattenkraftverk.

Planering av områdesanvändning och byggande

Vattenkraftens effekter berör stora områden. Ofta är det fråga om redan bebyggda områden, varvid planläggningen är ett lämpligt verktyg för att bedöma konsekvenserna av kraftverket. [Landskapsplanen](#) styr helheten av det byggande som är av regional betydelse. Planen kan främja genomförandet av projekten genom att anvisa principiella lokaliseringslösningar för betydande funktioner samt genom att styra den mer detaljerade planeringen genom landskapsplanebestämmelser.

Planläggningen på kommunnivå skapar konkreta förutsättningar för att förverkliga eller utveckla projekten. [Generallanläggningen](#) fastställer projektens förhållande till den övriga samhällsstrukturen. [Detaljplanläggningen](#) möjliggör byggande på sådana områden där det är nödvändigt att noggrant definiera byggandet i förhållande till den övriga markanvändningen i området och där bedömningen av planens konsekvenser förutsätter en noggrann styrning av placeringen på grund av konsekvenserna av byggandet. Sådana områden är vanligen områden nära tätorter samt industri- och hamnområden.

Möjligheten att genomföra en annan funktion som anvisats eller planerats genom planläggning ska utredas. Om det i planen ingår t.ex. ett bostadsområde eller ett annat energiprojekt i området, får konsekvenserna av det nya projektet inte vara sådana att de hindrar den planerade områdesanvändningen. Kontrollera att de gällande beteckningarna är aktuella. Det kan finnas behov av att uppdatera de befintliga planerna om de tidigare utredningarna inte motsvarar konsekvenserna av det nya projektet.

Om projektet är förlagt till ett område i behov av planering avgör projektets kvalitet och plats huruvida ett [avgörande om planeringsbehov](#) är tillräckligt eller om placeringen ska avgöras med hjälp av en plan. Ett energiprojekt kan genomföras genom ett avgörande om planeringsbehov, om användningen av området och dess omgivning samt miljövärdena inte begränsar byggandet och om det inte finns något betydande behov av samordning mellan byggandet och den övriga områdesanvändningen. Den kommunala myndigheten avgör ärendet. Byggandet av ett kraftverk i industriell storleksklass ska med fördel grunda sig på centralisering och planläggningen, med tanke på hanteringen av konsekvenserna och på helheten. Byggnaderna vid ett vattenkraftverk fordrar alltid [bygglov](#) enligt MBL.

I samband med planläggningen inventeras det arkeologiska kulturarvet bland annat för att utreda om det finns fasta fornlämningar i området som är okända sedan tidigare. Om en tidigare okänd fast fornlämning hittas medan projektet genomförs, ska arbetet avbrytas och det regionala ansvarsmuseet eller Museiverket kontaktas för anvisningar. [Tillstånd att rubba en fast fornlämning](#) ska vid behov sökas hos Museiverket. [Undersökningstillstånd](#) ska sökas om tillståndet att rubba en fast fornlämning kräver det. Objekt med anknytning till vattenkraft kan också ha lämningar från tidigare vattenbyggnad (forsar), för vilka det sannolikt behövs tillstånd att rubba en fast fornlämning och undersökningstillstånd, om lämningarna rubbas i samband med byggandet.

Beaktande av miljön

Små vattenkraftverk kan behöva ett [MKB-förfarande](#) enligt lagen om förfarandet vid miljökonsekvensbedömning, även om sannolikheten för ett behov av ett MKB-förfarande är mindre än för stora vattenkraftverksprojekt. Byggandet av ett vattenkraftverk kan fordra ett förfarande för miljökonsekvensbedömning enligt behovsprövning (MKB-lagen 3 § 2 mom.). Vid beslutsprövningen av ett enskilt fall beaktas projektets egenskaper, läge och konsekvensernas karaktär samt de sammantagna konsekvenserna av olika projekt. Den regionala NTM-centralen fattar beslut om behovet av att tillämpa MKB-förfarandet i enskilda fall. Den projektansvariga kan inleda ärendet.

Byggandet av ett vattenkraftverk finns alltid med på vattenlagens lista över tillståndspliktiga vattenhushållningsprojekt. Därmed krävs [tillstånd](#) som beviljas av regionförvaltningsverket för att ta i drift även små, nya vattenkraftverk. Även rensning av vattendrag och byggande av en ny fåra för en anläggning betraktas som en del av byggandet av ett kraftverk. Driftsättningen av vattenkraftverk medför ofta att man också inför reglering. Vattentillståndet är förknippat med ett villkor om nyttjanderätt oberoende av projektets storlek och mängden vattenkraft som tas i bruk. Utöver områdena ska den sökande också ha rätt till den vattenkraft som tas i bruk genom projektet.

[Bygglov](#) enligt MBL krävs alltid för byggnaderna i samband med ett vattenkraftverksprojekt.

Små vattenkraftverksprojekt kan ha konsekvenser för markanvändningen och vattenmiljön i och med vattenregleringen. Vid valet av placeringsplats för produktionsområdet bör man undvika områden i naturtillstånd och områden med värdefulla naturvärden samt livsmiljöer eller utbredningsområden för skyddade arter. [Undantag enligt naturvårdslagen](#) och [undantag från skyddet av vattennaturtyper enligt vattenlagen](#) kan vara nödvändiga. I närheten av ett område som hör till nätverket Natura 2000 kan det vara nödvändigt att göra en [anmälan om en åtgärd som eventuellt påverkar Natura-området](#) eller en [Natura-bedömning](#).

Förfaranden som gäller nät

I samband med planeringen av vindkraftsprojektet bör man samtidigt planera hur projektet ska anslutas till elnätet, så att projektets totala konsekvenser kan bedömas. Ett vattenkraftverk kan också behöva nyttjanderättigheter för placering av anordningar och ledningar som behövs för nätanlutningen. Dragning av en elledning med en nominell spänning på minst 110 kilovolt kräver [kommunens samtycke](#) enligt elmarknadslagen, om rätten att placera elledningen inte grundar sig på ett inlösningsstillstånd enligt inlösningslagen och elledningen byggs någon annanstans än på ett område som reserverats för ändamålet i planen.

Om nyttjanderätten till markområden kan avtalas med markägaren. Om man för projektet måste förvärva områden genom inlösen, krävs ett [inlösningsstillstånd](#) som kan gälla inlösen med äganderätt eller nyttjanderätt. Inlösningsstillstånd behövs om avsikten är att bygga en elledning ovan jord på minst 220 kilovolt, vars längd överstiger 15 kilometer, eller om ledningen är en del av ett projekt på vilket MKB-förfarandet tillämpas. Bestämmelser om förutsättningarna för inlösningsstillstånd finns i 4 § i lagen om [ändring av lagen om inlösningsstillstånd för vissa projekt som påverkar användningen av miljön \(1238/2023\)](#). Om det före inlösningsstillståndet är nödvändigt att göra terrängundersökningar på projektområdet för att planera projektet och utreda behovet av inlösen, ska [undersökningsstillstånd](#) sökas hos Lantmäteriverket för detta ändamål.

I samband med projektet kan det behövas nyttjanderättigheter för placering av anordningar och ledningar som behövs för nätanlutningen. [Projektstillstånd](#) enligt elmarknadslagen ska sökas hos Energimyndigheten för byggande av en högspänningsledning, om spänningen i ledningen överstiger 110 kV. För att kraftverket ska kunna anslutas till nätet krävs dessutom nätinnehavarens samtycke. Enligt elmarknadslagen ska elproducenten också [underrätta](#) Energimyndigheten om byggnadsplanen för och idrifttagandet av kraftverket, om långvarigt eller bestående avvecklande av ett kraftverk, samt om effekthöjning, om kraftverket har minst en megavoltampere (cirka en megawatt). Om projektet kräver att en mindre anordning, till exempel en ledning, placeras på någon annans område, kan man komma överens om placeringen med markägaren. Kommunens [beslut om placering av samhällstekniska anordningar](#), som fattas av byggnadstillsynsmyndigheten enligt MBL 161 §, kan också ge den nyttjanderätt som krävs.

Vid placering av en mindre anordning i vattenområden som ägs av någon annan görs en anmälan enligt vattenlagen till NTM-centralen om [placering av ledning på annans vattenområde](#), om utrustningen placeras under kungsådran (bl.a. åar, älvar, sund) eller en bäck. (VL 2 kap., 12–14 §) Ledningen eller kabeln kan placeras på ett vattenområde som ägs av någon annan, om placeringen inte medför större än ringa olägenhet för områdets ägare. Efter att ha fått anmälan hänvisar NTM-centralen antingen anmälaren att ansöka om tillstånd enligt vattenlagen på basis av eventuella skadliga konsekvenser eller ger ramvillkor för genomförandet av projektet. Genom anmälningsförfarandet säkerställs att anmälaren får nödvändig information om tillståndsplikten för underskridningen

samt anvisningar om hur åtgärderna ska genomföras så att skapar så liten olägenhet som möjligt. Om projektet utförs på ett vattenområde så att det krävs tillstånd enligt vattenlagen, kan man i samband med detta tillstånd bevilja [ständigt nyttjanderätt](#) till de områden som projektet kräver.

Fiktivt exempel: Litet vattenkraftverksprojekt

Ett vattenkraftverk med en nominell effekt på en megawatt placeras på en plats där ett vattenkraftverk har tagits ur drift och förfallit. Följande tillstånd och administrativa förfaranden krävs för projektet:

Kontakt med det regionala ansvarsmuseet för att utreda om det arkeologiska kulturarvet gäller för projektet (forminneslagen)

Vattentillstånd (RFV)

- Att bygga ett vattenkraftverk kräver alltid regionförvaltningsverkets vattentillstånd.
- Den som ansöker om tillstånd i egenskap av ägare eller i egenskap av innehavare av nyttjanderätten har rätt till den vattenkraft som ska tillgodogöras i projektet.
- Vattenkraftverket ska byggas så att fiskar och andra vattenorganismer kan passera förbi dammkonstruktionerna.

Bygglov (MBL)

- Bygglov av kommunens byggnadstillsynsmyndighet krävs för en ny kraftverksbyggnad.

Anmälan om byggnadsplan för och idrifttagandet av ett kraftverk (elmarknadslagen)

- Innehavaren av ett kraftverk med minst en megavoltampere ska göra en anmälan till Energimyndigheten.

Anläggningen ansluts till elnätet, vilket kräver ett avtal med elnätets innehavare, samt en köpare för den inmatade elen.

Ändringsprojekt för vattenkraft

De flesta ändringsprojekt som gäller vattenkraft handlar om att uppdatera gamla anläggningar. Merparten av de redan utbyggda vattendragens tilläggspotential tas tillvara genom att öka anläggningarnas effekt.

[MKB-förfarandet](#), som grundar sig på projektförteckningen, tillämpas också på sådana ändringar eller utvidgningar av projekt som anges i projektförteckningen, om ändringen eller utvidgningen i sig motsvarar det gränsvärde som fastställts för projektet. Även ändringar eller utvidgningar som närmar sig gränsvärdet kan orsaka betydande skadliga miljökonsekvenser och därför kan ett MKB-förfarande krävas utifrån ett beslut om MKB-behovsprövning.

Det kan ske ändringar i projekten redan innan byggandet inleds. Ändringarna kan förutsätta en bedömning av huruvida MKB-förfarandet och MKB-kontaktmyndighetens motiverade slutsats är aktuella. Behovet av ett MKB-förfarande eller huruvida ett tidigare MKB-förfarande är tillräckligt och aktuellt bedöms av MKB-myndigheten vid den regionala NTM-centralen. Om ett projekt på vilket MKB-förfarandet har tillämpats ännu inte har genomförts, kan den projektansvariga direkt be MKB-kontaktmyndigheten om en bedömning av huruvida den motiverade slutsatsen är aktuell. Även tillståndsmyndigheten, dvs. byggnadstillsynsmyndigheten, är skyldig att säkerställa att den motiverade slutsatsen är aktuell. Byggnadstillsynsmyndigheten ska begära utlåtande av NTM-centralen om bygglov för ett sådant projekt på vilket MKB-förfarande har tillämpats (MBL 132 §). Om det ursprungliga projektet redan har byggts, bedömer MKB-myndigheten behovet av ett MKB-förfarande enligt MKB-lagen.

Genomförandet av stora projekt kan förutsätta både ett förfarande enligt MKB-lagen och planläggning. När en plan utarbetas för att genomföra ett projekt som avses i MKB-lagen kan MKB-förfarandet genomföras i ett [gemensamt förfarande](#) med planen (MBL 9 §). Den projektansvariga kan ta initiativ till ett gemensamt förfarande hos kontaktmyndigheten (den regionala NTM-centralen). En förutsättning för ett gemensamt förfarande för MKB-förfarandet och planläggningen är att NTM-centralen och den myndighet som ansvarar för planläggningen förordrar initiativet.

[Vattentillstånd](#) behövs också för ändring av en anläggning som beviljats tillstånd, om ändringen är så betydande att den kränker allmänna eller enskilda intressen. Att ta i bruk ny vattenkraft kräver också vattentillstånd och därigenom rätt till ifrågavarande energi. Tillståndsplikten för ändringen är alltså kopplad till samma konsekvenser som ger upphov till tillståndsbehovet för nya projekt. Vid en ändring bedöms tillståndsbehovet i förhållande till det befintliga tillståndet och dess villkor. På så sätt är tillståndsbehovet kopplat till sådana effekter som inte beaktats i det tidigare tillståndet.

Om nya markområden tas i användning i samband med ändringen och detta kan påverka de naturvärden som skyddas med stöd av naturvårdslagen krävs eventuellt en [Naturabedömning](#) eller [undantag enligt naturvårdslagen](#). Även undantag från [tillstånd](#) enligt lagen om fornminnen (295/1963) och [skyddet av vattennaturtyper i vattenlagen](#) är nödvändiga när verksamheten utvidgas till nya områden.

Nätinnehavarens samtycke krävs för att kraftverket ska kunna anslutas till nätet. Enligt elmarknadslagen ska elproducenten [underrätta](#) Energimyndigheten om byggnadsplanen för och idrifttagandet av kraftverket, om långvarigt eller bestående avvecklande av ett kraftverk, samt om effekthöjning, om kraftverket har minst en megavoltampere (cirka en megawatt). I samband med ändringsprojektet kan det behövas nyttjanderättigheter för placering av anordningar och ledningar som behövs för nätanslutningen. [Projekttillstånd](#) enligt elmarknadslagen ska sökas hos Energimyndigheten för byggande av en högspänningsledning, om spänningen i ledningen överstiger 110 kV. För att kraftverket ska kunna anslutas till nätet krävs dessutom nätinnehavarens samtycke. Dragning av en elledning med en nominell spänning på minst 110 kilovolt kräver [kommunens samtycke](#) enligt elmarknadslagen, om rätten att placera elledningen inte grundar sig på ett inlösningstillstånd enligt inlösningslagen och elledningen byggs någon annanstans än på ett område som reserverats för ändamålet i planen.

Om nyttjanderätten till markområden kan avtalas med markägaren. Om man för projektet måste förvärva områden genom inlösen, krävs ett [inlösningstillstånd](#) som kan gälla inlösen med äganderätt eller nyttjanderätt. Inlösningstillstånd behövs om avsikten är att bygga en elledning ovan jord på minst 220 kilovolt, vars längd överstiger 15 kilometer, eller om ledningen är en del av ett projekt på vilket MKB-förfarandet tillämpas. Bestämmelser om företsättningarna för inlösningstillstånd finns i 4 § i lagen om [ändring av lagen om inlösningstillstånd för vissa projekt som påverkar användningen av miljön \(1238/2023\)](#). Om det före inlösningstillståndet är nödvändigt att göra terrängundersökningar på projektområdet för att planera projektet och utreda behovet av inlösen, ska [undersöknings-tillstånd](#) sökas hos Lantmäteriverket för detta ändamål.

Om projektet kräver att en mindre anordning, till exempel en ledning, placeras på någon annans område, kan man komma överens om placeringen med markägaren. Kommunens [beslut om placering av samhällstekniska anordningar](#), som fattas av byggnadstillsynsmyndigheten enligt MBL 161 §, kan också ge den nyttjanderätt som krävs. Vid placering av en mindre anordning i vattenområden som ägs av någon annan görs en anmälan enligt vattenlagen till NTM-centralen om [placering av ledning på annans vattenområde](#), om utrustningen placeras under kungsådran (bl.a. åar, älvar, sund) eller en bäck. (VL 2 kap., 12–14 §) Ledningen eller kabeln kan placeras på ett vattenområde som ägs av någon annan, om placeringen inte medför större än ringa olägenhet för områdets ägare. Efter att ha fått anmälan hänvisar NTM-centralen antingen anmälaren att ansöka om tillstånd enligt vattenlagen på basis av eventuella skadliga konsekvenser eller ger ramvillkor för genomförandet av projektet. Genom anmälningsförfarandet säkerställs att anmälaren får nödvändig information om tillståndsplikten för underskridningen samt anvisningar om hur åtgärderna ska genomföras så att skapar så liten olägenhet som möjligt. Om projektet utförs på ett vattenområde så att det krävs tillstånd enligt vattenlagen, kan man i samband med detta tillstånd bevilja [ständig nyttjanderätt](#) till de områden som projektet kräver.

Läs mer

- om planläggning i kapitlet [Landskapsplan](#), [Generalplan](#) och [Detaljplan](#)
- om förfaranden enligt markanvändnings- och bygglagen i kapitlet [Förfaranden enligt markanvändnings- och bygglagen](#)
- om förfaranden som gäller fornminnen i kapitlet [Tillstånd att rubba en fast fornlämning och undersökningstillstånd enligt lagen om fornminnen](#)
- om förfarandet vid miljökonsekvensbedömning (MKB) i kapitlet [Lagen om förfarandet vid miljökonsekvensbedömning \(MKB\)](#)
- om förfaranden enligt miljöskyddslagen i kapitlet [Förfaranden enligt miljöskyddslagen](#)

Framställning av biobränslen

Tillstånd som behövs för att framställa biobränsle varierar stort beroende på bränslets typ och råvaror samt produktionsanläggningens storleksslag. Produktionen av biogas och [produktionen av vätgas](#) som används som bränsle behandlas i egna kapitel. Tillverkningen av flytande biobränslen handlar i allmänhet om att utnyttja fetter antingen som sådana genom förbränning eller om att förädla fetter till exempel till biodiesel.

Tabell 25. Tillstånd och andra administrativa förfaranden för tillverkning av biobränsle (flytande biobränsle och biodrivmedel).

Tillstånd och andra administrativa förfaranden som krävs (lag, ansvarig myndighet)
Uppförande och uppgradering av en produktionsanläggning samt anslutning till nätet
Bygglov (MBL, kommunens byggnadstillsynsmyndighet)

Tabell 26. Eventuella tillstånd och andra administrativa förfaranden för tillverkning av biodrivmedel (flytande biobränsle och biodrivmedel).

Eventuella tillstånd och andra administrativa förfaranden (lag, ansvarig myndighet)
Planering av områdesanvändning
Planläggning (MBL, landskapsförbund eller kommunen)
Avgörande om planeringsbehov (MBL, kommunens byggnadstillsynsmyndighet)
Undantagsbeslut (MBL, kommunens byggnadstillsynsmyndighet)
Planering av en produktionsanläggning
MKB (MKB-lagen, NTM-centralen)
Undersökningstillstånd (fornminneslagen, Museiverket) behövs eventuellt om vattenkraftverket är stort.
Natura-bedömning (NVL)
Uppförande och uppgradering av en produktionsanläggning samt anslutning till nätet
Miljöstillstånd (MSL, RFV eller den kommunala miljöförvaltningsmyndigheten)
Rivningslov för en byggnad (MBL, kommunens byggnadstillsynsmyndighet)
Anmälan om rivning av byggnad (MBL, kommunens byggnadstillsynsmyndighet)
Tillstånd att rubba en fast fornlämning (lagen om fornminnen, Museiverket)
Tillstånd för hantering och upplagring (kemikaliesäkerhetslagen, Tukes)
Anmälan om hantering och upplagring (kemikaliesäkerhetslagen, räddningsmyndigheten)
Undantag från förbudet mot att förstöra eller försämra naturtyper (NVL, NTM-centralen)
Undantag från bestämmelserna om artskydd (NVL, NTM-centralen)
Anmälan om åtgärder som påverkar Natura-området (NVL, NTM-centralen)
Undantag från skyddet av vattennaturtyper (VL, RFV)
Inlösningstillstånd (lagen om inlösen, Lantmäteriverket, statsrådet)
Användning av en produktionsanläggning
Registrering av tryckbärande anordning (lagen om tryckbärande anordningar, Tukes)

Planering av områdesanvändning och byggande

Produktionen av flytande bränslen är vanligtvis förknippad med stora anläggningshelheter, vars placering i allmänhet övervägs redan i [planläggningsskedet](#) på samma sätt som för andra stora energiprojekt. Vid placeringen av en produktionsanläggning som tillverkar biobränslen ska man säkerställa att den gällande planen för tomten gör det möjligt att placera en anläggning på tomten. Planbeteckningarna för de omgivande tomterna ska beaktas, eftersom produktionsanläggningen inte får medföra begränsningar för den användning som anvisats i planen på de omgivande tomterna. Det kan finnas behov av att uppdatera planen om de utredningar som gjorts i samband med planläggningen inte motsvarar konsekvenserna som det nya projektet orsakar.

Utbyggnad som är av lokal betydelse styrs på kommunnivå. Kommunen beslutar om planläggningen. Den som planerar ett projekt ska redan i ett tidigt skede kontakta kommunen för att utreda möjligheterna att inleda en plan-

läggningsprocess. Markägaren eller markinnehavaren kan ta initiativ till att en plan utarbetas i en kommun. Kommunen fattar beslut om det föreslagna planläggningsinitiativet. Om man beslutar att inleda planläggningen fastställs nödvändiga villkor för den. När projektplanen inleds ska man också förbereda sig på eventuella kostnader, eftersom kommunen har rätt att ta ut kostnaderna för planläggningen av den instans på vars initiativ planen utarbetas.

Om projektet är förlagt till ett område i behov av planering avgör projektets kvalitet och plats huruvida ett avgörande om planeringsbehov är tillräckligt eller om placeringen ska avgöras med hjälp av en plan. Ett projekt för en produktionsanläggning för biobränslen kan genomföras genom ett [avgörande om planeringsbehov](#), om användningen av området och dess omgivning samt miljövärdena inte begränsar byggandet och om det inte finns något betydande behov av samordning mellan byggandet och den övriga områdesanvändningen. Den kommunala myndigheten avgör ärendet.

När planläggningen och byggandet planeras ska eventuella fasta fornlämningar beaktas. I samband med planläggningen inventeras det arkeologiska kulturarvet för att utreda om det finns fasta fornlämningar i området som är okända sedan tidigare. Om en tidigare okänd fast fornlämning hittas medan projektet genomförs, ska arbetet avbrytas och det regionala ansvarsmuseet eller Museiverket kontaktas utan dröjsmål för anvisningar. [Tillstånd att rubba en fast fornlämning](#) ska vid behov sökas hos Museiverket. [Undersökningstillstånd](#) ska sökas om tillståndet att rubba en fast fornlämning kräver det.

Byggande av en produktionsanläggning för biobränslen kräver alltid [bygglov](#) enligt markanvändnings- och bygglagen. Beviljandet av bygglov beror på produktionsanläggningens placering. På ett [detaljplanerat](#) område har byggplatserna avgjorts i planen. Om området inte är detaljplanerat granskas byggplatsen separat.

Läs mer

- om planläggning i kapitlet [Landskapsplan](#), [Generalplan](#) och [Detaljplan](#)
- om förfaranden enligt markanvändnings- och bygglagen i kapitlet [Förfaranden enligt markanvändnings- och bygglagen](#)
- om förfaranden som gäller fornminnen i kapitlet [Tillstånd att rubba en fast fornlämning och undersökningstillstånd enligt lagen om fornminnen](#)

Beaktande av miljö

Tillverkningen av flytande bränsle kräver [miljötillstånd](#) om minst 5 000 ton bränsle produceras per år. Regionförvaltningsverket är tillståndsmyndighet med stöd av miljöskyddsförordningen. Framställning av organiska kemikalier, såsom enkla kolväten och kolväten som innehåller syre, såsom alkohol, omfattas av direktivanläggningens miljötillståndskrav.

På basis av projektförteckningen enligt lagen om förfarandet vid miljökonsekvensbedömning krävs ett [MKB-förfarande](#) för produktionsanläggningar för bioetanol och bioolja i industriell skala (MKB-lagen bilaga 1). De sammanbundna konsekvenserna av olika projekt kan också utgöra ett behov av ett MKB-förfarande (MKB-lagen 3 §). Den regionala NTM-centralen fattar beslut om behovet av att tillämpa MKB-förfarandet i enskilda fall. Den projektansvariga kan inleda ärendet. Det lönar sig att kontakta NTM-centralen om ett eventuellt behov av MKB-förfarande redan i projektets planeringsskede.

Genomförandet av stora projekt kan förutsätta både ett förfarande enligt MKB-lagen och planläggning. När en plan utarbetas för att genomföra ett projekt som avses i MKB-lagen kan MKB-förfarandet genomföras i ett gemensamt förfarande med planen (MBL 9 §). Den projektansvariga kan ta initiativ till ett [gemensamt förfarande](#) hos kontaktmyndigheten (den regionala NTM-centralen). En förutsättning för ett gemensamt förfarande för MKB-förfarandet och planläggningen är att NTM-centralen och den myndighet som ansvarar för planläggningen förordrar initiativet.

Vid valet av placeringsplats för produktionsanläggningen bör man undvika områden i naturtillstånd och områden med värdefulla naturvärden samt livsmiljöer eller utbredningsområden för skyddade arter. Ibland kan [undantag enligt naturvårdslagen](#) och [undantag från skyddet av vattennaturtyper enligt vattenlagen](#) bli aktuella. I närheten av ett område som hör till nätverket Natura 2000 kan det vara nödvändigt att göra en [anmälan om en åtgärd som eventuellt påverkar Natura-området](#) eller en [Natura-bedömning](#).

Läs mer

- om förfarandet vid miljökonsekvensbedömning (MKB) i kapitlet [Lagen om förfarandet vid miljökonsekvensbedömning \(MKB\)](#)
- om förfaranden enligt miljöskyddslagen i kapitlet [Förfaranden enligt miljöskyddslagen](#)

Beaktande av säkerheten

En anläggning som tillverkar flytande bibränslen är i allmänhet så stor att det också behövs ett [tillstånd för hantering och lagring av farliga kemikalier](#) enligt kemikaliesäkerhetslagen. Dessutom kan det med stöd av kemikaliesäkerhetslagen behövas en [säkerhetsutredning](#) och ett [dokument över säkerhetsprinciperna](#). När verksamhetens omfattning fastställs beaktas alla farliga kemikalier som är i samma verksamhetsutövars besittning och som behandlas och lagras i samma objekt. För detta fastställande behövs en kemikalieförteckning som anger den maximala lagringsmängden för alla kemikalier som lagras i objektet, samt faroklasser, farokategorier och faroangivelser som anges på säkerhetsdatabladet för varje kemikalie. Relationstalet som behövs för att fastställa verksamhetens omfattning kan beräknas med hjälp av relationstalsräknaren i [KemiDigi](#) (nationellt kemikaliedatalager och informationstjänst) (kemikaliesäkerhetslagen 23, 24 §).

En energiproduktionsanläggning som har liten hantering och upplagring av kemikalier bör göra en [anmälan](#) till den lokala räddningsmyndigheten. Räddningsmyndigheten övervakar att de verksamheter som enligt kemikaliesäkerhetslagstiftningen bedriver liten industriell hantering uppfyller kraven och att de fungerar, samt att produktionsanläggningen överensstämmer med bestämmelserna. (24 § i kemikaliesäkerhetslagen) Behandlingen av anmälan presenteras i kapitlet [Anmälan om hantering och upplagring](#). Anmälningsgränserna är följande:

- anmälningsgränsen för biodiesel 10 ton
- anmälningsgränsen för förnybar diesel 10 ton
- anmälningsgränsen för förnybar bensin 1 ton
- anmälningsgränsen för bioetanol 1 ton.

Om produktionsanläggningen har tryckbärande anordningar som medför betydande fara enligt lagen om tryckbärande anordningar, såsom gasolbehållare eller ångpannor, ska ägaren eller innehavaren till de tryckbärande anordningarna [registrera](#) dessa i Tukes register över tryckbärande anordningar.

Läs mer

- om förfaranden enligt kemikaliesäkerhetslagen i kapitlet [Förfaranden enligt kemikaliesäkerhetslagen](#)
- om registrering av tryckbärande anordningar i kapitlet [Registrering av tryckbärande anordningar enligt lagen om tryckbärande anordningar](#)

Vätgasproduktion

I detta kapitel i handboken används handboken [Säkerhet vid hantering och lagring av vätgas](#), som utarbetats av Säkerhets- och kemikalieverket (Tukes). Förnybar vätgas, dvs. grönt väte, produceras av vatten genom elektrolys med el som producerats med förnybar energi. Vätgasproduktion med elektrolys är det vanligaste sättet att producera vätgas i Finland, men även andra produktionssätt används. Väte lämpar sig som energibärare och bränsle för förbränningsmotorer och bränsleceller. Med hjälp av den är det också möjligt att tillverka kolneutralt stål när järnmalskoncentratet reduceras med väte. I Finland finns ingen egen lagstiftning om vätgas, så vätgas är liksom andra brandfarliga gaser en farlig kemikalie.

Tabell 27. Tillstånd och andra administrativa förfaranden som krävs för tillverkning av vätgas.

Tillstånd och andra administrativa förfaranden som krävs (lag, ansvarig myndighet)
Uppförande och uppgradering av en produktionsanläggning samt anslutning till nätet
Bygglövs (MBL, kommunens byggnadstillsynsmyndighet)
Tillstånd för hantering och upplagring (kemikaliesäkerhetslagen, Tukes) om det finns minst 2 ton väte i produktionsanläggningen.
Anmälan om hantering och upplagring (kemikaliesäkerhetslagen, räddningsmyndigheten) om det finns över 100 kg men mindre än 2 ton väte i produktionsanläggningen.

Tabell 28. Eventuella tillstånd och andra administrativa förfaranden som krävs för tillverkning av vätgas.

Eventuella tillstånd och andra administrativa förfaranden (lag, ansvarig myndighet)
Planering av områdesanvändning
Planläggning (MBL, landskapsförbund eller kommunen)
Avgörande om planeringsbehov (MBL, kommunens byggnadstillsynsmyndighet)
Undantagsbeslut (MBL, kommunens byggnadstillsynsmyndighet)
Planering av en produktionsanläggning
MKB (MKB-lagen, NTM-centralen)
Undersökningstillstånd (fornminneslagen, Museiverket) behövs eventuellt om vattenkraftverket är stort.
Natura-bedömning (NVL)
Uppförande och uppgradering av en produktionsanläggning samt anslutning till nätet
Miljöstillstånd (MSL, RFV eller den kommunala miljöförhållandenmyndigheten)
Rivningslov för en byggnad (MBL, kommunens byggnadstillsynsmyndighet)
Anmälan om rivning av byggnad (MBL, kommunens byggnadstillsynsmyndighet)
Tillstånd att rubba en fast fornlämning (lagen om fornminnen, Museiverket)
Undantag från förbudet mot att förstöra eller försämra naturtyper (NVL, NTM-centralen)
Undantag från bestämmelserna om artskydd (NVL, NTM-centralen)
Anmälan om åtgärder som påverkar Natura-området (NVL, NTM-centralen)
Undantag från skyddet av vattennaturtyper (VL, RFV)
Byggnadstillstånd för transportrörssystem (statsrådets förordning om säkerhet vid hantering av naturgas, Tukes)
Byggnadstillstånd för upplagring av biogas (statsrådets förordning om säkerhet vid hantering av naturgas, Tukes) om mängden naturgas som upplagras är minst 5 ton
Anmälan om lagring av gas (Statsrådets förordning om säkerhet vid hantering av naturgas, räddningsmyndigheten), om mängden naturgas som upplagras är större än 0,2 ton men mindre än 5 ton
Flyghindertillstånd (luftfartslagen, Traficom)
Projekttillstånd för byggande av högspänningsledning (elmarknadslagen, Energimyndigheten, ANM)
Nyttjanderätt till fast egendom
Inlösningstillstånd (lagen om inlösen, Lantmäteriverket, statsrådet)
Placering av samhällstekniska anordningar (MBL, kommunens byggnadstillsynsmyndighet)
Anmälan om placering av ledning på annans vattenområde (VL, NTM-centralen)

Kommunens samtycke (elmarknadslagen, kommunen)
Användning av en produktionsanläggning
Tillstånd för utsläpp (lagen om utsläppshandel, Energimyndigheten)
Registrering av tryckbärande anordning (lagen om tryckbärande anordningar, Tukes)

Nytt projekt för produktionsanläggning för vätgas

Planering av områdesanvändning och byggande

Vid placeringen av en produktionsanläggning för vätgas ska man säkerställa att den gällande planen för tomten gör det möjligt att placera en kemikalieanläggning på tomten. Tukes rekommendation om planbeteckning för en produktionsanläggning för vätgas är T/kem om man placerar en betydande kemikalieanläggning på tomten. Planbeteckningarna T (industri- och lagerområde), EN (område för energiförsörjning) och TT (område för industriverksamhet med betydande miljökonsekvenser) är också möjliga. Planbeteckningarna för tomterna som omger produktionsanläggningen för vätgas ska beaktas, eftersom produktionsanläggningen inte får medföra begränsningar för den användning som anvisats i planen på de omgivande tomterna. Följderna av eventuella olyckor ska begränsas till vätgasproduktionsanläggningens område. För en distributionsstation för vätgas lämpar sig en planbeteckning avsedd för en annan typ av distributionsstation. Vid placeringen av distributionsstationen ska man beakta de omgivande tomterna och planbestämmelserna.

Byggande av en vätgasproduktionsanläggning kräver alltid [bygglov](#) enligt markanvändnings- och bygglagen. Beviljandet av bygglov beror på produktionsanläggningens placering. På ett [detaljerat](#) område har byggplatserna avgjorts i planen. Om området inte är detaljerat granskas byggplatsen separat. [Åtgärdsplan](#) kan komma i fråga till exempel vid byggande av cisterner eller pipor. Vid byggandet av en vätetankningsstation lönar det sig att kontakta kommunens byggnadstillsynsmyndighet för att få anvisningar.

När planläggningen och byggandet planeras ska eventuella fasta fornlämningar beaktas. I samband med planläggningen inventeras det arkeologiska kulturarvet för att utreda om det finns fasta fornlämningar i området som är okända sedan tidigare. Om en tidigare okänd fast fornlämning hittas medan projektet genomförs, ska arbetet avbrytas och det regionala ansvarsmuseet eller Museiverket kontaktas utan dröjsmål för anvisningar. [Tillstånd att rubba en fast fornlämning](#) ska vid behov sökas hos Museiverket. [Undersökningstillstånd](#) ska sökas om tillståndet att rubba en fast fornlämning kräver det.

Läs mer

- för planläggning i kapitlen [Generalplan](#) och [Detaljerad plan](#)
- om förfaranden enligt markanvändnings- och bygglagen i kapitlet [Förfaranden enligt markanvändnings- och bygglagen samt -förordningen](#)
- om förfaranden som gäller fornminnen i kapitlet [Tillstånd att rubba en fast fornlämning och undersökningstillstånd enligt lagen om fornminnen](#)

Beaktande av miljön

På basis av projektförteckningen enligt lagen om förfarandet vid miljökonsekvensbedömning krävs ett [MKB-förfarande](#) för en integrerad kemisk anläggning (MKB-lagen bilaga 1 punkt 6 c). MKB-förfarandet tillämpas inte på projektet om vätgas produceras med en kemisk process, till exempel med elektrolys. MKB-förfarandet behövs om det i produktionsanläggningen utöver vätgasproduktion finns andra kemiska eller fysikaliska processer, till exempel metanproduktion.

Projektet är inte ett projekt enligt projektförteckningen i bilaga 1 till MKB-lagen när:

- vätgas produceras endast elektrolytiskt (beroende på placeringsobjektet och andra funktioner i anslutning till projektet kan det vara nödvändigt att fatta ett enskilt beslut om MKB-förfarandet).

Projektet är ett projekt enligt projektförteckningen i bilaga 1 till MKB-lagen när det omfattar:

- en integrerad kemisk anläggning (MKB-lagen bilaga 1, 6 c), om vätgas används till exempel för tillverkning av metan

- upplagring av vätgas som vätska eller gas när lagercisternernas volym är sammanlagt minst 50 000 kubikmeter (MKB-lagen bilaga 1, punkt 8 c).
- byggande av rörledningar med en diameter över 800 millimeter och en längd över 40 kilometer för transport av vätgas (MKB-lagen bilaga 1, punkt 8 a)
- mer än 15 kilometer långa kraftledningar ovan markytan för minst 220 kV, (MKB-lagen bilaga 1, punkt 8 b)

Väteproduktionen kan också förutsätta MKB-förfarande på basis av ett beslut i ett enskilt fall, om den med beaktande av de sammantagna konsekvenserna av olika projekt anses medföra betydande miljökonsekvenser som kan jämföras med konsekvenserna av projekt som avses i bilaga 1 till MKB-lagen (MKB-lagen 3 § och bilaga 1). Den regionala NTM-centralen fattar beslut om behovet av att tillämpa MKB-förfarandet i enskilda fall. Den projektansvariga kan inleda ärendet. Det lönar sig att kontakta NTM-centralen om ett eventuellt behov av MKB-förfarande redan i projektets planeringsskede.

Genomförandet av stora projekt kan förutsätta både ett förfarande enligt MKB-lagen och planläggning på olika nivåer. När en plan utarbetas för att genomföra ett projekt som avses i MKB-lagen kan MKB-förfarandet genomföras i ett gemensamt förfarande med planen (MBL 9 §). Den projektansvariga kan ta initiativ till ett [gemensamt förfarande](#) hos kontaktnmyndigheten (den regionala NTM-centralen). En förutsättning för ett gemensamt förfarande för MKB-förfarandet och planläggningen är att NTM-centralen och den myndighet som ansvarar för planläggningen förordrar initiativet.

Den regionala NTM-centralen bedömer behovet av [miljötillstånd](#) för produktionsanläggningar för vätgas. Vid bedömningen beaktas produktionsanläggningens helhet, framställningsmetoden för vätgas, utgångsämnen och produkterna. Miljötillstånd söks hos regionförvaltningsverket eller den kommunala miljöförvaltningsmyndigheten (MSL 34 §). För vätgasproduktionsanläggningar söks miljötillstånd i regel hos regionförvaltningsverket. Behovet av miljötillstånd för en vätgasproduktionsanläggning kan uppstå på följande grunder:

- Tillverkning av oorganiska kemikalier i industriell skala (MSL bilaga 1, tabell 1 (IED), punkt 4 a)
- Tillverkning av organiska kemikalier i industriell skala (MSL bilaga 1, tabell 1 (IED), punkt 4 b)
- Förgasning av kol eller andra bränslen med en bränsleeffekt på minst 20 megawatt (MSL bilaga 1, tabell 1 (IED) Punkt 5 a)
- Förgasning av andra bränslen än kol i anläggningar där bränsletillverkningen är minst 3 000 t/år och bränsleeffekten är under 20 megawatt (MSL bilaga 1, tabell 2,
- punkt 5 a) Anläggningar för tillverkning av gasformigt bränsle, där bränsletillverkningen är minst 5 000 t/år (MSL bilaga 1, tabell 2, punkt 5 b)

Miljötillstånd kan också krävas på basis av allmän tillståndsplikt (MSL 27 §). En verksamhet som kan förorsaka sådant oskäligt besvär som avses i 17 § i grannlagen kräver miljötillstånd i sådant fall. Beviljande av miljötillstånd förutsätter att verksamheten ordnas så att den inte medför oskälig belastning för grannarna. Även när verksamheten är placerad på ett grundvattenområde kan produktionsanläggningen kräva miljötillstånd (MSL 28 §).

[Registrering av verksamheten](#) enligt miljöskyddslagen behövs för en distributionsstation för flytande bränsle, om bränslecisternernas totala volym är minst 10 m³ (MSL, Bilaga 2, 3). Distributionsstationsverksamhet på grundvattenområden förutsätter miljötillstånd med stöd av 28 § 1 mom. i miljöskyddslagen.

Vätgasproduktionsanläggningen kan också kräva [tillstånd enligt vattenlagen](#) (vattentillstånd) t.ex. för byggande av täkt- och utloppskonstruktioner för kylvatten. Vattentillstånd kan i första hand behövas för uttag av vatten eller för de vattendragskonstruktioner som projektet behöver. Om regionförvaltningsverkets miljötillstånd och därtill ett vattentillstånd krävs för projektet, ska dessa sökas samtidigt och för dem beviljas ett gemensamt beslut (s.k. blandprojekt).

Vid valet av placeringsplats för produktionsanläggningen bör man undvika områden i naturtillstånd och områden med värdefulla naturvärden samt livsmiljöer eller utbredningsområden för skyddade arter. Ibland kan [undantag enligt naturvårdslagen](#) och [undantag från skyddet av vattennaturtyper enligt vattenlagen](#) bli aktuella. I närheten av ett område som hör till nätverket Natura 2000 kan det vara nödvändigt att göra en [anmälan om en åtgärd som eventuellt påverkar Natura-området](#) eller en [Natura-bedömning](#).

[Utsläppstillstånd](#) enligt lagen om utsläppshandel (1270/2023) ska sökas om produktionskapaciteten för vätgas och syntesgas överstiger 5 ton per dag [lagen om utsläppshandel (1270/2023), bilaga 1, punkt 19].

Läs mer

- om förfarandet vid miljökonsekvensbedömning (MKB) i kapitlet [Lagen om förfarandet vid miljökonsekvensbedömning \(MKB\)](#)
- om förfaranden enligt miljöskyddslagen i kapitlet [Förfaranden enligt miljöskyddslagen](#)
- om utsläppstillstånd i kapitlet [Utsläppstillstånd enligt lagen om utsläppshandel](#)

Beaktande av säkerheten

[Lagen om säkerhet vid hantering av farliga kemikalier och explosiva varor](#) (390/2005, kemikaliesäkerhetslagen) är lagstiftningsgrunden för produktionen av vätgas. Med stöd av kemikaliesäkerhetslagen har det utfärdats två förordningar som ska beaktas i produktionen av vätgas:

- [Statsrådets förordning om övervakning av hanteringen och upplagringen av farliga kemikalier](#) (685/2015)
- [Statsrådets förordning om säkerhetskraven vid industriell hantering och upplagring av farliga kemikalier](#) (856/2012).

Tillståndsskyldigheterna och tillsynsmyndigheterna bestäms enligt verksamhetens omfattning, vilket fastställs i statsrådets förordning om övervakning av hanteringen och upplagringen av farliga kemikalier (685/2015). Förordningen (685/2015) innehåller krav på driftövervakning, säkerhetsrapport, upprättande av dokument över säkerhetsprinciperna, räddningsplan och myndighetsinspektioner. Förordningen (856/2012) innehåller krav på placeringen av produktionsanläggningen med tanke på beredskapen för eventuella olyckor.

I finska statens område tillämpas kemikaliesäkerhetslagen. Till området hör också området innanför Finlands sjögränser. Användning och lagring av kemikalier på fartyg omfattas inte av lagens tillämpningsområde, utan då tillämpas TFÄ-bestämmelserna (transport av farliga ämnen). Om man vill placera en vätgasproduktionsanläggning eller ett transportrörssystem i den ekonomiska zonen ska man kontakta Statsrådet.

Om farliga kemikalier upplagras eller hanteras i en vätgasproduktionsanläggning, förutsätter inrättandet av anläggningen en [utredning om de olycksrisker som kemikalierna medför](#). I utredningen ska man särskilt beakta känsliga områden (vårdinrättningar, skolor, daghem) i fråga om eventuella tryck-, temperatur- och hälsokonsekvenser.

En produktionsanläggning för vätgas där farliga kemikalier lagras eller hanteras i stor omfattning måste ha [tillstånd för hantering och upplagring](#) från Tukes, i enlighet med lagen om säkerhet vid hantering av farliga kemikalier och explosiva varor. När verksamhetens omfattning fastställs beaktas alla farliga kemikalier som är i samma verksamhetsutövers besittning och som behandlas och lagras i samma objekt. För att fastställa verksamhetens omfattning behövs en kemikalieförteckning som anger den maximala lagringsmängden för alla kemikalier som lagras i objektet, samt faroklasser, farokategorier och faroangivelser som anges på säkerhetsdatabladet för varje kemikalie. Relationstalet som behövs för att fastställa verksamhetens omfattning kan beräknas med hjälp av relationstalsräknaren i [KemiDigi](#) (nationellt kemikaliedatalager och informationstjänst) (kemikaliesäkerhetslagen 23, 24 §). Om det i produktionsanläggningen finns minst två ton vätgas, är hanteringen och upplagringen av vätgas omfattande. Tillstånd söks hos Tukes, som är den myndighet som övervakar verksamheten vid en produktionsanläggning för vätgas i denna storleksklass.

En energiproduktionsanläggning som har liten hantering och upplagring av kemikalier bör göra en [anmälan till den lokala räddningsmyndigheten](#) (kemikaliesäkerhetslagen 24 §) med en [anmälningsblankett](#). Verksamheten definieras som obetydlig om över 100 kilogram men under 2 ton vätgas hanteras och lagras i produktionsanläggningen. Anmälan ska göras minst en månad innan lagringen och behandlingen av vätgas inleds. Behandlingen av anmälan presenteras i processdiagrammet i kapitlet [Anmälan om hantering och upplagring](#).

Vid planeringen av placeringen av en distributionsstation för vätgas beaktas samma faktorer som vid placeringen av en produktionsanläggning för vätgas. Vid placeringen av distributionsstationen beaktas skyddsavstånd till kundbyggnader (till exempel servicestationsbutik) och andra eventuella bränsle- och gasbehållare samt laddningsstationer. Skyddsavstånden kan minskas med skyddsmurar. Vid distributionsstationsverksamhet måste man bedöma riskerna för att tankningsslangen lossnar.

Vätgas lagras och flyttas trycksatt. En cistern, ett rörsystem eller någon annan teknisk helhet är en tryckbärande anordning om det kan samlas minst 0,5 bar övertryck i den. Enligt [lagen om tryckbärande anordningar](#) (1144/2016) ska tryckbärande anordningar som förorsakar betydande risker [registreras](#) i Tukes register över tryckbärande anordningar. Räddningsmyndigheten ombeds utföra en idriftagningsbesiktning innan verksamheten inleds. Besiktningen gäller säker användning av produktionsanläggningen och service och underhåll av utrustningen och anordningarna, förebyggande av olyckor och organisering av räddningsväsendet.

Läs mer

- om förfaranden enligt kemikaliesäkerhetslagen i kapitlet [Förfaranden enligt kemikaliesäkerhetslagen](#)
- om registrering av tryckbärande anordningar i kapitlet [Registrering av tryckbärande anordningar enligt lagen om tryckbärande anordningar](#)

Upplagring och transport av vätgas

[Byggnadstillstånd](#) beviljat av Tukes krävs alltid för att bygga transportrörssystem för vätgas, dvs. rörssystem som ligger utanför produktionsanläggningen. En förutsättning för byggnadstillstånd är att säkerhetskraven i kemikaliesäkerhetslagen (390/2005, 2 kap.) uppfylls. Verksamhetsutövaren ansvarar för rören på produktionsanläggningens område och de omfattas av tillämpningsområdet för direktivet om tryckbärande anordningar (PED). Transportrörssystemet för vätgas ligger utanför produktionsanläggningens område och på dem tillämpas inte direktivet om tryckbärande anordningar (PED).

Vätgas kan lagras som trycksatt gas, ofta i ett tryck på 200–700 bar. Behållarna är tryckbärande anordningar och de styrs av lagstiftningen om tryckbärande anordningar. Flytande väte lagras i ett tryck på mindre än fem bar. En utmaning vid lagring av flytande vätgas är förångning (boil-off-fenomenet) och lagringsmaterialets hållbarhet vid stora temperaturskillnader. Temperaturen på flytande väte är -253 °C. Vid lagringen av flytande väte beaktas lagringskapaciteten, lagringstiden och hur snabbt vätgasen ska användas. På grund av vätgasens egenskaper är den svår att lagra.

Mer information om konstruktioner och materialrekommendationer i anslutning till upplagring och transport av vätgas finns i Tukes handbok [Säkerhet vid hantering och lagring av vätgas](#) (på finska).

Anslutning till ett gas- eller elnät

Som derivat av vätgas kan man till exempel tillverka syntetisk metan genom att kombinera koldioxid med vätgas. Om anläggningen producerar gas för att matas in i naturgasnätet, måste ett avtal enligt [naturgasmarknadslagen](#) (587/2017) ingås med nätinnehavaren för att anläggningen ska kunna anslutas till naturgasnätet.

En produktionsanläggning för vätgas kan behöva markområden, t.ex. för utrustning som behövs för nätanslutningen. I samband med planeringen av projektet ska man också planera hur projektet ska anslutas till elnätet, så att projektets totala konsekvenser kan bedömas. För dragning av en elledning med en nominell spänning på minst 110 kilovolt krävs enligt elmarknadslagen [kommunens samtycke](#), om inte rätten att placera elledningen grundar sig på ett sådant inlösningstillstånd som avses i lagen om inlösen av fast egendom och särskilda rättigheter (603/1977, lagen om inlösen) och elledningen byggs någon annanstans än på ett område som i planen har reserverats för detta ändamål.

Om nyttjanderätten till markområden kan avtalas med markägaren. Om man för projektet är tvungen att förvärva områden genom inlösen, krävs ett [inlösningstillstånd](#) som kan gälla inlösen med äganderätt eller nyttjanderätt. Inlösningstillstånd behövs om avsikten är att bygga en elledning ovan jord på minst 220 kilovolt, vars längd överstiger 15 kilometer, eller ett överföringsrör för gas vars längd överstiger 40 kilometer och diameter DN 800 millimeter. Inlösningstillstånd krävs också om ledningen eller överföringsröret är en del av ett projekt som MKB-förfarandet tillämpas på. Bestämmelser om förutsättningarna för inlösningstillstånd finns i 4 § i lagen om [ändring av lagen om inlösningstillstånd för vissa projekt som påverkar användningen av miljön](#) (1238/2023). Om man behöver göra terrängundersökningar på projektområdet för att planera projektet och för att utreda behovet av inlösen, måste man ansöka om [forskningsstillstånd](#) hos Lantmäteriverket.

Om projektet kräver att en mindre anordning, till exempel en ledning, placeras på någon annans område, kan man komma överens om placeringen med markägaren. Kommunens [beslut om placering av samhällstekniska anordningar](#), som fattas av byggnadstillsynsmyndigheten enligt MBL 161 §, kan också ge den nyttjanderätt som krävs. Vid placering av en mindre anordning i vattenområden som ägs av någon annan görs en anmälan enligt vattenlagen till NTM-centralen om [placering av ledning på annans vattenområde](#), om utrustningen placeras under kungsådran (bl.a. åar, älvar, sund) eller en bäck. (VL 2 kap., 12–14 §) Ledningen eller kabeln kan placeras på ett vattenområde som ägs av någon annan, om placeringen inte medför större än ringa olägenhet för områdets ägare. Efter att ha fått anmälan hänvisar NTM-centralen antingen anmälaren att ansöka om tillstånd enligt vattenlagen på basis av eventuella skadliga konsekvenser eller ger ramvillkor för genomförandet av projektet. Genom anmälningsförfarandet säkerställs att anmälaren får nödvändig information om tillståndsplikten för underskridningen samt anvisningar om hur åtgärderna ska genomföras så att skapar så liten olägenhet som möjligt. Om projektet utförs på ett vattenområde så att det krävs tillstånd enligt vattenlagen, kan man i samband med detta tillstånd bevilja [ständig nyttjanderätt](#) till de områden som projektet kräver.

För byggande av en högspänningsledning ska [projektstillstånd](#) enligt elmarknadslagen (588/2013) sökas hos Energimyndigheten, om spänningen i elledningen är minst 110 kV. För att kraftverket ska kunna anslutas till nätet krävs dessutom nätinnehavarens samtycke. Enligt elmarknadslagen ska elproducenten också underrätta Energimyndigheten om byggnadsplanen för och idrifttagandet av kraftverket, om långvarigt eller bestående avvecklande av ett kraftverk, samt om effekthöjning, om kraftverket har minst en megavoltampere (cirka en megawatt).

Övriga förfaranden

Lagen om tillståndsförfaranden och vissa andra administrativa förfaranden i samband med produktionsanläggningar för förnybar energi omfattar de vanligaste förfarandena, men en produktionsanläggning kan också kräva förfaranden som inte omfattas av den här lagen. Till exempel behövs ett [anslutningstillstånd](#) om tillträdet till produktionsanläggningen förutsätter en ny anslutning till landsvägen eller om en befintlig anslutning måste flyttas eller ändras. Byggande i den omedelbara närheten av en landsväg kan kräva ett undantagsbeslut (lag om trafiksystem och landsvägar)

Fiktivt exempel: Produktionsanläggning för vätgas och syntetisk metan

Den projektansvariga planerar en produktionsanläggning där det tillverkas 7 600 t/a vätgas och 15 000 t/a syntetisk metan. Koldioxid och vätgas som separerats från vatten med elektrolys producerar syntetisk metan som transporteras vidare från produktionsanläggningen i röret. Tillstånd och förfaranden som produktionsanläggningen kräver:

Planläggning (MBL)

- Det finns ingen gällande generalplan eller detaljplan för projektets plats.
- Kommunen börjar utarbeta en generalplan och en detaljplan på projektutvecklarens initiativ.

MKB-förfarande (MKB-lagen)

- Förfarandet för miljökonsekvensbedömning behövs direkt på basis av projektförteckningen, eftersom vätgas används i produktionsanläggningen för tillverkning av metan [en integrerad kemisk anläggning (MKB-lagen bilaga 1, punkt 6 c)].

Miljöstillstånd (MSL)

- Miljöstillstånd behövs för tillverkning av oorganiska kemikalier i industriell skala (MSL bilaga 1, tabell 1 (IED), punkt 4 a))

Bygglov (MBL)

- Som ny byggnad behöver produktionsanläggningen för vätgas och syntetisk metan bygglov av kommunens byggnadstillsynsmyndighet.

Tillstånd för industriell hantering och upplagring av kemikalier (kemikaliesäkerhetslagen)

- Det krävs tillstånd av Tukes eftersom mängden vätgas är minst 2 ton.

Byggnadstillstånd för transportrörssystem för metan (naturgasförordningen)

- Det krävs tillstånd av Tukes eftersom metanet transporteras längs ett rörssystem.

Upplagringstillstånd för gas (naturgasförordningen)

- Det krävs tillstånd av Tukes eftersom mängden gas som lagras är över 5 ton.

Registrering av tryckbärande anordning (lagen om tryckbärande anordningar)

- Anläggningen har tryckbärande anordningar som medför betydande fara. Dessa tryckbärande anordningar ska registreras i Tukes register över tryckbärande anordningar.

Ändringsprojekt för produktionsanläggning för vätgas

[MKB-förfarandet](#), som grundar sig på projektförteckningen, tillämpas på sådana ändringar och utvidgningar av projekt som anges i projektförteckningen, om ändringen eller utvidgningen i sig motsvarar det gränsvärde som fastställts för projektet. Men även ändringar och utvidgningar som närmar sig gränsvärdet kan orsaka betydande skadliga miljökonsekvenser och därför kan ett MKB-förfarande krävas utifrån ett beslut om MKB-behovsprövning.

Det kan ske ändringar i projekten redan innan byggandet inleds. Ändringarna kan förutsätta en bedömning av huruvida MKB-förfarandet och MKB-kontaktmyndighetens motiverade slutsats är aktuella. Behovet av ett MKB-förfarande eller huruvida ett tidigare MKB-förfarande är tillräckligt och aktuellt bedöms av MKB-myndigheten vid den regionala NTM-centralen. Om ett projekt på vilket MKB-förfarandet har tillämpats ännu inte har genomförts, kan den projektansvariga direkt be MKB-kontaktmyndigheten om en bedömning av huruvida den motiverade slutsatsen är aktuell. Även tillståndsmyndigheten, dvs. byggnadstillsynsmyndigheten, är skyldig att säkerställa att den motiverade slutsatsen är aktuell. Byggnadstillsynsmyndigheten ska begära utlåtande av NTM-centralen om bygglov för ett sådant projekt på vilket MKB-förfarande har tillämpats (MBL 132 §). Om det ursprungliga projektet redan har byggts, bedömer MKB-myndigheten behovet av ett MKB-förfarande enligt MKB-lagen.

Genomförandet av stora projekt kan förutsätta både ett förfarande enligt MKB-lagen och planläggning. När en plan utarbetas för att genomföra ett projekt som avses i MKB-lagen kan MKB-förfarandet genomföras i ett [gemensamt förfarande](#) med planen (MBL 9 §). Den projektansvariga kan ta initiativ till ett gemensamt förfarande hos kontaktmyndigheten (den regionala NTM-centralen). En förutsättning för ett gemensamt förfarande för MKB-förfarandet och planläggningen är att NTM-centralen och den myndighet som ansvarar för planläggningen förordrar initiativet.

När ändringen innefattar tillbyggnad eller väsentlig ändring av ändamålet med byggnaden eller en del av den, förutsätter ändringsprojektet [bygglov](#) (MBL 125 §). Om nya markområden tas i användning i samband med ändringen och detta kan påverka de naturvärden som skyddas med stöd av naturvårdslagen krävs eventuellt en [Naturbedömning](#) eller [undantag enligt naturvårdslagen](#). Även undantag från [tillstånd](#) enligt lagen om fornminnen (295/1963) och [skyddet av vattennaturtyper i vattenlagen](#) är nödvändiga när verksamheten utvidgas till nya områden.

Betydande ändringar i [hanterings- och upplagringstillståndet](#) enligt kemikaliesäkerhetslagen kräver tillstånd av Tukes. Övriga mindre ändringar ska anmälas till Tukes (23 § 3 mom. i kemikaliesäkerhetslagen). Tillståndspliktiga ändringar är till exempel:

- bygga en ny enhet eller produktionslinje
- grundlig förändring av processen
- en ny lagerbyggnad för kemikalier, som är av betydande storlek
- en ny stor upplagringscistern eller flera små cisterner, dvs ett nytt cisternområde.

Tillstånd för ändringen ska sökas om kriterierna för tillståndspliktig ändring uppfylls. Ändringstillståndet förutsätter en idriftagningsbesiktning av Tukes. Ändringar som förutsätter anmälan är till exempel:

- ökning av kemikalier som hör till samma farlighetsklass i anordningarna eller upplagen, 5–10 % ökning
- ändring av kemikaliernas farlighetsklassificering eller tillstånd mot farligare riktning
- ändring av kemikaliens tillverkningsprocess, till exempel ökning i driftstemperatur- och tryck
- förnyelse av säkerhetsautomationssystemen
- nytt påfyllnings- och tömningsställe för fordon.

Om kriterierna för ändringsanmälan uppfylls görs en ändringsanmälan. Det förutsätter inte en idriftagningsbesiktning av Tukes, men innan ändringen verkställs ska kemikaliernas eller flytgasens driftsövervakare fastställa att kraven i föreskrifterna och villkoren som Tukes gett i sitt beslut uppfylls. [Tukes webbplats](#) innehåller omfattande information om behandlingen av tillstånd och ändringar.

Betydande ändringar i den anmälningspliktiga verksamheten i fråga om hantering och upplagring, så som avses i kemikaliesäkerhetslagen, ska anmälas till räddningsmyndigheten. (24 § 2 mom. i kemikaliesäkerhetslagen). Ändringar som förutsätter anmälan är till exempel:

- ökning av kemikalier som hör till samma farlighetsklass i anordningarna eller upplagen, 5–10 % ökning
- ändring av placering
- ny cistern
- nytt påfyllnings- och tömningsställe för fordon.

Om kriterierna för ändringsanmälan uppfylls görs en ändringsanmälan. Det kan kräva en idrifttagningsbesiktning av räddningsmyndigheten, om detta separat förutsätts i det beslut som utfärdas om anmälan. Syftet med inspektionen är att säkerställa att villkoren i beslutet och säkerhetskraven i författningarna iakttas.

Förfaranden i anslutning till [byggnadstillstånd för upplagring av gas](#) och [byggnadstillstånd för rörsystem](#) tillämpas när förfaranden ändras enligt naturgasförordningen. Tillstånd ska i regel sökas för ändringar, men mindre ändringar anmäls till Tukes. En omfattande utvidgning av rörsystemet eller användningen samt en väsentlig ändring av rörledningsvägarna betraktas som ändringar som kräver tillstånd. Mindre ändringar i rörledningarna eller rörledningsvägarna, samt en i förhållande till det tidigare tillståndsbeslutet liten utvidgning av rörsystemet eller användningen betraktas som ändringar som kräver anmälan. En idrifttagningsbesiktning genomförs från fall till fall på basis av anmälan.

Krav på tillstånd och förfaranden

Produktionsanläggningar för förnybar energi kan behöva många olika tillstånd och andra administrativa förfaranden beroende på projektets omfattning, genomförandesätt, läge och miljöförhållanden. Dessa förfaranden genomförs av många olika myndigheter. I det här kapitlet har de allmänna riktlinjerna för förfarandena grupperats enligt de olika projektskedena.

Förfaranden enligt markanvändnings- och bygglagen och -förordningen

Allmänt om systemet för planering av områdesanvändningen

De riksomfattande målen för områdesanvändningen (VAT) är en del av systemet för planering av områdesanvändningen i enlighet med [markanvändnings- och bygglagen](#) (132/1999, MBL). Målen fastställs av statsrådet. Målen för områdesplaneringen är att:

- säkerställa att omständigheter av nationell betydelse beaktas i landskapens och kommunernas planläggning samt i de statliga myndigheternas verksamhet
- bidra till att uppnå målen för MBL och områdesanvändningens planering, av vilka de viktigaste är en god livsmiljö och hållbar utveckling
- fungera som redskap för ett föregripande och interaktivt myndighetsarbete inom planläggningen i frågor som gäller områdesanvändning av riksintresse
- främja verkställandet av internationella avtal i Finland.

Enligt 24 § i MBL ska målen beaktas och genomförandet av dem främjas i landskapets planering, kommunernas planläggning och i de statliga myndigheternas verksamhet.

Landskapsplan

Landskapsplanen är en översiktlig plan för områdesanvändningen i landskapet eller ett delområde i landskapet. Landskapsplanen anvisar riksomfattande, landskapsomfattande, regionala och kommunöverskridande behov för områdesanvändningen och den kan också utarbetas delområdesvis eller som en etapplandskapsplan för en viss form av områdesanvändning eller flera former av områdesanvändning. Landskapsplanen styr den mer detaljerade planläggningen på det sätt som föreskrivs i markanvändnings- och bygglagen. Kraven i landskapsplanen ska beaktas vid utarbetandet av en plan i den mån som planens styrmål och noggrannhet förutsätter det. Landskapsplanen presenteras på en karta, och planen omfattar planbeteckningar och planbestämmelser. Landskapsplanen fastställs av landskapsfullmäktige.

Allmänt om beaktandet av landskapsplanen

Landskapsplanen styr och anvisar funktioner som har regionala eller kommunöverskridande verkningar. Alla olika sätt att producera energi behandlas inte på ett heltäckande sätt i alla landskap. En planerad verksamhet kan vara möjlig att genomföra med hänseende till områdesanvändningen, förutsatt att den inte hindrar eller stör genomförandet av någon annan verksamhet som anvisats i landskapsplanen (MBL 32 §).

Landskapsplanläggningen kan bestå av en helhetsplan eller flera separata delområden eller etappvis upprättade landskapsplaner, och därför bör landskapsplanläggningens helhetssituation och styrande verkan granskas utifrån en sammanställning av de gällande landskapsplanerna med beaktande av alla gällande landskapsplanbeteckningar. Landskapsplanerna kan också innehålla allmänna bestämmelser som gäller hela landskapsplaneområdet och som kan ha konsekvenser för mer detaljerad planering och genomförande av energiproduktion.

I landskapsplanerna har det huvudsakliga användningsändamålet för markanvändningen anvisats med beteckningar för områdesreserveringar. Dessutom har funktioner som styr markanvändningens planering anvisats med andra beteckningar, såsom beteckningar för delområden eller beteckningar för enskilda objekt. Alla landskap har inte anvisat alla markområden med områdesreserveringsbeteckningar i sina landskapsplaner. Dessa s.k. "vita områden" är planmässigt obehandlade områden där man inte har identifierat det omedelbara behovet av styrd markanvändning. Ofta är dessa jord- och skogsbruksdominerade områden. "Vita områden" berörs inte av de riks- omfattande, landskapsmässiga eller regionala intressen som undersökts i landskapsplanen. Dessutom kan allmänna bestämmelser och delområdesspecifika bestämmelser gälla även dessa områden i landskapsplanen.

Utgångspunkten är att energiproduktionsområden inte ska placeras i områden som med stöd av naturvårdslagen är skyddade eller avsedda att skyddas i landskapsplanen eller som är märkta med beteckningar för naturvärden enligt naturvårdslagen (S- eller SL-områden och objekt). Verksamhet som orsakar miljöstörningar ska inte heller anvisas på områden som reserverats för rekreationsverksamhet (allmänt V).

Planeringen av områdesanvändningen ska också trygga de utvecklingsbehov som försvaret, gränssäkerheten och gränsbevakningen, befolkningsskyddet och försörjningsberedskapen kräver. Dessutom ska man säkerställa att verksamhetsmöjligheterna för de ansvariga myndigheterna inte försämras. Bygginnskränkningar gäller områden som anvisats för Försvarsmaktens eller Gränsbevakningsväsendets ändamål, områden som anvisats för nätverk, områden för trafik eller teknisk service, samt i landskapsplanernas skydds- eller konsultationszoner. Ett område med bygginnskränkning kan utvidgas eller inskränkas genom en särskild bestämmelse i planen.

I detta kapitel behandlas inte de beteckningar i landskapsplanen vars styrande verkan härrör sig från lagstiftning. De planeringsbestämmelser som i allmänhet fogats till dessa beteckningar har dock en styrande verkan enligt MBL på den mer detaljerade planeringen. Sådana beteckningar kan göras bl.a. om begränsningar på verksamheten på grund av fornlämningar och grundvattenområden.

Alla olika energiproduktionsformer ska till behövliga delar beakta i landskapsplanerna anvisade värdefulla landskapsområden, objekt och områden i den bebyggda kulturmiljön, Försvarsmaktens områden och därtill hörande skyddsområden samt skydds- och konsultationszoner enligt [Seveso-direktivet](#) (2012/18/EU). Vid behov ska de ansvariga myndigheterna kontaktas för närmare anvisningar om hur de olika områdena beaktas.

Eftersom landskapsplanen är en allmän plan vars innehåll och precisionsnivå varierar mellan landskapen, är det tillrådligt att vid planeringen av en mer omfattande energiproduktion kontakta det berörda landskapsförbundet och säkerställa landskapsförbundets praxis och tolkningar gällande landskapsplanens styrande verkan.

Generalplan

Syftet med en generalplan är att i allmänna drag styra samhällsstrukturen och markanvändningen i kommunen eller en del av den, samt att samordna funktioner. Generalplanens huvuduppgift är att anvisa mål för områdesanvändningen i kommunen och att styra detaljplaneringen. En generalplan kan också utarbetas för att styra bygande och annan områdesanvändning inom ett visst område. Generalplanen fastställs av kommunfullmäktige. Generalplanen presenteras på en karta, och planen omfattar planbeteckningar och planbestämmelser. Generalplanens styrande verkan kan variera från strategisk till detaljerad generalplan för områdesreservering (t.ex. delgeneralplaner för vindkraft).

Enligt [kommunallagen](#) (410/2015) kan initiativ för att utarbeta en plan lämnas in till en kommun, men kommunen beslutar och ansvarar alltid för utarbetandet av en generalplan. Kommunen kan enligt lag ta ut kostnaderna för utarbetandet av en plan i vissa situationer. Om en generalplan som styr utbyggnaden av vindkraft t.ex. huvudsakligen utarbetas på initiativ av den som påbörjar vindkraftsprojektet eller på initiativ av markägaren eller markinnehavaren, kan kommunen helt eller delvis uppbära kostnaderna för utarbetandet av generalplanen. Kommunen godkänner principerna för avgiften separat för varje planområde, samt sättet och tidpunkten för uttagandet av avgiften. Beroende på situationen kan aktören som kostnaderna uppbärs av vara den sammanslutning som ansvarar för det planerade vindkraftsprojektet, markägaren eller markinnehavaren eller någon annan aktör. Kommunen har även rätt att ta ut markanvändningsersättning om planen medför klar nytta för den privata aktören.

Detaljplan

En detaljplan utarbetas för att i detalj fastställa områdesanvändningen beträffande reglering, byggande och utveckling. Detaljplanen fastställs i princip av kommunfullmäktige, men fullmäktiges beslutanderätt kan enligt förvaltningsstadgan överföras på kommunstyrelsen eller en nämnd. En byggnad får inte uppföras i strid med detaljplanen (bygginskränkning). Funktioner som medför olägenhet för den i planen anvisade användningen av andra områden får inte placeras på ett detaljplaneområde. På ett detaljplaneområde får inte heller sådana funktioner placeras som strider mot detaljplanebestämmelser som avser att förhindra eller begränsa miljökonsekvenser som är skadliga eller förorsakar störningar. Detaljplanen presenteras på en karta, och planen omfattar planbeteckningar och planbestämmelser. Markägaren eller markinnehavaren kan ta initiativ till att en plan utarbetas i en kommun. Kommunen fattar beslut om det föreslagna planläggningsinitiativet. Kommunen beslutar och ansvarar alltid för utarbetandet av en detaljplan (exklusive stranddetaljplaner). Kommunen har laglig möjlighet att hos den som drar nytta av planläggningsprojektet ta ut de kostnader som detaljplanläggningen orsakat kommunen.

Avgörande om planeringsbehov

Med ett område i behov av planering avses enligt [16 § i markanvändnings- och bygglagen](#) ett område där det är skäl att vidta särskilda åtgärder för att tillgodose behov i anslutning till användningen, såsom att bygga vägar, vattenledningar eller avlopp eller att ordna friområden. Planeringsbehovet kan grunda sig på direkta bestämmelser i lagen, en bestämmelse i generalplanen eller en bestämmelse i byggnadsordningen. Bestämmelserna om områden i behov av planering tillämpas också på sådant byggande som på grund av miljökonsekvensernas betydelse förutsätter mer omfattande prövning än ett sedvanligt tillståndsförfarande.

Områdesanvändningen i ett område i behov av planering bör grunda sig på tillräcklig planering. Utgångspunkten är att byggandet på ett område i behov av planering grundar sig på en detaljplan. Byggandet kan också basera sig på ett avgörande om planeringsbehov. När avgörandet beviljas bedöms byggandet i större omfattning än vid ett sedvanligt bygglovsförfarande med beaktande av samhällsutvecklingen, miljövärden och framtida områdesanvändning.

Avgörande om planeringsbehov söks hos kommunen. Till ansökan ska fogas en omgivningskarta, som visar områdets läge, samt en situationsplan, av vilken det framgår både befintliga och planerade byggnader eller byggåtgärder på byggplatsen. Som bilaga behövs dessutom en handling som visar besittningen av byggplatsen, en utredning om eventuellt genomfört hörande, en utredning om eventuellt genomfört hörande, en bedömning av de centrala konsekvenserna av projektet som gäller avgörande av planeringsbehov samt motiveringar till ansökan. Avgörande om planeringsbehov och bygglov kan sökas samtidigt.

I samband med behandlingen av ansökan om avgörande om planeringsbehov hörs grannar och andra vars boende, arbete eller övriga omständigheter kan påverkas av projektet. Vidare begär man vid behov utlåtanden av NTM-centralen, andra statliga myndigheter och landskapsförbundet, om avgörande om planeringsbehov i betydande grad gäller deras verksamhetsområde. Även ett utlåtande av grannkommunen ska begäras, om avgörandet om planeringsbehov har en betydande inverkan på dess markanvändning. Utlåtande bör begäras av NTM-centralen i vissa situationer, till exempel när området omfattas av särskilda riksomfattande mål för områdesanvändningen.

Ärenden som gäller planeringsbehov bereds i allmänhet antingen inom planläggningsväsendet eller inom byggnadstillsynen i en kommun. Ärendena fastställs av kommunstyrelsen, en nämnd (eller något annat kollegialt organ) eller en tjänsteinnehavare. Närmare anvisningar för hur man gör en ansökan finns ofta på kommunens webbplats. Man kan också kontakta den som ansvarar för beredningen av ärendet i kommunen.

Undantagsbeslut

Utgångspunkten är att byggandet ska följa lagstiftningen och planen. Kommunen kan dock av särskilda skäl på ansökan bevilja undantag från bestämmelser, föreskrifter, förbud eller andra begränsningar som gäller byggande eller andra åtgärder och som föreskrivs i MBL eller utfärdats med stöd av MBL. Undantag kan t.ex. beviljas från en bestämmelse i lag eller förordning eller från en föreskrift i byggbestämmelsesamlingen eller byggnadsordningen.

Undantag kan också beviljas från planen och dess bestämmelser. Undantag kan inte beviljas från bestämmelserna om tillstånd för miljöåtgärder eller från de föreskrivna särskilda förutsättningarna för bygglov på områden i behov av planering. Förutsättningarna för undantag finns i [MBL 23 kap.](#) Undantag söks hos kommunen. Till ansökan om undantag ska fogas ([MBF 85 §](#)):

- en omgivningskarta, som visar områdets läge, samt en situationsplan, av vilken det framgår både befintliga och planerade byggnader eller byggåtgärder på byggplatsen;
- en handling som visar att sökanden har besittningsrätt till byggplatsen eller att det finns någon annan grund för ansökan om undantag; samt
- en utredning om hörande, om sökanden har genomfört en sådan. I ansökan ges en bedömning av de centrala verkningarna av det projekt som gäller undantaget samt motiveringarna till ansökan.

I samband med behandlingen av ansökan om undantagsbeslut hörs grannar och andra vars boende, arbete eller övriga omständigheter kan påverkas av projektet. Vidare begär man vid behov utlåtanden av NTM-centralen, andra statliga myndigheter och landskapsförbundet, om undantaget i betydande grad gäller deras verksamhetsområde. Även ett utlåtande av grannkommunen ska begäras, om undantaget har en betydande inverkan på dess markanvändning.

Undantagsbesluten bereds i allmänhet inom planläggningsväsendet och/eller byggnadstillsynen i kommunen. Ärendet kan avgöras av kommunstyrelsen, en nämnd (eller något annat kollegialt organ) eller en tjänsteinnehavare. Närmare anvisningar för hur man gör en ansökan finns ofta på kommunens webbplats. Man kan också kontakta den som ansvarar för beredningen av ärendet i kommunen.

Läs mer

- Landskapsplanläggning → Planering av områdesanvändningen i landskapet (se webbplatsen för områdets landskapsförbund).
- Generalplanläggning, detaljplanläggning → Kommunens planläggningsväsende eller planläggare. Om kommunen inte har någon planläggare bör man kontakta kommunens byggnadsinspektör (se kommunens webbplats).
- Avgörande om planeringsbehov, avvikelse från planen (ärendet kan höra till kommunens planläggning eller byggnadstillsyn) → Kommunens planläggningsväsende eller planläggare. Om kommunen inte har någon planläggare bör man kontakta kommunens byggnadsinspektör (se kommunens webbplats)

Bygglov

[Bygglov enligt markanvändnings- och bygglagen](#) söks hos kommunens byggnadstillsyn. Beslut om tillstånd fattas antingen av byggnadsnämnden (kommunens byggnadstillsynsmyndighet) eller av en tjänsteinnehavare. De flesta kommuner använder ett elektroniskt ärendehanteringssystem, till exempel Lupapiste.fi. Den sökande kan också inleda ärendet via tjänsten [Tillstånd och tillsyn](#).

Enligt MBL 131 § ska en utredning om att sökanden besitter byggplatsen samt byggnadens huvudritningar alltid fogas till tillståndsansökan. Dessutom föreskriver [64 § i markanvändnings- och byggförordningen](#) om särskilda krav på bilagorna när det är fråga om bygglov för vindkraftverk. Byggnadstillsynsmyndigheten kan med beaktande av projektets art och omfattning vid behov förutsätta att även andra bilagor fogas till bygglovsansökan.

I samband med att ansökan om bygglov behandlas hör man grannarna om projektet och informerar om det på byggplatsen. Utlåtande om ansökan begärs av NTM-centralen om området är beläget på ett område som i landskapsplanen har reserverats som rekreations- eller skyddsområde eller på ett område som är viktigt med tanke på naturskyddet.

[MBL 135 §](#) föreskriver separat om förutsättningarna för beviljande av bygglov på detaljplaneområden och [MBL 136 §](#) utanför detaljplaneområden. På ett [detaljplaneområde](#) har byggplatsens lämplighet för sitt ändamål i princip avgjorts i planen. Bygglov kan efter besvärstidens utgång beviljas också på basis av en godkänd detaljplan som inte vunnit laga kraft eller en generalplan som direkt styr utbyggnaden av vindkraft. Bygglovet ska då föreskriva om att byggandet inte får inledas förrän planen har trätt i kraft. Om planen inte träder i kraft anses bygglovet förfallet. (MBL 201 a §)

Nödvändiga bestämmelser kan tas med i bygglovsbeslutet. Bestämmelserna kan bland annat gälla utförandet av byggnadsarbeten eller åtgärder och begränsning av eventuella olägenheter. Enligt bygglovet ska byggarbetet inledas inom tre år och slutföras inom fem år från den tidpunkt då tillståndet beviljades. Kommunens byggnadstillsynsmyndighet kan förlänga tillståndets eller godkännandets giltighetstid för inledande av arbetet med högst två år, om de rättsliga förutsättningarna för byggande eller någon annan åtgärd fortfarande gäller. Tidsfristerna för att slutföra arbetet kan förlängas med högst tre år åt gången.

Om det under byggtiden är nödvändigt att avvika från de planer som godkänts i samband med bygglovsbeslutet (ändring under byggnadsarbetet), kan byggnadsinspektören ge sitt samtycke till undantaget, om undantaget med beaktande av dess art och de bestämmelser och föreskrifter som gäller tillståndsprövning inte innebär en betydande ändring av tillståndet och inte har inverkan på grannarnas ställning – i annat fall ska bygglov sökas för ändringen. Betydande ändringar i specialbeskrivningarna som görs under byggnadsarbetet ska med specialprojekterarens underskrift lämnas till byggnadstillsynsmyndigheten innan de ifrågavarande arbetsskedena inleds.

Om projektet också kräver [miljötillstånd](#) ska man beakta att det i lagen finns särskilda bestämmelser om förhållandet mellan bygglovet och miljötillståndet som påverkar tillståndsförfarandet och slutsynen av byggnaden (MBL 134 §, 153 §, 153 a §). Om projektet omfattas av [MKB-förfarandet](#) inverkar det på bilagorna som behövs för tillståndsärendet och på det övriga tillståndsförfarandet (MBL 132 §, MBF 66 §).

Den som ansöker om tillstånd eller utför en åtgärd är skyldig att betala en tillståndsavgift för inspektions- och tillsynsuppgifter samt andra myndighetsuppgifter i enlighet med kommunens taxa. Avgiften kan påföras redan på förhand. Om åtgärden helt eller delvis inte genomförs, återbetalas avgiften på ansökan till den del som avgiften har tagits ut i förskott för sådana åtgärder som inte har genomförts.

Åtgärdstillstånd

Åtgärdstillstånd enligt [markanvändnings- och bygglagen](#) söks hos kommunens byggnadstillsyn. Beslut om tillstånd fattas antingen av byggnadsnämnden (kommunens byggnadstillsynsmyndighet) eller av en tjänsteinnehavare. De flesta kommuner använder ett elektroniskt ärendehanteringssystem, till exempel Lupapiste.fi. Den sökande kan också inleda ärendet via tjänsten [Tillstånd och tillsyn](#).

I stället för bygglov kan man ansöka om åtgärdstillstånd enligt MBL för uppförande av sådana konstruktioner och anläggningar, såsom master, cisterner och skorstenspipor, för vilka avgörandet av tillståndsärendet inte till alla delar kräver den styrning som annars behövs vid byggande. Åtgärdstillstånd krävs dessutom för uppförande och placering av en sådan konstruktion eller anläggning som inte betraktas som en byggnad, om åtgärden påverkar naturförhållandena, markanvändningen i det omgivande området eller stads- eller landskapsbilden.

I markanvändnings- och bygglagen finns uttryckligen en förteckning över åtgärder som kräver åtgärdstillstånd, till exempel separata anordningar (bl.a. mast, pipa, cistern, vindkraftverk). Åtgärdstillstånd krävs också för montering eller byggande av en solpanel eller solfångare som anmärkningsvärt påverkar stadsbilden eller miljön.

Kommunen kan i byggnadsordningen bestämma att åtgärdstillstånd inte behövs i kommunen eller en del av den, om åtgärden kan anses vara ringa. Av kommunens byggnadsordning framgår eventuella mindre åtgärder som befriats från tillståndsplikten. Det bör dock observeras att även om tillstånd inte behövs, ska åtgärden ofta ändå anmälas till byggnadstillsynen. Byggnadstillsynsmyndigheten kräva att åtgärdstillstånd söks även om åtgärden är befriad från tillståndsplikt i byggnadsordningen, om det är nödvändigt med tanke på det allmänna intresset eller grannarnas rättsskydd. En åtgärd kan vidtas, om inte byggnadstillsynsmyndigheten inom 14 dagar från mottagandet av anmälan har krävt att tillstånd söks för åtgärden. Tillstånd behövs inte heller, om åtgärden grundar sig på en plan med rättsverkningar, en gatuplan, en godkänd vägplan eller en godkänd järnvägsplan.

När ett åtgärdstillstånd avgörs iaktas i tillämpliga delar vad som föreskrivs om förutsättningarna för bygglov. Av den som ansöker om tillstånd eller utför en åtgärd debiteras en tillståndsavgift för inspektions- och tillsynsuppgifter samt andra myndighetsuppgifter i enlighet med kommunens taxa. Avgiften kan påföras redan på förhand. Om åtgärden helt eller delvis inte genomförs, återbetalas avgiften på ansökan till den del som avgiften har tagits ut i förskott för sådana åtgärder som inte har genomförts.

Rivningstillstånd och rivningsanmälan för en byggnad

Rivning förutsätter antingen rivningstillstånd enligt [Markanvändnings- och bygglagen](#) eller en rivningsanmälan. På detaljplaneområden krävs tillstånd för rivning av en byggnad och delar av den. Tillstånd behövs också om byggförbud för utarbetande av detaljplan gäller på området. Tillstånd behövs också om generalplanen förutsätter det. Tillstånd behövs inte för rivning av en ekonomibyggnad eller någon annan därmed jämförbar mindre byggnad, om inte byggnaden kan anses vara historiskt betydelsefull eller arkitektoniskt värdefull eller en del av en sådan helhet. Tillstånd behövs inte heller om ett giltigt bygglov, en gällande gatuplan, en godkänd vägplan eller en järnvägsplan förutsätter att byggnaden rivs.

Om rivningen inte kräver tillstånd ska rivningen av en byggnad eller en del av den skriftligen anmälas till kommunens byggnadstillsynsmyndighet 30 dagar innan rivningsarbetet inleds (rivningsanmälan). Byggnadstillsynsmyndigheten kan inom nämnda tid av grundad anledning kräva att tillstånd söks. Den sökande kan också anhängiggöra en ansökan eller anmälan om rivningstillstånd för en byggnad [via tjänsten Tillstånd och tillsyn](#).

Rätt att påbörja arbeten

Tillståndsmyndigheten kan i vissa situationer ge tillstånd att helt eller delvis utföra byggnadsarbete eller någon annan åtgärd innan tillståndsbeslutet eller något annat beslut har vunnit laga kraft ([MBL 144 §](#)). Rätten att påbörja arbeten förutsätter att en godtagbar säkerhet ställs för ersättande av olägenheter, skador och kostnader som ett upphävande av beslutet eller ändringen av tillståndet kan medföra. Byggnad med stöd av rätten att påbörja arbeten innan tillståndet vinner laga kraft sker alltid på den aktörens risk som påbörjar arbetet. Fullföljdsdomstolen kan med anledning av besvär upphäva förordnandet eller ändra det eller även i övrigt förbjuda verkställigheten av tillståndsbeslutet.

Placering av samhällstekniska anordningar

[Enligt 161 § i markanvändnings- och bygglagen](#) är ägaren och innehavaren av en fastighet skyldig att tillåta att en ledning som betjänar samhället eller fastigheten placeras på ett område som han eller hon äger eller besitter, om placeringen inte annars kan ordnas på ett tillfredsställande sätt och till skäliga kostnader. Detsamma gäller mindre anordningar, konstruktioner och anläggningar i anslutning till ledningar. Om det inte har avtalats om placeringen med fastighetens ägare och innehavare, beslutar kommunens byggnadstillsynsmyndighet om placeringen.

I rättspraxis har man tolkat vad som avses med en ledning som betjänar samhället eller en fastighet. Om ledningen inte omfattas av MBL, förvärvas den nyttjanderätt som behövs för placeringen genom [förfaranden enligt inlösningslagen](#).

- HFD 1983 II 109: En i två kommuner belägen kraftledning på 110 kV som tryggar elförsörjningen till en glasullfabrik och två städer var inte en sådan kraftledning som avses i 133 § 1 mom. i byggnadslagen och som betjänar samhället eller en fastighet.
- HFD 1995 A 39: En ledning som inte hörde till rikets stamnät och som huvudsakligen betjänade samhällen inom distributionsområdet för ett distributionselverk ansågs vara en elledning som betjänar samhället trots att el tidvis överfördes till rikets stamnät via ledningen och att ledningen låg inom flera kommuners område.
- HFD 2015: 69: Ett bolag hade för avsikt att placera elledningar genom att lägga jordkablar på fastigheter som ägdes av andra. Ledningarna skulle förbinda de enskilda vindkraftverken i bolagets vindkraftspark med varandra. Ledningarna ansågs betjäna kraftverksfastigheterna och beslut om placeringen av dem kunde fattas med stöd av markanvändnings- och bygglagen.

En ledning eller någon annan anordning får inte byggas så att planläggningen av området eller genomförandet av planen försvåras. När beslut om placering fattas ska uppmärksamhet fästas vid att man inte orsakar onödig olägenhet för fastigheten.

Lagen har inga särskilda bestämmelser om innehållet i ansökan. För att en myndighet ska kunna överväga om de lagstadgade förutsättningarna uppfylls behöver den åtminstone följande uppgifter i samband med ansökan:

- korrekta och faktiska uppgifter om de fastigheter på vars område ledningen ska placeras
- karta över placeringsområdet samt planutdrag på begäran
- relevanta alternativ för ledningens placering
- jämförelse av kostnaderna för de olika alternativen, deras tekniska genomförbarhet, underhålls- och driftskostnader för ledningen och av den olägenhet som orsakas för markägare.

Parter, såsom markägare, innehavare av arrenderätt och eventuella innehavare av särskilda rättigheter hörs i samband med placeringsansökan. Rätten att påbörja arbeten kan också gälla beslut om placering. Ägaren och innehavaren av en fastighet har rätt att få ersättning för sådana olägenheter och skador som orsakas av placeringen av ledningen eller någon annan anordning. Om överenskommelse om ersättningen inte nås, avgörs ärendet i den ordning som föreskrivs i inlösningslagen.

Lagen om förfarandet vid miljökonsekvensbedömning (MKB-lagen)

Med MKB-förfarande avses det förfarande för miljökonsekvensbedömning som definieras i [lagen om förfarandet vid miljökonsekvensbedömning \(252/2017\)](#) och som tillämpas på projekt och ändringsprojekt som kan antas medföra betydande miljökonsekvenser. Bestämmelser om MKB-förfarandet finns dessutom i [statsrådets förordning om förfarandet vid miljökonsekvensbedömning \(277/2017, MKB-förordningen\)](#).

Med hjälp av MKB-förfarandet strävar man efter att minska eller eliminera projektets skadliga miljökonsekvenser. Projekt inom förnybar energi som kräver MKB-förfarande kan t.ex. vara byggprojekt för vindkraft, vattenkraftverk och biogasanläggningar. Vid ett MKB-förfarande ansvarar den projektansvariga för att nödvändiga miljöutredningar utförs. Projektets konsekvenser bedöms i samband med planeringen, före beslutsfattandet. På det sättet kan man påverka kommande lösningar och beakta bedömningen vid tillståndsprövningen och vid tillståndet för projektet.

MKB-förfarandet identifierar, bedömer och beskriver projektets betydande miljökonsekvenser, samt alternativen för att genomföra projektet. MKB-förfarandet ska göras i ett så tidigt skede att det fortfarande finns alternativ för hur projektet genomförs. Det innebär att man får kännedom om vad de olika alternativen innebär för projektet i praktiken, om hur de olika alternativen skulle påverka miljön samt om hur man kan förebygga skadliga konsekvenser. Syftet är att ta fram information till den projektansvariga som stöd för planeringen och beslutsfattandet. Förfarandet har också som syfte att säkerställa att invånarna och andra berörda aktörer inom området har möjlighet att få information om planerade projekt som påverkar miljön, att delta i konsekvensbedömningen och på så sätt påverka planeringen av projekten.

MKB-lagstiftningen fastställer förfarandets skeden och kraven på innehållet i de handlingar som utarbetas under förfarandet. Dessa är programmet för miljökonsekvensbedömning (MKB-programmet, bedömningsprogrammet) och miljökonsekvensbeskrivningen (MKB-beskrivningen, konsekvensbeskrivningen) som den projektansvariga utarbetar, samt kontaktmyndighetens utlåtande om bedömningsprogrammet och motiverade slutsats om konsekvensbeskrivningen. NTM-centralen styr och övervakar genomförandet av MKB-förfarandet inom sitt verksamhetsområde, agerar kontaktmyndighet vid miljökonsekvensbedömningsförfaranden, fattar beslut om att tillämpa MKB-förfarandet i enskilda fall samt sköter övriga uppgifter som föreskrivs NTM-centralen i MKB-lagen och MKB-förordningen.

MKB-förfarandets tillämpningsområde

MKB-förfarandet tillämpas på projektet antingen på basis av projektförteckningen som bifogats MKB-lagen eller i enskilda fall genom myndighetsbeslut (MKB-beslut). Den projektansvariga ska dessutom vara informerad om också sådana miljökonsekvenser som inte omfattas av MKB-förfarandet, i den utsträckning som rimligen kan krävas.

[Projektförteckningen](#) i bilaga 1 till MKB-lagen redogör för de projekt som alltid omfattas av MKB-förfarandet.

Projektförteckningen anger storleksgränsen för de flesta olika typer av projekt. Exempel från projektförteckningen:

- pannanläggningar eller kraftverk där den största bränsleeffekten är minst 300 MW
- vindkraftverksprojekt där de enskilda kraftverken är minst tio till antalet eller projektets totala kapacitet är minst 45 MW
- anläggningar för framställning eller produktion av bioetanol eller bioolja i industriell skala

Ibland kan projektets art kräva att man måste tolka hur projektförteckningen tillämpas. NTM-centralen har behörighet i ärendet.

MKB-förfarandet, som baserar sig på projektförteckningen, tillämpas också på ändringar eller utvidgningar av sådana projekt som avses i projektförteckningen. Ibland ändrar man projektplanen efter utfört MKB-förfarande, innan projektet genomförs. I sådana situationer ska man bedöma om den MKB som utförts även täcker den ändrade projektplanen.

Med stöd av 3 § 2 mom. i MKB-lagen kan MKB-förfarandet tillämpas också på ett projekt som inte omfattas av tillämpningsområdet för projektförteckningen eller en ändring i ett redan genomfört projekt. I sådant fall är det fråga om ett sådant projekt eller på en sådan förändring i ett redan genomfört projekt som antas medföra betydande skadliga miljökonsekvenser som, även med de sammantagna konsekvenserna av olika projekt, till sin natur och omfattning kan jämföras med konsekvenserna av projekt som nämns i bilaga 1 till MKB-lagen. Konsekvenserna av liknande typer av projekt kan variera beroende på de särskilda miljöförhållandena i det berörda området. Sådana projekt som till sin omfattning är nära storleksgränsen som anges i projektförteckningen, eller utvidgningar av projekt, kan i synnerhet medföra betydande skadliga miljökonsekvenser.

Ett ärende som gäller behovet av att tillämpa MKB-förfarande inleds i allmänhet på begäran av den projektansvariga eller av tillståndsmyndigheten, men kontaktmyndigheten är skyldig att inleda beslutsförfarandet även självständigt, efter att ha fått kännedom om ett projekt som eventuellt har skyldighet att utföra en MKB-bedömning. Ärendet kan också inledas av boende eller medborgarorganisationer i det berörda området för projektet. NTM-centralen i verksamhetsområdet fattar beslutet om att tillämpa MKB-förfarandet i enskilda fall. Om projektet ligger inom verksamhetsområdet för flera NTM-centraler, ska NTM-centralernas MKB-kontaktmyndigheter sinsemellan komma överens om vem som agerar kontaktmyndighet.

Den projektansvariga ska för beslutsfattandet lämna en beskrivning av projektet och av de betydande miljökonsekvenser projektet kan antas medföra. Beskrivningen kan också innehålla uppgifter om projektets egenskaper samt om de planerade åtgärder som kommer att vidtas för att undvika eller förebygga betydande skadliga miljökonsekvenser. Bestämmelser om detta finns i [12 § i MKB-lagen](#) och en förteckning över de uppgifter som ska lämnas finns i [1 § i MKB-förordningen](#). NTM-centralens beslut om behovet av att tillämpa bedömningsförfarandet är ett avgörande över vilket besvär kan anföras. Den projektansvariga kan överklaga beslutet hos förvaltningsdomstolen och med besvärstillstånd vidare hos högsta förvaltningsdomstolen.

MKB-förfarande

MKB-förfarandet indelas i skeden med MKB-program och MKB-beskrivningar enligt diagrammet nedan. Bedömningsprogrammet föregås i allmänhet av förhandsöverläggning, även om den inte är obligatorisk.

Den projektansvariga och kontaktmyndigheten är centrala parter i MKB-förfarandet. Projektansvarig är verksamhetsutövaren eller någon annan aktör som ansvarar för beredningen eller genomförandet av ett projekt så som avses i MKB-lagen. MKB-lagstiftningen förutsätter att den som utarbetar bedömningsprogrammet och bedömningsbeskrivningen har tillräcklig sakkunskap för att kunna utarbeta dessa.

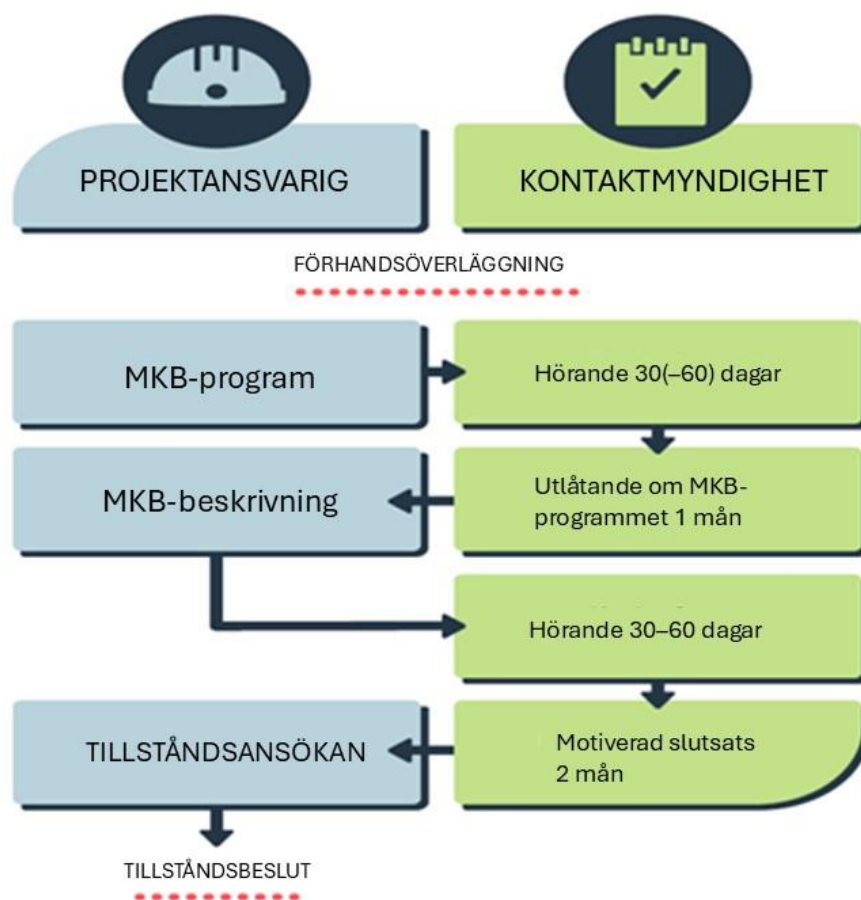

Bild 2. MKB-förfarandets skeden (källa: YVA-yhteyspisteviranomaisen tukiaineisto 6.4.2021)

Även många andra aktörer deltar i MKB-förfarandet, såsom andra myndigheter samt personer vars omständigheter eller intressen kan påverkas av projektet (t.ex. boende i det berörda området och andra aktörer som verkar i området). I praktiken kan vem som helst som är intresserad av projektet eller MKB-förfarandet delta i förfarandet. Med deltagande avser MKB-lagstiftningen att informera, höra, framföra åsikter samt ställningstaganden, utlåtanden och annan växelverkan.

Kontaktmyndigheten har möjlighet att antingen innan bedömningsprogrammet överlämnas eller under MKB-förfarandet anordna en förhandsöverläggning i samarbete med den projektansvariga och de centrala myndigheterna. Genom förhandsöverläggningen strävar man efter att kontrollera helheten av de bedömnings-, planerings- och tillståndsförfaranden som krävs för ett projekt, att informationsutbytet mellan den projektansvariga och myndigheterna löper smidigt samt att säkra kvaliteten för dokumenten i anslutning till bedömningsprogrammet och utredningarna. Initiativet kan tas av kontaktmyndigheten, den projektansvariga eller någon annan myndighet som är central för ärendet.

Bedömningsprogrammet redogör för hur miljökonsekvenserna utreds och bedöms. Bedömningsprogrammet, som utarbetas av den projektansvariga, ska innehålla behövliga uppgifter om projektet och skäligena alternativ till det samt en beskrivning av miljöns nuvarande tillstånd. Bedömningen ska också omfatta sådana konsekvenser för vilka man inte ännu känner till betydelsen och som därför kräver noggrannare utredning. Bedömningsprogrammet ska presentera en plan för hur bedömningsförfarandet utförs. [3 § i MKB-förordningen](#) föreskriver om bedömningsprogrammets innehåll. Den projektansvariga skickar bedömningsprogrammet till kontaktmyndigheten.

Efter hörande- och utlåtandeskedet ger kontaktmyndigheten ett utlåtande om bedömningsprogrammet till den projektansvariga, som ska beakta utlåtandet när miljökonsekvensbeskrivningen utarbetas. Syftet med utlåtandet är att vägleda den projektansvariga i utarbetandet av en konsekvensbeskrivning som uppfyller kraven i MKB-lagen. Kontaktmyndighetens utlåtande beaktar och sammanfattar utlåtandena och åsikterna om bedömningsprogrammet. Om projektet medför gränsöverskridande konsekvenser, beaktar kontaktmyndigheten även resultaten från internationellt hörande.

Den projektansvariga utreder miljökonsekvenserna för projektet samt alternativen för projektet utgående från bedömningsprogrammet och det utlåtande som kontaktmyndigheten har avgett om det, och sammanställer därefter en miljökonsekvensbedömning. Konsekvensbeskrivningen är en handling som utarbetas av den projektansvariga och som innehåller uppgifter om projektet och dess alternativ samt en enhetlig bedömning av de betydande miljökonsekvenser dessa kan antas medföra. Kraven på innehållet i konsekvensbeskrivningen regleras allmänt i [19 § i MKB-lagen](#) och en förteckning över bedömningsprogrammets innehåll finns i [4 § i MKB-förordningen](#). Beskrivningen redogör för förslag till åtgärder, med vilka identifierade betydande negativa miljökonsekvenser undviks, förebyggs, begränsas eller avlägsnas. Den innehåller också information om uppföljning, om jämförelser av alternativ samt om hur bedömningsförfarandet genomförs. Den projektansvariga överlämnar konsekvensbeskrivningen till kontaktmyndigheten.

Efter hörande- och utlåtandeskedet och efter att ha granskat MKB-beskrivningens tillräcklighet och kvalitet sammanställer kontaktmyndigheten en motiverad slutsats som innehåller kontaktmyndighetens motiverade slutsats om projektets betydande miljökonsekvenser. Slutsatsen är ett ställningstagande till den projektansvarigas förslag i och med att den anger huruvida kontaktmyndigheten instämmer i den projektansvarigas bedömning. Den motiverade slutsatsen innehåller ett sammandrag av övriga utlåtanden och åsikter om konsekvensbeskrivningen. Om projektet har gränsöverskridande konsekvenser ska kontaktmyndigheten också beakta resultaten från det internationella hörandet. Den projektansvariga bifogar konsekvensbeskrivningen och den motiverade slutsatsen till sina tillståndsansökningar.

Den projektansvarige svarar för kostnaderna för tillkännagivande, hörande och miljökonsekvensbedömning samt för översättningar som behövs för verkställande av de förpliktelser som är förknippade med bedömningen av gränsöverskridande konsekvenser. Kontaktmyndighetens utlåtande om bedömningsprogrammet och den motiverade slutsatsen är också avgiftsbelagda. Kostnadsansvaret regleras allmänt i [38 § i MKB-lagen](#). MKB-beslutet är avgiftsfritt.

Sammanslagning av MKB- och andra förfaranden

Sammanslagning av MKB-förfarandet och planen

Om både ett MKB-förfarande och ett separat planläggningsförfarande inleds på basis av projektet kan man genomföra förfarandena separat eller göra miljökonsekvensbedömningen i samband med planläggningen och samordna hörandena om MKB-förfarandet och projektplanläggningen.

Samordning av enbart hörandena kan enligt [22 § i MKB-lagen](#) genomföras när MKB-förfarandet och den plan som utarbetas för genomförandet av projektet är anhängiga samtidigt. Hörandena kan samordnas till exempel i projekt som inte lämpar sig för sammanslagning av förfaranden.

MKB-förfarandet kan också genomföras i ett gemensamt förfarande med en plan som utarbetas för projektet. I ett sådant fall tillämpas markanvändnings- och bygglagstiftningen på förfarandet. [Markanvändnings- och byggförordningen](#) innehåller närmare bestämmelser om gemensamt förfarande. Kommunen ansvarar för bedömningen av planens konsekvenser. MKB-förfarandet bedömer projektets miljökonsekvenser och bedömningen utförs av den projektansvariga.

Förfarandena kan sammanslås endast när det är fråga om planläggning av ett projekt som tillämpar MKB-förfarandet, där en plan eller en planändring utarbetas för att projektet i fråga ska kunna genomföras. Sammanläggningen kan göras på general- eller detaljplanenivå. En förutsättning för att sammanslå förfarandena är att kontaktmyndigheten och den myndighet som ansvarar för planläggningen kommer överens om saken (5 § i MKB-lagen). Den projektansvariga har initiativrätt i fråga om sammanslagna förfaranden. Kontaktmyndigheten är den instans som i första hand kontaktas för initiativ.

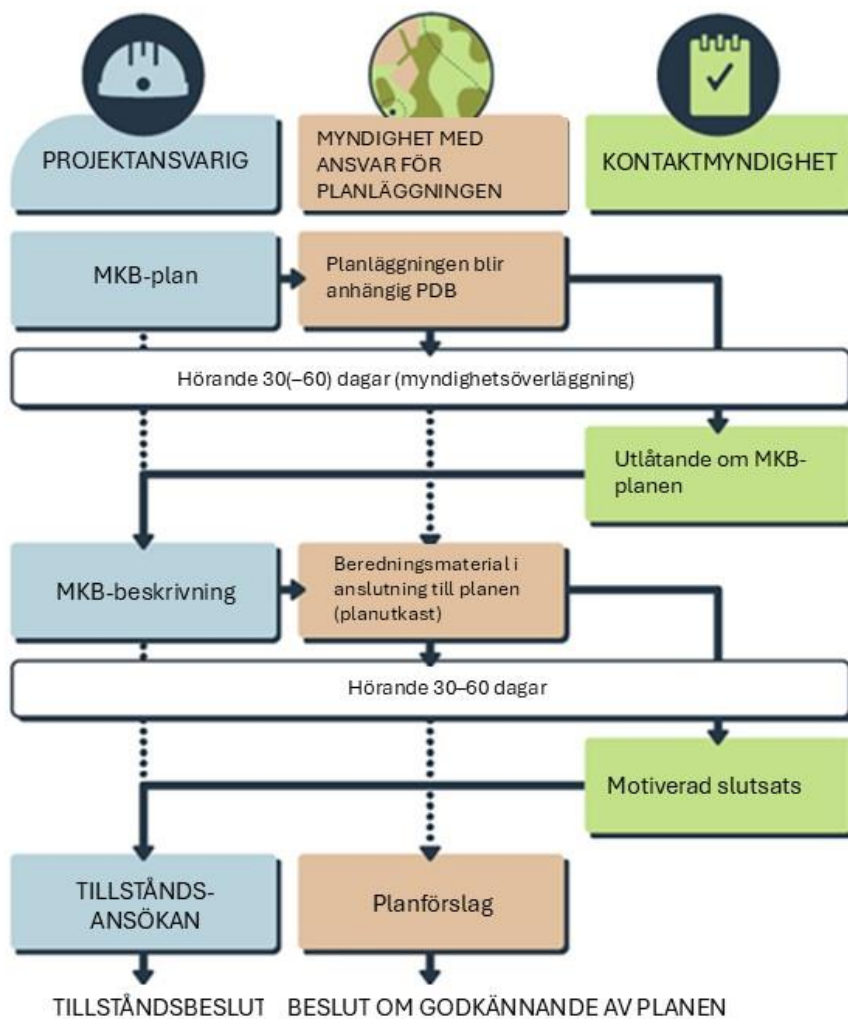

Bild 3. MKB-förfarande i samband med planläggning av projektet (källa: YVA-yhteyspisteviranomaisen tukiaineisto 6.4.2021)

När MKB-förfarandet sammanslås med planläggningen bedöms projektets miljökonsekvenser i samband med planläggningen av projektet. Den myndighet som ansvarar för planläggningen ansvarar för genomförandet av det sammanslagna förfarandet (MBL 9 § och MBF 30 a och 30 b §). MKB-kontaktmyndigheten ansvarar för att kontrollera att sakinhållet i miljökonsekvensbedömningen är tillräckligt. Till kontaktmyndighetens uppgifter hör att utarbeta ett utlåtande om planen för miljökonsekvensbedömningen (motsvarar bedömningsprogrammet enligt MKB-lagen) samt att ge kontaktmyndighetens motiverade slutsats. Den projektansvariga har samma uppgifter i det här förfarandet som i förfarandet enligt MKB-lagen.

Sammanslagning av MKB-förfarande och Natura-bedömning

MKB-förfarandet och Naturabedömningen enligt naturvårdslagen ska i regel sammanslås. (NVL 35 §). Skyldighet att utföra en Naturabedömning kan uppstå utifrån projektets egna konsekvenser eller av samverkan med övriga projekt och planer. Utgångspunkten för Naturabedömningen är att bedöma konsekvenserna för naturvärdena inom ett visst Natura 2000-område, och syftet är att ge de myndigheter som godkänner projektet eller fastställer planerna visshet om att genomförandet av dem inte har någon betydande negativ inverkan på integriteten i de områden som ingår i nätverket Natura 2000.

Att sammanslå Naturabedömningen med MKB-förfarandet minskar överlappande naturutredningar och påskyndar behandlingen, vilket kan vara av betydelse för den projektansvariga. Sammanslagningen kan främja förmedlingen av information till olika parter gällande naturkonsekvenserna, och i vissa fall även inhämtandet av information, eftersom en separat Naturabedömning inte omfattar lagstadgade förfaranden för deltagande. Även om man i första hand ska sammanslå bedömningarna kan de utföras separat i undantagsfall. Det kan till exempel vara nödvändigt om det inte går att utföra Naturabedömningen till fullo med de uppgifter om projektet som finns att tillgå i MKB-förfarandeskedet.

En sammanslagning av MKB-förfarandet och Naturabedömningen innebär att man i MKB-förfarandet gör en tillräckligt detaljerad konsekvensbedömning av naturvärdena i Natura 2000-områdena. Bedömningen av naturkonsekvenserna ska då uppfylla kraven i både MKB-lagen och naturvårdslagen.

Samordning av MKB-förfarandet och tillståndsförfaranden

Utredningsbehoven i projektets MKB-förfarande och tillståndsförfarande ska i regel samordnas för att undvika överlappande utredningar (MKB-lagen 4 §). Om MKB-förfarandet och ansökan om [miljötillstånd](#) enligt miljöskyddslagen är anhängiga samtidigt, kan höranden vid planläggningen och miljökonsekvensbedömning samordnas, om följande förutsättningar uppfylls (MKB-lagen 22 §, MSL 44 a §):

- Ansökan om miljötillstånd för projektet ska avgöras av den statliga miljötillståndsmyndigheten.
- Med tanke på projektets läge, omfattning och tekniska egenskaper finns det inte något annat genomförbart alternativ för projektet än det som anges i tillståndsansökan.

Ett s.k. nollalternativ i anslutning till bedömningsförfarandet betraktas inte som ett genomförbart alternativ. Samordning kommer sannolikt i fråga i samband med en ändring av befintlig verksamhet. För helt nya projekt tillämpas samordning endast i undantagsfall. Samordningen avtalas mellan kontaktmyndigheten och tillståndsmyndigheten på initiativ av den projektansvariga. Om en [tillståndsansökan enligt vattenlagen](#) och en sådan komplettering av en konsekvensbeskrivning enligt 27 § i MKB-lagen som gäller samma projekt är anhängiga samtidigt, kan tillståndsmyndigheten i samband med ett hörande om tillståndsansökan ordna ett hörande om konsekvensbeskrivningen. (VL 11 a, 27 § i MKB-lagen).

Läs mer

- [Förfarandet för miljökonsekvensbedömning av projekt \(MKB\)](#), Miljöministeriet (miljo.fi)
- [YVA-yhteyspisteviranomaisen tukiaineisto 6.4.2021](#), Miljöministeriet (miljo.fi)

Förfaranden enligt naturvårdslagen

I fråga om förfaranden i naturvårdslagen omfattar tillämpningsområdet för lagen om tillståndsförfaranden och vissa andra administrativa förfaranden i samband med produktionsanläggningar för förnybar energi (9/2023) Natura-bedömning (NVL 35 §), anmälningsförfarande som görs vid åtgärder som påverkar ett område som ingår i nätverket Natura 2000 (NVL 37 §), undantagsförfarande från förbudet mot att förstöra eller försämra naturtyper (NVL 66 §) och undantagsförfarande från bestämmelserna om artskydd (NVL 83 §). Utgångspunkten är dock att projekten planeras så att inga negativa naturkonsekvenser uppstår och så att man inte behöver vidta undantagsförfaranden. Detsamma gäller för Natura-områdena, det vill säga att man i första hand måste undvika försämring.

Naturabedömning enligt naturvårdslagen

[35 § i naturvårdslagen](#) föreskriver om Natura-bedömning. Enligt bestämmelsen får ett projekt eller en plan inte ensamt eller tillsammans med andra projekt avsevärt försämra de naturvärden som ligger till grund för att området har meddelats, föreslagits eller inkluderats till nätverket Natura 2000. Bedömningen ska utföras om projektet eller planen antingen ensamt eller tillsammans med andra projekt och planer sannolikt avsevärt försämrar naturvärdena i det område som föreslagits eller inkluderats i nätverket Natura 2000, för vars skydd området har införlivats eller avses bli införlivat i nätverket Natura 2000. Den myndighet som beviljar tillståndet eller godkänner planen för ett sådant område ska övervaka att bedömningen görs. Myndigheten ska begära utlåtande om bedömningen av NTM-centralen och av den som förvaltar naturskyddsområdet. Skyldigheten att bedöma konsekvenserna enligt naturvårdslagen uppstår om projektets konsekvenser:

- riktar sig till de naturvärden som ligger till grund för skyddet av Natura-området.
- försämrar naturvärdena.
- är av betydande kvalitet.
- kommer enligt förhandsbedömning att påverka naturvärdena.

Bedömningen ska alltid göras, såvida det inte av objektiva skäl är uteslutet att projekten eller planerna väsentligt skulle påverka syftet med att området skyddas, antingen enskilt eller i samverkan med andra projekt eller planer. Det gäller inte enbart verksamheter som riktar sig till Naturaområdet, utan också sådana projekt utanför området vars konsekvenser sträcker sig till Naturaområdet. Inom området får det emellertid förkomma verksamhet som förändrar naturen, förutsatt att den inte avsevärt försämrar Naturaområdets skyddsgrunder.

Bedömningsskyldigheten gäller de områden som nämns i statsrådets beslut och som man beslutat anmäla som SAC-områden och SPA-områden eller föreslagit till SCI-områden, eller som redan genom kommissionens beslut har införlivats i [nätverket Natura 2000](#). SAC-områdena är områden för med särskilda skyddsåtgärder enligt habitatdirektivet, SPA-områdena särskilda skyddsområden i enlighet med fågeldirektivet och SCI-områdena är förslag till områden med särskilda skyddsåtgärder. Utvärderingen omfattar även sådana områden för vilka kommissionen meddelat att den inleder förhandlingar om att införliva området i nätverket Natura 2000.

Läs mer

- [Natura 2000-områdena tryggar den biologiska mångfalden i Europa](#) (miljo.fi)
- [Naturinventeringar och naturkonsekvensbedömning](#) Finlands miljöcentrals rapporter 43/2023. Finlands miljöcentral (syke.fi)
- FCG 20.11.2019. [Halsuan tuulivoimapuisto. Luonnonsuojelulain 65 § Natura-arviointi](#)

Anmälan om åtgärd som avsevärt försämrar ett Natura 2000-område

Det är förbjudet att avsevärt försämra de naturvärden som ligger till grund för skyddet av ett område som hör till nätverket Natura 2000. Dessa naturvärden består antingen av vissa arter och deras livsmiljöer eller vissa naturtyper. Därför ska åtgärder som vidtas i ett Natura 2000-område eller i dess närhet enligt 37 § i naturvårdslagen anmälas till den regionala närings-, trafik- och miljöcentralen (NTM-centralen), om de kan leda till en sådan försämring av Natura 2000-området som avses i lagen. Anmälan behöver inte göras för en åtgärd som grundar sig på ett beslut eller tillstånd av en myndighet, eller som måste anmälas med stöd av annan lagstiftning.

Anmälningsskyldigheten gäller en åtgärd som genomförs på ett område inom [nätverket Natura 2000](#) eller i dess närhet, om åtgärden kan ha en betydande försvagande inverkan på de naturvärden som ligger till grund för skyddet av området inom nätverket Natura 2000. Med sådana naturvärden avses de naturtyper eller arter som ingår i skyddsmålen för det aktuella området inklusive deras livsmiljöer. Åtgärden kan ha en betydande negativ inverkan på Natura 2000-områdets skyddsvärden om åtgärden eller dess inverkan riktas direkt mot en art eller livsmiljö eller naturtyp som ligger till grund för skyddet av Natura-området. Då är det skäl att göra en anmälan.

NTM-centralens uppgift är att överväga om dessa konsekvenser är så betydande att det finns skäl att begränsa åtgärden. Exempelvis alla typer av grävning av mark eller sjö- eller havsbotten, röjning av växtlighet eller annan verksamhet som förändrar naturen i Natura 2000-området är sådana som bör anmälas till NTM-centralen. Däremot kräver verksamhet utanför Natura 2000-området sällan en anmälan.

Anmälan ska göras till NTM-centralen skriftligen senast 30 dygn innan åtgärden utförs. Anmälan kan göras i [e-tjänsten](#) eller genom att använda en färdig [blankett](#) och skicka den per e-post eller post. Anmälan anses vara inlämnad när den har anlänt till NTM-centralen. Anmälan kan också göras elektroniskt via [tjänsten Tillstånd och tillsyn](#).

Syftet med anmälan är att NTM-centralen vid behov kan hänvisa den som ansvarar för åtgärden att genomföra åtgärden på ett sätt som är säkert med tanke på naturvärdena. Om den planerade åtgärden skulle medföra konsekvenser som är förbjudna i lag, överväger NTM-centralen i vilken mån den behöver begränsas och ger vid behov ett beslut i ärendet. Anmälan ska göras 30 dygn innan åtgärden utförs. Åtgärden får genomföras efter att tidsfristen gått ut om inte NTM-centralen har begränsat den genom sitt beslut. Anmälan ska innehålla information om åtgärden, hur den genomförs och hur den påverkar Natura-områdets skyddsmål. Bestämmelser om innehållet i anmälan finns i [3 § i statsrådets förordning om naturvård \(1066/2023\)](#).

Med tanke på en smidig behandling av ärendet är det viktigt att anmälan innehåller tillräckligt exakt information om den planerade åtgärden. Det är särskilt viktigt att beskriva åtgärden detaljerat, samt dess omfattning och inriktning. Tidpunkten för åtgärderna och åtgärdernas varaktighet har också betydelse i synnerhet när man tar ställning till hur betydande de mot arterna riktade störningarna är.

Det är bra att bifoga en noggrannare karta över området, av vilken åtgärdens exakta plats och omfattning framgår. Om det t.ex. är fråga om byggande av en väg eller någon annan linje är det i allmänhet nödvändigt att ge en noggrannare utredning på en karta. Åtgärdens plats ska i regel anges med fastighetsbeteckningen och namnet på den kommun där fastigheten är belägen. I en situation där åtgärden riktar sig till eller påverkar flera fastigheter kan åtgärdens plats också anges med tillräcklig noggrannhet på kartan utan att det är nödvändigt att redogöra för fastigheterna på området. Då är det inte heller nödvändigt att uppge fastighetsägarnas kontaktuppgifter.

En beskrivning av den planerade åtgärdens konsekvenser förutsätter inte en detaljerad [Natura-bedömning](#) enligt 35 § i naturvårdslagen. Den som ansvarar för åtgärden anger i anmälan sin syn på åtgärdens konsekvenser utifrån sin egen sakkunskap med beaktande av åtgärdens art och sättet på vilket den utförs, samt åtgärdens placering i förhållande till Natura-området.

Läs mer

- [Anmälningsskyldighet för åtgärder som avsevärt försämrar ett Natura 2000-område](#). Miljöförvaltningen (miljo.fi)

Undantag från förbudet mot att förstöra eller försämra naturtyper

Närings-, trafik- och miljöcentralen kan enligt 66 § i naturvårdslagen bevilja undantag från förbudet mot att försämra skyddade och strikt skyddade naturtyper som anges i [64 §](#) och [65 §](#), om

- projektet i fråga inte avsevärt äventyrar syftet med att naturtypen i fråga skyddas
- projektet är av ytterst viktigt allmänt intresse och dess genomförande förhindras på grund av skyddet av naturtypen
- det inte finns något tekniskt och ekonomiskt genomförbart alternativ till projektet eller planen.

Vid ansökan om undantagstillstånd ska det finnas information om projektets konsekvenser och alternativa lösningar som syftar till en så oskadlig lösning som möjligt. Undantagstillstånd kan ansökas via [Regionförvaltningens](#)

[e-tjänst](#). På NTM-centralens webbplats [Undantagslov enligt naturvårdslagen](#) finns fler anvisningar. Tillstånd till undantag beviljas för viss tid och gäller i högst tio år. Om projektet övergår till en annan aktör, ansöks om överföring av undantag från förbudet att försämra en naturtyp till en annan aktör hos närings-, trafik- och miljöcentralen (NVL 66 §).

Undantag från bestämmelserna om artskydd

Alla däggdjur, fåglar, kräddjur och groddjur som förekommer naturligt i Finland är fridlysta med stöd av 69 § i [naturvårdslagen](#), med undantag av vilt och icke fredade djur som så som avses i 5 § i [jaktlagen](#) (615/1993). Om fridlysning av dessa arter stadgas i jaktlagen. Övriga djurarter som fridlysts med stöd av naturvårdslagen räknas upp i bilaga 1 till [statsrådets förordning om naturvård \(1066/2023\)](#). Fridlysningen av växtarter regleras i 74 § i naturvårdslagen. De fridlysta växtarterna listas i bilagorna 3–5 till statsrådets förordning om naturvård. Bestämmelser om arter som kräver särskilt skydd finns i 77 § i naturvårdslagen och förteckningen över arterna finns i bilaga 6 till statsrådets förordning om naturvård.

Det är förbjudet att avsiktligt döda eller fånga fridlysta djur, samt att omhänderta, flytta eller på annat sätt skada deras bon, ägg eller andra utvecklingsstadier samt att avsiktligt störa djuren. Märkta boträd för fridlysta fåglar och boträd som upprepade gånger använts av stora rovfåglar är fridlysta. Det är förbjudet att plocka eller på annat sätt förstöra fridlysta växter eller delar av dem. (NVL 70 §).

De ifrågavarande fridlysningsbestämmelserna hindrar dock inte att området används för jord- och skogsbruk eller byggnadsverksamhet eller att en byggnad eller anordning används ändamålsenligt. Då ska man dock sträva efter att undvika att skada eller störa fridlysta arter, om det är möjligt utan betydande tilläggskostnader. Det ovan nämnda gäller inte fridlysta fåglar eller arter i [bilaga IV till habitatdirektivet](#). (NVL 82 §).

Vissa arter är fridlysta med stöd av naturvårdslagen. Enligt 78 § i naturvårdslagen förutsätter djurarterna i bilaga IV a till habitatdirektivet och växtarterna i bilaga IV b strikt skydd. Bestämmelser om de arter i Finland som kräver strikt skydd finns i [statsrådets förordning om naturvård](#). (NVL 78 §)

Enligt 83 § i naturvårdslagen kan undantag från fridlysningsbestämmelserna för djur- och växtarter som nämns i bilaga IV till habitatdirektivet och arter som förekommer vilda i Finland beviljas endast på strikt fastställda grunder som framgår av 83 § i naturvårdslagen. De undantagsgrunder som avses i 83 § i naturvårdslagen tillämpas på boträd, växtarter, förekomst-, föröknings- och rastplatser för stora rovfåglar (NVL 70 §, 73–74 § och 77–79 §). Undantag kan beviljas om:

- det inte finns någon annan tillfredsställande lösning, och
- undantaget försvårar inte upprätthållandet av en gynnsam bevarandestatus hos bestånden av de berörda arterna i deras naturliga utbredningsområde, och om
- undantaget grundar sig på någon av följande orsaker
 - a) skydd av vilda djur och växter och bevarande av livsmiljöer;
 - b) förebyggande av särskilt betydande skador på gröda, boskap, skog, fiske, vatten och andra typer av egendom;
 - c) hänsyn till allmän hälsa och säkerhet, eller andra tvingande orsaker som har ett allt överskuggande allmänintresse, inbegripet orsaker av social eller ekonomisk karaktär och betydelsefulla positiva konsekvenser för miljön;
 - d) forsknings- och utbildningsändamål, återinplantering och återinförsel av dessa arter och för den uppfödning som krävs för detta, inbegripet artificiell förökning av växter.
 - e) att under strängt kontrollerade förhållanden selektivt och i begränsad omfattning tillåta insamling och förvaring av vissa exemplar av de arter som finns förtecknade i bilaga 4 i en begränsad mängd som fastställs av de behöriga nationella myndigheterna.

Undantagstillstånd för att störa, fånga eller döda fåglar behandlas av NTM-centralen i Egentliga Finland. Undantagstillståndet kan sökas via [Regionförvaltningens e-tjänst](#) eller genom att lämna in en fritt formulerad ansökan till [registratorskontoret](#) vid NTM-centralen i Egentliga Finland. Om ansökan om undantag gäller växter eller andra djur än fåglar, behandlas ansökan av den NTM-central inom vars område åtgärden planeras att genomföras. En fritt formulerad ansökan lämnas in till registratorskontoret vid den regionala NTM-centralen i fråga.

Om ansökan om undantag som gäller växter eller andra djur än fåglar gäller hela landet, behandlas ansökan av miljöministeriet. Ansökan lämnas in till [miljöministeriets registratorskontor](#). Den sökande kan också inleda ett förfarande enligt 83 § i naturvårdslagen via [tjänsten Tillstånd och övervakning](#).

Läs mer

- [Tillstånd att avvika från arternas fridlysningsstadganden](#). Miljöförvaltningen (miljo.fi)
- [Tillstånd att avvika från förbudet att förändra en naturtyp](#). Miljöförvaltningen (miljo.fi)
- [Presentation av arterna \(exkl. fladdermöss\) i bilaga IV till EU:s habitatdirektiv](#) Statsrådet (valtioneuvosto.fi)

Frivillig ekologisk kompensation

Ekologisk kompensation innebär att man gottgör för försämringar som orsakats arter och naturtyper genom att förbättra deras status på annat håll. Försämringar ska i första hand undvikas och minimeras. Vid ekologisk kompensation kan aktören kompensera för de försämringar som orsakats naturtypen eller arten på två sätt, genom kompensationsåtgärder eller genom skyddskompensation. (NVL 3 § och 98 §)

Med kompensationsåtgärder återställs ett område vars naturvärden har försämrats i riktning mot det tillstånd som eftersträvas med tanke på den biologiska mångfalden. Genom åtgärderna kan man öka arealen för naturtypen eller artens livsmiljö. Till exempel kan en kompensationsåtgärd vara att täppa till diken på en dikad myr. Skyddskompensation avser permanent skydd av en förekomst och med den uppnås ett bättre ekologiskt resultat än med kompensationsåtgärder. (NVL 99–100 §)

En försämring av en hotad naturtyp eller av en hotad arts livsmiljö ska kompenseras till samma naturtyp eller samma arts livsmiljö. Om detta inte är möjligt, ska försämringen kompenseras genom åtgärder som riktas till en motsvarande art eller naturtyp. Mer information om kriterierna för kompensation finns i [miljöministeriets förordning om frivillig ekologisk kompensation](#) (933/2023). (NVL 101 §)

Markägaren kan producera naturvärden för den ekologiska kompensationen som en föregripande kompensation. Då är det inte ännu känt vad som kompenseras med kompensationen. I framtiden kan markägaren sälja de producerade naturvärdena till en person som använder dem för att kompensera en försämring av naturvärdena. Markägaren utarbetar eller låter göra en kompensationsplan för produktionen av naturvärden. Planen ska innehålla uppgifter om naturvärdena i det område som använts för kompensationen, före kompensationsåtgärderna samt de kompensationsåtgärder som ska vidtas, tidtabellen för dem och vem som genomför dem. (NVL 103 §) Mer information om innehållet i kompensationsplanen finns i 103 § i naturvårdslagen och i miljöministeriets förordning om frivillig ekologisk kompensation (6 §).

Närings-, trafik- och miljöcentralen (NTM-centralen) ger ett utlåtande om kompensationsplanen innan de kompensationsåtgärderna genomförs. Utlåtandet delges kommunen och landskapsförbundet i kompensationsområdet. (NVL 103 §) Utlåtandet kan begäras via [Regionförvaltningens e-tjänst](#). Efter att de kompenserande åtgärderna har genomförts ger NTM-centralen ett utlåtande om naturvärdenas mängd och kvalitet. I fråga om skyddskompensation ges utlåtandet redan efter kompensationsplanen. (Syke, 2024, 205.)

Om markägaren så önskar publiceras uppgifterna om de producerade naturvärdena i [kompensationsregistret](#), där den som orsakar försämringen av naturvärdena kan söka kompensationer för naturvärden som andra producerat. Markägaren kan sälja de producerade naturvärdena till en person som använder dem för att kompensera en försämring av naturvärdena. Den som orsakar försämringen av naturvärdena betalar ersättningen till den som producerar naturvärdena antingen som en engångsersättning eller som en årlig ersättning, om kontinuerliga skötselåtgärder vidtas på arealen. Den som producerar naturvärdena och den som försvagar naturvärdena avtalar sinsemellan om avgiftens storlek. (Syke, 2024, 205–207.)

Den som orsakar försämringen ansöker hos närings-, trafik- och miljöcentralen om ett beslut om huruvida kompensationen ersätter försämringen. I ansökan anges uppgifter om naturvärdena i det område som ska försämrars före försämringarna och en bedömning av hurdana försämringar av naturvärdena det är fråga om. I ansökan presenteras uppgifter om naturvärden som produceras med hjälp av kompensationsåtgärder eller skyddskompensation. Om ansökan uppfyller kraven i 99–101 § i naturvårdslagen godkänner NTM-centralen ansökan. När de producerade naturvärdena används för kompensation fattar NTM-centralen beslut om förbud mot att förstöra eller försämra kompensationsområdet.

Läs mer

- [Produktion av naturvärden](#). Miljöministeriet (ymparisto.fi)

Förfaranden enligt miljöskyddslagen

Miljötillstånd

Verksamhet som medför risk för förorening av miljön kräver tillstånd enligt [miljöskyddslagen](#) (527/2014). Miljötillståndet kan innehålla bestämmelser om bl.a. verksamhetens omfattning, utsläpp och minskningen av dem. En förutsättning för att tillstånd kan beviljas är bl.a. att verksamheten inte får medföra olägenhet för hälsan eller betydande förorening av miljön eller risk för detta. Miljötillstånd söks hos de tillståndsmyndigheter som anges i miljöskyddslagen och [statsrådets förordning om miljöskydd](#) (713/2014), dvs. regionförvaltningsverken eller de kommunala miljöförvaltningsmyndigheterna.

Tillståndsansökan skickas i första hand elektroniskt till tillståndsmyndigheten. Den sökande kan inleda ärendet via den [elektroniska tjänsten](#) Tillstånd och tillsyn. Tillståndsansökan kan också lämnas in till regionförvaltningsverket via [Regionförvaltningens e-tjänst](#). Systemen handleder sökanden i att fylla i de nödvändiga uppgifterna. Vid behov kan en fysisk person i egenskap av verksamhetsutövare göra en tillståndsansökan med tillhörande bilagor även i pappersform. Miljöförvaltningens gemensamma tillståndsblanketter finns på webbplatsen [miljo.fi](#).

Innehållet i ansökan regleras i 39 § i miljöskyddslagen och 3 § i miljöskyddsförordningen. De uppgifter som ska fogas till ansökan anges i MSF 4 §. Om verksamheten gäller återvinning eller bortskaffande av avfall, ska en utredning bifogas tillståndsansökan. Innehållet i utredningen regleras i 6 § i miljöskyddsförordningen. Om anläggningen eller verksamheten orsakar utsläpp i vattendrag, regleras det obligatoriska innehållet i tillståndsansökan i MSF 5 §. De tilläggsuppgifter som behövs till tillståndsansökan om verksamheten ska placeras i ett grundvattenområde som lämpar sig för vattenförsörjning anges i MSF 7 §.

Enligt 48 § i miljöskyddslagen ska miljötillstånd beviljas om verksamheten uppfyller kraven i miljöskyddslagen och [avfallslagen](#) samt i de bestämmelser som utfärdats med stöd av dem. Tillståndsmyndigheten ska undersöka förutsättningarna för beviljande av miljötillstånd och beakta utlåtandena och anmärkningarna och åsikterna i ärendet. Tillståndsmyndigheten ska även i övrigt beakta vad som föreskrivs för att trygga allmänna och enskilda intressen. När ett tillståndsärende avgörs ska bestämmelserna i naturvårdslagen och bestämmelserna som utfärdats med stöd av den iakttas. En tillståndsansökan som gäller väsentlig ändring av verksamheten ska avgöras så att prövningen omfattar de delar av verksamheten som den väsentliga förändringen kan påverka och de konsekvenser och risker för miljön som ändringen kan medföra.

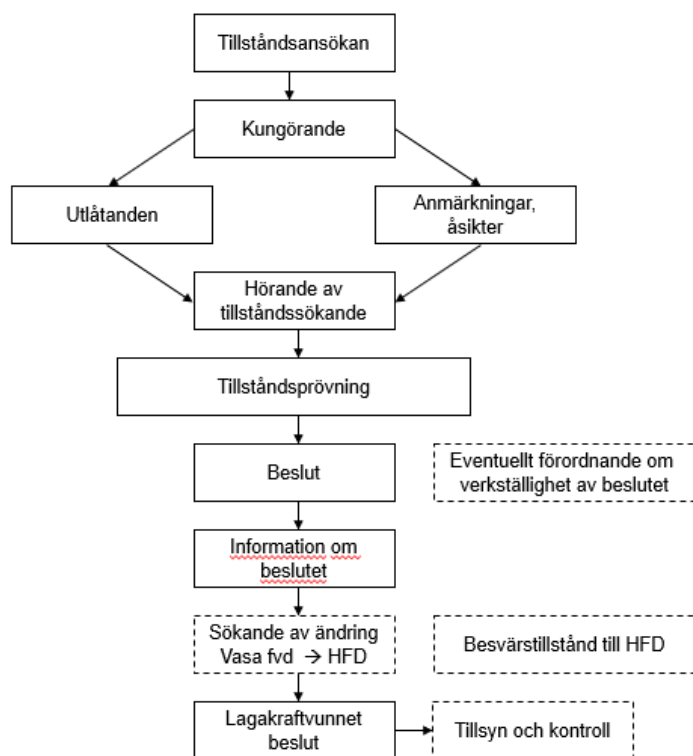

Bild 4. Skeden i miljötillståndsbehandlingen. (miljo.fi)

Miljötillståndet ska ange de nödvändiga villkoren. När villkoren för tillståndet meddelas ska man beakta verksamhetens karaktär, egenskaperna hos det område där verksamheten har inverkan, verksamhetens inverkan på miljön som helhet, betydelsen av de åtgärder som är avsedda att förebygga förorening för miljön som helhet, samt de tekniska och ekonomiska möjligheterna att genomföra dessa åtgärder. Tillståndsvillkoren som gäller utsläppsgränsvärden samt förebyggande och begränsning av utsläpp ska grunda sig på bästa tillgängliga teknik. Tillståndsvillkoren får dock inte ålägga tillståndsinnehavaren att endast använda en viss teknik. Dessutom ska man vid behov beakta effektiviteten i energi- och materialanvändningen samt beredskapen att förebygga olyckor och begränsa deras följder. Direktivanläggningarnas tillståndsprövning regleras här till i 7 kap. i miljöskyddslagen.

Miljötillstånd beviljas i första hand tills vidare. Men tillståndet kan också vara tidsbundet. Tillståndsmyndigheten kan på begäran av den som ansöker om tillståndet, på de grunder som anges i 199 § i miljöskyddslagen, i tillståndsbeslutet bestämma att verksamheten trots sökande om ändring kan inledas med iakttagande av tillståndsbeslutet, om sökanden ställer en godtagbar säkerhet. 59–61 § i miljöskyddslagen föreskriver om säkerheter för avfallshanteringsverksamhet.

Om projektet behöver miljötillstånd och andra miljörelaterade tillstånd är kopplade till projektet, kan sökanden begära att tillståndshandläggaren (RFV eller den kommunala miljöförvaltningsmyndigheten) samordnar tillståndsförfarandena i enlighet med [ag om samordning av vissa miljörelaterade tillståndsförfaranden](#) (764/2019). Gå till [miljo.fi](#) för mer information. I 31 § i miljöskyddslagen föreskrivs det om försöksverksamhet i anslutning till nya projekt och i 119 § om den anmälan som krävs för ändamålet.

Läs mer

- [Miljötillstånd](#). Miljöministeriet (ymparisto.fi)

Registrering av verksamhet

Registreringsanmälan för registrering av verksamheten regleras i [116 § i miljöskyddslagen](#) och i fråga om medelstora energiproduktionsanläggningar även i [PIPO-förordningen](#). De funktioner som ska registreras anges i bilaga 2 till lagen, såsom energiproduktionsanläggningar vars bränsleeffekt är minst 1 men under 50 MW och där bränsleeffekten för varje energiproducerande enhet som använder fast bränsle är mindre än 20 MW; vid fastställandet av en energiproduktionsanläggningens bränsleeffekt räknas alla energiproduktionsenheter på minst 1 MW men under 50 MW ihop inom anläggningens område. Miljötillstånd krävs dock för registreringspliktig verksamhet om:

- Verksamheten är en del av verksamheten vid en direktivanläggning.
- Verksamheten kan orsaka förorening av vattendrag och den är inte tillståndspliktig enligt vattenlagen.
- Avledningen av avloppsvatten från verksamheten kan orsaka förorening av ett dike, en källa eller en rännil.
- Verksamheten kan orsaka en granne oskäligen belastning enligt 17 § i grannelagen.
- Verksamheten placeras i ett viktigt grundvattenområde eller annat grundvattenområde som är lämpligt för vattenförsörjning (mer information i MSL 30 §).

Registreringsanmälan ska göras till den kommunala miljöförvaltningsmyndigheten senast 30 dagar innan verksamheten inleds. En registreringsanmälan om en distributionsstation för flytande bränsle vars bränslecisterner har en total volym på minst 10 m³ ska göras senast 60 dagar innan verksamheten inleds. Innehållet i registreringsanmälan regleras i MSL 117 §. Anmälan ska innehålla för de uppgifter om verksamhetsutövaren, verksamheten och dess läge samt dess verkningar, som behövs för registreringen. Närmare krav på registreringsanmälan för medelstora energiproduktionsanläggningar föreskrivs i 4 § i PIPO-förordningen.

Anmälningsblanketter och anvisningar för medelstora energiproduktionsanläggningar finns på webbplatsen [miljo.fi](#). Den sökande kan också inleda ärendet via tjänsten [Tillstånd och tillsyn](#). Om registreringsanmälan är bristfällig, ska den kommunala miljöförvaltningsmyndigheten be att verksamhetsutövaren kompletterar den. Då räknas tidsfristerna för registreringen från den dag då registreringsanmälan uppfyller de föreskrivna kraven.

Registreringen är till sin natur en registreringsåtgärd utan meddelande av administrativa beslut eller föreskrifter. Den kommunala miljöförvaltningsmyndigheten ska registrera verksamheten inom den tid som anges ovan. Verksamheten kan inledas när den har registrerats. Myndigheten ska utan dröjsmål underrätta verksamhetsutövaren om registreringen av verksamheten.

Efter registreringen inspekterar tillsynsmyndigheten objektet i enlighet med tillsynsprogrammet och övervakar att verksamheten överensstämmer med registreringen och förordningen. Inspektionsbesöken är avgiftsbelagda och avgiftens storlek bestäms enligt taxan i kommunen.

Läs mer

- [Medelstora energiproduktionsanläggningar](#). Miljöministeriet (ymparisto.fi)
- [Registreringsförfarande](#). Miljöministeriet (ymparisto.fi)

Förfaranden enligt vattenlagen

Vattentillstånd

[Vattenlagen](#) (587/2011, VL) anger tillståndsärenden för vattenhushållningsprojekt. Regionförvaltningsverket agerar tillståndsmyndighet enligt vattenlagen. (VL 1 kap. 7 § 1 mom.). Bestämmelser om ansökningsförfarandet enligt vattenlagen finns i 11 kap. i lagen samt i [statsrådets förordning om vattenhushållningsärenden](#) (1560/2011, VF).

Enligt vattenlagen krävs tillstånd om projektet kan ändra vattendragets läge, djup, vattenstånd eller vattenföring, strand eller vattenmiljö eller grundvattnets kvalitet eller mängd, och denna ändring medför konsekvenser enligt VL 3 kap. 2 §. Sådana är bl.a. skadliga förändringar i naturen, försämring av vattendragets tillstånd, fara för hälsa eller skada eller olägenhet för fisket, fiskbestånden eller sjötrafiken. Vattentillstånd krävs också om förändringen avsevärt minskar naturskönheten, trivseln eller kulturvärdena i omgivningen eller vattendragets lämplighet för rekreatiönsändamål.

Dessutom behövs vattentillstånd enligt VL 3 kap. 3 § oberoende av ovan nämnda följder alltid om projektet gäller t.ex. byggande av ett vattenkraftverk, stängning eller inskränkning av en kungsådra samt utplacering av anordningar eller andra hinder som försvårar användningen av en farled. Förutom dessa behövs tillstånd för anläggande av en kraftledning under en allmän farled eller en kungsådra eller muddring av ett vattenområde när mängden muddermassa överstiger 500 kubikmeter.

Tillståndsansökan skickas i första hand elektroniskt till tillståndsmyndigheten. Tillståndet kan lämnas in via [Regionförvaltningens e-tjänst](#). Den sökande kan också inleda ärendet via tjänsten [Tillstånd och tillsyn](#). Vid behov kan en fysisk person i egenskap av verksamhetsutövare göra en tillståndsansökan med tillhörande bilagor även i pappersform. Innehållet i en tillståndsansökan anges i 11 kap. 3 § i vattenlagen, de grundläggande uppgifterna i tillståndsansökan beskrivs i 1 § i förordningen om vattenhushållningsärenden. I 2 § i förordningen om vattenhushållningsärenden finns dessutom en förteckning över de utredningar som ska läggas fram i ansökan.

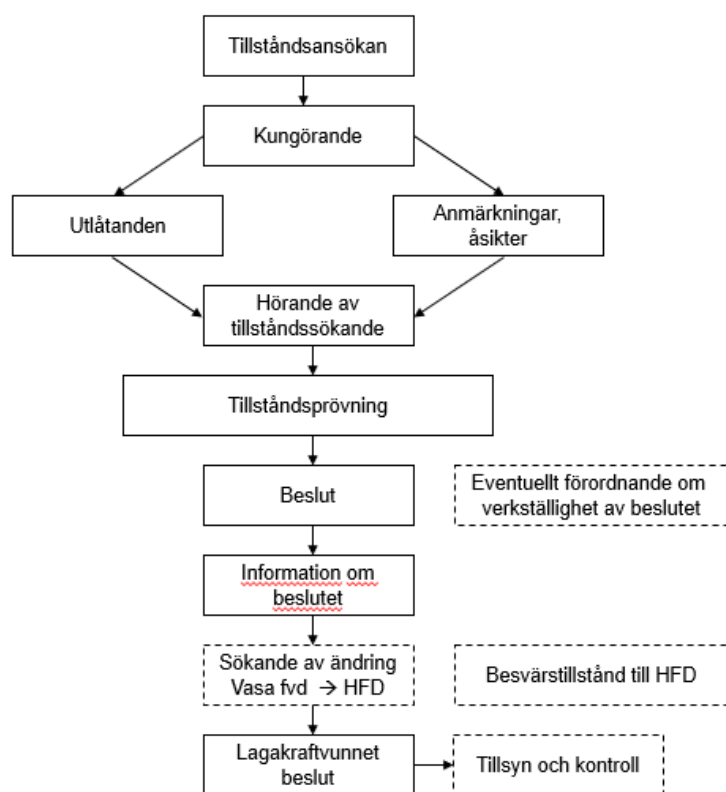

Bild 5. Skeden i tillståndsbehandlingen enligt vattenlagen (miljo.fi)

Nyttjanderätten enligt 2 kap. 12–14 § i vattenlagen hör samman med tillståndet och är en förutsättning för att tillståndet kan beviljas. Beviljande av tillstånd enligt vattenlagen förutsätter att: sökanden har befintlig nyttjanderätt till de områden som behövs i projektet, den nyttjanderätt som behövs kan stiftas i samband med att tillståndet beviljas, alternativt kan sökanden lägga fram en tillförlitlig utredning om hur nyttjanderätten förvärfas.

Den sökande kan äga ett projektområde eller ingå ett nyttjanderättsavtal med områdets ägare. Vid behov kan sökanden begära nyttjanderätt i samband med ansökan om tillstånd. Om sökanden har för avsikt att förvärva nyttjanderätt till områdena genom något annat förfarande (t.ex. inlösningstillstånd enligt inlösningslagen), kan tillstånd enligt vattenlagen beviljas villkorligt. Det lättaste är att på förhand förvärva områdena frivilligt, dvs. genom fastighetsköp, hyresavtal för fastigheten eller genom att ingå ett permanent nyttjanderättsavtal för områdena.

Ibland behövs dessutom undersökningstillstånd enligt vattenlagen i projektets planeringsskede. (VL 18 kap. 7 §), som innebär rätt att utreda ett annat områdes lämplighet för projektet. Behovet av undersökningstillstånd är mycket sällsynt. I regel kan de nödvändiga områdesundersökningarna genomföras antingen med allmänna nyttjanderätter eller genom avtal med områdenas ägare. Om projektet behöver ett miljö- eller vattentillstånd och projektet är kopplat till andra miljörelaterade tillstånd, kan sökanden begära att tillståndets handläggare (RFV eller den kommunala miljöförhållningsmyndigheten) samordnar tillståndsförfarandena i enlighet med [lagen om samordning av vissa miljörelaterade tillståndsförfaranden](#). Gå till [miljo.fi](#) för mer information.

Läs mer

- [Handbok gällande mindre vattendrag – Identifiering av och lagstiftning om mindre vattendrag](#). Finlands miljöcentrals rapporter
- [Vattenhushållningstillstånd](#). Regionförvaltningsverket (Suomi.fi)
- [Vattentillstånd och anmälningar](#). Miljöministeriet (ymparisto.fi)

Undantag från skyddet av vattennaturtyper

2 kap. 11 § i vattenlagen förbjuder äventyrande av naturtillståndet i små vattendrag. Skyddsobjektet är flador i naturtillstånd på högst tio hektar, glosjöar och källor samt rännilar utanför landskapet Lappland eller tjärnar och sjöar på högst en hektar.

Regionförvaltningsverket kan i enskilda fall bevilja undantag från förbudet, om målen för skyddet av vattennaturtyperna inte avsevärt äventyras. Bedömningen av förutsättningarna för beviljande av undantag grundar sig på en naturvetenskaplig bedömning från fall till fall. Den sökande ansvarar för att inhämta och lämna in de uppgifter som behövs för behandlingen av ansökan.

Ansökan om undantag görs hos regionförvaltningsverket antingen i samband med tillståndsansökan eller separat. Ansökan kan lämnas in via [Regionförvaltningens e-tjänst](#). Den sökande kan också inleda ärendet via tjänsten [Tillstånd och tillsyn](#).

Läs mer

- [Undantag från skyddande av vissa naturtyper](#). Regionförvaltningsverket (Suomi.fi)

Anmälan om placering av ledning på annans vattenområde

[Enligt 2 kap. 5 a § i vattenlagen](#) har den projektansvariga med stöd av lagen rätt att placera en vatten-, avlopps- och kraftledning eller telekommunikationskabel eller någon annan ledning med motsvarande verkan på någon annans vattenområde. En annan ledning kan till exempel vara ett naturgasrör eller ett fjärrvärmerör.

Bestämmelsen gäller kungsådror (bl.a. älvar, trånga leder, sund) och bäckar. I övriga vattenområden grundar sig rätten att placera ledningen eller röret på ett avtal mellan parterna eller på ett myndighetsbeslut. Underskridning av allmänfarleder är vattenhushållningsprojekt som alltid är tillståndspliktiga. Även placering av ledningar/kablar i en allmän farled eller flottled förutsätter ansökan om tillstånd enligt vattenlagen. Rätt att placera ledningen föreligger inte, om det krävs ett [vattentillstånd](#) för projektet, placeringen av ledningen bestäms med stöd av [miljöskyddslagen](#) eller placeringen av ledningen medför större än ringa olägenhet för områdets ägare.

Den projektansvariga ska meddela vattenområdets ägare och den regionala NTM-centralen om placeringen minst 60 dygn innan åtgärden vidtas (VL 2 kap., 5 a och 15 §). Anmälan kan göras med NTM-centralens [anmälningsblankett](#) Anmälan om underskridning av vattendrag. Anmälan till NTM-centralen regleras i kap. 2 15 § i vattenlagen. I [statsrådets förordning om vissa ledningar som placeras på ett vattenområde](#) (146/2018) föreskrivs om innehållet i den anmälan som ska göras till NTM-centralen, om kraven på val av placeringsplats för ledningen, om hur projektet ska genomföras och om meddelande om att projektet slutförts.

Läs mer

- [Tillståndsplikt för mindre vattenbyggnadsarbeten](#). Vatten.fi (vesi.fi)
- [Anmälan om underskridning av vattendrag](#). Suomi.fi (suomi.fi)

Förfaranden enligt inlösningslagen

Undersökningstillstånd

[Tillstånd för undersökning enligt lagen om inlösen av fast egendom och särskilda rättigheter](#) (603/1977, lagen om inlösen) hänför sig till inlösen av områden som behövs för projekt för förnybar energi, i praktiken till inlösen i anslutning till ledningsprojekt. Om områdena måste förvärvas genom inlösen behövs [inlösningsstillstånd](#). Om det innan inlösningsstillståndet ansöks är nödvändigt att utföra terrängundersökningar på projektområdet för att planera projektet och utreda behovet av inlösen, ska undersökningstillstånd sökas för detta ändamål. Undersökningstillstånd behövs inte om undersökningsåtgärderna kan genomföras med stöd av allemansrätten eller genom överenskommelse med markägarna. Undersökningstillstånd behövs för till exempel kraftledningsprojekt för att bestämma den exakta platsen för kraftledningen och särskilt för att bestämma placeringen för stolparna. För detta ändamål utförs med stöd av undersökningstillståndet bl.a. undersökningar av terrängens bärighet och utmärkning av den planerade kraftledningens mittlinje i terrängen.

Undersökningstillståndet beviljas av Lantmäteriverket på ansökan. Förutsättningen för detta är att projektet tillgodoser ett allmänt behov och att det därmed kan beviljas inlösningsstillstånd. Undersökningstillståndet är tidsbegränsat och kan beviljas för högst tre år. [Anvisningar för ansökan om tillståndet](#) finns i tjänsten suomi.fi.

När man ansöker om undersökningstillstånd ska man förete en utredning utifrån vilken behovet av ett tillstånd och uppfyllandet av tillståndsvillkoren kan bedömas. Till ansökan ska fogas en karta av vilken området för undersökningen framgår. I ledningsprojekt kan det område som undersöks också anges med ett streck på kartan, varvid man preciserar bredden på det område på vardera sidan om linjen som undersökningen kommer att genomföras på. Om det finns flera möjliga platser för ett projekt, såsom en kraftledning, kan undersökningstillstånd beviljas för att undersöka alla alternativ. Av ansökan ska också framgå vilka undersökningsåtgärder man vill genomföra i området samt för hur lång tid man ansöker om undersökningstillstånd.

Inlösningsstillstånd

Utgångspunkten är att inlösningsstillstånd behövs av statsrådet. I mindre betydande projekt kan Lantmäteriverket bevilja inlösningsstillstånd. Tillstånd behövs inte om en lagakraftvunnen plan, såsom en detaljplan, möjliggör inlösen. Grundförutsättningen för att få inlösningsstillstånd är att projektet tillgodoser ett allmänt behov.

Statsrådet har allmän behörighet i inlösningsstillståndsärenden, dvs. det kan bevilja inlösningsstillstånd i alla slags fall. Lantmäteriverkets behörighet är begränsad. Den kan bevilja inlösningsstillstånd endast i fall där inlösen gäller s.k. ledningsprojekt (kraftledningar, naturgasledningar, vatten- och avloppsledningar osv.). Lantmäteriverket kan bevilja inlösningsstillstånd endast om ingen markägare motsätter sig projektet eller om projektet är mindre viktigt med tanke på allmänna och enskilda intressen. Lantmäteriverket kan vid behandlingen av ett tillstånd konstatera att det inte har behörighet i ärendet. Då överförs ansökan till arbets- och näringsministeriet för avgörande av statsrådet. Om det före inlösningsstillståndet är nödvändigt att göra terrängundersökningar på projektområdet för att planera projektet och utreda behovet av inlösen, ska [undersökningstillstånd](#) sökas hos Lantmäteriverket för detta ändamål.

Oberoende av om inlösningstillståndet beviljas av statsrådet eller Lantmäteriverket inleds efter det beviljade inlösningstillståndet en inlösningsförrättning som utförs av Lantmäteriverket. I inlösningsförrättningen stiftas och fastställs de nyttjanderätter/äganderätter som beviljats i inlösningstillståndet i terrängen. Samtidigt får inlösaren rätt att ta områdena i sin besittning och de ersättningar som ska betalas till markägarna för inlösningen fastställs.

En ansökan som är avsedd för statsrådet lämnas till [arbets- och näringsministeriet](#), som bereder inlösningstillståndsärendena för statsrådet. [Anvisningar för ansökan om inlösningstillstånd](#) som är avsedda för Lantmäteriverket finns i tjänsten suomi.fi.

Vid Lantmäteriverket är skedena i tillståndsbehandlingen följande:

- Ansökan lämnas in till Lantmäteriverket och granskas. Vid behov ombeds sökanden komplettera ansökan eller bilagorna.
- Lantmäteriverket hör markägare och innehavare, dvs. parter samt myndigheter skriftligen enligt 8 § 2 mom. i inlösningslagen.
 - Om en part skriftligen har samtyckt till inlösen, ska parten inte höras. Likaså om hörandet har skett på förhand genom ett samrådsmöte enligt 9 § 4 mom. i inlösningslagen, genomförs hörandet inte i detta skede.
 - Om sökanden redan har fått ett utlåtande av de myndigheter som avses i 8 § 2 mom. i inlösningslagen, ska utlåtanden inte begäras på nytt, om det inte föreligger särskilda skäl för att begära ett nytt myndighetsutlåtande i ärendet.
- Beslutsfattande
 - När parterna och myndigheterna har hörts på behörigt sätt avgör Lantmäteriverket ärendet.
- Anhängiggörande av inlösningsförrättning
 - När inlösningstillståndet har beviljats anhängiggörs med stöd av tillståndet genast en inlösningsförrättning och för förrättningen förordnas en förrättningsingenjör, som kan kontaktas i ärenden som gäller inlösningsförrättningen.
- Delgivning av beslut
 - När inlösningstillstånd har beviljats, skickas tillståndet till alla parter.
 - Besvärstiden för beslutet börjar för varje part från den tidpunkt då beslutet bevisligen har delgivits parten.
- Eventuella besvär hos förvaltningsdomstolen och högsta förvaltningsdomstolen
 - Besvär mot beslut om inlösningstillstånd kan anföras hos förvaltningsdomstolen och vidare hos högsta förvaltningsdomstolen om högsta förvaltningsdomstolen beviljar besvärstillstånd.

När man ansöker om inlösningstillstånd ska man förete en utredning, utifrån vilken inlösningens nödvändighet och förekomsten av inlösningsrätt kan bedömas. Den här utredningen kan antingen läggas fram i själva ansökan eller i dess bilagor. Utredningens syfte är att den sökande ska kunna motivera hur och varför projektet tillgodoser ett allmänt behov och även i övrigt uppfyller förutsättningarna för inlösen enligt 4 § i inlösningslagen. I ansökan ska också anges vilka områden inlösningen gäller och om man vill lösa in med ägande- eller nyttjanderätt och vilka nyttjanderätter/begränsningar i rätten man vill lösa in. I ansökan ska också nämnas om man vill ansöka om tillstånd för förhandsbesittningstagande enligt 58 § i inlösningslagen samt om man vill hänskjuta bestämmandet av föremålet för inlösningen till sina mindre viktiga delar till inlösningsförrättningen i enlighet med 10 § i inlösningslagen. Dessutom ska följande handlingar fogas till ansökan om inlösningstillstånd:

- Karta över det område som ska inlösas (även fastighetsindelningen på området borde framgå)
- tvärsektionsritningar på kraftledningsgatan eller motsvarande, som visar bredden på det område och eventuella nyttjanderättsbegränsningar för olika zoner som ansökan gäller, om dessa inte framgår av kartan.
- utredning över de fastigheter som är föremål för inlösningen och deras ägare.
- information om planläggningssituationen om inlösningen gäller ett detaljplaneområde
- miljökonsekvensutredning (MKB) och kontaktmyndighetens utlåtande, om ett sådant har avgetts för projektet.
- miljöutredning för projektet, om MKB-förfarande inte har utförts
- eventuella avtal/samtycken gällande inlösning som ingåtts med markägarna
- eventuella på förhand begärda utlåtanden från kommunen, NTM-centralen och landskapsförbundet samt enligt sökandens prövning även andra på förhand erhållna myndighetsutlåtanden
- protokollet från samrådssammanträdet och eventuella skriftliga utlåtanden, om parterna har hörts på förhand vid samrådsmötet enligt 9.4 § i inlösningslagen
- till ansökan ska även fogas ett projekttillstånd av Energimyndigheten eller en utredning om varför ett projekttillstånd inte behövs, om det är fråga om ett kraftledningsprojekt.

Inlösningsförrättningen kan fortsätta trots besvär. Om myndigheten har beviljat tillstånd till förhandsbesittningstagande, kan områdena tas i sökandens besittning vid inlösningsförrättningen, om inte besvärdomstolen avbryter verkställigheten. Inlösningsförrättningen får dock inte avslutas förrän inlösningsstillståndet har vunnit laga kraft.

Läs mer

- [Inlösnings- och forskningstillstånd](#). Suomi.fi (suomi.fi)
- [Inlösningsförrättning](#). Lantmäteriverket. (lantmateriverket.fi)
- [Inlösningsärenden](#). Arbets- och näringsministeriet (tem.fi)

Tillstånd att rubba en fast fornlämning och undersökningstillstånd enligt lagen om fornminnen

De materiella lämningarna som finns i omgivningen och som anknyter till mänsklig verksamhet i det förflutna utgör en del av det arkeologiska kulturarvet. Av dessa har fasta fornlämningar fredats genom [fornminneslagen](#) (295/1963, lagen om fornminnen). Skyddet gäller direkt utan att något separat skyddsbeslut fattas. Övriga arkeologiska objekt kan bevaras t.ex. genom planläggning. Museiverket ansvarar för skyddet av fornlämningar på land och i vatten. I fråga om fornminneslagens fasta fornminnen är det tillrådligt att projektets aktör framskrider enligt följande:

- Projektaktören tar i god tid reda på om projektet kan påverka fasta fornlämningar (klargör saken genom att kontrollera fornlämningsregistret som upprätthålls av Museiverket och/eller fråga det regionala ansvarsmuseet).
- Om projektet kan beröra en fast fornlämning ska man vid behov förhandla med Museiverket om projektet kan ändras så att fornlämningen inte tar skada.
- Om det vid förhandlingarna konstateras att projektet inte kan ändras så att den fasta fornlämningen inte skadas, ansöker man hos Museiverket om [tillstånd att rubba en fast fornlämning](#). Tillståndet fastställer hur man ska gå till väga för att projektet ska kunna genomföras.
- Om tillståndet att rubba en fast fornlämning kräver sådana arkeologiska undersökningar som fordrar [undersökningstillstånd](#), ansöker man om undersökningstillstånd och agerar i enlighet med tillståndets villkor. Undersökningarna utförs i allmänhet på projektaktörens bekostnad, om det inte är fråga om ett [projekt som betalas av staten](#). Staten svarar för kostnaderna för arkeologiska undersökningar om de görs i samband med mindre byggprojekt, till exempel byggande av egnahemshus eller fritidsbostäder samt grustäkt för husbehov.

I [planläggningen](#) utreds i god tid om planläggningen gäller en fast fornlämning. I allmänhet innebär detta att det arkeologiska kulturarvet inventeras i det område som ska planläggas bl.a. för att utreda om det finns fasta fornlämningar i området som är okända sedan tidigare. Informationen från inventeringen och de aspekter som anknyter till skyddet av det arkeologiska kulturarvet beaktas vid planläggningens områdesanvändning.

Om en okänd fast fornlämning påträffas i samband med projektets beredning eller genomförande, avbryts arbetet, varefter man utan dröjsmål kontaktar det regionala ansvarsmuseet eller Museiverket. Deras myndigheter ger de råd som behövs för fortsatta åtgärder. Om myndigheten kräver det ska tillstånd att rubba en fast fornlämning sökas hos Museiverket. Undersökningstillstånd ska sökas om tillståndet att rubba en fast fornlämning kräver det. Museiverkets fornlämningsregister innehåller information om fornlämningar och andra arkeologiska objekt. Information finns tillgänglig på nätet och kan laddas ner via kulturmiljöns registerportal.

Museiverket kontaktas vid arbetsprojekt i havsområden och vattendrag. De regionala ansvarsmuseerna som sköter kulturmiljöärenden är experter på det arkeologiska kulturarvet på sina områden i övriga ärenden. Det är bra om aktörerna redan i projektens planeringsskede är i kontakt med det regionala ansvarsmuseet för att utreda om projektet berör det arkeologiska kulturarvet. Samtidigt framgår det också vad som ska beaktas vid genomförandet av projektet. Även beaktandet av objekt som är skyddade i planen och undersökningar i samband med projekt ska diskuteras med Museiverket eller det regionala ansvarsmuseet som sköter kulturmiljöuppgifter.

Även undervattenskulturarvet, såsom skeppsvrak, ska beaktas när man planerar projekt. T.ex. ska den som genomför ett vattenbyggnadsprojekt på förhand ta reda på om arbetet kommer att skada fornlämningar under vatten. Eftersom det inte finns heltäckande information om fornlämningarnas läge under vatten, måste man i allmänhet göra en inventering av botten i byggprojektets förberedande skede.

Enligt lagen ska den som genomför ett allmänt eller relativt stort privat projekt finansiera de arkeologiska undersökningarna av fornlämningar som projektet medför. Beslut om vilka undersökningar som behövs fattas separat för varje byggprojekt. Undersökningen av fornlämningar bekostas av Museiverket vid mindre privata markanvändningsprojekt.

Tillstånd att rubba en fast fornlämning

Om projektet rubbar en fast fornlämning ansöker man alltid om tillstånd för detta hos Museiverket. Tillstånd som beviljats med stöd av någon annan lag för genomförande av ett projekt, t.ex. bygglov eller marktäktstillstånd, upphäver inte skyldigheten att ansöka om tillstånd att rubba en fast fornlämning om det finns en fast fornlämning på projektområdet. Enligt 11 § i fornminneslagen kan tillstånd beviljas för att rubba en fast fornlämning, om fornlämningen medför oskäligen olägenhet i förhållande till sin betydelse. Markägare eller andra aktörer som har som syfte att genomföra en åtgärd som kan inverka på en fast fornlämning kan beviljas tillståndet.

Ett ärende som gäller tillstånd att rubba en fast fornlämning kan anhängiggöras genom en skriftlig ansökan till Museiverkets registratorskontor. Ansökan kan göras t.ex. med [blanketten](#) som finns på Museiverkets webbplats. På Museiverkets webbplats finns närmare anvisningar för [ansökan om tillstånd att rubba en fast fornlämning](#).

Tillståndsansökningarna behandlas i regel inom 60 dygn. Särskilt i fråga om omfattande ansökningar om tillstånd att rubba fasta fornlämningar bör man förbereda sig på längre handläggningstider. Detsamma gäller fall där behandlingen av ett tillstånd förutsätter granskning av en fornlämning i terrängen.

Handläggningstiden för tillstånd att rubba en fast fornlämning omfattar tiden från ärendets anhängiggörande till dess avgörande. En ansökan blir anhängig när den har anlänt till Museiverkets registratorskontor. Om ansökan är ofullständig uppmanar Museiverket sökanden att komplettera ansökan inom utsatt tid, och kompletteringen förlänger tillståndsärendets handläggningstid. Behandlingen av tillståndet att rubba en fast fornlämning är avgiftsbelagd.

Läs mer

- [Ansökan om tillstånd att rubba en fast fornlämning](#). Museiverket (museiverket.fi)

Undersökningstillstånd

Om det av Museiverket beviljades tillståndet att rubba en fast fornlämning kräver sådana arkeologiska undersökningar som rubbar den fasta fornlämningen, ansöker man om undersökningstillstånd enligt 10 § i fornminneslagen hos Museiverket. Grundförutsättningen för att beviljas undersökningstillstånd är att en person med arkeologisk utbildning ansvarar för undersökningsarbetet. Den som ansöker om tillstånd ska se till att tillräckliga resurser har reserverats för undersökningarna.

Museiverket kan med stöd av fornminneslagen även bevilja tillstånd för undersökning av fornlämningar under vatten på de villkor som verket slår fast. Som tillståndspliktig verksamhet betraktas utöver användning av metoder som rubbar fornlämningar även systematisk dokumentering av undervattensområden genom fotografering och/eller mätning. Tillstånd för undersökning av ovan beskrivna orörda undervattensområden kan beviljas även sådana personer som inte har någon egentlig arkeologisk utbildning. Det är dock viktigt att den som ansöker om tillstånd har deltagit i marin arkeologiska kurser avsedda för hobbyutövare samt rådgjort med Museiverkets personal före det praktiska dokumenteringsarbetet.

Undersökningstillstånd söks skriftligen hos Museiverket antingen med en [blankett](#) eller med en fritt formulerad ansökan. En fritt formulerad ansökan ska innehålla de uppgifter som begärs på ansökningsblanketten. Den sökande ska vara förtrogen med [kvalitetsanvisningarna för Finlands arkeologiska fältarbeten](#) när ansökan förbereds. Till ansökan om undersökningstillstånd ska fogas en undersökningsplan som tillförlitligt ger information om undersökningsobjektet, målen, metoderna, resurserna och det övriga genomförandet. Undersökningsplanen kan göras på Museiverkets [blankett](#) eller i fri form. Fritt formulerade planer ska innehålla de uppgifter som begärs på blanketten. Enhetliga och heltäckande uppgifter underlättar och påskyndar handläggningen och jämförelsen av ansökningar. Fältundersökningar inom samernas hembygdsområde kräver ett förhandssamtycke från sametinget som fogas till ansökan om undersökningstillstånd (se [Akwé: Kon -ohjeet](#)). Ansökan ska lämnas in i god tid innan man

planerare inleda fältarbetet. På Museiverkets webbplats finns närmare anvisningar om hur man ansöker om och skickar [undersökningstillstånd](#).

Undersökningstillstånden behandlas i regel inom 30 dygn. Den sökande bör förbereda sig på längre handläggningstid särskilt i fråga om ansökningar som gäller omfattande och långvariga undersökningar. Handläggningstiden för ett tillstånd omfattar tiden från ärendets anhängiggörande till dess avgörande. En ansökan blir anhängig när den har anlänt till Museiverkets registratorskontor. Om ansökan är ofullständig uppmanar Museiverket avsändaren att komplettera ansökan inom utsatt tid och kompletteringen förlänger tillståndsärendets handläggningstid. I brådskande fall ska man kontakta Museiverket omgående. Undersökningstillståndet är avgiftsbelagt, även ett eventuellt negativt tillståndsbeslut. Undersökningstillståndsavgiften som gäller fasta fornlämningar fastställs specifikt per projekt-/undersökningstillstånd.

Läs mer

- [Undersökningstillstånd för fornlämningar](#). Museiverket (museiverket.fi)

Arkeologiska undersökningar

Arkeologiska undersökningar omfattar arkeologiska fältarbeten, såsom inspektion av fyndplatser, arkeologisk inventering, arkeologiska utgrävningar samt behandling och uttolkning av det erhållna materialet. Det finns olika aktörer som erbjuder arkeologiska fältarbetstjänster. Museiverket upprätthåller en förteckning över de [tjänsteleverantörer](#) som verket har kännedom om. Museiverket kan inte garantera att alla som är verksamma inom branschen är med på listan. Aktörerna i förteckningen ansvarar själva för sina tjänster, arbetets kvalitet och resultat.

Museiverket har i samarbete med aktörer inom det arkeologiska området utarbetat [kvalitetsanvisningar för arkeologiska fältarbeten i Finland](#). Anvisningarna är avsedda för aktörer som utvärderar, beställer och genomför arkeologiska fältarbeten. Syftet med anvisningarna är att förenhetliga praxis vid arkeologiska fältundersökningar. Målet är att alla parter beaktar kvalitetsanvisningarna i sin egen verksamhet. Kvalitetsanvisningarna redogör för de kriterier som Museiverket iakttar när det beviljar undersökningstillstånd och bedömer fältarbeten.

Läs mer

- [Planläggning och det arkeologiska kulturarvet](#). Museiverket (museiverket.fi)
- [Kvalitetsanvisningar för de arkeologiska fältarbetena i Finland](#) (finsk version uppdaterad 2020). Museiverket (museiverket.fi)

Förfarande för flyghindertillstånd enligt luftfartslagen

[158 § i luftfartslagen \(864/2014\)](#) fastställer när flyghindertillstånd krävs. I praktiken krävs det flyghindertillstånd för alla konstruktioner som ligger nära flygplatser och som är högre än 30 meter eller för konstruktioner var som helst i Finland som är över 60 m höga. Tillstånd behövs om flyghindret:

- Reser sig högre än 10 meter över mark- eller vattenytan och är beläget inom en sådan rektangel runt en flygplats, en flygplats för lätta luftfartyg eller en bana på en reservlandningsplats vars långsidor är på 500 meters avstånd från banans centrumlinje och kortsidor på 2 500 meters avstånd utåt från bantrösklarna.
- Reser sig högre än 30 meter över mark- eller vattenytan och är beläget utanför ett område som avses i 1 punkten men på högst 45 kilometers avstånd från referenspunkten för en trafikflygplats.
- Reser sig högre än 30 meter över mark- eller vattenytan och är beläget utanför ett område som avses i 1 punkten men på högst 12 kilometers avstånd från reservlandningsplatsens referenspunkt eller referenspunkten för någon annan flygplats än en trafikflygplats.
- Reser sig högre än 60 meter över mark- eller vattenytan och är beläget utanför de områden som avses i 1–3 punkten.
- Genomtränger hinderbegränsande ytor.
- Inverkar på hinderfrihetshöjden när det gäller flygförfarandena.

Tillstånd söks hos Transport- och kommunikationsverket Traficom. Tillstånd kan sökas med en [elektronisk ansökan](#). Den sökande kan också inleda ärendet via tjänsten [Tillstånd och tillsyn](#). Traficom begär flyghinderutlåtandet av Fintraffic Flygtrafiktjänst Ab och aktörer som den anser nödvändiga efter att ha fått ansökan. För ansökan om tillstånd behövs exakta uppgifter om objektets läge samt konstruktionens och markytans höjd. Tillståndskravet gäller uppförande av ett nytt flyghinder, höjning av ett befintligt hinder eller ändring av placeringsorten.

Ett flyghindertillstånd för ett permanent hinder, såsom ett vindkraftverk, är i kraft cirka två år åt gången. Om hindret inte kan uppföras senast det datumet som nämns i tillståndet, ska en förlängning av flyghindertillståndet sökas hos Traficom. Förlängningen söks innan det befintliga tillståndet förfaller. Traficoms behandling av förlängningen är avgiftsfri medan det gamla tillståndet ännu är i kraft, men om tiden för uppförande som nämns i tillståndet har löpt ut behandlas ansökan som ett nytt objekt. Den som reser ett hinder för ett vindkraftverk som placeras i havsområdet (det område som ligger närmast havsstranden) begär Traficom om utlåtande från Gränsbevakningsväsendet.

Tillståndsvillkoren för flyghinder som påverkar flygtrafiken förutsätter att Fintraffic Flygtrafiktjänst Ab underrättas på förhand om att hindrets uppförande inleds. Anmälan ska göras [per e-post](#) minst 12 veckor innan uppförandet av flyghindret inleds. I anmälan anges de flyghinderljus och märkningar som vindkraftverket får. Enligt villkoren i flyghindertillståndet ska anmälan om färdigställande göras till Traficom för uppdatering av flyghinderregistret efter att vindkraftverket uppförts.

Läs mer

- [Ansök om tillstånd för flyghinder](#). Traficom (traficom.fi)

Anmälan om vindkraftverk enligt lagen om kompensationsområden för vindkraft

[Med stöd av 2 § i lagen om kompensationsområden för vindkraft](#) sköter Energimyndigheten de uppgifter som föreskrivs i lagen. Inom kompensationsområdet för vindkraft har Försvarsmaktens övervakningssystem utvecklats så att byggandet och idrifttagandet av vindkraftverk i området inte längre förutsätter att Försvarsmakten separat utreder vindkraftverkets konsekvenser för territorialövervakningen i Finland, Försvarsmaktens regionala verksamhetsförutsättningar och den militära luftfarten.

Lagen om kompensationsområden för vindkraft trädde i kraft den 1 juli 2013 och gäller för närvarande vindkraftsområdet i Bottenviken. Till vindkraftsområdet vid Bottenviken hör ett område på cirka 2 425 kvadratkilometer i kommunerna Karlö, Lumijoki, Brahestad, Siikajoki och Pyhäjoki. Områdets gränser och koordinater har märkts ut på kartan som utgör bilagan till lagen om kompensationsområden för vindkraft: [Vindkraftsområdet i Bottenviken](#). En elproducent som besitter ett vindkraftverk som är beläget inom ett kompensationsområde för vindkraft är enligt

5 § i lagen om kompensationsområden för vindkraft skyldig att betala en turbinspecifik vindkraftsavgift till Energimyndigheten.

Ärendet inleds genom en anmälan till Energimyndigheten innan vindkraftverket tas i kommersiell drift. En fritt formulerad anmälan skickas till Energimyndigheten i första hand per e-post till adressen kirjaamo@energiavirasto.fi eller per post till Energimyndigheten, Fågelviksgränden 2 A, 00530 Helsingfors. Den sökande kan också inleda ärendet via tjänsten [Tillstånd och tillsyn](#). Den första avgiften förfaller till betalning inom sex månader från det att anmälan har gjorts. Avgiften är 50 000 euro per turbin. Vindkraftsavgiften betalas i fem delbetalningar, där varje delbetalning utgör 20 procent av hela avgiften.

En elproducent som besitter ett vindkraftverk inom Bottenvikens vindkraftsområde ska enligt lagen

- göra en anmälan om vindkraftverk till Energimyndigheten innan kraftverket tas i kommersiell drift
- betala vindkraftsavgiften till Energimyndigheten om Energimyndigheten anser att elproducenten är betalnings-skyldig
- meddela Energimyndigheten om antalet turbiner i vindkraftverket ändras och om besittningen av vindkraftverket överförs.

Skedena i tillståndsbehandlingen är följande:

- anhängiggörande av ärenden genom anmälan
- eventuell komplettering av anmälan
- beslut om delbetalningar
- informering om beslut
- Sökande av ändring: omprövning till energimyndigheten → förvaltningsdomstolen → högsta förvaltningsdomstolen (besvärstillstånd till HFD)
- lagakraftvunnet beslut
- betalning av delbetalningarna

Läs mer

- [Kompensation för vindkraft](#). Energimyndigheten (energiavirasto.fi)

Försvarmaktens utlåtande för vindkraftsprojekt

Försvarmakten ger ett utlåtande om vindkraftsutbyggnadens godtagbarhet. Den positiva eller negativa ståndpunkten i utlåtandena beror på om vindkraftsprojektet bedöms störa Försvarmaktens lagstadgade funktioner som föreskrivs i den övriga lagstiftningen.

Försvarmakten ger separata utlåtanden om planeringen av områdesanvändningen (Försvarmaktens logistikverk) samt om projekten (Huvudstaben). Huvudstabens utlåtande om vindkraft bör begäras i ett så tidigt skede som möjligt av projektutvecklingen. På så sätt undviker man extra projektutvecklingskostnader. Huvudstabens operativa avdelning bereder Försvarmaktens utlåtande genom att sammanställa alla försvarsgrenars synpunkter till utlåtandet.

För att få utlåtandet ska den sökande lämna in en [blankett för begäran om utlåtande](#) om vindkraftsprojektet till Huvudstaben enligt [anvisningarna](#) på Försvarmaktens webbplats. Vid huvudstaben sköts vindkraftsärenden av Huvudstabens operativa avdelning. [Mer information om utlåtandeprocessen](#) finns på Försvarmaktens webbplats.

Försvarmakten ger i allmänhet på begäran egna utlåtanden om noggrannare utredningsbehov av konsekvenserna och om vindkraftsprojektets godtagbarhet ur Försvarmaktens synpunkt. Vid behov bör man göra en konsekvensbedömning av projekten hos Teknologiska forskningscentralen VTT. Huvudstaben (operativa avdelningen) bedömer behovet av en noggrannare utredning efter att ha fått närmare uppgifter om de planerade vindkraftverken. Sådana uppgifter är vindkraftverkens maximala totalhöjder, placering (koordinater) och antal.

Vindkraftsaktören eller planläggaren ansvarar för att utreda konsekvenserna. Om det behövs en konsekvensutredning bör den göras senast i samband med den detaljerade planeringen. Om man bedömer att det planerade vindkraftverket medför betydande olägenhet måste Försvarmakten ge ett negativt utlåtande om det aktuella vindkraftverket. I en dylik situation kan vindkraftsaktören presentera ett så kallat minimiprojektförslag (lägre kraftverk/mindre antal kraftverk), där projektet fortfarande är lönsamt för aktören.

Läs mer

- [Vindkraftsprojekt](#). Försvarmakten (puolustusvoimat.fi)

Tillstånd enligt territorialövervakningslagen för undersökning och kartläggning av havsbotten

I synnerhet projekt som gäller havsbaserad vindkraft kan kräva undersökningar av havsbotten. Systematisk undersökning av havsbottens sammansättning och topografi kräver tillstånd enligt [12 § i territorialövervakningslagen \(755/2000\)](#). Huvudstaben agerar som tillståndsmyndighet. Tillståndsansökningarna ska skickas till Huvudstaben per e-post antingen till [registratorskontoret](#) eller [tillståndsförvaltningen](#). Av ansökan ska framgå vem det är som mäter, den teknik som används och mätningens typ (sidoseende ekolodning, lodning, provtagning från havsbotten o.s.v.), beställaren och materialets användningsändamål.

Läs mer

- [Sjömätning](#). Försvarmakten (puolustusvoimat.fi)

Utnyttjanderätt enligt lagen om Finlands ekonomiska zon och samtycke till byggande i den ekonomiska zonen

Ekonomiskt utnyttjande av den ekonomiska zonen och forskning som syftar till detta förutsätter statsrådets (allmänt sammanträde) samtycke (av principbeslutskaraktär) enligt lagen om Finlands ekonomiska zon. Det egentliga bygglovet förutsätter i allmänhet ett separat undersökningstillstånd. Ett projekt för ekonomiskt utnyttjande kräver också tillstånd enligt vattenlagen av det behöriga regionförvaltningsverket. Statsrådets samtycke behövs t.ex. för undersökningar i anslutning till utveckling av bl.a. havsbaserade vindkraftsprojekt samt för byggande och användning av parken.

Den ekonomiska zonen hör inte till finska statens territorium, utan är internationellt havsområde enligt FN:s [havsrättskonvention](#). Kuststaten har dock suveräna rättigheter att utnyttja zonen och dess naturresurser ekonomiskt, äganderätt hör inte till rättigheterna. Ingen stat, fysisk eller juridisk person får ta någon del av havsbotten i sin besittning i den ekonomiska zonen. Alla har rätt att lägga ut undervattenskablar och -rörledningar samt frihet till allt annat internationellt godkänt utnyttjande av havet, inklusive sjöfart och överflygning. Kuststaten har dock rätt att vidta rimliga åtgärder för att undersöka kontinentalsockeln (= den ekonomiska zonen), utnyttja dess naturresurser samt förebygga, minska och övervaka föroreningarna som infrastrukturen orsakar.

Med stöd av 6 § kan statsrådet på ansökan ge sitt samtycke till utnyttjande av naturtillgångar på havsbotten och i dess underlag i den ekonomiska zonen liksom också till forskning som åsyftar detta och till att i den ekonomiska zonen idkas annan verksamhet som avser ekonomiskt utnyttjande av zonen (utnyttjanderätt). Såsom annan verksamhet betraktas enligt förarbetena till bestämmelsen t.ex. energiproduktion med hjälp av vågor och vind. Med stöd av 7 § kan statsrådet på ansökan ge sitt samtycke till att uppföra och använda anläggningar och konstruktioner för de verksamheter som avses i 6 § samt sådana övriga anläggningar och konstruktioner som kan störa utövandet av de rättigheter som Finland enligt folkrätten har i den ekonomiska zonen.

Ansökan (fritt formulerad) skickas till [arbets- och näringsministeriet](#) (ANM), som bereder och föredrar ärendet för statsrådet för beslut. Ansökan ska lämnas in till ANM minst sex månader före planerad start för verksamheten. Ansökan ska innehålla all nödvändig information om projektet på basis av vilken ANM begär utlåtanden av de berörda myndigheterna och parterna (tillståndshavarna) i området (se [Statsrådets förordning om Finlands ekonomiska zon](#) 1073/2004). Behandlingstiden påverkas bl.a. av om ett egentligt [MKB-förfarande](#) ska utföras i projektet. Projekt som kräver MKB-förfarande definieras antingen i MKB-lagens projektförteckning eller bestäms från fall till fall. Den totala handläggningstiden beror också på hur omfattande uppgifterna i ansökan är. Det kan vara bra att kontakta ANM gällande ett projekt redan innan ansökan lämnas in och vid behov under handläggningen. Den sökande kan också inleda ett förfarande enligt 7 § i lagen om Finlands ekonomiska zon via [tjänsten Tillstånd och övervakning](#).

När det gäller energiprojekt som är av gemensamt intresse för Europeiska unionen bör det noteras att ett sådant energiprojekt av gemensamt intresse som avses i [Europaparlamentets och rådets förordning \(EU\) nr 347/2013](#) kräver statsrådets samtycke. Energimyndigheten agerar behörig samordnande myndighet. Förutsättningarna för statsrådets samtycke (utnyttjanderätt eller rätt att placera konstruktioner) har inte särskilt föreskrivits i lag. Enligt motiveringen till regeringens proposition ska man vid beslut om byggrätt beakta att konstruktionen inte

får inverka menligt på användningen av allmänt erkända sjövägar som är väsentliga för den internationella sjöfarten. Vid prövningen av om samtycke ska beviljas ska även eventuella synpunkter i anslutning till övervakningen och tryggheten av Finlands territoriella integritet beaktas. Tillämpningspraxis som besluten om utnyttjanderätt grundar sig på överväger rätten till ekonomiskt utnyttjande, projektets inverkan på miljöns tillstånd, sjösäkerheten och andra projekt samt eventuella skador som orsakas tredje parter (t.ex. naturgasledningen Nord Stream 2 AG). I praktiken har man också tagit t.ex. EU:s energipolitiska mål i beaktande.

Statsrådets samtycke ställer villkor för projektet som är nödvändiga med tanke på säkerheten eller tryggheten av statens rättigheter. Samtycket kan ges tills vidare eller för viss tid, t.ex. under den tid som vindkraftsområdet är i bruk. Samtycket kan på ansökan innehålla möjlighet till ett villkor om s.k. omedelbar verkställighet.

Statsrådet har tills vidare inte gett sitt samtycke till att utnyttja eller bygga i den ekonomiska zonen när det gäller havsbaserade vindkraftsprojekt (inga tillståndsansökningar har inkommit). Projekten som beviljats tillstånd (infrastruktur) i Finlands ekonomiska zon ligger i Finska viken och södra Östersjön. Projekt:

- Gasledningssystemen Nord Stream 1 och 2
- Gasledningssystemet Balticconnector
- Datakommunikationskabeln C-Lion mellan Finland och Tyskland
- Datakommunikationskablar mellan Leningrad och Kaliningrad (2 st.)
- Elkablar Estlink 1 och 2 mellan Finland och Estland
- Elkablar FennoSkan 1 och 2 mellan Finland och Sverige

Dessutom kan det finnas mätinstrument i havsområdet som följer med tillståndet i den marina miljön. Även Försvarmakten och Gränsbevakningsväsendet följer med Finlands territoriella integritet inom sina mandat. [Huvudstaben beviljar tillstånd för undersökning av havsbotten i Finlands territorialvatten](#) i anslutning till projekt inom den ekonomiska zonen.

Förfaranden enligt kemikaliesäkerhetslagen

Tillstånd för hantering och upplagring

[Enligt lagen om säkerhet vid hantering av farliga kemikalier och explosiva varor](#) (390/2005, kemikaliesäkerhetslagen) är det Säkerhets- och kemikalieverket (Tukes) som agerar tillståndsmyndighet för omfattande lagring och användning av farliga kemikalier. Omfattningen av anläggningens verksamhet bestäms utifrån mängderna av farliga kemikalier och deras faroklassificering. När verksamhetens omfattning fastställs beaktas alla farliga kemikalier som är i samma verksamhetsutövars besittning och som behandlas och lagras i samma objekt. För att fastställa verksamhetens omfattning behövs en kemikalieförteckning som anger den maximala lagringsmängden för alla kemikalier som lagras i objektet, samt faroklasser, farokategorier och faroangivelser som anges på säkerhetsdatabladet för varje kemikalie. Relationstalet som behövs för att fastställa verksamhetens omfattning kan beräknas med hjälp av relationstalsräknaren i [KemiDigi](#) (nationellt kemikaliedatalager och informationstjänst). (Kemikaliesäkerhetslagen 23, 24 §) Tillstånd och ansökan om tillstånd enligt 23 § i kemikaliesäkerhetslagen regleras närmare i [statsrådets förordning om övervakning av hanteringen och upplagringen av farliga kemikalier](#).

Tillståndsansökan anhängiggörs genom en skriftlig ansökan innan detaljerade lösningar för genomförandet fattas och innan produktionsanläggningens byggnadsarbeten inleds. Den sökande kan inleda ärendet via den [elektroniska tjänsten](#) Tillstånd och tillsyn. Höranden och begäran om utlåtanden ingår i behandlingen av ansökan. Tillståndsansökan innehåller allmänna uppgifter om verksamhetsutövaren och om verksamheten, redogörelser för identifieringen av faror och risker och för produktionsanläggningens placering samt principerna för genomförande av produktionsanläggningen ([Statsrådets förordning om övervakning av hanteringen och upplagringen av farliga kemikalier](#) (856/2012, kemikaliesäkerhetsförordningen) 8 §). Bestämmelserna om vilka uppgifter som ska lämnas i ansökan anges i bilaga II till förordningen.

Omfattande lagring och användning av kemikalier är alltjämt kategoriserad enligt anläggningar med tillstånd, anläggningar med dokument över verksamhetsprinciperna och anläggningar med säkerhetsrapport. Indelningen grundar sig på mängden och klassificeringen för de kemikalier som lagras och används. Anläggningar med dokument över verksamhetsprinciperna ska utöver Tukes tillstånd ha ett dokument över verksamhetsprinciperna (13 § i kemikaliesäkerhetsförordningen). Anläggningar med säkerhetsutredning ska utarbeta en säkerhetsutredning (14 § i kemikaliesäkerhetsförordningen). Handlingarnas innehållskrav finns i bilagorna III och IV till förordningen.

Tukes fattar ett tillståndsbeslut för ansökan. Beslutet innehåller en beskrivning av den tillståndsenliga verksamheten, anläggningens läge, kemikalierna som lagras, kemikaliernas maximala mängder samt tillståndsvillkoren. Dessutom ingår det en redogörelse över hur miljökonsekvensbedömningen har beaktats i beslutet. (10 § i kemikaliesäkerhetslagen).

Anmälan om hantering och upplagring

[Enligt kemikaliesäkerhetslagen](#) övervakas småskalig hantering och upplagring i enlighet med denna lag av räddningsmyndigheten. Omfattningen av anläggningens verksamhet bestäms utifrån mängderna av farliga kemikalier och deras faroklassificering. När verksamhetens omfattning fastställs beaktas alla farliga kemikalier som är i samma verksamhetsutövars besittning och som behandlas och lagras i samma objekt. För att fastställa verksamhetens omfattning behövs en kemikalieförteckning som anger den maximala lagringsmängden för alla kemikalier som lagras i objektet, samt faroklasser, farokategorier och faroangivelser som anges på säkerhetsdatabladet för varje kemikalie. Relationstalet som behövs för att fastställa verksamhetens omfattning kan beräknas med hjälp av relationstalsräknaren i [KemiDigi](#) (nationellt kemikaliedatalager och informationstjänst) eller med hjälp av en [kemikalietabell](#) (på finska) i Räddningsverkens partnerskapsnätverk. (kemikaliesäkerhetslagen 23 §, 24 §)

Räddningsmyndigheten övervakar att det tekniska genomförandet och tillvägagångssätten hos verksamheter som enligt kemikaliesäkerhetslagstiftningen bedriver liten industriell hantering och upplagring uppfyller kraven och att de fungerar, samt att produktionsanläggningen är förenlig med bestämmelserna. Enligt 24 § i kemikaliesäkerhetslagen ska småskalig hantering och lagring av farliga kemikalier som överskrider anmälningsgränsen anmälas till räddningsmyndigheten. Närmare bestämmelser om detta finns i 5 § i [kemikaliesäkerhetsförordningen](#).

Ärendet inleds genom en skriftlig ansökan. Anmälningssblanketten för liten industriell hantering och upplagring av farliga kemikalier lämnas in till den lokala räddningsmyndigheten minst en månad innan verksamheten inleds. Kontaktuppgifterna till räddningsverken finns på [webbplatsen](#), liksom även [anmälningssblanketten](#). Den sökande kan också inleda ärendet via tjänsten [Tillstånd och tillsyn](#). 33 § i kemikaliesäkerhetsförordningen beskriver de grundläggande uppgifterna i anmälan (fortlöpande verksamhet). Anmälan ska göras skriftligen minst en månad innan industriell hantering eller upplagring inleds.

Skedena i anmälan om hantering och upplagring är följande:

- Anhängiggörande
 - Kunden behöver hantera och lagra farliga kemikalier i en mängd som överskrider anmälningssgränsen
 - Kunden gör en kemikalieanmälan
- Kemikaliebeslut
 - Räddningsmyndigheten tar den inkomna anmälan till behandling
 - Tilläggsutredning eller kompletterande dokument till anmälan kan begäras under handläggningen
 - Beslutet upprättas med villkor och skickas utan dröjsmål till parten
 - Besvärssanvisningar enligt förvaltningsprocesslagen fogas till beslutet
 - Beslutet skickas för kännedom till regionförvaltningsverket samt kommunens miljövårds- och byggnadstillsynsmyndighet
- Idrifttagningsbesiktning och protokoll
 - Räddningsmyndigheten utför en inspektion dvs. ett tillsynsbesök före idrifttagningen
 - En inspektionsrapport där parterna hörs upprättas över besöket
 - Efter hörandet upprättas ett slutligt protokoll, som är ett förvaltningsbeslut över vilket besvär kan anföras. I protokollet antecknas hur föreläggandena att avhjälpa brister kommer att övervakas och en besvärssanvisning bifogas
 - Protokollet skickas för kännedom till regionförvaltningsverket, samt till kommunens miljöskydds- och byggnadstillsynsmyndighet
- Eftertillsyn
 - Kunden lämnar inom utsatt tid in en utredning om hur de eventuella bristerna har åtgärdats
 - Genomförs antingen under ett tillsynsbesök eller genom dokumentövervakning (även samtal dokumenteras)
 - Ett nytt förvaltningsbeslut, dvs. inspektionsprotokoll, upprättas

Räddningsmyndigheten behandlar anmälningar från anmälningsspliktiga objekt och fattar beslut om dem, samt utför en idrifttagningsbesiktning vid objekten innan verksamheten inleds. Ett protokoll upprättas över inspektionen, av vilket framgår de brister som observerats vid anläggningen samt de åtgärder som behövs för att avhjälpa bristerna. Avhjälpan av bristerna följs upp genom eftertillsyn. Därefter övervakar räddningsmyndigheten verksamheten regelbundet enligt tillsynsplanen. Om verksamheten är tillfällig för liten industriell hantering och upplagring, högst sex månader, ska anmälan iakttas kraven i 34 § i kemikaliesäkerhetsförordningen.

Räddningsmyndigheten fattar ett beslut i ärendet på basis av anmälan och fastställer de villkor för bedrivandet av verksamheten som är nödvändiga med tanke på kemikaliesäkerheten. Räddningsmyndigheten granskar säkerheten vid liten hantering och lagring av farliga kemikalier innan verksamheten inleds. Även om anmälningsskyldighet inte föreligger ska verksamhetsutövaren iakttas de föreskrivna säkerhetskraven för säkerheten vid hantering av farliga kemikalier och explosiva varor. Vid förvaring av kemikalier ska omsorgsfullhet och försiktighet iakttas. Kemikalier ska förvaras på de platser som reserverats för dem i förpackningar som uppfyller kraven. Räddningsmyndigheten kan i samband med brandsyner ingripa i försummelser som observerats i samband med förvaringen eller användningen av kemikalier.

Läs mer

- [Industriell hantering och lagring av farliga kemikalier](#). Tukes (suomi.fi)
- [Farliga kemikalier inom industrin](#). Tukes (tukes.fi)
- [Industriell hantering, förvaring och upplagring av farliga kemikalier](#). Räddningsväsendet (pelastustoimi.fi)
- [Kemikalietabell](#). Räddningsverkens partnerskapsnätverk (pelastuslaitos.fi)

Registrering av tryckbärande anordningar enligt lagen om tryckbärande anordningar

Enligt 51 § i lagen om tryckbärande anordningar ska ägaren eller innehavaren av en tryckbärande anordning registrera tryckbärande anordningar som medför betydande fara i det register över tryckbärande anordningar som Tukes upprätthåller. Gränserna för registrering av tryckbärande anordningar finns i förordningen om tryckbärande anordningars säkerhet ([Statsrådets förordning om tryckbärande anordningars säkerhet 1549/2016, 6 §](#)). När gränsen för registrering överskrids ska ägaren eller innehavaren av den tryckbärande anordningen kontakta [besiktningsorganet](#) och beställa den första periodiska besiktningen. En driftsövervakare och dennas ersättare ska också utses för den tryckbärande anordningen. Besiktningsorganet granskar den tryckbärande anordningen och registrerar den vid Tukes. Den lägger till den tryckbärande anordningen i sitt register över tryckbärande anordningar. (52 § i lagen om tryckbärande anordningar).

Till exempel ska följande tryckbärande anordningar registreras:

- tryckluftsbehållare, tryck (bar) x volym (liter), om produkten av dessa överstiger 3 000
- behållare för gasol, tryck (bar) x volym (liter), om produkten av dessa överstiger 1 000
- ackumulatorer för maskiner, tryck (bar) x volym (liter) om produkten av dessa överstiger 10 000, eller
- gasutrymmets tryck (bar) x volym (liter), om produkten av dessa överstiger 3 000
- ångpannor med undantag av små ånggeneratorer
- hetvattenpannor med fast bränsleeffekt över 1 MW, med olja eller naturgas effekt över 10 MW.

Besiktningsorganet ger mer ingående instruktioner om registreringsgränserna för tryckbärande anordningar och om gränsernas tillämpning. Vid registreringen behandlas följande frågor med besiktningsorganet: den tryckbärande anordningens tekniska specifikationer, den tryckbärande anordningens ägares och innehavares kontaktuppgifter samt den tryckbärande anordningens driftsövervakare och dennas ersättare. Periodiska besiktningar ska göras för registrerade tryckbärande anordningar med regelbundna intervaller. (53 § i lagen om tryckbärande anordningar).

Läs mer

- [Tryckbärande anordningar](#). Tukes (tukes.fi)
- [Besiktningsorganet](#). Tukes (tukes.fi)

Förfaranden enligt naturgasförordningen

[Säkerhets- och kemikalieverket \(Tukes\) övervakar att naturgasförordningen](#) följs. Byggande av rörsystem och tankstationer för naturgas (5 § i naturgasförordningen) samt lagring av naturgas (9 § i naturgasförordningen) kräver bygglov av Tukes. De minsta objekten behöver inte tillstånd av Tukes. Naturgasförordningen tillämpas också på teknisk användning av biogas samt på rörsystem och anläggningar som är avsedda för tillvaratagande, överföring, distribution och användning av biogas

Byggnadstillstånd för rörsystem för biogas och biometan

Förädlad biogas, biogas som i huvudsak innehåller metan, omfattas av samma lagstiftning och krav som naturgas. Förädlad biogas levereras till naturgasrörsystemet, tankningsstationerna eller driftställen. Om biogasens metanhalt är 80 % eller högre är tillståndsgränserna för upplagring desamma som för naturgas. Förädlingsenheten befinner sig vanligen mellan rörsystemen för oförädlad och förädlad biogas.

Natur-/biogasrörsystem kräver byggnadstillstånd av Tukes enligt [5 § i naturgasförordningen](#) i följande fall:

- Biogasrörsystem utanför anläggningen (både oförädlad och förädlad biogas)
- Teknisk användning av biogas (utomstående användare) när drivanordningarnas nominella bränsleeffekt är sammanlagt minst 1,2 MW
- En offentlig tankningsstation för biogas i anslutning till biogasanläggning
- Återvinning av biogas på en avstjälningsplats. Själva uppsamlingsrörsystemet på avstjälningsplatsen omfattas inte av naturgasbestämmelserna utan tillämpningen börjar från uppsamlingsstocken som befinner sig efter uppsamlingsrörsystemet.

Byggnadstillstånd kan också sökas via e-tjänsten. Den sökande kan också inleda ärendet via tjänsten [Tillstånd och tillsyn](#). Tillståndsansökan innehåller allmänna uppgifter om verksamheten, utredningar om rörsystemets

och/eller lagrets placering, tekniska uppgifter om anläggningen och rörsystemet samt en bedömning av faror och risker och beredskapen för dessa. Enligt 5 § i naturgasförordningen ska en tillståndsansökan som gäller byggnadstillstånd för transportrör innehålla de uppgifter och utredningar som nämns i punkt 1 i bilaga I till förordningen. En tillståndsansökan som gäller distributions- och driftsrör ska innehålla de uppgifter och utredningar som anges i punkt 1 i bilaga II till förordningen.

Tukes tillstånd bör sökas i god tid innan byggnadsarbetet inleds. Den målsatta behandlingstiden för tillstånd för naturgas-/biogasrörsystem är 80 dagar. Tukes fattar ett tillståndsbeslut för ansökan. Beslutet innehåller en beskrivning av den tillståndsenliga verksamheten, rörsystemets och/eller lagrets placering, samt information om den maximala mängden för den upplagrade natur-/biogasen och eventuella övriga kemikalier, samt om tillståndsvillkoren för dessa.

Byggnadstillstånd för lagring av gas och anmälan om lagring av gas

[Upplagring av naturgas eller biogas enligt 9 § i naturgasförordningen](#) avser förvaring av gas någon annanstans än i naturgasrörsystemet. Upplagring av naturgas/biogas kräver byggnadstillstånd, som söks hos Tukes när mängden gas som lagras är minst 5 ton. En anmälan om upplagring ska göras till Tukes om mängden gas som lagras är över 0,2 ton men under 5 ton. Det är skäl att göra en ansökan om byggnadstillstånd eller en anmälan om upplagring innan detaljerade lösningar för genomförandet fattas och i god tid innan byggnadsarbetet på lagret inleds.

Tabell 28. Upplagring av förädlad biogas, gränser för anmälan och tillstånd (metanhalt minst 80 %)

	Oförädlad biogas (metanhalt under 80%)			
	1 - under 5 ton	5 - under 10 ton	10 - under 50 ton	≥ 50 ton
Förfarande	Anmälan till räddningsmyndigheten	Tillstånd av Tukes	Inrättning för verksamhetsprinciperna (tillstånd av Tukes)	Säkerhetsrapportsanstalt (tillstånd av Tukes)

Ansökan om byggnadstillstånd för upplagring av gas och anmälan om upplagring av gas kan göras via [e-tjänsten](#). Den sökande kan också inleda ärendet via tjänsten [Tillstånd och tillsyn](#). Tillståndsansökan innehåller allmänna uppgifter om verksamheten, utredningar om rörsystemets och/eller lagrets placering, tekniska uppgifter om anläggningen och rörsystemet samt en bedömning av faror och risker och beredskapen för dessa.

Den målsatta behandlingstiden för tillstånd för naturgaslager är 8 månader när lagringsmängden är minst 5 ton. Den målsatta behandlingstiden för anmälan till Tukes är 80 dagar. Tillståndsförfarandet har som syfte att säkerställa att placeringen, byggandet och utrustandet av naturgasrörsystemen och naturgasanläggningarna är säkert, att de överensstämmer med kraven, samt att man beaktar trafiken, boendet och den övriga verksamheten i närområdet. Höranden och begäran om utlåtanden ingår i behandlingen av ansökan. Säkerhets- och kemikalieverket (Tukes) fattar ett tillståndsbeslut för ansökan. Beslutet innehåller en beskrivning av den tillståndsenliga verksamheten, rörsystemets och/eller lagrets placering, samt information om den maximala mängden för den upplagrade natur-/biogasen och eventuella övriga kemikalier, samt om tillståndsvillkoren för dessa.

Omfattande lagring och användning av kemikalier indelas ytterligare i tillståndsanläggningar, [inrättningar för verksamhetsprinciper](#) och [säkerhetsrapportsanstalter](#). Indelningen grundar sig på mängden och klassificeringen för de kemikalier som lagras och används. Utöver Tukes tillstånd krävs det att inrättningarna för verksamhetsprinciperna utarbetar ett dokument över verksamhetsprinciperna enligt [13 § i kemikaliesäkerhetsförordningen](#). Anläggningarna med säkerhetsutredning ska enligt 14 § i kemikaliesäkerhetsförordningen utarbeta en säkerhetsrapport. Innehållskraven för dokumenten anges i bilagorna II och III till kemikaliesäkerhetsförordningen.

Tabell 29. Upplagring av förädlad biogas, gränser för anmälan och tillstånd (metanhalt minst 80 %)

	Förädlad biogas (metanhalt minst 80 %)			
	0,2 - under 5 ton	5 - under 50 ton	50 - under 200 ton	Minst 200 ton
Förfarande	Anmälan till Tukes	Tillstånd av Tukes	Inrättning för verksamhetsprinciperna (tillstånd från Tukes)	Säkerhetsrapportsanstalt (tillstånd av Tukes)

Läs mer

- [Biogas](#). Tukes (tukes.fi)
- [Lagring av naturgas](#). Tukes (tukes.fi)
- [Naturgasrörsystem och tankningsstationer](#). Tukes (tukes.fi)
- [Ansökan om byggnadstillstånd och anmälningar](#). Tukes (tukes.fi)

Förfaranden enligt elmarknadslagen

Projekttillstånd för byggande av högspänningsledning

[14 § i elmarknadslagen](#) (588/2013) reglerar projekttillstånd för byggande av högspänningsledningar. Projekttillstånd söks hos Energimyndigheten. Byggande av en anslutande högspänningsledning på minst 110 kV kräver ansökan om projekttillstånd hos Energimyndigheten. Arbets- och näringsministeriet agerar tillståndsmyndighet vid byggande av en ledning på minst 110 kV som överskrider statsgränsen. Projekttillstånd behövs inte för byggande av en intern elledning i en fastighet eller en motsvarande fastighetsgrupp.

Ärendet kan inledas genom att man lämnar in en undertecknad ansökan om projekttillstånd till Energimyndigheten i första hand per e-post till adressen kirjaamo@energiavirasto.fi eller per post till Energimyndigheten, Fågelviksgränden 2 A, 00530 Helsingfors. Den sökande kan också inleda ärendet via tjänsten [Tillstånd och tillsyn](#). Ansökan om projekttillstånd ska innehålla:

- Information om byggherren.
- De viktigaste tekniska uppgifterna samt en övergripande plankarta för ledningen.
- Kostnads kalkyl och tidschema för byggandet.
- En utredning om ledningens nödvändighet för att trygga elöverföringen, om det inte är fråga om en anslutningsledning.
- En utredning om ledningens miljökonsekvenser och dess lämplighet för markanvändningen i området.
- Ett utlåtande av nätets innehavare, vars elnät högspänningsledningen ska anslutas till.
- Ett utlåtande av distributionsnätets innehavare på ansvarsområdet.
- Andra nödvändiga uppgifter för tillståndets behandling.

En förutsättning för att projekttillstånd för elledning ska beviljas är att det är nödvändigt att bygga en elledning för att trygga elöverföringen. Projekttillståndet tar inte ställning till elledningens placering. Projekttillstånd kan beviljas utan behovsprövning om det är fråga om en anslutningsledning som ansluter ett eldriftsställe eller ett eller flera kraftverk till närmaste elnät med minst 110 kV spänningsnivå. Aspekter som gäller markanvändning beaktas inte vid bedömningen av avståndet. Om man vill ansluta ett eldriftsställe eller kraftverk till en annan elledning än den närmaste högspänningsledningen, ska sökanden visa att det är nödvändigt att bygga ledningen för att trygga elöverföringen.

Byggande av en elledning förutsätter projekttillstånd. Projekttillståndet är i kraft fem år efter att beslutet vunnit laga kraft. Ledningen i projekttillståndet ska färdigställas inom denna tid. Om projekttillståndets giltighetstid löper ut medan ledningens byggnadsarbete pågår, måste man ansöka om ett nytt projekttillstånd för projektet.

De olika skedena i behandlingen och byggandet av projekttillståndet är följande:

- anhängiggörande av ärendet med tillståndsansökan
- eventuell komplettering av ansökan
- tillståndsprövning
- beslut
- delgivning av beslutet
- sökande av ändring FD (med besvärstillstånd till HFD)
- lagakraftvunnet beslut
- övervakning och kontroll
- anmälningsskyldighet för färdigställda byggarbeten

Läs mer

- [Ansök om projekttillstånd för att anlägga en elledning](#). Energimyndigheten (energiavirasto.fi)

Anmälan om byggande och avvecklande av kraftverk

[Enligt 64 § i elmarknadslagen](#) ska elproducenten underrätta Energimyndigheten om kraftverkets byggplan och idrifttagning samt om att kraftverket långvarigt eller permanent tas ur drift. [Statsrådets förordning om elmarknaden](#) (65/2009) föreskriver närmare om anmälningsskyldigheten och anmälningsförfarandet.

Innehavaren av ett kraftverk med en effekt på minst en megavoltampere ska underrätta Energimyndigheten om kraftverkets byggplan, om beslut om effekthöjning och idrifttagning samt om att kraftverket långvarigt eller permanent tas ur drift. En megavoltampere motsvarar i stort sett en megawatt.

I fråga om kraftverk med en effekt på minst en megavoltampere ska kraftverksinnehavaren underrätta elmarknadsmyndigheten om:

- Ett beslut om att ett sådant kraftverk ska byggas eller förses med ökad effekt, inom en månad från det att beslut fattats.
- Att ett sådant kraftverk tas i drift eller förses med ökad effekt, inom en månad från det att kraftverket eller den ökade effekten tagits i produktionsbruk.
- Att ett sådant kraftverk tas ur drift för minst ett år eller permanent, eller att ett sådant kraftverk permanent förses med lägre effekt, inom en månad från det att beslut fattats, dock minst sex månader före den planerade tidpunkten för åtgärden.

Ärendet kan inledas genom att skicka [anmälningsblanketten](#) till Energimyndigheten per e-post till jaamo@energiavirasto.fi eller per post till Energimyndigheten, Fågelviksgränden 2 A, 00530 Helsingfors. Den sökande kan också inleda ärendet via tjänsten [Tillstånd och tillsyn](#).

Anmälan ska innehålla uppgifter om kraftverkets innehavare och ägare, uppgifter om kraftverkets effekt och energikällor och de viktigaste tekniska egenskaperna samt uppgifter om tidpunkten för när kraftverket eller kraftverkets effekthöjning tas i bruk. I de fall ett kraftverk tas ur drift för minst ett år eller permanent eller kraftverket förses med en permanent lägre effekt, ska man anmäla den planerade tidpunkten för åtgärden.

Vid anmälan om ett nytt kraftverk eller en effekthöjning är behandlingsfaserna följande:

- anhängiggörande av ett ärende genom anmälan inom en månad från investeringsbeslutet
- anmälan om idrifttagning av anläggning eller effekthöjning inom en månad från idrifttagningsdagen
- eventuell komplettering av anmälan
- kraftverket läggs till i kraftverksregistret eller uppgifterna ändras

Handläggningsskeden för anmälan om nedläggning av ett kraftverk är följande:

- anhängiggörande av ett ärende med förhandsanmälan minst sex månader före den planerade tidpunkten för genomförande
- anmälan när kraftverket har tagits ur drift
- kraftverket avförs ur kraftverksregistret

Läs mer

- [Meddela ibruktage och ändringar av kraftverk](#). Energimyndigheten (energiavirasto.fi)

Kommunens samtycke enligt elmarknadslagen

I 17 § i [elmarknadslagen](#) föreskrivs om kommunens ställning vid placeringen av elledningen. Ledningsvägen för en högspänningsledning (110 kilovolt) kräver kommunens samtycke, om rätten att placera elledningen inte stiftas genom ett [inlösningsförfarande](#) enligt inlösningslagen och elledningen byggs någon annanstans än på ett område som i planen har reserverats för detta ändamål.

Kommunen får inte förvägra samtycke eller ställa villkor för beviljande av samtycke utan giltiga skäl som grundar sig på områdesplanering eller miljöaspekter eller andra omständigheter, om förvägran eller villkoren medför oskälig olägenhet för elöverföringens trygghet eller för den sökande. Särskilt vid elledningar som byggs på flera kommuners områden bör man fästa uppmärksamhet vid att ledningsvägen är ändamålsenlig med tanke på helheten, både i fråga om elsystemets behov och miljöaspekterna.

Distributionsnätets innehavare ska se till att kommunerna informeras om planeringen som gäller byggandet av distributionsnätet. Distributionsnätets innehavare ska också i övrigt tillsammans sörja för tillräcklig samverkan med kommunerna på sitt ansvarsområde så att kommunernas synpunkter om markanvändningen beaktas vid placeringen av nätet.

Förfaranden enligt biproduktslagen och biproduktsförordningen samt lagen om gödselmedel

Animaliska biprodukter är de delar av djur och animaliska produkter som inte används som livsmedel. Sådana är t.ex. döda djur, tidigare livsmedel av animaliskt ursprung, matavfall som går till komposteringsanläggningar samt biprodukter som uppstår vid slakt av djur och som inte används som människoföda. Av biprodukter framställda produkter är sådana produkter som härrör sig från animaliska biprodukter som har behandlats, omvandlats eller bearbetats. Användningen av biprodukter från djur regleras i [lagen om animaliska biprodukter](#) och [EU:s förordning om animaliska biprodukter](#).

Möjligheterna att bortskaffa och återvinna animaliska biprodukter beror i första hand på deras kategori i biproduktsförordningen. Animaliska biprodukter delas in i [tre kategorier](#) beroende på hur allvarlig risken för människors och djurs hälsa är. Animaliska biprodukter kan användas bl.a. som råvara för gödselselfabrikat om de har behandlats på behörigt sätt. Behandlingen förhindrar att eventuella djursjukdomar sprids via gödselselfabrikat till födan för djur och människor. Behandlingen förutsätter ansökan om [godkännande av anläggning](#) hos Livsmedelsverket. Alla biproduktanläggningar ska vara godkända eller registrerade innan verksamheten inleds. Livsmedelsverkets webbplats upprätthåller en [förteckning](#) över godkända anläggningar i enlighet med biproduktsförordningen och EU-kommissionens krav.

Förfarande för godkännande av anläggningar

Ett förfarande för godkännande av anläggningar enligt biproduktsförordningen gäller alla anläggningar som bearbetar animaliska biprodukter eller lagrar produkter som framställts av sådana biprodukter. De verksamheter som kräver godkännande är förtecknade i artikel 24 i [biproduktsförordningen](#). Sådana anläggningar för animaliska biprodukter som medför betydande risker för människors och djurs hälsa ska vara godkända av en behörig myndighet innan verksamheten inleds. En förutsättning för godkännande är att anläggningens verksamhet bevisligen uppfyller kraven i lagen om gödselselfabrikat. En anläggning som ansöker om godkännande ska ha ett anhängigt eller giltigt miljötillstånd. Om miljötillstånd inte krävs för verksamheten ska det finnas en skriftlig utredning om detta av miljötillståndsmyndigheten. De behöriga myndigheter som enligt lagen om animaliska biprodukter kan godkänna biproduktanläggningar och biproduktsaktörer är kommunalveterinärer och Livsmedelsverket.

Tabell 30. Anläggningar som kräver Livsmedelsverkets förfarande för godkännande av anläggningar enligt biproduktsförordningen. Obs. Anläggningar som tillverkar gödselselfabrikat kan som råvara använda animaliska biprodukter i kategori 2 såsom stallgödsel, och kategori 3-material. Biprodukter i kategori 2 som medför risk för smitta måste bearbetas genom trycksterilisering på godtagbart sätt.

Livsmedelsverket godkänner:
Bearbetningsanläggningar: bearbetningsanläggningar i kategori 1, 2 och 3 hanterar material som hör till kategori 1, 2 eller 3 med standardbehandlingsmetoder eller alternativa behandlingsmetoder i enlighet med bilaga IV till genomförandeförordningen (EG) nr 142/2011.
Komposteringsanläggningar: bryter ned produkter av animaliskt ursprung biologiskt under aeroba förhållanden.
Biogasanläggningar: bryter ned produkter av animaliskt ursprung under biologiska anaeroba förhållanden för produktion och insamling av biogas.
Lagringsanläggningar: lagrar organiska gödselmedel och jordförbättringsmedel.
Hygieniseringsenheter: Hygieniserar biprodukter före biogas- eller komposteringsanläggningen (mellanhanteringsanläggning).

Tabell 31. Anläggningar som kräver kommunalveterinärens förfarande för godkännande av anläggningar enligt biproduktsförordningen.

Kommunalveterinären godkänner inom sitt verksamhetsområde:
Förbrännings- och samförbränningsanläggningar: bränner hela djurkadaver
Anläggningar som förbränner gödsel (som är belägna på djurgårdar)
Lagringsanläggningar: lagrar insamlade produkter som framställts av biprodukter (behandlade) innan de transporteras för bortskaffande genom förbränning, levereras till en godkänd avstjälningsplats eller används som bränsle
Mellanhanteringsanläggningar: Lagrar insamlade obehandlade biprodukter eller utför s.k. mellanhanteringsåtgärder, såsom frysning, saltning eller styckning, innan de levereras till sin slutliga destination.

Godkännande enligt biproduktsförordningen krävs också av sådana anläggningar som bearbetar animaliska biprodukter även för annat än gödsel, till exempel för återvinning som energi. En anläggning som avses i biproduktsförordningen ska utföra en hygienisering i en sluten process i minst 70 grader i minst en timme med minsta partikelstorlek på 12 mm. Alternativt kan man använda en lika beprövad validerad hygieniseringsmetod. Undantag från ovan nämnda krav på bearbetning kan göras med Livsmedelsverkets tillstånd. Kraven på godkännande och hygienisering gäller inte bearbetning av stallgödsel på gårdar, när stallgödseln används på den egna gården eller överläts genom avtal till en annan gård som gödsel.

Godkännande söks skriftligen med en [blankett](#) hos den behöriga myndigheten. Den sökande kan också inleda ärendet via tjänsten [Tillstånd och tillsyn](#). Den som ansöker om godkännande måste påvisa att det gödselmaterial eller råvarumaterial som uppstår vid anläggningen är säkert och att det lämpar sig för användning. I ansökan ska följande beskrivas:

- råvaror som bearbetas och lagring av dem
- tillverkningsprocessen inklusive hygienisering
- uppgifter om produkterna som tillverkas
- lagring av färdiga produkter och information om eventuella distanslager

Till ansökan bifogas processschema, planritning och plan för egenkontroll samt ett miljötillstånd eller en ansökan om miljötillstånd. Behandlingen av ansökan om godkännande kan inledas när alla dokument som krävs har lämnats in till Livsmedelsverket.

Myndigheten ska före godkännandet kontrollera att anläggningen uppfyller kraven för godkännande enligt biproduktsförordningen. Om det senare sker en väsentlig förändring i verksamheten ska ändringen godkännas innan den ändrade verksamheten inleds. Om det vid en inspektion av anläggningen visar sig att kraven på anläggningens konstruktion och utrustning uppfylls, men det fortfarande finns brister i verksamheten när det gäller andra krav, får den behöriga myndigheten bevilja anläggningen ett villkorligt godkännande. Det slutliga godkännandet kan beviljas utifrån ett nytt kontrollbesök som ska göras inom tre månader från det villkorliga godkännandets beviljande. Om det vid kontrollbesöket visar sig att framsteg har gjorts, men anläggningen fortfarande inte uppfyller alla relevanta krav, kan myndigheten förlänga det villkorliga godkännandet. Ett villkorligt godkännande får dock inte överstiga sammanlagt sex månader.

Den behöriga myndigheten utför riskbaserad tillsyn över de godkända aktörerna i enlighet med Livsmedelsverkets årliga tillsynsplan. Godkännandet för en anläggning kan återkallas antingen slutgiltigt eller tillfälligt, om den godkända anläggningen inte längre uppfyller villkoren för godkännande. Anläggningen måste upphöra med sin verksamhet om myndigheten återkallar godkännandet eller det villkorliga godkännandet. De godkända anläggningarnas godkännandenummer har förts in på Livsmedelsverkets [webbplats](#). På Livsmedelsverkets webbplats finns dessutom en [förteckning](#) över godkända anläggningar i enlighet med biproduktsförordningen och EU-kommissionens krav.

Registrering som aktör enligt biproduktsförordningen

Anläggningar i biproduktbranschen där man behandlar vissa biprodukter eller därav framställda produkter med låg risk behöver inte myndigheternas godkännande för sin verksamhet, det räcker med en registrering som aktör i enlighet med biproduktsförordningen. Dessa anläggningar är huvudsakligen anläggningar som tillverkar tekniska produkter. Anläggningar som tillverkar organiska gödselmedel och jordförbättringsmedel ska dock godkännas, liksom slutprodukten, t.ex. biodiesel, tillverkas med någon alternativ metod enligt artikel 20 i [biproduktsförordningen](#).

Registreringsskyldigheten gäller även vissa aktörer som transporterar eller förmedlar biprodukter eller därav framställda produkter. Även aktörer som använder biprodukter och därav framställda produkter för vissa särskilda ändamål ska registreras. Sådana särskilda ändamål är bl.a. forskningsanvändning av biprodukter och därav framställda produkter. De behöriga myndigheter som enligt biproduktslagen kan godkänna biproduktanläggningar och biproduktaktörer är kommunalveterinärer och Livsmedelsverket.

Livsmedelsverket registrerar bl.a. Foderblandningsanläggningar samt anläggningar som tillverkar organiska gödselmedel och som inte kräver godkännande. Kommunalveterinären registrerar inom sitt verksamhetsområde (andra ställen än i anslutning till slakteriet) bl.a. Uppsamlingscentraler och fodercentraler på gården. Registrering krävs inte bl.a. i situationer där:

- animaliska biprodukter uppkommer bara på gårdar eller i andra lokaler där djur hålls, föds upp eller sköts (t.ex. veterinärstationer eller gårdsbruksenheter)
- animaliska gödselmedel används på gårdar där produktionsdjur inte hålls
- aktörer som lagrar och säljer gödselsäckar på högst 50 kg
- gårdens egen gödsel används som obehandlad eller behandlad på gården (t.ex. komposterad)
- godkända eller registrerade aktörer utför transporter som bisyssla (hämtning av råvaror till den egna anläggningen eller distribution av produkter från den egna anläggningen).

Registrering söks skriftligen med en [blankett](#) hos den behöriga myndigheten. Den sökande kan också inleda ärendet via tjänsten [Tillstånd och tillsyn](#). Ansökan ska innehålla uppgifter om vilken kategori av biprodukter eller därav framställda produkter som används och typen av den verksamhet där de används. Myndigheten ska registrera anläggningen innan verksamheten inleds, men kan göra det utan granskning på ort och ställe. Registreringen kan göras utifrån de uppgifter som aktören har uppgett.

Även registrerade aktörer omfattas av tillsynen. Den behöriga myndigheten utför riskbaserad tillsyn över de registrerade aktörerna i enlighet med Livsmedelsverket årliga tillsynsplan. En myndighet kan förbjuda verksamheten temporärt eller permanent om den upptäcker eller får kännedom om att de krav som ställs på verksamheten i lagstiftningen inte uppfylls och att verksamheten därmed kan medföra fara för människors eller djurs hälsa.

Läs mer

- [Animaliska biprodukter](#) (på finska) Livsmedelsverket (livsmedelsverket.fi)
- [Biproduktslagstiftningen](#). Livsmedelsverket (livsmedelsverket.fi)
- [Godkända eller registrerade anläggningar](#). Livsmedelsverket (livsmedelsverket.fi)
- [Klassificering](#). Livsmedelsverket (livsmedelsverket.fi)

Anmälningförfarande enligt lagen om gödselmedel

En skriftlig anmälan till Livsmedelsverket krävs av biogasanläggningar som inte kräver godkännande av anläggningar enligt biproduktförordningen innan tillverkningen eller marknadsföringen av gödselmedel inleds. Anmälan görs också om väsentliga ändringar i eller nedläggning av verksamheten. I anmälan antecknas uppgifter om verksamhetens karaktär, uppgifter om produkterna och kvalitetssystemet. (Lagen om gödselmedel (711/2022) 14 §) Skriftliga anmälningar görs i huvudsak via [e-tjänsten Touko](#) eller genom att skicka blanketten [per e-post](#) (Livsmedelsverket, 2024).

Enligt 7 § i gödselmedelslagen ska komponentmaterialet i gödselprodukten uppfylla kraven i den nationella lagstiftningen och i bilaga II till förordningen om gödselprodukter. Gödselprodukten ska uppfylla kraven för gödselproduktkategorin eller gödselproduktkategorierna. Produktkategorier är:

- oorganiska gödselmedel
- organiska gödselmedel
- organiska mineralgödselmedel
- kalkningsämnen
- organiska jordförbättringsmedel
- växtunderlag
- växtbiostimulanter
- blandningar av gödselprodukter.

Enligt gödselmedelslagen ska de komponentmaterial som används vid tillverkningen av gödselprodukten ingå i Livsmedelsverkets [förteckning över komponentmaterial](#). Ansökan om att ta in ett nytt komponentmaterial i förteckningen görs hos Livsmedelsverket (8 § i lagen om gödselmedel).

Gödselmedelslagen förutsätter att tillverkaren av gödselmedel genomför ett kvalitetssystem. En skriftlig beskrivning av kvalitetssystemet ska utarbetas och skickas till Livsmedelsverket. I kvalitetssystemet antecknas teknik, processer och åtgärder för tillverkning, kvalitetskontroll och kvalitetssäkring. Även inspektioner, tester och deras frekvens före, under och efter tillverkningen ska inkluderas i kvalitetssystemet. (Lagen om gödselmedel 17 §)

Läs mer

- [Produktkategorier](#). Livsmedelsverket (livsmedelsverket.fi)
- [Kvalitetssystem](#). Livsmedelsverket (livsmedelsverket.fi)

Utsläppstillstånd enligt lagen om utsläppshandel

[Utsläppstillstånd enligt 26 § i lagen om utsläppshandel](#) (1270/2023) beviljas av Energimyndigheten. Kapitel 6 i lagen om utsläppshandel föreskriver om tillstånd för utsläpp. Ärendet inleds genom att man kontaktar Energimyndigheten minst 6 månader före planerad verksamhetsstart. Ärendet inleds genom att ta kontakt till adressen: paastolupa@energiavirasto.fi. Den sökande kan också inleda ärendet via tjänsten [Tillstånd och tillsyn](#). Energimyndigheten skapar utifrån anmälan ett ansökningsunderlag i det elektroniska [FINETS-systemet](#), där en representant som verksamhetsutövaren har befullmäktigat kan fylla i ansökan.

Ansökan om utsläppstillstånd är ett elektroniskt formulär i vilket man anger uppgifter om verksamhetsutövaren och anläggningen, samt bifogar eventuella bilagor. Verksamhetsutövaren ska utöver ansökan om utsläppstillstånd samtidigt ansöka om godkännande för övervakningsplanen för utsläpp hos Energimyndigheten. Övervakningsplanen för utsläpp ska beakta kraven i de nationella författningarna och i Europeiska kommissionens rättsakter, samt Energimyndighetens anvisningar. [Kommissionens genomförandeförordning \(EU\) 2018/2066](#) reglerar minimiinnehållet i övervakningsplanen. Energimyndigheten behandlar ansökan genom att bedöma om den uppfyller kraven i författningarna. Vid behov kan verksamhetsutövaren ombes komplettera ansökan under handläggningen. Skedena i tillståndsbehandlingen är följande:

- anhängiggörande av ärendet
- elektronisk tillståndsansökan
- eventuell komplettering av ansökan
- tillståndsprövning
- beslut (utsläppstillstånd och övervakningsplan)
- delgivning av beslutet
- sökande av ändring FD och HFD (för att överklaga till HFD krävs besvärstillstånd)
- lagakraftvunnet beslut
- övervakning och kontroll

Till ansökan ska fogas en sådan utredning om anläggningen, dess verksamhet och utsläppskällor som behövs med tanke på tillståndsprövningen samt en övervakningsplan för utsläppen och för inlämnande av rapporter om utsläppen till utsläppshandelsmyndigheten. Innan tillstånd beviljas ska dessutom en utredning om att anläggningens verksamhet får bedrivas med stöd av bestämmelserna om miljöskydd lämnas till utsläppshandelsmyndigheten. Beviljande av utsläppstillstånd förutsätter att övervakningsplanen är tillräcklig och ändamålsenlig och anläggningen får bedriva verksamhet med stöd av miljöskyddsbestämmelserna.

Läs mer

- [Ansök om utsläppstillstånd och godkännande av övervakningsplanen 2021–2030](#). Energimyndigheten (energiavirasto.fi)

Övriga förfaranden

Lag om tillståndsförfaranden och vissa andra administrativa förfaranden i samband med produktionsanläggningar för förnybar energi omfattar de vanligaste förfarandena som krävs i samband med projekt för produktion av förnybar energi. Vid projekt för en produktionsanläggning för förnybar energi kan det behövas andra tillstånd och administrativa förfaranden som inte omfattas av denna lag.

Anmälan om dikning

Vatten som orsakar olägenhet kan ledas bort från det önskade markområdet genom dikning, rörläggning eller genom att rensa bäckar och utfallsdiken. En [anmälan om annan än småskalig dikning](#) ska göras till närings-, trafik- och miljöcentralen före dikningen. Anmälan om dikning görs alltid om dikningens läge är i ett grundvattenområde eller på sura sulfatjordar. Anmälan görs inte om småskaliga dikningar som är

- dikning i ett litet skogsstycke
- att gräva ett dike för att torka en byggsplats på egen mark
- dikning i ett mindre åkerskifte

- kompletteringsdikning och täckdikning i ett åkerskifte.

Projektets behov av vattentillstånd eller [dikningsförrättning](#) bedöms utifrån anmälan och anmälaren får anvisningar om hur dikningen ska utföras så oskadligt som möjligt för miljön. Utifrån dikningsanmälan bedöms sambandet mellan dikningen och ett eventuellt miljötillstånd för området och vattenbehandlingen, till exempel i den efterföljande skötseln av ett torvproduktionsområde. Befintliga vattenbehandlingskonstruktioner i området utnyttjas om det är möjligt. Ibland är dikningen så omfattande och har så betydande konsekvenser att tillstånd ska sökas hos regionförvaltningsverket. Oftast räcker enbart en anmälan om dikning till NTM-centralen.

Läs mer

- [Att meddela om dikning](#). NTM-centralen (suomi.fi)

Anslutningstillstånd

[Anslutningstillstånd enligt 37 § i landsvägslagen](#) krävs för att ansluta en enskild väg till en landsväg. Vaghållningsfrågor som övervägs i tillståndsförfarandet är i synnerhet trafiksäkerheten på landsvägar, trafikens smidighet och konsekvenserna för vägunderhållet. Anslutningens inverkan på utvecklingen av markanvändningen är också en viktig aspekt i tillståndsförfarandet.

NTM-centralen beviljar anslutningstillstånd för landsvägar. Anslutningstillstånd krävs för att

- bygga en ny anslutning
- flytta på en anslutning
- ändra en anslutning, t.ex. för att förbättra eller bygga ut den
- ändra användningsändamålet för en anslutning

I vissa fall behövs inte ett egentligt anslutningstillstånd. Då ansöker man anvisningar för att bygga anslutningen på samma sätt som man ansöker om anslutningstillstånd. Detta förfarande gäller till t.ex. mark- och skogsbruksanslutningar som används för att korsa ett landsvägs sidodike och för vars förlängning inte byggs en väg, samt anslutningar som i detaljplanen inte anvisats landsvägen.

Tillstånd söks i första hand via [elektronisk ärendehantering](#). Man kan även använda den [elektroniska ansökningsblanketten](#) eller [skriva ut blanketten](#) och skicka den antingen [med e-post](#) till registratur.birkaland@ntm-centralen.fi eller per post till adressen NTM-centralen i Birkaland, Registratorskontoret, PB 297, 33101 Tammerfors. Ansökan skickas till NTM-centralen i Birkaland oavsett i vilken kommun anslutningen ligger.

Förutsättningar för beviljande av tillstånd:

- anslutningen är nödvändig för fastighetens användning och ingen annan trafikförbindelse är tillgänglig
- anslutningen ska kunna upptäckas tillräckligt långt bort och de frisiktsområdena vid anslutningen som trafiksäkerheten förutsätter ska uppfylla de fastställda kraven åt båda hållen
- anslutningarnas minimiavstånd och maximitäthet fastställs utifrån vägens funktionella klass, hastighetsnivå och markanvändningsfaktorer.

I anslutningstillståndet ingår arbetstillstånd och anvisningar för hur anslutningen ska byggas. Anslutningens ägare är skyldig att till alla delar underhålla sin anslutning.

Läs mer

- [Anslutningar](#). NTM-centralen (ely-keskus.fi)
- [Anslutningstillstånd för landsväg](#). NTM-centralen (suomi.fi)

Undantagstillstånd för byggande på skyddsområde och frisiktsområde för en landsväg

[Landsvägslagens](#) 44–47 § föreskriver om begränsningar gällande markanvändningen i områden utanför landsvägsområdet. Byggande i landsvägens omedelbara närhet har dels begränsats av trafiksäkerhetsskäl, dels på grund av konsekvenser som försämrar boendetrivseln vid landsvägen. Syftet med frisiktsområdena är att trygga trafiksäkerheten genom att försäkra att sikten på landsvägen är god i kurvor och korsningar. En landsvägs frisiktsområde är ett område vid anslutningar och plankorsningar eller där en landsväg bildar en kurva, som ska vara fritt från hinder som skymmer sikten.

Landsvägens skyddsområde är ett område utanför landsvägens vägområde. Det är i princip förbjudet att uppföra byggnader, konstruktioner och anordningar på en skydds- eller frisiktsområdet för en landsväg. Landsvägens skyddsområde sträcker sig i regel på regionvägar och förbindelsevägar 20 meter, på riks- och stamvägar 30 meter samt på motorvägar och motortrafikleder 50 meter från mittlinjen på vägens körbana eller, om det finns flera körbanor, från den närmaste körbanans mittlinje.

NTM-centralen kan på ansökan av särskilda skäl tillåta byggande, såvida varken själva byggandet eller användningen av byggnaden, anläggningen eller anordningen äventyrar trafiksäkerheten eller stör väghållningen. Undantagstillstånd söks i första hand via [e-tjänsten](#). Man kan även använda den elektroniska ansökningsblanketten eller skriva ut blanketten och skicka den antingen med e-post till adressen registratur.birkaland@ntm-centralen.fi eller per post till adressen NTM-centralen i Birkaland, Registratorskontoret, PB 297, 33101 Tammerfors. Anvisningar för en fritt formulerad ansökan [hittar du här](#).

Läs mer

- [Byggande på skydds- och frisiktsområde](#). NTM-centralen (ely-keskus.fi)
- [Tillstånd för byggande på skyddsområde för landsväg](#). NTM-centralen (ely-keskus.fi)

Byggnadstillstånd för transportrörssystem för vätgas

Byggandet av ett transportrörssystem för vätgas kräver alltid byggnadstillstånd av Tukes. Tillstånd ska sökas i god tid innan verksamheten inleds. Förutsättningar för beviljande av tillstånd är att säkerhetskraven som anges i [lagen om säkerhet vid hantering av farliga kemikalier och explosiva varor](#) uppfylls (kemikaliesäkerhetslagen 390/2005, 2 kap.). I byggnadstillståndet som beviljas av Tukes ges krav på besiktningsförfaranden för transportrörssystem.

För ansökan om byggnadstillstånd för transportrörssystem för väte krävs bl.a. en skriftlig placeringsplan, uppgifter om rörsystemets planerade läge och egenskaper, uppgifter om placeringen av tryckreducerings- och tryckförstärkningsstationer samt ventilstationer, en bedömning av rörsystemets betydande miljökonsekvenser och en plan för förebyggande av dessa, en bedömning av olycksriskerna i anslutning till rörsystemet, tryckhöjningsstationerna och tryckreduceringsstationerna och beredskapen för dessa i placeringsplaneringen samt vid behov ett explosionsskyddsdokument.

Läs mer

- [Säkerhet vid hantering och lagring av vätgas](#) (på finska). Tukes (tukes.fi)

Mer information om ämnena

Bio-CHP och biovärmeanläggningar

Kommunförbundet och Finsk Energiindustri. [Yhdyskuntaa palvelevien johtojen sijoittaminen](#). 8.3.2018

Nätverket för markanvändning, boende och trafikplanering / samkommunen Tampereen kaupunkiseudun kuntayhtymä. [Seudullisesti merkittävien bio- ja kiertotalousalueiden kehittäminen ja kaavoitus](#). Rapport 3.4.2018

Motiva. [Bioenergia](#)

Statsrådets kansli. [Analys av frågeställningar rörande tillståndsförfaranden inom egenproduktion av elektricitet, energigemenskaper och energiprojekt](#) (på finska). Publikationsserie för statsrådets utrednings- och forskningsverksamhet 2019:73

Vihanninjoki, Vesa. [Hajautettu energiantuotanto Suomessa](#) – Nykytila ja tulevaisuus sekä vaikutukset ilmanlaatuun (på finska). Finlands miljöcentral SYKE 30.6.2015

Miljo.fi. [Medelstora energiproduktionsanläggningar](#)

Miljöministeriet. Anvisning: [Statsrådets förordning om miljöskyddskrav för medelstora energiproducerande enheter och energiproducerande anläggningar](#)

Miljöministeriet, jord- och skogsbruksministeriet, Livsmedelssäkerhetsverket Evira. [Användning av naturgödsel från produktionsdjur som bränsle i pannor med en bränsleeffekt på högst 50 MW. Anvisning 14.11.2018](#)

Naturgas

Kommunförbundet och Finsk Energiindustri. [Yhdyskuntaa palvelevien johtojen sijoittaminen](#). 8.3.2018

Nätverket för markanvändning, boende och trafikplanering / samkommunen Tampereen kaupunkiseudun kuntayhtymä. [Seudullisesti merkittävien bio- ja kiertotalousalueiden kehittäminen ja kaavoitus](#). Rapport 3.4.2018

Motiva. [Biogas](#)

Pauku, Eelis. Maatalouden biokaasuvoimaloiden sääntely – Markkinahäiriöistä potentiaalin hyödyntämiseen. Ympäristöjuridiikka 1/2020

Pauku, Eelis. Maatalouden biokaasulaitoksen ympäristöluvat ja alueen kaavan mukainen käyttö. Ympäristöjuridiikka 2/2020

Finlands miljöcentral. [Miljötillstånd för biogasanläggning på jordbruk – Handbok för yrkesutövare samt tillstånds- och tillsynsmyndigheter](#) (på finska). Finlands miljöcentralers rapporter 33/2013

Säkerhets- och kemikalieverket. [Naturgas och biogas](#)

Säkerhets- och kemikalieverket. [Säkerheten vid hantering av naturgas](#). Tukes-anvisning 7/2015

Vihanninjoki, Vesa. [Hajautettu energiantuotanto Suomessa](#) – Nykytila ja tulevaisuus sekä vaikutukset ilmanlaatuun (på finska). Finlands miljöcentral SYKE 30.6.2015

Miljo.fi. [Medelstora energiproduktionsanläggningar](#)

Miljöministeriet. Anvisning: [Statsrådets förordning om miljöskyddskrav för medelstora energiproducerande enheter och energiproducerande anläggningar](#) (1065/2017). 11.5.2020

Landbaserad vindkraft

ECO2 – Ekotehokas Tampere 2020 -hanke. [Jokamiehen opas pientuulivoiman käyttöön](#) (på finska). 2011

Motiva. [Pientuulivoima](#) (på finska)

Motiva. [Tuulivoima](#) (på finska)

Traficom. [Information till dem som bygger vindkraftverk](#)

Statsrådet, Utvecklings- och forskningsverksamhet. [Främjande av vindkraftsbyggande – Hjälpmedel för smidig projektutveckling och samordning av olika mål](#) (på finska). Publikationsserie för statsrådets utrednings- och forskningsverksamhet 2021:51

Miljöministeriet. [Modellering av buller från vindkraftverk](#). Miljöförvaltningens anvisningar 2/2014

Miljöministeriet. [Planering av vindkraftsutbyggnad](#). Uppdaterad 2016. Miljöförvaltningens anvisningar 5/2016

Havsbaserad vindkraft

Europeiska kommissionen. [Meddelande från kommissionen: en EU-strategi för utnyttja potentialen i havsbaserad förnybar energi för en klimatneutral framtid](#)

Motiva. [Tuulivoima](#)

Traficom. [Information till dem som bygger vindkraftverk](#)

Statsrådet, Utvecklings- och forskningsverksamhet. [Främjande av vindkraftsbyggande – Hjälpmedel för smidig projektutveckling och samordning av olika mål](#) (på finska). Publikationsserie för statsrådets utrednings- och forskningsverksamhet 2021:51

Miljöministeriet. [Planering av vindkraftsutbyggnad](#). Uppdaterad 2016. Miljöförvaltningens anvisningar 5/2016

Miljöministeriet. [Bedömning av gränsöverskridande miljökonsekvenser](#)

Solkraft

Finsk Energiindustri. [Mikrotuotannon liittäminen sähköjakeluverkkoon](#) (på finska). Verkostosuositus YA9:13, uppdaterad 03.12.2019

Finsk Energiindustri. [Sähköntuotantolaitoksen liittäminen jakeluverkkoon](#) (på finska). Anvisning 12/2011, uppdaterad 27.4.2016

Motiva. [Aurinkolämpö](#) (på finska)

Motiva. [Aurinkosähkö](#) (på finska)

Nylands förbund 2017. [Energi från solen](#) – Tips på produktion av solenergi i industriell skala i Nyland (på finska)

Nylands förbund. [Utredning av solenergin i Nyland](#) – Möjligheterna att främja produktionen av solenergi i Nyland (på finska). Nylands förbunds publikationer E 193–2017

Statsrådets kansli. [Analys av frågeställningar rörande tillståndsförfaranden inom egenproduktion av elektricitet, energigemenskaper och energiprojekt](#) (på finska). Publikationsserie för statsrådets utrednings- och forskningsverksamhet 2019:73

Värmepumpar

Motiva. [Lämpöpumput](#) (på finska)

Statsrådets kansli. [Analys av frågeställningar rörande tillståndsförfaranden inom egenproduktion av elektricitet, energigemenskaper och energiprojekt](#) (på finska). Publikationsserie för statsrådets utrednings- och forskningsverksamhet 2019:73

Miljöministeriet. [Energibrunnar](#) – utnyttjande av jordvärme i småhus (på finska). Miljöhandledning 2013

Geotermisk energi

Institute of Seismology – University of Helsinki 2019. [Selvitys geotermisen energian syväreikäpöytäkirjasta, siihen liittyvistä ympäristönäkökohdista sekä riskienhallinnasta](#) – Opastava tietoa lupaviranomaisille (på finska). Report S-68

Statsrådets kansli. [Analys av frågeställningar rörande tillståndsförfaranden inom egenproduktion av elektricitet, energigemenskaper och energiprojekt](#) (på finska). Publikationsserie för statsrådets utrednings- och forskningsverksamhet 2019:73

Vattenkraft

Motiva. [Pienvesivoima](#) (på finska)

Motiva. [Vesivoima](#) (på finska)

Finlands miljöcentral. [Pienvesiopus - Pienvesien tunnistaminen ja lainsäädäntö](#) (Handbok gällande mindre vattendrag – Identifiering av och lagstiftning om mindre vattendrag) (på finska). Finlands miljöcentralers rapporter 36 | 2019.

Statsrådets kansli. [Analys av frågeställningar rörande tillståndsförfaranden inom egenproduktion av elektricitet, energigemenskaper och energiprojekt](#) (på finska). Publikationsserie för statsrådets utrednings- och forskningsverksamhet 2019:73

Miljöministeriet. [Den reviderade vattenlagen](#) – Det centrala innehållet och de viktigaste ändringarna (på finska). Miljöministeriets rapporter 1/2012

Bränsleproduktion

Motiva. [Nestemäiset biopolttoaineet](#) (på finska)

Arbets- och näringsministeriet: [Biopolttoaineet ja bionesteet](#) (på finska)

Statsrådets kansli. [Analys av frågeställningar rörande tillståndsförfaranden inom egenproduktion av elektricitet, energigemenskaper och energiprojekt](#) (på finska). Publikationsserie för statsrådets utrednings- och forskningsverksamhet 2019:73

Tillverkning av väte

Gasgrid: [Vetykehitys](#) (på finska)

Motiva. [Vety](#) (på finska)